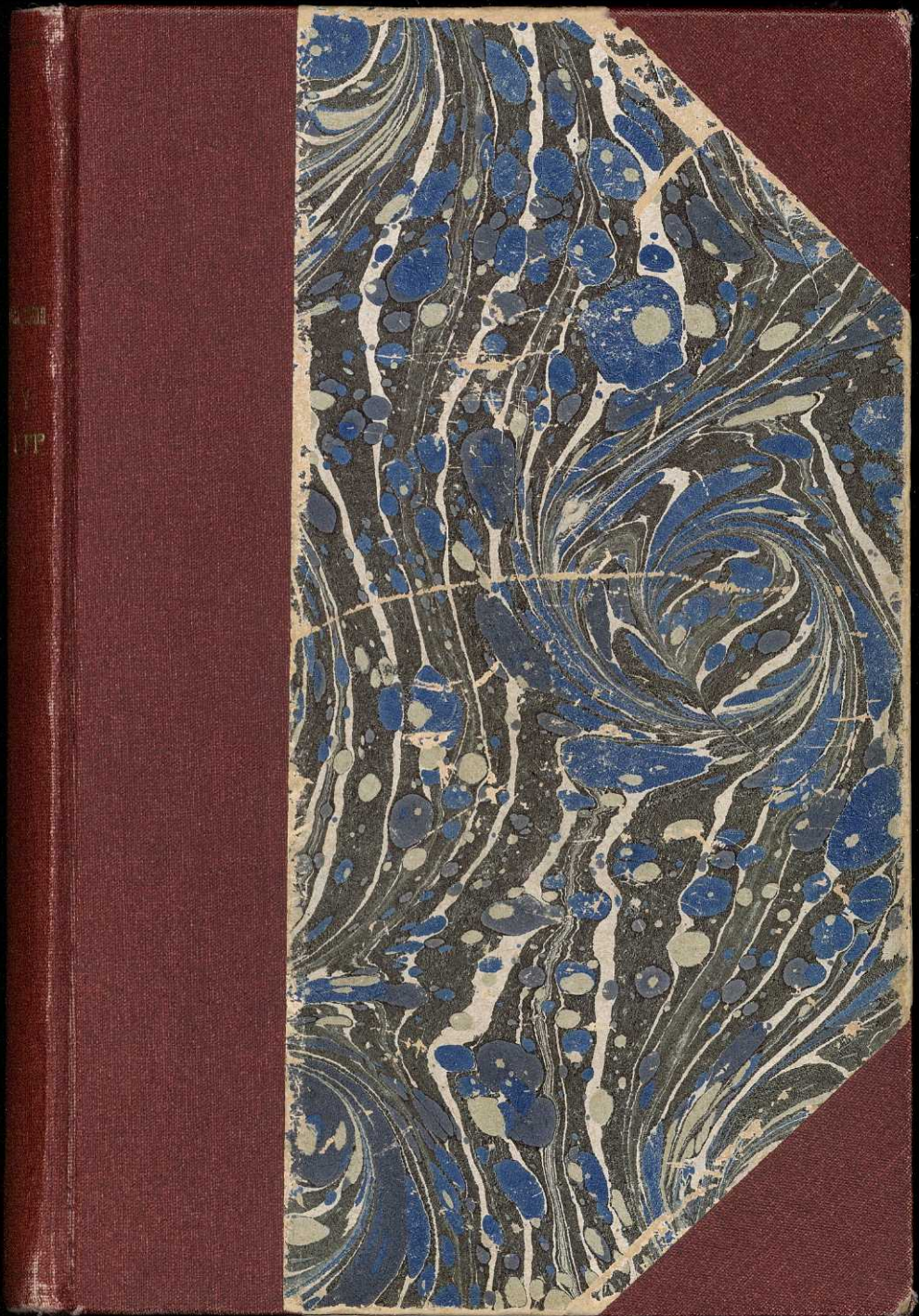

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek och är fritt att använda. Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library and is free to use. All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

Litt.
Sv.

GÖTEBORGS UNIVERSITETSBIKLIOTEK

100177 9839

91
AGNES VON KRUSENSTJERNA

TONY VÄXER UPP

ALBERT BONNIERS FÖRLAG

STOCKHOLM

AGNES VON KRUSENSTJERNA

TONY VÄXER UPP

AGNES VON KRUSENSTJERNA

TONY VÄXER UPP

SCENER UR ETT BARNDOMSLIV

STOCKHOLM
ALBERT BONNIERS FÖRLAG

STOCKHOLM
ALB. BONNIERS BOKTRYCKERI 1922

*Je me souviens d'un jour de ma seizième année,
Où, malade et pensant mourir,
Je sentais s'installer sur mon âme étonnée
Le destin qui fait obéir.*

*Du fond de ma douleur physique et terrassante,
Qu'un médicament apaisait,
J'entendais soupirer ma mère pâissante,
Qui pleurait et qui se laissait.*

*Je regardais les cieux par la fenêtre ouverte ;
Le cèdre bleu, d'un si haut jet,
Reposait sur le soir ses branchages inertes
Qui semblaient prier. Je songeais . . .*

Comtesse de Noailles.

I.

Jag minns ej mer, vid vilken tidpunkt av mitt liv som jag först blev medveten om min mors ögon. När jag söker tillbaka in i det töckenhöljda, men färgskiftande land, som är min barndom, möter jag strax dessa ögon, som äro bleka och skimrande likt underbara smycken och som se på mig utan att se mig. Det förefaller mig nu, som vore det mina egna tankar och fantasier, som drömde bakom deras blick, och visste jag ej, att min mors namn sedan länge står inristat på en vit sten över en gravkulle, skulle jag mest vara böjd för att tro, att även hon blott varit en av alla dessa fantasi-gestalter, som omgävo mig från den stund jag började uppfatta tingen omkring mig och som stundom omärkligt gledo samman med dem.

Hon brukade sitta i en av de djupa fönstersmygarna i sitt rum, och medan jag lekte på golvet vid hennes fötter, dröjde hon där tyst timme efter timme, med sina drömmande ögon

riktade på den lilla rödhåriga flickan och med de smala händerna orörliga vilande i knäet. I min barnsliga inbillning omspann jag denna tysta kvinna med en sagogloria. När solen lyste, var hon en fe, som satts att vakta det stora rummet; i sypåsen som hängde, städse öppnad, över länstolens karm, förvarades skatter, som engång skulle komma mig, ja till och med Pa, att skrika av förtjusning. Ofta hände det, att jag med klappande hjärta smög mig på tå genom korridoren och försiktigt öppnade dörren för att uppfånga en skymt av härligheten; och fastän jag ständigt blev besviken, varade det ej länge, förrän jag gjorde om försöket. Men dystra, skymmande eftermiddagar och sollösa dagar, då regnet hällde ned och slätten utanför låg grå, var jag ej säker på att ej min mor var en häxa och att ej ögonen plötsligt skulle spruta eld och händerna krökas som klor. Sådana dagar lekte jag stilla i ett hörn av rummet och kastade skygga blickar bort mot de mörknande rutorna. Ibland kröp jag upp på en stol mitt emot henne och kunde så långa stunder sitta och betrakta henne. Jag frågade aldrig, varför min mor var sådan och ej liknade andra kvinnor, som logo och skämtade och talade med glada, högljudda röster; det föll mig ej alls in, att hon

kunde vara som de andra. Ännu långt senare, när min far först försökte förklara för mig den sjukdom, som led efter led förföljt hans hustrus släkt likt ett straffande gissel, vars slag jag ibland känner i mitt eget blod, fattade jag intet av detta. Jag börjar fatta något därav nu.

Jag börjar nu förstå alla dessa ting, och det är för att rätt tränga in i deras betydelse och sammanhang, som jag vill för mig själv nedskrivna min ungdoms händelser. Ty jag är ännu ung, och om jag blir mycket äldre, vet jag icke.

II.

Jag heter Tony Hastfehr; min mor är en Ruthven. Både min fars och min mors släkter ha från andra hav och öar kommit till det land, där de nu i århundraden levat, och i det längsta levat ganska gott. Under alla dessa århundraden ha de ägt gods och gårdar, som förr dock voro ansenligare än nu.

Gården, som vi i vår barndom bebodde, var gammal och mörk och låg i utkanten av en stad, där det aldrig tidigare funnits några med våra namn; nu räknades bärare av dessa till de förnämsta i samhället. Våra egna ägor in-

skränkte sig visserligen till denna gård och den stora trädgård, vari den låg inbäddad; men som barn fick jag aldrig riktigt klart för mig, om icke hela slätten framför också hörde till oss: den stora slätten, där skymningen om eftermiddagarna samlades och ljusblå som lätt rök svepte in mot staden.

Huset var en avlång gammaldags byggnad i två våningar med djupa mörka rum och skumma korridorer, där fotstegen gånge eko. Jag tassade på tå, ty jag tyckte inte om ekot: det lät, som om många, många människor kommo på en gång, och det dånade i väggarna, som om de varit ihåliga. Trappan var också hemsk, och nedanför balustraden höll ett stort troll till. Jag hade mina särskilda trappsteg, där jag brukade stanna med dunkande hjärta, väntande att en luden arm skulle sticka fram och knipa tag i mig.

III.

Min fars rum var beläget på nedre botten, och den lukt av tobak och dammiga böcker, som bitit sig fast därinne, försvann endast för en kort tid under den stora vårstädningen.

I min lilla värld föreföll det mig, som om

min far, Pa som jag brukade kalla honom, vore en av dessa vänliga jättar, som roa sig med att leka med pysslingarna. Han hade ett högt hjärtligt skratt, som lockade andra att skratta med honom. Med en karakteristisk gest strök han genom sitt yviga ljusa hår och skrattade, så att det ekade i rummet. Han talade mycket och alltid fort, med en liten lustig skorrning, och hans ansikte var lika livfullt som hans skratt. I salen, som i synnerhet om somrarna var mörkare än de andra rummen, därför att ett stort lummigt kastanjetråd växte tätt utanför fönstren, stod en flygel, och det hände knappast en kväll, att jag icke somnade i barnkammaren vid ljudet av Pas musik.

Som liten kunde jag väl inte just ha någon bestämd uppfattning av min far vid den tiden; han var ett av de ansikten, som skymtade omkring mig. Men det skulle ej ett ögonblick falla mig in att ta honom för en fantasi; och de intryck jag senare fick av honom sammanhänga också intensivt med alla minnen jag har av honom från tidigare år.

På den tiden, då vi bodde i det gamla huset vid slätten, hade han redan dragit sig tillbaka från militärtjänsten, men kvarstod som kapten i reserven. Som ung löjtnant hade han sällat sig

till dem, som inträdde i Kongostatens tjänst, där under dessa årtiondens förlopp icke få av våra officerare ströko med. Livet under den exotiska himmeln, äventyren, farorna, striderna med infödingarna hade tilltalat hans livliga, handlingskraftiga natur. De rent materiella fördelar, som voro förknippade med denna anställning, hade han fäst mycket mindre avseende vid; det var äventyret, vilket i växlande skepnader kommit honom till mötes, som tjusat honom. Jag förmodar, att han efter dessa av liv och spänning fyllda år ej på samma sätt som förut kunde intressera sig för militärlivet hemma och att detta var en av anledningarna till att han så tidigt tog avsked; till detta hans beslut bidrog väl också ej så litet, att han genom giftermålet med min mor erhöll en mindre förmögenhet, vilken dock efter inköpet av gården hastigt krympte samman.

I staden hade han en hel del uppdrag. Man uppskattade honom, kanske ännu mera i sällskapslivet än på bolagsstämmor, möten och sammanträden; hans sprudlande humör och slagfärdiga, men aldrig sårande replikföring förskaffade honom många beundrare. Hans värdefullare begåvning var dock nästan uteslutande förlagd till känslornas område. Genom det senti-

mentala hos sig vann han även vänner. Han var ett »kveckhuvud» och en »känslomänniska». Man applåderade honom, och man fann honom sympatisk. Han hörde till dessa impulsiva, blixtrande, på sätt och vis också genialiska naturer, som ha en snabb och intuitivt riktig uppfattning av åtminstone det ytliga av tingen och världens yttre skådespel, även om de mera sällan låta denna uppfattning utlösas i djupare reflexioner.

Han hade en mängd talanger, och han skulle antagligen aldrig kunnat leva i det tysta huset, om han ej haft dem. Han spelade piano, skrev vers, målade, tecknade. Alla de troll, älvor och besynnerliga sagofigurer, som han ritade och färglade för mig, fingo för min inbillning det hemlighetsfullt skälvande liv, som de kanske icke ägde i sin upprinnelse, och tittade spejande och vädrande fram efter mig ur varje vinkel och vrå av det gamla huset. Det var min fantasi, som ibland gav dem det egendomligas och mångtydigas grimas; själva voro de vänliga och enkla väsen. Min far hörde det klara livet till.

Jag förstår nu, att hela hans väsen oavbrutet kämpade mot det döda lugn, som behärskade den tysta kvinnan vid fönstret. För honom måste det ha varit en plåga bara att stiga in i

hennes rum. Han har sedan ofta berättat för mig om hur hon, då hon ännu var frisk och hennes ögon voro uttrycksfulla och strålande, brukade tala med honom om sin rädsla för den sjukdom, som fanns i hennes släkt och som sedan drabbade henne. Han brukade höra på henne med ett styng i bröstet, men förjagade alltid hennes sorgsna aningar med sitt glada skratt.

När sjukdomen började, föreföll det honom nästan omöjligt att förstå, att den kvinna, som han älskade och som älskade honom, kommit utom hörhåll för hans röst. Hon tycktes höra andra röster och se andra ansikten i dimmorna omkring sig, blott icke hans. I hopp om att få henne frisk följde han läkarnas råd och sände henne till ett sinnessjukhem. Ett par år senare kom hon tillbaka till honom med dessa ögon, som sågo utan att se. Jag var då fyra till fem år gammal och har icke något minne därav. En avlägsen släkting till min far, en gammal fröken, som varit sjuksköterska, installerades nu i huset för att sköta min mor.

Det var en icke mycket tröttsam tjänst, och jag ser henne ännu för mig, hur hon brukade sitta och dricka kaffe tillsammans med vår tro-tjänarinna Lova, min barnjungfru. Båda dop-

pade långsamt kaffebrödet och tuggade länge och betänksamt, och min tant bar alltid en ylleklänning av brunt tyg, av samma färg som gräddblandat kaffe, och med en bård av små röda moucher, vilka i mitt tycke liknade glasyren på ett slags bakelser, som tant gärna lät köpa hem från staden. Pa hade nog min tant och Lova i tankarna, då han ibland lyfte upp mig på sitt knä och på sitt lustiga sätt sade:

— Å Tony, vad vi alla i det här huset äro förskräckligt gamla!

Min tant, som lydde det romantiska namnet Eleonora, hade ett litet rum bredvid min mors, där hon ordnat efter sin egen smak med massor av porträtt, porslinsvaser med torkade blommor i och små rosetter knutna över krokarna, varpå tavlorna hängde. Där var en blandad doft av pepparmyntspastiljer och aldrig vädrade sängkläder, en doft som troget tycktes hänga fast vid henne även ute i de andra rummen. Hon hade icke något särskilt intresse för mig. Man kunde ju tycka, att det ensamma barnet i det stora huset skulle vädjat till några ömmare känslor hos henne; men hon hörde till dem som icke förstå sig på barn och som barnen därför instinktivt undvika. Hon hade ett sätt att ibland klappa mig litet på kinden, så att

jag kände hennes kalla, vassa naglar mot huden, vilket alls inte var behagligt, och hon kunde säga: »Vad vill du, mitt barn?» i en ton, som blixtnabbt fördrev varje önskan i mitt hjärta.

IV.

I barnkammaren hade Pa själv gjort ritningen till möblerna. De voro i ljusa färger, och på en stor stol vid fönstret var en tupp snidad. Denna tupp var min förtjusning. Eftersom den ständigt såg ut genom fönstret, vilket jag ej kunde göra utan att klättra upp på fönsterkarmen, hade den reda på allt som hände i trädgården och ute på vägen, och jag tyckte, att den under dagens lopp svälldes och blev allt tjockare, sprängfylld av hemligheter.

Om kvällarna, då ljuslågan fladdrade från byrån, blev barnkammaren som förvandlad. Det var inte samma rum, som solen lyste in i om morgonen och på vars fönsterbräde duvorna kuttrade. Sedan jag lagt mig, brukade Lova gå och ordna i rummet, och jag låg och stirrade på gummans skugga som gled utefter väggarna, ibland underligt stor och förvrängd med putande läppar och kullrig panna, ibland så liten och

svart, som om någon av dvärgfolket brådiskande kilat förbi. De glidande skuggorna på väggarna, de mörka vrårna, dit jag ej vågade titta, alltsammans skapade en stämning som man helst ville somna ifrån.

Det var Pa, som alltid släckte ljuset på byrån. Då jag hörde hans steg i trappan, försvann min rädsla för väggens skuggspel. Han satte sig vid min säng, och jag läste högt och entonigt:

Gud som haver barnen kär,
se till mig som liten är.
Vart jag mig i världen vänder,
står min lycka i Guds händer.

Jag tänkte inte på vad jag läste, ty jag hade läst den gamla strofen så många gånger, att orden förlorat det nyas tjuskraft. När jag först lärde mig den, hade jag grubblat över orden: »Vart jag mig i världen vänder», och jag såg då alltid för mig ett stort kök och hur man på en bakspade vände tunna brödkakor; jag måtte ha sett det någon gång på landet. Men nu tänkte jag inte ens på de tunna brödkakorna, utan gled likgiltigt över orden.

V.

När man är liten, vidgar sig världen först så småningom för ens ögon. I början tycks man stöta på de yttre tingen överallt i form av stolsben och bordskanter, som lämna röda, svidande märken i ens panna. Golvet är mycket nära, och taket försvinner i höjden. Men det dröjer ej så länge, förrän man upptäcker, att det finns en annan värld utanför rummets fyra väggar och snart ännu en annan utanför trädgårdsstaketet.

Vår stad föreföll mig då, och ännu när jag tänker på den, egentligen bestå av två städer, helt olika varandra och skilda åt av en bred å.

Den ena staden, i vars utkant vi bodde, var fullkomligt fyrkantig. Fyrkantiga torg, fyrkantiga esplanader, fyrkantiga hus! Inte ett rundat hörn! Allt avmätt, rätvinkligt, just fyrkantigt. När man stod vid början av en gata, kunde man se ända till slutet av den. En förskräcklig eldsvåda hade i mitten på adertonhundratalet förstört denna sidan av ån, och innevånarna själva voro mycket nöjda med den nybyggda prydliga stad, som uppförts efter branden.

Själv tyckte jag, att den gav ett intryck av tröslös tråkighet och endast kunde tjäna som en god reklam för renhållningsverket.

Det i staden förlagda norrländska regementet hade sina kaserner alldeles i stadskanten, och övningarna försiggingo på en stor plan, där stadens manliga ungdom om söndagarna brukade sparka fotboll. Prydliga uniformsrockar, klirrande sporrar och piruetterande regementshästar satte litet liv i den grå stadsbilden, liksom regementsmusiken, taptot och trumvirv-larna ibland störde friden.

Flickskolan låg vid en av de fyrkantiga esplanaderna: ett gulaktigt hus med stora fönster och ett torn på taket. Om någon bodde i tornet eller vad det hade för uppgift, kunde jag aldrig grunda ut, fastän jag gick så många år i skolan. Det föll mig aldrig in att det kunde satts dit för att göra huset vackrare. På andra sidan esplanaden mitt emot flickskolan låg Elementarläroverket För Gossar, en tung grå byggnad med en stor skolgård, och icke långt därifrån skymtade det imponerande rådhuset. Skolor. Kaserner. Rådhus. Vad kunde man mera begära i en svensk länsstad ett par år in på nittonhundratalet? Protestantisk skol-disciplin, preussisk soldatdrill, gammalsvensk

kärv vördnad för lagens bokstäver och paragrafer! Hela det officiella fosterlandets samlade idéer vid denna tid tycktes bäras på dessa stela grå huskomplex. Bakom anades den nordliga provinsens egen speciella anda i fabriker, sågverk, arbetarkvarter. Men den världen kände jag inte till.

Den andra staden, den som aldrig brunnit och således lyckligt undsluppit den nya tiden, var pittoresk med krokiga gator, gamla mörknade trähus och grönskande trädgårdar, som på det mest oväntade sätt voro inkilade här och där. Cellfängelset, som även var beläget här med sina järnstänger framför de små gluggarna och med ett lutande rött plank, gjorde på mig ett hemskt intryck. När jag gick förbi det, raskade jag alltid på stegen och räddade mig in i landshövdingens stora trädgård strax bredvid. Landshövdingen, baron Ruthven, var syssling till min mor, och i trädgården, som sluttade ned mot ån, hade jag mina älsklingsställen. Dit tog jag om somrarna mina dockor, och om höstarna fick jag äta så mycket frukt jag ville, och fastän vi hemma i vår trädgård hade både äpplen och päron, tyckte jag alltid att dem jag åt i min farbrors trädgård hade en särskilt läcker smak.

Stadens stolthet var Stadsparken. Det var icke en vanlig park mitt i staden, där dammet från åkande och ridande lägger sig tjockt över gräsmattor och rabatter, utan ett vidsträckt område, genomskuret av friskt rinnande små åar, vilka här och där bildade vitskummande miniatyrforsar. Man kunde gå där i timal. Promenadvägarna korsade oupphörligt varandra, ledde uppför kullar och nedför kullar, förbi små glada lusthus, dit älskande par om sommaraftnarna togo sin tillflykt, förbi uråldriga träd, under vilkas täta lövverk alla dagens skuggor tycktes ha samlat sig, medan deras kronor som badade i solskenet berett plats åt parkens kvittrande småfåglar, över broar och åter nedför långa backar, till dess man helt plötsligt befann sig på den vackra kyrkogården. Där var det så tyst, så tyst. Över de fattigas gravkullar lyste vita träkors, över de rikas höjde sig gravvårdar av granit och marmor, men på allas gravar, fattigas som rikas, var det ett par ord, som ständigt återkommo, ibland i guldbokstäver, ibland i målade, svarta bokstäver: Föddes — Dog. Föddes — Dog, stod det, och mellan de två orden mätte siffrorna ett människoliv.

VI.

Min barndoms händelser bilda ett stycke mosaik, där svarta och röda, blå och vita, gula och gröna stenar äro fogade tätt intill varandra, den svarta bredvid den röda, den blå bredvid den vita, den gula bredvid den gröna. När jag nu betraktar dem, tycker jag mig kunna urskilja varje särskild figur i den brokiga tavlan. Formades de efter ett bestämt, långt förut i tiderna uppgjort mönster, eller sattes bild efter bild godtyckligt tillsammans? Var det måhända från början bestämt, att de röda och de svarta stenarna troget skulle följas åt, dominerande alla de andra färgerna?

Ett par timmar har jag varit sysselsatt i min mors rum med mina bygglappar, ty stora planer välvas i mitt huvud. Här är ej fråga om en vanlig stuga eller en ladugård full med kor av tallkottar, vilkas ben utgöras av tändstickor! Nej, här skall byggas ett slott, ett riktigt slott, sådant Pa berättat om, och där skall min mor få bo.

Min mor vet ännu ej om den stora ära som skall vederfaras henne. Då och då vänder jag på huvudet och kastar en snabb blick på mor,

men mor märker ingenting. Plötsligt avbryter jag mitt arbete, där jag ligger framåtböjd på mina knän. Ett skratt tränger upp från nedre våningen, ett uppsluppet, glatt skratt, som tycks jaga rummets hemlighetsfulla andar på flykten. Jag ser på min mor. När Pas skratt henne? Jag möter hennes ögon. Den drömmande stillastående blicken i dem gör mig helt ängslig till mods.

Därnere försiggår något ovanligt. Pa har främmande. Då jag innan jag gick upp till mors rum gläntade på salsdörren, möttes jag av bländande ljus och kände en doft av god mat, blommor och parfym. Det var då jag beslöt mig för att mor skulle få bo i slottet. Mor som sitter så stilla häruppe i skymningen! Jag ser åter på henne. Nej, mor kan inte vara därnere i ljuset och bland blommorna och där man skrattar och pratar så högt. Hon skulle bara sitta helt stilla som nu med de smala händerna i knäet och blicken långt borta.

Slottet är färdigt, och jag betraktar det sorgset. Det var inte alls så jag hade tänkt mig det. Då jag sprang upp från salen, hade jag i föantasien sett för mig något marmorvitt med förgyllda torn, men barnkammarens bygglappar äro bruna och oformliga, och ej ens skym-

ningen kan dölja byggnadens bristfällighet. Gråten stiger upp i halsen på mig. Och plötsligt börja tårarna rinna.

— Ser du, mor, säger jag och petar till en bygglapp, så att flera falla på en gång, det skulle ha varit ett vitt slott med många, många rum fyllda av ljus, och det skulle dofta så gott av blommor...

Jag börjar åter le mot min fantasi.

— Och du skulle ha en fin ljusblå klänning... och när du kom in i slottet, skulle du börja skratta och tala med mig... med mig!

Jag ser allt så tydligt för mig, som vore det tavlor i en bilderbok.

— Jag skulle ju också vara där förstås, mumlar jag, och jag skulle ha en liten, liten katt med ett sidenband om halsen.

Jag kniper ihop ögonen, och en känsla av välbehag smyger sig över mig. Den lilla vita katten! Min mor i den ljusblå klänningen! De vackra rummen! Min hand far smekande över min klänning, och jag känner redan blomdoften omsvepa mig som ett moln. Under de hårt slutna ögonlocken ser jag de vackraste färger: purpur, och blått, och flammande gult. Nu smälta de samman till ett hav, och mitt i havet brinner en väldig eld.

Någon tar i dörrlåset.

— O Pa! ropar jag till, och i min iver att komma fram till honom sparkar jag sönder slottet, så att bygglapparna flyga utåt golvet.

Pa böjer sig ned och lyfter upp mig i sin famn. Han luktar vin och cigarretter och är blossande varm.

— Har du roligt, Pa? viskar jag.

Han skrattar kort och kastar en blick mot fönstret.

— Roligt! säger han. Utan Tony!

Jag kryper belåten ihop i hans famn.

— Skall du gå igen, Pa?

Han låter mig glida ned på golvet, och jag känner ett ögonblick, hur hans rockärm doftar av någon stark parfym, samma parfym som slog emot mig, då jag öppnade salsdörren.

— Jag skulle vilja stanna här, säger han. Här är så lugnt och svalt.

Han går fram till fönstret och slår upp det. Nere vid vägen, som leder förbi grinden och ut på slätten, brinner en lykta med ett svagt, gult skimmer i det alltmer tätande mörkret. Trädgårdens fruktträd stå kala med grenarna krökta i besynnerliga former, och häcken utåt vägen ser svart och ogenomtränglig ut.

— Där var han igen, Pa, säger jag och tränger mig fram till fönstret.

— Vem då? frågar Pa tankspritt.

— Den lille mannen! Han bor bland fruktträden och brukar springa över trädgårdslanden just när lyktan tänts.

— Ack, Tony! skrattar Pa. Tror du att någon av dem därnere sett din lille man?

— Men du, Pa, har ju sett honom!

Jag har ett oinskränkt förtroende till Pas förståga att »se».

— Jag brukar alltid niga, då jag går förbi ett träd som står i trädgården. Han bor där, ser du, och man måste vara artig.

— Men du är allt rädd ändå, när du niger!

Han ser ned på mitt uppåtvända ansikte, och jag nickar allvarsamt. Pa förstår mig.

Den tysta kvinnan bredvid oss rör sakta händerna, och jag ser hur Pa ryser till. I nästa ögonblick har han gått ut ur rummet.

VII.

Mannen med ballongerna har kommit till staden. Han har ett positiv med sig och en liten svarthårig flicka som kan sjunga och

dansa. De gå från gård till gård med en skara beundrande barn efter sig. Jag är även bland dem. När italienaren gick förbi min grind, kunde jag inte motstå de vackra ballongerna, utan flydde från gamla Lova ut på gatan. Fötter klappa mot den ojämna stenläggningen. Ett och annat fönster slås upp, då positivet börjar veva sina kända melodier. Solen lyser över staden och målar vita fläckar på de mörka gårdarnas asfalt. Det är fest i luften. Den är fylld av glad musik, och de blå och röda ballongerna vifta muntert och lockande över italienarens svarta huvud.

Den vackra fröken i cigarrbutiken, som är ännu mycket vackrare än de sköna huvudena på cigarrlådornas lock, kommer ut ur sin bod. Hon kastar en ask med cigaretter till ballongmannen. Till tack binder han fast en ballong vid hennes arm. Det ser så lustigt ut med den fullvuxna damen och den röda ballongen, som rycker och drar i hennes arm.

Tåget går vidare. Barnen bakom och framför mig viska och skratta. Deras små gestalter avspegla sig i de stora butiksfönstren på ömse sidor av gatan. Ibland äro de randiga som klänningstyg, ibland tyckas de hoppa rakt in

i stora blomkrukor, alldeles kolsvarta, som om de blivit doppade i bläck.

Utanför rådhuset är en byggnadsställning rest, och målargesällerna springa visslande upp och ned med sina färgpytsar. Ett stort fönster står öppet, och därinne luta sig allvarliga ansikten över stora böcker. Italienarens melodi studsar mot det vördnadsvärda rådhusets väggar. Målargesällerna hålla upp med sitt arbete, och de allvarliga ansiktena lyftas ett ögonblick från böckerna.

På torget inte långt därifrån är kommersen i full gång. Tjocka madammer stå bakom stånden med yllehalsdukar om huvudena, eller sitta och sörpla i sig kokhett kaffe från kaféet strax bredvid. Strömningen glittrar i solskenet och luktar salt havsskum. Man väger och räknar och lindar in det köpta i oformliga tidningspaket, som knölas ned i matmōdrarnas bruna kassar. Den väldige slaktaren, vars vita förkläde är fläckat av blod, hugger i köttstyckena med yxan så att benflisorna flyga; och fruarna tumma med kritiska miner på innanlår och revbensspjäll. I blomsterståndnngen längre bort lysa tulpaner och hyacinter, och bredvid står friskt tallris i långa vajande plymer. I rännstenen rinner en liten brun flod av smutsigt

vatten, och en pojke sopar med en kvast bort fiskfjäll och benbitar och annat avfall, som sedan gungar som lustiga farkoster på vattnet.

Här vevar italienaren sina gladaste visor, och då han tystnar, sjunger och dansar den lilla flickan. Man samlas omkring paret. Inte bara barn; även de äldre slita sig ifrån stånden och gå närmare. En liten flicka ropar på en ballong, och vi andra se efter den lyckliga då hon spatserar bort, medan ballongen gör sitt bästa för att dra henne upp i luften.

Då händer något oväntat. Italienaren skall just lossa en ballong och räcka åt en dam, som har ett litet barn vid handen, då en vindstöt kommer farande och rycker hela knippan ur hans händer. Han gör ett skutt som en hund efter ett köttstycke; men den vackra jättebuketten av röda och blå ballonger höjer sig obevekligt uppåt, utom räckhåll för hans händer. Den svarthåriga flickan börjar skrika högt och fäkta med armarna, och italienaren utbryter i en ström av ord på sitt eget språk. Hans mörka ansikte är förvridet, ögonen gnistra, och vi barn dra oss förskräckta undan. Han gråter och okvädar. Det är en hel förmögenhet, som svävar däruppe i luften. De där lustiga leksakerna, som barnen roa sig med en

dag, betyda för honom kläder och föda och tak över huvudet. Han knyter händerna mot himlen. Han springer en bit framåt och följer de flygande ballongerna med blicken, men de försvinna allt längre bort i fjärran.

Ett ögonblick står jag som de andra och ser efter ballongerna, därefter springer jag så fort jag orkar nedför gatan.

— Låt dem stanna i vår trädgård! Låt dem stanna i vår trädgård! mumlar jag andfådd.

Jag ser åter och åter för mig den vackra synen då ballongerna höjde sig upp i luften, skimrande och blänkande i solskenet. Ack! Jag vill ha hela knippan, alla de vackra blå och röda bollarna! Jag skall bära in dem till mor, och då skall mor... Och åter är samma tanke där som när jag byggde slottet:

— Då skall mor börja skratta och prata med mig. Mors ögon skola få liv, då hon ser vad jag har med mig!

Jag ägnar ej en tanke åt den svärjande italienaren och hans svarthåriga dotter. Jag tänker bara på mor som sitter så tyst vid fönstret! Det skulle vara som att bära in hela vårens härlighet till henne att komma med den granna knippan som viftar och vajar så glatt i luften.

Och jag fortsätter att mumla som en vädjande besvärjelse till himlens makter:

— Låt dem stanna i vår trädgård!

Äntligen är jag vid trädgårdsgrinden! Trädgårdsmästaren, som håller på att kratta gångarna, stirrar förvånad på mitt blossande ansikte, men jag ser upp mot himlen som väntade jag att gyllene frukter skulle falla ned från det blå valvet. Och se där! Jag ger till ett högt rop av glädje. Uppe i ett av träden glänser något rött och blått mig till mötes. Luften har kanske så småningom gått ur ballongerna, och de ha sänkt sig allt längre ned. Men jag tänker ej på några förklaringar nu. Underverket har skett. Ack, de blå och röda ballongerna! Jag skall bära dem så varsamt, så varsamt, så att de ej åter flyga sin väg. Jag ropar på trädgårdsmästaren. Han måste hjälpa mig att få dem ned ur trädet. Han nickar och ler och tar en hög stege och klättrar upp efter dem. Jag darrar av spänning. Jag ser ej att ballongerna redan smultit ihop, utan fattar snöret och går stolt och triumferande in till mor.

Och mor sitter vid fönstret som vanligt. Hon vänder ej ens på huvudet för att se på mig, som glädjestrålände står i dörren med ballongerna.

Men det gör inte något. Snart skall mor le mot mig!

— Här! ropar jag. Här skall mor få...

Min mor vänder på huvudet vid ljudet av min röst. Men orden fastna mig i halsen. Det är inte längre en knippe granna ballonger jag håller i handen. Då de kommo in i rummet, hade den sista återstoden luft gått ur dem, och på golvet ligger nu en hög blå och röda skrumpna trasor.

Jag ser förfärad från dem och på min mor och tillbaka till dem igen. Jag kan ej förklara vad som skett, men innerst inne i mitt skälvande hjärta sätter jag den döda frånvarande blicken i min mors ögon samman med de skrumpna ballongerna som nyss lyste i solskenet. Och med en snyftning går jag min väg och låter de röda och blå trasorna ligga kvar vid min mors fötter.

VIII.

Gumman Walter är känd i hela staden. Hon bor någonstades i utkanten, var har ingen så noga reda på, men då och då dyker hon upp på gatorna och i villakvarteren.

Det är en liten gumma med en gammal grå-

rutig schal om axlarna och ett underligt huckle på huvudet, och hon har alltid en stor korg under armen. Vad hon gör med korgen, vet man inte heller. Jungfrurna bruka skrämma barnen med att hon stoppar dit elaka barn, och många små ligga om kvällarna, sedan det blivit mörkt, och darra av rädsla för gumman Walters korg. Besynnerligt är det också att hon har ett gossnamn till efternamn. Ingen annan i vår stad heter på det viset, och inte heller har man hört, att det funnits någon med det namnet. Man ser sällan mer av henne än den stora schalen och korgen, men går man någon gång närmare, kan man under hucket hinna uppfatta ett litet bekymrat, rynkigt ansikte och ett par underligt lysande ögon.

Gumman Walter har inte sitt förstånd i behåll. Det är på en gång något sorgligt och löjligt med den som går omkring bland alla de kloka och har mistat just det som de äro så stolta över att äga. Det är som om man komme på en begravning i en lysande, röd klänning eller som om man ginge på stadens finaste gata, utan att veta att barnen på ens rygg ha kritat en stor ko eller en höna och satt ett elakt öknamn under.

Jag har ett särskilt intresse för gumman Walter. En gång har jag hört någon viska om att mor är som gumman Walter. Detta grubblar jag mycket över. Kanske är det endast en tillfällighet som gör att inte mor också går omkring i en grårutig schal med en stor korg på armen?

En dag står gumman Walter vid grinden och ser upp mot vårt hus. Jag upphör med min lek, ty jag tycker inte om att den lilla gumman står därnere och ser upp mot huset. Hon har något av häxa över sig, och man skulle ibland kunna inbilla sig, att det ej funnes något ansikte under hucket, bara ett tomt svart hål.

Men då den gamla grårutiga schalen åter vandrar nedåt staden, lyder jag en plötslig impuls och springer ut på gatan efter gumman. Försiktigtvis bibehåller jag ett visst avstånd mellan mig och henne. Kanske korgen är fylld av grodor och att någon av dem, om man närmade sig, plötsligt kunde hoppa rakt upp i ens ansikte. Man kan aldrig så noga veta!

Gatan ligger vit och övergiven i middags-solen. Från en port gläfsar en hund på den stora korgen, och utanför ett kafé stå ett par karlar och prata. De stirra på gumman och

ropa något efter henne. Jag böjer ned huvudet, som om deras hån också drabbat mig.

Utmed åns blanka vatten tågar den långa lindallén. Trädens knoppar äro svällande och stora, och gången är randad av sol och svarta skuggor. Gumman Walter går nedför gången, och jag följer långsamt efter. Men när gumman sätter sig på en bänk, går jag förbi och ser åt annat håll. Ju längre bort jag kommer från bänken, ju mer dröjande bli mina steg. Nog ville jag bra gärna veta vad som finns i korgen! Om jag bara vågade! Ett par småflickor komma emot mig med armarna lindade om varandra. De gå icke ordentligt utan vid vartannat steg göra de ett litet hopp på småflickors vanliga vis, och då och då stanna de och fnissa. Jag vänder igen. Småflickorna gå i sicksack framför mig, och mellan deras huvuden ser jag den gamla grårutiga schalen. Åter är jag vid bänken. Småflickorna vända sig om och titta på mig, och eftersom jag inte vill visa mig rädd inför dem, sätter jag mig ytterst på bänken.

Det är förmodligen längesedan någon satt sig på samma bänk som gumman Walter. Gumman vrider på huvudet och sneglar från sidan på mig. Hon är så van att ha ett tomrum omkring sig, att denna nya sakernas

ordning oroar henne. Ängsligt börjar hon nicka med huvudet, i det hon stadigt håller fast i korgen, och hon ser så besynnerlig ut, där hon sitter, att jag känner mig räddare än någonsin.

En bryggerivagn rullar dånande över bron och kommer mig att se ditåt, och när jag åter tittar på gumman, har hon öppnat korgen.

Den stora korgen innehåller bara en enda liten sak, och gumman tar varsamt upp den och håller den framför sig. Det är endast en bit spegelglas. Jag hade inbillat mig att korgen rymde allt möjligt från hoppande grodor till en sovande barnunge. Den såg så stor ut och föreföll så tung att bära. Bara en liten bit spegelglas och därtill överdragen av smuts och damm! Men gumman håller den tätt upp mot sina ögon och mumlar och viskar. Jag smyger mig närmare, och när jag hör på gumman, flyttas gränserna kring verklighetens värld, som ögonblicket förut trängde tätt inpå, åter långt, långt bort. Ack, jag var väl dum, som kunde tro att gumman Walter gick omkring med en vanlig spegel!

Nu talar den gamla igen; hur avlägset allt klingar! Jag hör ord som: »Här skola vi se

som i en spegel på ett dunkelt sätt, men där ansikte mot ansikte.»

Vad då? Vad allt låter underligt! Jag känner inte mycket till bibeln, för mig kunde orden lika väl stå i en fesaga. De beröra mig på ett mystiskt vis, och jag vill veta mera.

— Vad är det? säger jag och pekar på spegelbiten.

Gumman skriker till:

— Rör den inte! Rör den inte!

På nytt blir jag rädd, men intresset tar överhanden.

— Vad är det? upprepar jag envist, och liksom för att ännu mer beveka tillägger jag i bedjande ton:

— Gumman Walter!

Det löjliga tilltalsordet tyckes göra verkan. För den som hört det där namnet ropas efter sig i alla tonarter är det kanske, som om en varm mjuk hand lades på hjärtat, då det säges av en vänlig liten röst och ej skrikes i öronen på en, så att man hoppar till av förskräckelse.

— Vill flickan veta? säger hon slutligen. Det är Himlen.

Jag ser in i spegeln. Glaset är överlupet av damm, men jag uppfångar en skymt av mitt ena öga och gummans skrynkliga hand. Himlen

har jag ej hört så mycket om: Gud bor där, det vet jag, och varje afton läser jag »Gud som haver barnen kär», men jag tycker inte att jag haft mycken erfarenhet av den där kärleken.

— Var? säger jag ivrigt.

Gumman börjar åter mumla:

— En gång skall spegeln bli klar, och då... då är Himlen därinne! Här på ett dunkelt vis där ansikte mot ansikte.

Hon är inte så sorgsen, gumman Walter, ty hon har hela Himlens härlighet i en smutsig spegelbit.

— Bara den klarnar... och den klarnar en gång! Flickan kan nog se att det är som ljusblått där i ena hörnet! Den har börjat klarna redan!... Men först mycket lidande! Man behöver inte vara ledsen, fastän hundarna ibland hetsas på en och det ropas efter en... ty man har Himlen med sig överallt! Och Himlen...

Då jag nu betraktar spegelbiten, tycker jag mig redan se på gumman Walters vis. Jag hör om blommor som dofta evigt, om gator av guld, om vita änglabarn med harpor i händerna, om sorlande bäckar, om boningar av genomskinliga diamanter och rubiner. Alltsammans förefaller mig så lätt att förstå. Himlen blir endast en ny del av den fantasivärld jag själv skapat åt mig.

Hade gumman Walter dragit upp en bild ur verkligheten, skulle hennes ord ha varit så mycket svårare att fatta. Men Himlen! Feerna passa där, blommorna också som börja komma upp i trädgården kring det gamla huset. Jag skrattar av förtjusning.

Plötsligt förefaller det, som om gumman Walter glömt min närvaro. Hon stoppar ned spegelbiten, drar fram hucket och går vidare.

Jag sitter kvar och ser på åns vatten, där solfläckarna dansa.

IX.

Nära kasernerna bodde i en vit och röd stenvilla, min mors syster Amelie, som var gift med major von Pahlen vid regementet.

Min moster Amelie hade något gåtfullt i hela sin natur, som kom mig att tänka på min mor, fastän moster Amelie var så vitt olika henne.

Hon hade en rak spänstig gestalt, ett pikant ansikte, ibland en aning sminkat, vilket mycket chockerade umgängeskretsen i provinsstaden, och krusigt, tidigt grånat hår, uppstruket från en bred, klok panna. Hela hennes väsen liksom utstrålade elektricitet, och under alla de år jag

kände henne hände det ej en enda gång, sedan jag blivit mera mogen, att jag gick ifrån henne utan att känna mig uppryckt, entusiastisk, glöddande av intresse och hänförelse för de frågor rörande snart sagt allt mellan himmel och jord, som hon hade fört på tal.

Under sitt liv hade hon genomgått många själsförändringar. Från att ha varit en ivrig anhängare av statskyrkan blev hon fritänkare, därpå svedenborgare, senare teosof, för att slutligen helt ge sig spiritismen i våld. Hon hade en underbar förmåga att smälta samman med den tro hon för tillfället levde sig in i. Hon har sagt mig att det föreföll henne, som om det ryckte i hennes hjärterötter. Men trots denna känslighet blev hon aldrig sentimental, aldrig ytlig, därför att hennes humor göt över hela hennes varelse något av en solig, glad morgons friskhet. Hon hade en säregen charm, detta ungdomligt berusande som så få kvinnor bibehålla, sedan den första ungdomen gått.

All den andliga kraft hon gömde på beredde sig uttryck även i annat än i filosofiska funderingar och tankespekulationer. Hade hon icke tidigt gift sig, skulle hon kanhända blivit målarinna; ty hennes kapacitet på det området var oomtvistlig. Men när jag närmare tänker efter,

är jag ändå ej så alldeles säker på att hon skulle valt denna väg. Det var icke tillräckligt för henne att omfatta ett intresse och enbart ägna sig däråt. Hennes själ ville omspanna allt, och hennes kunskapsörst var osläckbar.

Jag kan nästan tänka mig henne som en av de ledande intellektuella damerna i de litterära salongerna på sjuttonhundratalet i Frankrike, gnistrande av kvickhet, fördjupande sig i långa samtal och färdig att ge en kort och dräpande replik, då tillfälle därtill erbjöd sig. Men jag kan likaväl tänka mig henne som en liten lustig bohémienne, gapskrattande åt artistpojkarnas upptåg och svältande i en iskall ateljé, när kassan för tillfället torkat ut.

Dock, hennes liv hade format sig på annat sätt. Hon hade växt upp på en stor egendom på landet och gift sig, innan hon fyllt tjuguet år. Varför hon just valt sin man, som var hennes motsats i allt, förstod ingen och kanske icke ens hon själv. Som alla officersfamiljer hade de flyttat från stad till stad. Vart hon kom förvånade man sig över henne eller tadelade man henne, alltefter hennes olika bekantskapers karaktärer.

När jag blev äldre, begrep jag att den gåtfullhet jag redan som barn instinktivt känt en-

dast var en annan yttring av släktarvet. Jag fann hos henne samma skräck för ett hotande öde, som en gång drivit min mor in i mörkret; en rädsla för att bliva sinnessjuk, som i sig själv kanske varit nog att jaga en fullt normal människa till galenskap.

Denna rädsla var berättigad, ty så långt man söker tillbaka i släktens historia, finner man dessa hemska spår. Namnet på den och den och den, vilket en gång varit namnet på en personlighet, men som så småningom endast blivit namnet på en levande död, som min mor, eller på en rasande dåre.

Jag betraktade alltid hennes man som icke hörande till vår familj. Den känsla, som binder samman medlemmarna i sådana släkter som våra, är i allmänhet så stark, att var och en som ej bär blodets kännemärken, han eller hon må vara aldrig så intimt lierad med familjen, betraktas ständigt som en olycksalig utbörding, vilken aldrig kan göra sig fullt begriplig på sitt språk.

Utan tvivel var min morbror John en ganska duktig officer, och han var ordentlig till löjlighet. Naturen hade varit nog välvillig att även ordna hans anletsdrag ordentligt och symmetriskt, så att den som kände honom närmare ovillkor-

ligt tänkte, att min gode morbror ej skulle kunnat åstadkomma det bättre själv. Otaliga voro de skisser och teckningar min moster gjorde av detta vackra, lugna ansikte; tyvärr strödde hon dem överallt i rummen, så att de förorsakade honom mera pina än glädje, ty hon för sin del var ingalunda ordentlig. Hon hade svårt att passa på måltiderna, som alltid skulle serveras på klockslaget; och hon som helst stökade undan sin lunch genom att stoppa i sig ett par bananer och dricka massor av helt doftande te, suckade av otålighet, då hon nödgades sitta en timme vid bordet och se sin man äta långsamt och ta precis en halv smörkula till varje smörgås, så att ej något smör skulle bli kvar på smörkniven.

— John är förfärligt hygglig! sade hon och log på sitt betagande sätt, då hon efter en sådan måltid plötsligt tog mig, som varit där till frukosten, i famn. Mitt barn, förfärligt hygglig! Å visst, nu glömde jag att tacka Gud för maten, men det där var ju så gott som en bordsbön!

Jag nådde inte mycket högt över bordskanten, men jag såg allvarligt upp på morbror John och undrade inom mig om Pa också var »hygglig». Men Pa var inte mycket lik morbror John,

och jag drog därav den slutsatsen att »hygglighet» var något tråkigt, som inte alls passade i vår familj.

X.

Bakom villan där morbrors bodde fanns en liten gård, som vette åt kasernen. Här var jag ofta, och hit kommo även barnen från villorna omkring för att se på soldaterna, som marscherade på kaserngården med raka ben och näsorna i vädret. För oss voro de ingenting annat än härliga leksakssoldater, som gjorde halt, vändningar och framåt marsch, fungerande med en underbar precision. Och vi pekade ut särskilda soldater, som vi satte namn på och försökte följa med ögonen, vilket inte var så lätt, då alla voro likadana. Taptot som gick om kvällarna roade oss också mycket, i synnerhet då vi hörde beväringarna tralla till den lustiga melodien:

Ingen sorg och ingen nöd,
flickor finns i överflöd!
Tjinglalala, tjinglalala!

Och när vi åhörde »korum», stodo vi alla andäktiga bakom staketet. Då voro soldaterna uppställda på två led, en löjtnant rabblade

»Fader vår», varefter allesammans med hessa röster uppstämde »Så går en dag» och ögonblicket därefter som en man ropade »Gud bevare kungen och färnslandet!»

Alla dessa blåa rockar och blanka knappar upptände hos mig en högstämmd fosterlandskärlek, och en längtan att vara gosse, som kanske mer hade att göra med uniformerna och taptot än »färnslandet». Något livslustigt och en benägenhet för att överdriva, som jag fått efter min far, tog ofta överhanden över det drömmande och melankoliska som var möderne- arv. Detta livslustiga räddade mig från att bli alltför lillgammal, vilket eljes kunde ha varit en för mig hotande fara i det gamla huset vid slätten.

Ingen anade vilka vilda planer jag välvde i mitt huvud: hur jag skulle, förklädd till soldat, följa fanan år efter år och hur man först då jag efter en strid befanns liggande död med blodig panna, skulle uppdaga att en liten flicka hade räddat hela regementet! Vid denna tanke storgrät jag, men genomströmmades på samma gång av de mest välbehagliga känslor. Fänrik Ståls sägner som jag funnit på moster Amelies bokhylla och vars bilder jag aldrig tröttnade att titta på, där jag låg på magen på förmaks-

golvet, bidrogo väl i sin mån till att uppelda min fantasi.

Vid denna tid fick jag en lekkamrat, en borgerlig flicka som hette Ebba Marmén, vilken sedan kom i samma klass som jag och i skolan blev min bästa vän. Pa hade någon gång sagt till mig att hennes far var »vegetarian», vilket jag en längre tid förblandade med ordet »kannibal», som jag hört var namnet på de vildar som äta människor. Jag tror att det var den hemska tjusning, vilken detta främmande ord utövade på mig, som först drog mig till flickan. Jag brukade sorgset betrakta henne och väntade var dag med en viss spänning på att få se henne igen, ty man kunde aldrig veta, om inte pappan kvällen förut mistat behärskningen vid åsynen av den lilla nötbruna flickungen och slukat henne i en munsbit. När jag sedan fick veta att »vegetarian» var namnet på de människor som ej alls åto kött, således kannibalernas raka motsats, kände jag en viss besvikelse och tyckte att Ebba ej var lika intressant som förut.

Hennes far var under hela min barndom min skräck. Jag kan inte beskriva, vad det var hos honom som skrämde mig så. Han var lång och senig med en djärv profil och en vacker mun, som såg ut att kunna bitas. Men han

varken bet omkring sig eller grälade utan var i stället ganska vänlig, utom mot sina barn, som han uppfostrade med stor stränghet. Han var ingenjör och hade ett vackert och förnöget hem.

Den lilla nötbruna hade många syskon, och jag minns hennes mamma som en trött kvinna, vilken alltid hade ett leende i beredskap. Om jag ej hade varit så rädd för ingenjören, skulle jag ansett de gånger jag var bjuden dit som riktiga fester.

Jag tycker att jag ännu kan se mig för mig, där jag satt vid det långa middagsbordet bredvid den bistre husfadern, iförd en liten röd klänning med vita prickar på och med håret ordentligt tillbakaborstat från pannan. Som fascinerad stirrade jag på min värd, och hände det att jag tappade en gaffel eller sked, så att de klingande föllo mot tallriken, kände jag hur ansiktet hettade till och knäna slog mot varandra.

I stället för smörgåsbord åts det kompott och knäcktes nötter, soppan var röd av krossade morötter, och trodde man sig ha fått en läcker brun kotlett på sin tallrik, befanns den vara av hackade makaroner med ett kotlettben av en makaronibit.

Den yngste i familjen var en kerubliknande gosse, helt olik sina syskon då han hade ljusblå ögon och de hade nötbruna. De andra barnen hade blivit till innan faderns omvändelse till vegetarianismen, men denne pojke uppfostrades nu med iver i den rätta läran. Han badade sittbad, medan han ännu var så ung, att man måste vika hans små ben för att han skulle kunna njuta badet sittande, han mumsade purjolök till omväxling med modersbrösten och sträckte jublande händerna efter nötter och makaronikotletter, under det att hans äldsta bröder gingo på restaurang och med en smula skuldmedvetna miner beställde fram de kraftigaste och blodigaste biffstekarna.

Alla barnen hade affärshuvuden. Redan tidigt fingo de sina egna klädpengar och lärde sig att föra kassabok. Jag som inte hade en aning om pengar eller deras värde betraktade dessa gossar och flickor som sannskyldiga underverk, då jag hörde dem räkna ut sina kassor och till och med planera små affärskupper i form av frimärksförsäljningar och sådant som små, men uppfinningsrika hjärnor kunna hitta på.

Med mig var det avsevärt annorlunda i denna punkt. Så fort Pa gav mig en liten slant, drogs jag alltid oemotståndligt till ett litet vitt mjölk-

magasin i en gränd. Jag minns att när jag promenerade med tant Eleonora blev min hand som låg i hennes allt tyngre, ju närmare vi kommo mjölkmagasinet, och så fick jag slutligen löfte att gå in och köpa för två öre knäck. Två öre var den tiden inte en liten summa. Aldrig senare i livet har jag fått så mycket pengar i min ägo att de för mig kunnat uppväga dessa två ören, ty mjölkmagasinet och knäckarna finnas ej mer, och den dyrbaraste choklad smakar inte lika gott som den där klibbiga bruna knäcken i strutform omvirad av tjockt vitt papper, som satt så fastsmetat, att man måste slicka av det. Jag tror ej att det fanns mandel i den. Den var bara tjock, brun och söt, och jag avundades fröken i mjölkmagasinet som fick äta så mycket knäck hon ville. Hon var också stor och tjock, och när hon böjde sig ned över mjölkkaret för att mäta upp mjölk åt någon kund, suckade hon alltid och sade:

— Ja, herregud ja!

Jag fann aldrig något vanvördigt i hennes omnämnande av Guds namn, ty i samband med knäckarna hade det i mina öron ej låtit profanerande, om man i det lilla mjölkmagasinet stämt upp en lovsång.

XI.

Börjar våren för ett barn med att sandgångarna bli fina och torra så att man kan rita hage på dem, eller börjar den med att man får gå utan kavaj? Båda sakerna äro lika otåligt eftersträfvade, men jag tror dock, när jag närmare tänker på saken, att våren börjar med att man kan rita hage. Att hoppa hage är en rolig lek, ty det är ej nödvändigt att vara två, utan man kan låtsa en medspelare och reda sig utmärkt ensam.

Jag låtsade vanligtvis att jag hade en inbillad lekkamrat. Jag visste precis, hur hon såg ut. Hon hette Eyvor, och hon var inte större än jag, med svarta ögon och en litet missnöjd min; ty hon hade en olycklig benägenhet för att ständigt förlora. Jag flyttade hennes lilla sten från ruta till ruta, men hon förlorade ändå, och denna flicka som sprungit upp ur min inbillning blev till sist så levande för mig, att hennes missnöjda min och hennes tårar förorsakade mig verkliga samvetsförebråelser varje gång jag vann.

Denna min förmåga att låtsa personer gör att jag, när jag ser tillbaka på barndomen, har

riktigt svårt för att skilja de låtsade och de verkliga åt.

Eyvor var bara en av de många. Mannen i trädet, som var liten med ett stort rynkigt gubbansikte, hörde också till dem. Så fanns det en liten ljus och behaglig älvavarelse, som vackra dagar red in på solstrålarna i mitt rum och viskade en hel massa lustiga saker i örat på mig strax innan jag vaknade. I detsamma jag slog upp ögonen såg jag, ännu sömndrucken, huru något vitt fladdrade förbi gardinen ut genom fönstret; och då visste jag, vem som varit inne i rummet.

På sätt och vis ansåg jag att den gamle trädgårdsmästaren och mannen i trädet voro släkt med varandra. Trädgårdsmästaren och jag voro goda vänner. Hans ögon voro så ljusa att de sågo nästan blinda ut, och hans rygg hade en liten krökning som om den plötsligt stelnat, då han böjt sig ned för att platta till jorden kring någon växt.

De tidiga vårdagarna, då vita duniga moln flögo som jättefjärilar över den blå himlaytan, spatserade jag efter trädgårdsmästaren, som sådde och vattnade. Av det lilla fröet som kastades ned i jorden blev en vacker blomma. Det var inte något så besynnerligt i detta.

Märkvärdigare saker än så hände i min egen värld. Det var bara underligt att ej blomman kom upp genast. Trädgårdsmästaren tyckte inte heller att det var så märkvärdigt. Han hade varje år sått och vattnat, och varje år hade de vackra blommorna kommit upp. Han visade mig fröpåsarna.

— Det är luktärter och det reseda och det ringblommor! sade han, och jag nickade förnumstigt.

Redan såg jag hela trädgården fylld av blommor.

XII.

Ofta kom Eddi Ruthven, som var jämnårig med mig, och hämtade mig och dockorna hem till sin trädgård. Naturligtvis ville han inte själv bära dockorna på gatan, fastän han eljes var mycket road av dem. Han sade alltid hemlighetsfullt att »de andra grabbarna» kunde få se honom. Jag såg aldrig »de andra grabbarna», men eftersom de i min inbillning blivit till fruktansvärda odjur, bar jag gärna själv mina dockor.

När vi kommo fram till residenset, skulle Eddi vanligtvis först ta reda på sin mamma

för att få kakor till oss och dockorna. Jag lärde mig aldrig att hitta i det stora huset. Trappor, långa korridorer och oväntade små dörrar gjorde det hela till en labyrinth, som man lätt kunde gå vilse i. Ibland sprang jag i korridorens halvmörker emot farbror Fabian, som kom ut från kansliet i första våningen. Han brukade då taga mig vid handen och leda mig upp i vardagsrummet, och jag kände mig alltid litet rädd, då jag gick där med min hand i hans stora och endast skymtade honom som en hög skugga bredvid mig. Inte förrän han öppnade dörren till vardagsrummet och jag såg hans varma bruna ögon och leende mun, kände jag mig fullt lugn.

Hans hustru var inte mycket lik honom, varken till utseendet eller till sättet. Han var lugn och litet ironisk. Hans vackra välvårdade händer voro vita och mjuka, som om de aldrig tagit i något grovt eller brutit av en gren i skogen. Hans hustru Suzanne var en stötväxt, ståtlig dam med ett starkt rödligt ansikte, en massa blont hår och ett par klara och livliga ögon. Allt vad hon företog sig gick med flygande fart. Trots att hon hade fem pojkar att uppfostra, hann hon med en myckenhet saker utom hemmet. Styrelsesammanträden, syför-

eningar, middagar, visiter! Hennes verksamhetslust var lika stark varje minut på dagen. Hade hon en stund ledig, tog hon genast fatt i ett handarbete. Hon stickade alla barnens strumpor, tjocka, randiga yllestrumpor, och då det var kallt, skulle vart och ett av barnen ha två par strumpor på sig, vilket kom deras tjocka ben att se ännu bastantare ut än förut. Alla gossarna voro som hon rödlätta, och alla tycktes gjorda av ett gott och solitt virke.

Så roligt vi hade tillsammans! I den kolossala matsalen, en riktig festsal med blänkande parkettgolv, ljuskandelabrar och bonade höga ekpaneler, brukade vi om vinterkvällarna leka »mörkleken». Jag vet inte, vem som har hittat på »mörkleken». Jag vet bara att ingen lek kan vara farligare för små fina prydnadsaker på hyllor och bord och för ostindiska tallrikar.

Vi släckte alla ljus och stängde alla dörrar, och i mörkret skulle en av gossarna försöka få fatt i oss andra. Man skrek och skrattade, hoppade upp på det runda salsbordet eller smög sig ljudlöst utefter väggarna. Ofta kom tant Suzanne in, då vi voro som högljuddast, och tände; och röda och flämtande och skratande kisade vi mot ljuset och kunde knappast

se varandra, efter att ha trevat så länge utan ljus.

En annan lek var kanske ännu bättre. Då satte vi småbarn oss på kuddar och pallar, och de äldre gossarna bundo tömmar på sig och drogo oss runt bordet. Vi smackade och hojtade som åt hästar och åkte med sådan fart att vi oupphörligt törnade emot salens hörn och stolsben.

Bredvid salen låg handkammaren, ett stort fyrkantigt rum, på vars hyllor funnos askar och burkar fyllda med hembakade kakor och sylter. Jag tyckte alltid, att den där handkammaren var något i samma stil som häxans stuga i »Hans och Greta», vilken ju som man vet bestod av idel läckerheter; och i samma ögonblick som tant Suzanne satte nyckeln i låset voro vi alla omkring henne, kakhungriga och tiggande efter gott. Hennes kakor voro inte sådana där små eleganta kakor, som man slukar i en munsbit. Där fanns pepparkakor stora som smörgåsar och mörbrödskakor som små runda hjul. Där fanns maränger också och kokosbrön, och varje gång tant Suzanne slog upp en kakask sade det »knack» i den, så proppad var den till bredden.

Jag tyckte om alla gossarna Ruthven, men

jag var mest tillsammans med Eddi. Han var en liten bred pojke med lysande ögon under en tjock lugg och med en sådan där mun, som tandläkare brukar kalla »galoschmun». Hans underläpp sköt utanför överläppen, vilket gav honom ett småviktigt utseende, som var ganska kostligt att se. Hans egenskap av »galoschmun» gav honom ett särskilt värde i mina ögon, och han drog sig inte heller för att framhålla detta sitt företräde, då han ville ha mig att lyda honom, att till exempel galoppera runt sandgången, förföljd av hans lilla piska, eller att låta honom vrida om min arm, till dess jag gallskrek av smärta.

Han hade dessutom en talang, som jag tror mer berodde på en livlig fantasi än en dålig karaktär. Han narrades! Han narrades så att gräset och himlen borde bytt färg av förskräckelse. Han kom springande med andan i halsen och berättade, hur det hade brunnit i ett hus som han gått förbi, och inte förrän han beskrev, hur köksan svartfärgad som en negress sprang omkring med en kastrull i den ena handen och en visp i den andra och hur man hittade färdigrostat bröd i glöden, förstod jag att det inte var sant. Det där var smålögner som föllo honom in just när han började tala,

liksom han också kunde berätta, att han sett en murare falla ned från ett tak, eller skrämma mig med att den stora tjuren i en ladugård utanför staden sluppit lös och nu kom rusande med nedböjt huvud, fnysande av ilska. Det där var som sagt smålögn, och eftersom han redan tidigt hade stort självförtroende, ansåg han ej att dessa historier voro honom fullt värdiga. Men de långa historier som han berättade, själv rysande av förtjusning vid de hemska episoderna, voro annat. Han narrades då också, ty han själv var hjälten i dem alla, men jag har ofta tänkt att dessa historier dock i en hel del närmade sig den gräns där lögn inte längre kallas för lögn, utan vid mycket vackrare namn.

Jag höll av Eddi liksom jag alltid fäste mig vid dem jag var ofta tillsammans med, men han gjorde mig mycket förtret, då han ville leka med mina dockor. När vi väl voro hemma hos honom, var han inte generad för att ta i dockorna. Han klädde ut mina snälla ordentliga dockor i brokiga trasor och band, till dess jag ej längre kände igen dem, och hade dem att dansa krigsdanser vilt gestikulerande på ett vis som illa passade den uppfostran jag givit dem.

Sanningen att säga var jag likväl inte så road av dockor, som flickor i allmänhet äro. Jag kunde ej fantisera så bra om dem, ty de funnos ju framför mig med sina kroppar fyllda av sågspån och med sina rosiga porslinsansikten. Ännu lever en vid namn Greta, och när jag häromdagen fann henne i en skrubb, där hon låg med ena benet i vädret och armarna liksom i vanvettig förtvivlan slängda bakom huvudet, tyckte jag att hon hade samma missnöjda min, som den stackars Eyvor, när vi tillsammans hoppade hage och jag vann.

Eddi och jag brukade sätta oss i solskenet på en bänk i trädgården och mata dockorna med kakor, medan vi vänligt och saktmodigt talade med dem. De sutto i en rad med stela utspärrade ben och utsträckta armar, och deras porslinsögon hade fångat som en liten droppe av solskenet, vilket kom dem att tindra och skina. Ofta blevo vi sömniga av att prata på detta sätt, och eftermiddagen slutade vanligtvis med att vi sprungo i kapp och lekte med varandra, medan dockorna fingo sitta och se på.

Men när Eddi följde mig hem och lät mig ensam bära alla dockorna i famnen, tyckte jag att jag hörde »de andra grabbarna» ropa

efter oss bakom plank eller inifrån gårdar, och jag vågade ej se mig om, förrän vår grind smällde igen bakom mig.

XIII.

Bokstäver bli ord, ord bli meningar, meningar bli långa boksidor!

Så svårt det var att skilja A från O och att ständigt komma ihåg, att de två små prickarna över A och O gjorde dem till helt andra bokstäver! Moster Amelie lärde mig bokstäverna, och jag var så intresserad att jag till och med i sömnen rabblade upp alfabetet, så att Pa hörde det in till sig. Jag klippte ur tidningarna stora bokstäver och lade dem tillsammans och stavade dem sedan högt och hörde inte att det var ett riktigt ord jag uttalade, förrän jag sagt det flera gånger, så upptagen var jag av varje bokstav för sig. När man väl lärt sig bokstäverna, har man inte långt kvar av frihetens tid. På hösten började jag i Melanderska flickskolan.

Vad jag var generad första gången jag fördes in i skolrummet och alla flickorna stirrade på mig! Det var ett avlångt stort rum med tre

fönster veltande utåt skolgården; i första förberedande läste flickor och gossar tillsammans. Och där satt jag framför en pulpet och såg ängsligt på en vassnäst dam, som med en bat-tong i handen stod vid katedern. På ena sidan om sig hade hon Sveriges karta, på andra sidan svarta tavlan, och jag tyckte att kartan och svarta tavlan hade ögon och sågo strängt och ogillande på mig och mitt svarta förkläde. Det var svårt att uppfatta vad lärarinnan sade, och för varje gång hon gjorde en fråga, viftade en massa händer i luften. Det var ej heller så lätt att komma ihåg att man skulle stiga upp och ur bänken, när man svarade, och ej sitta kvar med händerna på pulpeten. När klockan plötsligt började ringa, reste vi oss alla upp på kommando och marscherade ut ur rummet som små soldater.

Det stora klassrummet, skolgården, de långa korridorerna, där barnens hattar och kappor hängde, alltsammans ingick snart i mitt liv liksom förut det mörka huset och den gamla trädgården.

Stadens enda flickskola hade till skolföreståndarinna en gammal vördnadsbjudande dam med slättkammat vitt hår, vari svarta hårstrån löpte som skarpa mörka ränder. Hennes

ansikte var brunt med många rynkor och kors, och hon hade ett par grå ögon, vilkas stränga forskande uttryck dock ej kunde dölja den godhet som strålade ur dem. Men det var ej en mjuk godhet, som föll till föga för någon liten slarvas bedjande blick, utan det var den rättfärdiga godhet, som är vitglödgad och som därför mera skrämmer än lisar. När man mötte dessa ögon, kände man sig skuldmedveten, även om man icke hade någon synd på sitt samvete, och man log feigt och darrande och kände, medan man log, hur gränslöst brottslig man måste se ut.

Jag får dock bekänna, att vad som i början mest intresserade mig hos skolföreståndarinnan ej var det ståndaktiga i hennes karaktär, utan något som jag uppsnappat en gång då tant Eleonora och gamla Lova pratat med varandra över kaffekopparna. De hade talat om skolföreståndarinnan: hon var friluftsmänniska, svärmade för bad och kalla avrivningar och ren luft och hon — här kom det som hade fäst sig i mitt minne — hon gick *utan byxor* både vinter och sommar. Den tanken vände alldeles upp och ned på mig och gjorde, att jag under en lång tid ej kunde se på den

gamla damen, utan att ett virrvarr av frågor tumlade om i huvudet på mig.

Hon gick utan byxor! Hade hon aldrig någon sin haft byxor, och var hade hon i så fall gjort av dem? Var det inte bra kallt ändå, när vinden blåste in under kjolarna? Och kändes det inte obehagligt, när hon satte sig på en stol, innan hon hunnit värma upp den?

Hon var vanligtvis klädd i en grå ylleklänning garnerad med svarta snodder, och över bröstet hängde pincenén i en liknande snodd. Ingen människa skulle kunnat tro, att denna sedliga dräkt dolde bristen på ett klädesplagg, som väl ingen anständig dam vill vara utan. Jag gömde min hemlighet för mig själv, men den gav något mystiskt oregelbundet åt det regelbundna skollivet, där den skramlande klockan avdelade dagen i timmar och kvarter. Detta visade mig även något som senare i livet ofta upprepats för mig: att det ej finnes någon människa som ej har någon liten egendomlighet, som skiljer henne från andra människor.

Alla lärarinnorna kallades av eleverna för »tant». De flesta lärarinnorna voro gamla och originella och passade väl till tanter, men det verkade mera komiskt, då de yngre lärarinnorna till och med av skolans äldsta elever titulera-

des med »tant». Jag lärde mig så småningom att hålla av alla tanterna. Jag har verkligen aldrig sedan träffat några lärarinnor, som så helt gingo upp i sitt arbete. De voro skolan; byggnaden var endast ett skal kring deras gemensamma själ. En gammaldags strängt religiös anda vilade över hela uppfostringssystemet. Förgäves försökte nya åsikters anda att smyga sig in i skolhuset. Förgäves protesterade de yngsta lärarinnorna, som inhämtat andra metoder under läroåren; de äldre, som även voro *deras* »tanter», läto inte rubba sig i sina positioner. Man barrikaderade sig mot alla anlopp, minsta spricka i byggnaden stoppades till, och där man satt bakom väl slutna dörrar och fönster lät man den nya tidens stormar rusa förbi utanför.

När jag många år efter det jag lämnat staden fick höra att den gamla skolföreståndarinnan slutat och att en ny modern regim tagit vid, kändes det som en kär fästning fallit. Man lär inte längre utantill långa obegripliga katekesläxor, man syr inte längre för hand med små pärlstyng dessa oformliga linnen, som sedan aldrig kunna användas; ingen gammal tant berättar mera för en mer eller mindre uppmärksam barnskara om de stackars hednabarnen,

som vi alla äro kallade att hjälpa och upplysa med Guds ord!

XIV.

Hela skolan var genomsyrad av en extatisk kärlek till hednamissionen. På varje kateder stod en liten sparbössa för hedningarna, och det hände ej att en missionär kom till staden utan att vi, små och stora, samlades i bön-salen för att höra resenärens berättelser om livet därute. Man sydde kläder till hednabarnen, och varje jul skickades paket från eleverna till de fjärran landen, och till tack fingo vi brev från Sara och Mituska och allt vad de hette, brev som missionärerna varit så snälla att skriva åt dem och som lästes upp under stor rörelse. Man talade nog även litet om lappbarnen och nöden i Norrland, men ingenting kunde uppväcka ett sådant intresse som de små ullhåriga svartingarna.

Det var i synnerhet en av lärarinnorna, som omfattade hednamissionen på ett sätt så att man tyckte sig riktigt kunna se, hur hennes hjärta blödde för alla dem som inte kände Gud. Hon var inte vacker att se på, med stora

näsborrar som tycktes andas och vibrera då hon talade och med håret så stramt tillbakastruket från pannan, att jag inom mig undrade, om det ej gjorde bra ont i hennes hårrötter. Jag brukade sitta och stirra på henne, till dess det föreföll mig, som om hon själv vore en av de där olyckliga varelserna, ty då hon talade fick hon alltid tårar i ögonen, och näsan blev alldeles röd.

Alla dessa berättelser uppfyllde snart även mig med kärlek till de arma svarta barnen, och mina tankar sysslade en tid ständigt med dem. Tanten brukade också tala om hur de som blivit missionärer tydligt känt sig kallade därtill av Gud. Inom kort gick jag i en ständig rädsla för att jag plötsligt skulle få höra Guds röst kalla mig till missionen.

På den tiden kände jag ännu så litet till Gud. I min fantasi var han en sträng herre med svart skägg och dystra ögon. Jag älskade visserligen hednabarnen, men tanken att jag för deras skull kunde nödgas resa hemifrån och lämna far och trädgården och moster Amelie och soldaterna på kaserngården och kanske aldrig få tillfälle att se min mor le, gjorde att min första rädsla växte till en panisk förskräckelse. När Pa släckt ljuset om kvällarna,

dansade de svarta små hednabarnen med lysande ögon kring min säng. Det hjälpte ej att jag kröp under täcket. Jag tyckte mig känna hur deras händer trevade över hela min kropp, och jag knep ihop ögonen och satte händerna för öronen medan hjärtat slog vilt.

En dag kallade mig Gud.

Jag gick i trädgården. Löven hade börjat skifta i gult efter ett par frostnätter, och genom grenarnas valv såg jag den blå himlen. Plötsligt kände jag att något försiggick i min själ. Jag blev iskall och stod stilla. Hednabarnen! tänkte jag förtvivlad. Med ens tyckte jag, att en röst ropade inom mig:

— Ut till hedningarna! Ut!

Det var Guds röst. I nästa ögonblick vände jag och rusade in i huset. Jag kom rätt i armarna på moster Amelie, som varit på besök hos Pa.

— Vad är det? hörde jag hennes glada röst säga.

— Jag skall bli missionär! nästan gallskek jag.

Och jag grät i hennes famn och stammade så småningom fram hela historien om hednabarnen och Guds kallelse. Det tog lång tid, innan hon kunde trösta mig. Men hon lyckades

till slut övertyga mig om att Gud visst inte ville skicka ut mig till hednalanden. Och fastän jag under en lång tid framåt ej var riktigt säker för Guds röst, dansade inte längre de små svarta barnen kring min säng om kvällarna.

XV.

Då och då kom en mamma till skolan för att framföra klagomål och säga till att hon ville ha det eller det ändrat. Men så fort hon stod framför skolföreståndarinnan, undrade hon endast blygt, om det gick bra för hennes lilla flicka, och efter att ha sagt något om det vackra vädret avlägsnade hon sig hastigt. Skolföreståndarinnan hade nämligen även undervisat mammorna, när de voro små, och vid minnet av handplagg och skamvrår kvävdes klagomålen.

Den jag tyckte bäst om av alla tanterna var »handarbetstanten». De flesta voro rädda för henne. Hon hade grått hår och en barsk mun, och det var synd om den flicka, som ej sydde sina efterstyng och fållar ordentligt.

Även jag var i början rädd för henne. Men en dag då jag stod framme vid katedern med min sömnad och hörde henne dundra ut över

en olycklig flickunge, såg jag en humoristisk glimt i de bistra ögonen, och fastän jag var för liten att dra slutsatser, förstod jag instinktivt att detta var en personlighet alldeles efter mitt sinne.

Min intuition bedrog mig icke. Jag kom upp i klass efter klass, och fastän jag fick nya ämnen och andra lärarinnor, var handarbets-timmen kvar på mitt schema och med den även »handarbetstanten», och hon blev min vän. Handarbetet var eljes inte mitt älsklingsämne. Som de flesta fantasirika barn var jag opraktisk. När jag sydde tycktes fingrarna på något konstigt sätt vända sig uppåt, och en gång då jag hunnit så långt att jag fick börja med ett av de nyss omnämnda, för skolan traditionella linnena, som voro nästan fyrkantiga och så stora, att tre sådana som jag lätt kunnat få rum i dem, klippte jag av misstag rätt in i linnet i stället för att klippa en bit efter en ärm. Jag tror aldrig att det hänt i »handarbetstantens» historia, att någon av flickorna klippt sönder linnet, och först stirrade jag alldeles förfärad från mitt verk och upp i de bistra ögonen. Men åter lyste det till i dessa ögon en plötslig blix, som hade det funnits ett litet batteri innanför ögonhinnan; och jag var räddad.

Nytt tyg skaffades, och jag började omigen. Jag fick aldrig färdigt det där linnet. Vid varje skolavslutning förekom även en förevisning av elevernas handarbeten, och mitt oavslutade linne var med många gånger. För inte länge sedan fann jag det och sydde glashanddukar av det. Om jag minns rätt fick jag ett halvt dussin.

Är det inte ändå något onaturligt i att ett barn skall sitta flera timmar av dagen i ett skolrum, där man är så långt från den friska luften och där det tar dagar och veckor att lära sig det som man för en privatlärarinna skulle kunna inhämta på hälften av den tiden? Fästes det något avseende vid om den ena eleven är mera begåvad än den andra? Av alla tillsammans skall det bildas en trög massa, som steg för steg skjutes fram på den knaggliga stig som leder hän till foten av kunskapens höjder! Ingen får komma fram fortare än den andra. Hur mycken tid slösas inte så! Och ändock är varje minut av vårt liv en oskattbar pärla, som då den rullat bort aldrig mer kan letas upp igen.

Jag trivdes likväl i skolan, ty allting var ännu så nytt och ovanligt för mig. Mors ögon voro nu inte längre så nära mig. Kamraterna,

lärarinnorna, läxorna, lekarna drogo mig bort från den tysta kvinnan vid fönstret.

Jag blev inte god vän med alla flickorna. Det fanns något förbehållsamt i min natur, som gjorde det svårt för mig att ha många vänner. Jag koncentrerade mig på en och slösade alla mina känslor på henne. Jag tror inte att den lilla nöttbruna Ebba Marmén särskilt uppskattade min kärlek. Hon ville inte bara gå med en flicka utan lekte med allasammans, och mitt hjärta sved då jag såg henne hoppa omkring med någon kamrat utan att ägna mig en blick. Dock visste jag ju ännu ej, att denna min styrka och min begränsning att alltid vilja samla alla mina känslor på en utan att bekymra mig om andra sedan i livet skulle yälla mig så mycken smärta och så mycket lidande.

XVI.

När jag blev mer förtrogen med skollivet, var det något i detta som fick ett starkt inflytande över min fantasi, och det var de olika bestraffningarna. Hade jag icke under mina tidigaste år predestinerats till ett drömliv, där alla proportioner voro feltecknade och fantom-

likt stora, skulle kanske mina tankar icke så mycket sysslat med battongen i den vassnästa lärarinnans hand. Men som det nu var kommo mina tankar snart nog under dess inflytande.

Var man ouppmärksam fick man »stå upp». Att »stå upp» var fruktansvärt obehagligt. Man måste resa sig upp och stå rak bredvid bänken ungefär en kvart, och under denna kvart kände man kamraternas ögon sticka från sidan och i nacken, och då man slutligen hörsammade lärarinnans stränga: »sitt ned!» och sjönk ned på bänken, var man eldröd i ansiktet av blygsel. Skamvrån i kakelugnsvrån var inte så hemsk, eller kanske jag endast tycker det för att jag lyckligt undgick den. Men jag föreställer mig att det skall vara värre att känna kamraternas blickar träffa en från alla sidor än att ha alla flickorna mitt framför sig. Det som nog också var pinsamt var att »sitta kvar» efter timmens slut, men det räknades dock till de lindrigare straffen. Först när man under lektionen lekte med sin knäkamrat eller tuggade tuggummi som då var så mycket på modet, kom battongen till användning.

Ännu i dag då jag i små magasin på sidogatorna i fönstren upptäcker de där röda fyrkantiga tuggumsbitarna, överraskar jag mig

själv med att helt mekaniskt känna efter i fickan, om jag har tillräckligt att köpa för, och lika mekaniskt raskar jag på stegen vid tanken på battongen.

— Vad har Tony i munnen?

Lärarynnans röst slog ned på en just då man kände ett oändligt sömnigt välbehag och glömsk av alla lurande faror långsamt vände den söta röda massan innanför tänderna. Därpå kom hon fram, och då man såg henne komma emot sig, blev den söta smaken bitter. Man fick spotta ut tuggummit och räcka fram händerna och motta slagen. De gjorde förmodligen ej så ont, som man inbillade sig, men den svängande battongen och det stränga ansiktet med den långa näsan som kom så nära injagade tillräckligt skräck, för att de små slagen skulle svida som eld.

Längre än till klatsch på fingrarna sträckte sig icke kroppsagan i klassens åsyn, men en dag drog mig Ebba Marmén bort i ett hörn av skolgården, och med sin arm om mitt liv berättade hon hemlighetsfullt viskande om att hon hört att en av flickorna i enrum fått smäll av lärarinnan. Jag vet ej om hon talade sanning eller om hon narrades som hon ofta gjorde, men jag lyssnade skräckslagen. Vi stodo och

betraktade varandra en lång stund, båda rodnande och heta.

— Fick hon verkligen smäll? sade jag och kände, hur jag blev torr i munnen.

— Tant tog av henne byxorna, sade Ebba med glänsande ögon, och slog och slog!

Med ens stod hela bilden klar för mig. Jag tyckte mig se hur flickan stretade emot och slutligen slängdes över lärarinnans knä. De vita byxorna stramade över den lilla runda baken. Lärarinnan fingrade på knapparna, byxorna drogos ned och slagen veno. Jag tror att Ebbas tankar välbehagligt sysslade med samma fantasi. Vi sågo bort och klämde hårt varandras händer.

— Har du aldrig fått smäll? frågade Ebba.

Vi kände bägge den hemliga tjuskraft detta ämne med ens hade fått för oss.

— Nej aldrig! Och du då?

Ebba blev röd i kinderna.

— Jo-o!

— Gjorde det ont? frågade jag girigt.

Ebba nickade och skrattade nervöst.

— Våldigt ont!

Hon berättade att hon sett i en dörrspringa, hur en av bröderna fått smäll.

— Han sparkade våldigt! sade hon.

Vårt ordförråd var den tiden inte så stort,

och ordet »väldigt» användes som allmän beteckning för något superlativt.

Jag intresserade mig ej så mycket att höra om brodern, flickan som enligt Ebbas berättelse fått smäll sysselsatte mig vida mera då jag blivit ensam; och i det mysterium, som omsvävade denna bestraffning, lyste min fantasi bilder med allt hjärtare färger. En tydlig förnimmelse av det skamliga i behandlingen kom mig att skälva i hela kroppen. Mina tankar återvände oupphörligt till flickan, som låg kullkastad över lärarinnans knä. Med en samvetsgrannhet som varit värd något bättre genomgick jag allt i detalj, och då jag i inbillningen tyckte mig se tyget spänna mellan benen på flickan och plötsligt strama till, genomfors jag av en underlig ilande förnimmelse.

Från den dagen fylldes under en tid framåt mina fantasier med dessa bilder av enahanda innehåll. Jag blygdes över dem, men de trängde sig ändå oupphörligt in på mig.

Den artificiella atmosfären i min mors rum, den underliga aning som ibland intog mig, att min mors själ måste vara ett stillastående vatten som i sig speglade glidande skuggor och moln, vilka mina ögon icke kunde se, bidrog att hos mig utveckla ett fantasiliv, alltför starkt för att

jag skulle kunna behärska det. Liksom de goda och vackra fantasierna kommo och gingo som de ville, skänkande mig ögonblick av stillad skönhetstörst, sådana jag aldrig senare i livet erfarit, därför att livets brusande flod med åren tar allt starkare fart, så kommo även de dunkla fantasierna och bredde sina svarta vingar för mina ögon, för ett par minuter undanskymmande solen och blommorna.

XVII.

Ebba Marmén, som var tillsammans med alla gossarna och flickorna, hörde och såg mera än jag, och då vi gingo hem från skolan med armarna slingrade om varandra hade hon mycket att berätta.

En eftermiddag, vi voro då i andra eller tredje förberedande, stannade hon plötsligt och stirrade intresserad på ett plank. Jag stannade också, ty när vi voro tillsammans gingo vi alltid som fasthakade vid varandra, så att när den ena stannade måste också den andra stå still. Jag såg på planket, men fann inte något märkvärdigt. Någon hade ritat med krita trianglar och runda ringar. Ebba sträckte fram pekfinger-

ret, som var svart av blyerts, ty vi hade haft teckningslektion, och sade:

— Titta!

Hon hade en liten lustig klänning på sig av något mörkt tyg, översållat av röda figurer i V-form, och tätt rynkad kring det knubbiga livet. Jag tittade åter på väggen, men förstod inte, vad det var jag skulle titta på. Ebba brast ut i ett fnittrande skratt; hon skrattade så att hon måste hålla sig för magen och skolböckerna trillade omkring henne.

— Vad menar du? sade jag ivrigt.

Ebbas svarta pekfinger följde en rund ring och stannade på en mörk punkt, som placerats i mitten.

— Begriper du inte?

— Nej, inte alls!

Jag kände mig plötsligt dum och på samma gång ond på mig själv, som ej kunde förstå något som tydligen var så lättfattligt.

— Det är ...

Ebba viskade ett ord i örat på mig. Mina blickar flögo åter till väggen. Åsynen av den enfaldiga avteckningen av en sak, som man inte brukar tala om, gjorde mig på något sätt skamsen.

— Det är gossarnas! upplyste Ebba, viktig i sin egenskap av syster till många bröder.

Jag betraktade henne stum. Fastän jag tyckte att alltsammans var obehagligt, måste jag ändå för mig själv erkänna hennes överlägsenhet över mig.

— Det där är flickornas! fortsatte hon oförtrutet och pekade på den andra bilden.

Jag kan inte säga att jag fann likheten mycket slående, men jag lutade mig litet fram liksom för att närmare betrakta teckningarna, fast i själva verket för att dölja min rodnad. Den betydelsefulla minen i min lilla väninnas ansikte gjorde mig underlig till mods.

— Vem ritar sådant där? frågade jag efter en stund, då Ebba samlat ihop sina böcker och vi gingo vidare.

— Jag vet intel! sade hon hemlighetsfullt.

— De skriva ord också! tillade hon efter ett ögonblick. Min nyfikenhet var åter väckt.

— Vad då för ord? frågade jag och låtsades betrakta en gråsparv, som badade sig i en vattenpuss på trottoaren.

Ebba tryckte min arm.

— Alla möjliga ord! sade hon lågt. De stå alltid på planken, och de äro nog otäcka, men . . .

— Men . . .? upprepade jag spänt.

Hon skrattade till litet:

— De äro lustiga också!

— Har du hört någon säga dem då?

— Kanske!

Denna hemlighetsfullhet gjorde mig ännu mera ivrig att få veta allt vad Ebba visste. Jag tvekade ett ögonblick.

— Säg dem! sade jag därpå.

Ebba vände sitt blossande varma ansikte mot mig. Hennes bruna ögon blänkte.

— Jag kan inte säga dem högt, sade hon. Men jag kan ju viska!

Och hon viskade...

Jag tyckte bara att orden voro underliga. De sade mig ingenting. Det lät som om ett barn, som inte kunde tala rent, satt ihop dem. Jag tror nu inte heller, att Ebba riktigt förstod deras innebörd. Men hon tyckte om att viskande upprepa dessa ord, som kanske utskummet av städernas lägre befolkningslager funnit på och som uppsnappas av deras pojkar och flickor och sedan förmedlas till de högre klassernas barn genom inskrifter på väggar och plank...

Ebba såg litet skamsen ut inför min oförstående brist på entusiasm.

Sedan mina ögon väl öppnats för plankens smutsiga teckenspråk, hände det inte att jag gick förbi ett plank utan att mina ögon förrirrade sig dit, och jag ertappade mig själv med

att på små papperslappar eller i begagnade skrivböcker rita trekanten och rundeln. Jag rev sönder dem, men ritade dem åter på nytt. Jag kände nog på mig att jag gjorde något styggt, och detta gav mig olidliga samvetsförebråelser. Ändå förstod jag inte vad det var, som var så fullt i orden och ritningarna. Jag hade fått en hemlighet att dölja, som kändes tung och som tryckte mitt samvete. På samma gång fick den lilla Ebba Marmén ett övertag över mig, som ej var nyttigt för någon av oss. Jag hade ett slags eftergivenhet i karaktären, en art feighet som delvis berodde på att jag ej ville göra någon människa ledsen och därigenom ådra mig obehaget att se ett trumpet ansikte eller höra stickord; och denna svaghet i mitt väsen gjorde att jag lyssnade till dessa historier, fast jag var medveten om att de hade en ful undermening.

XVIII.

En dag hände något som ytterligare upp-
retade min fantasi. Ebba och jag gingo på en
sandgång i Stadsparken. Över våra huvuden
sträckte träden sina grenar, och då vinden for
genom kronorna, fladdrade löven genomskinliga

av solljuset, som flödade ned över dem, mot varandra i lustig lek. Träden, de tättklippta gräsmattorna, till och med skuggorna, som omringade sandgångarnas runda solfläckar, hade en vacker grön färg. Ljudet av den lilla åns porlande vatten blandade sig med vindens sus i topparna.

Ebba och jag hoppade framåt på sandgången och sjöngo falskt och ljudligt:

Vippa vappa lustigt omkring!
 Skräm int' ihjäl min lilla kyckling,
 kycklingen, kycklingen den rara!
 Vi ska gå upp på ett berg,
 där är så roligt att vara!
 Där ga-al göken!
 Där växer löken!
 Där kvittrar liten sva-ala.
 Där är så roligt att va-ara!

Plötsligt föll en svart skugga över gången, och en illa klädd karl reste sig från en bänk. Vi kände genast igen honom. Han brukade hålla till i Stadsparken och utgjorde alla småflickors skräck, därför att han alltid, då han mötte oss, stirrade på oss på ett besynnerligt sätt och mumlade för sig själv. Hans kläder

voro trasiga och spredo en obehaglig lukt omkring sig, och hans ansikte var rött och uppsvällt med ett par tindrande stenkolsögon på vardera sidan om en klumpig näsa.

Nu stod han där framför oss, och vi tordes ej gå förbi honom, och inte heller vågade vi vända och springa åt andra hållet. Hemska till mods tittade vi på honom.

— Små pullor! Små pullor! sade han. Jag är inte farlig!

Hans utseende motsade till den grad hans ord, att vi långsamt drogo oss baklänges. Hans fingrar började syssla med benklädernas knappar, och plötsligt hörde jag den hesa darrande rösten mumla de ord, som jag sett skrivna på planken. Med ett skrik kastade jag mig åt sidan, och följd av Ebba sprang jag nedför gången med klappande hjärta. När vi äntligen vågade vända oss om, sågo vi karlen vinka åt oss, stående bakom ett träd.

Vi talade inte mycket med varandra, då vi gingo hem. Och när jag steg in i min mors rum, föll jag på knä i fönstersmygen och grät med kinden lutad mot det hårda träet. Jag lyfte huvudet och mötte rysande de drömmande ögonen.

— Säg något! Säg något! mumlade jag för-
tvivlad.

Men mitt rop kallade henne icke tillbaka
till barnet som behövde henne.

— Är det något du är ledsen över, Tony?
sade moster Amelie till mig samma eftermiddag,
då jag var hos henne.

Min bekännelse kom i en störtflod av ord
som förvånade mig själv. Jag berättade om
teckningarna, de fula orden, den hemska karlen
i Stadsparken, allt på en gång. Hon hörde
allvarligt på mig.

— Stackars liten! sade hon och smekte mig
över håret. Du får inte mera tänka på det där.

— Men jag kan inte låta bli! sade jag med
en snyftning.

Innan jag gick hem på kvällen, hade hon
lugnat mig någorlunda, och jag fick lova att
komma upp till henne varje gång när Ebba
berättat något för mig och när jag talat om
sådana saker med Ebba.

Detta löfte blev mig en större plåga än de
fula fantasierna varit. Min samvetsgrannhet
var nästan sjuklig, och för minsta orsak kom
jag till moster Amelie och talade om vad jag
hört eller vad jag själv sagt eller tänkt. Slut-
ligen då hon märkte, hur jag pinade mig själv,

undanbad hon sig skrattande alla vidare bekännelser.

Så småningom försvunno mina fantasier, och mina tankar gingo nya och bättre vägar.

XIX.

Vintermånaderna i vår stad voro mycket kalla. Det föll så mycket snö, att den skottades upp metervis på trottoarernas sidor och man gick som bakom murar av väl tillplattad snö.

Mannen i fruktträdet flydde för snön, men Eyvor höll ibland till i min dockvrå.

Jag lärde mig tidigt att gå på skidor, och Pa som var road av all sport hade köpt ett par breda norska skidor åt mig. Jag kavade i väg på dem så fort jag förmådde, ibland i ivern lämnande både skidstavarna och den röda stickade luvan kvar efter mig i snön.

Det var en av dessa vintrar, jag var då elva år och gick i första klassen, som jag lärde känna gossen Sten.

Sten gick i Elementarläroverket och var tretton år. Hans kinder voro runda och röda, och hans ögon hade en lysande blå färg. Han tyckte inte så mycket om »jäsentorna». Liksom

alla pojkar i den åldern ansåg han det mycket genant att möta någon »jänta» han kände eller ännu värre sin mamma, då han gick tillsammans med sina kamrater.

Emellertid var han snäll mot mig och sade att jag åkte skidor »färsigt». Eftersom uttrycket »färsigt» är ett ganska högt beröm från en gosse, uppeggade detta min ärelystnad i avsevärd grad, och jag hängav mig åt de mest dumdristiga företag, till exempel att åka nedför skogsbackar, så att jag dunkade huvudet i trädstammarna och var nära att bryta av skidorna, eller att försöka göra »lappvändning», det vill säga att plötsligt när man åker med stark fart hejda sig och kasta om skidorna åt motsatta hållet. Jag passade gärna på att utföra dessa bravurnummer när Sten var i närheten; ty jag älskade Sten.

Ordet »älska» förekom visserligen inte ännu i min ordlista, men jag tror att om en elva-åring kan känna kärlek, utan att ha en aning om ordets betydelse, så kände jag det då. Jag tyckte att jag aldrig hade sett så vackra röda kinder som Stens, de lyste emot mig på långt håll och hade precis samma färg som min egen röda luva. Under en hel vinter lyste de

för mig; därefter glömde jag totalt bort både gossen och hans vackra kinder.

Vi voro fyra som höllo ihop: Eddi, som fortfarande narrades friskt, Sten, Ebba och jag. På lördagarna då skolan slutade tidigare gävo vi oss ut på skidor med smörgåsar i fickorna. Vårt mål var vanligtvis en skidbacke utanför staden. Det var en byggd skidbacke med högt gupp, där idrottsmännen om söndagarna hade tävlingar. Bredvid skidbacken fanns en mindre backe, där man också åkte kälke.

En lördag då vi voro på väg ut till backen sade jag till Sten, att jag skulle åka utför guppet.

— Det törs du inte! sade Sten genast.

— Jo-o då! Det törs jag visst.

Min självtillit i det ögonblicket var oerhörd, och i tankarna var jag åter den lilla flickan »som räddade hela regementet». Vi åkte en stund under tystnad.

— En gång när jag var hos en morbror i Jämtland hoppade jag i en backe där, sade Eddi, och jag såg hur hans ögon började glittra som alltid då han talade om sina historier. Backen var så hög så hög, som två hus ställda på varandra, och jag höll mig uppe i luften fem minuter.

En hårt kramad snöboll träffade i detsamma Eddis nästipp och Sten löpte skrattande i väg på sina skidor. Eddi var stött en stund och sade, att man mycket väl kunde se då Sten åkte skidor att han var kolossalt kobent. Detta klander över min älskade retade i sin tur mig, och vi kommo fram till backen smågrälände. Åsynen av guppet kom mig att glömma allt annat. Det var högt. Men jag ville inte nu säga, att jag inte vågade åka utför det.

— Du är tokig, du! sade Sten, då jag kastade stavarna.

Orden kunde ju ej precis sägas uttrycka någon uppskattning av mitt personliga värde, men hans röst gjorde det desto mer.

Jag hade inte sagt, att jag skulle åka ända uppifrån backen, och ingen gjorde heller någon invändning, då jag startade från halva backen. Jag tror, att de andra voro för häpnå för att göra några invändningar alls, och sanningen att säga kände jag mig själv häpen.

— Nu! sade jag och gled i väg.

Jag gjorde hoppet eller rättare sagt skidorna gjorde hoppet för mig. Och därefter hade jag ingen annan förnimmelse än den av att jag var en snöboll, som med allt starkare fart

rullade nedför backen. Dunk! Jag slog huvudet i något hårt, och det blev med ens natt.

När jag åter öppnade ögonen, stodo Eddi, Ebba och Sten omkring mig, och jag kände en snöklimp på min panna och hur smält snö rann utefter ryggen på mig.

— Snön var bra! hörde jag Eddi säga i en högljudd viskning.

— Tag bort den! sade jag matt.

Sten föll på knä bredvid mig och lyfte bort snöklimpen. Hans kinder voro mycket röda, och i det ögonblicket blossade all min kärlek till honom upp.

— Sten får dockan Greta, när jag är död! sade jag.

Jag visste inte vad den store gossen skulle kunna ha för glädje av Greta, men hon var min älsklingsdocka. Härvid började Ebba stortjuta och lutade sig även över mig. Jag sade att hon skulle få min andra docka, och jag såg att detta tröstade henne något. För tillfället kunde jag inte hitta på något åt Eddi, och det började kännas kallt att ligga i snön.

— Kan du inte stiga upp? sade Sten.

Jag kände mig nästan förargad på honom. Stiga upp sedan jag gjort mitt testamente! Men Sten tog mig i armarna och drog upp mig. Det

befanns att jag inte alls var i döende tillstånd. Jag hade endast svimmat av ett ögonblick och hade ej skadat en lem. Jag såg på Ebba, som redan glatt sig åt den utlovade dockan, och jag kände, som om jag vore skyldig henne en ersättning.

— Nästa gång, sade jag och kastade en blick upp mot backen, får du nog dockan.

Sten förklarade att jag hade »klarat skivan försigt!» Vid detta storartade beröm repade jag mig fullständigt. Vi satte allesammans våra skidor bredvid varandra och åto våra smörgåsar sittande på skidorna.

XX.

Pa brukade rida en av morbror Johns hästar. Det var en vacker, ljusbrun hingst med en förnäm böjning på halsen och silkeslen hud. Om vintrarna fick jag tidigt på morgnarna följa med på skidor efter hästen. Den starka farten, den friska luften, som drev emot mig, det smattande ljudet av hästens hovar mot den hårda tilltrampade vägen, gjorde mig rusig av glädje.

Ibland red Pa in i skogen. En snötyngd grankvist svepte mig om kinden, ett regn av

glittrande snöstjärnor föll över min skiddräkt. Ej en susning i skogen, ej en rörelse uppe i trädens vita kronor. Mina skidor gled med ett lustigt frasande ljud över skaren, och hann jag ett ögonblick se upp, fångade jag en skymt av en skarpblå himmel mellan ett par vitglaserade grenar.

Pa höll ofta in hästen och pekade med ridpiskan på spåren i snön. Där hade räven smugit fram! Där kunde jag se att en kråka hoppat, och de där små groparna i snön visade harens långa skutt. Naturen var inte tyst och kall. Inte bara en vacker tavla utan liv! Den var en värld som människornas fylld av strider, kärlek och lekar.

Där lyste en massa ljusbruna tallkottsblad; en ekorre hade just slutat sin frukost, och jag såg honom skutta sin väg från träd till träd. Litet längre bort prasslade det plötsligt i buskarna, och en orre försvann in mellan granarna.

Så ståtlig Pa var där han red rak i ryggen med ena handen om ridspöet! Den ljusgrå pälsmössan satt på sned på hans huvud, vit av rimfrost, och på benen hade han höga blankskinnsstövlar. Visst var han kokett! Men när man nu också var så vacker —!

En morgon när vi befunno oss på en smal väg inne i skogen, hörde vi plötsligt ljudet av hovslag. Pa gjorde halt. Hovslagen kommo närmare, och Pa visslade muntert till. Nu såg jag, att det var en ryttarinna som kom emot oss, en av de yngsta officersfruarna. Skogsvägen var smal, och hon höll in sin häst framför far. De båda hästarna stucko vänskapligt sina nosar ihop.

— Goddag, fru Linden! ropade far.

Hon böjde på huvudet, och där jag stod med händerna ännu hårt omslutande skidrepet, såg jag upp till henne och tyckte, att jag aldrig hade sett något så intagande. Hon hade också en ljusgrå pälsmössa på huvudet, och hon bar en mörkgrön riddräkt och små lustiga stövletter med blixtrande sporrar. Jag hade sett henne förut helt hastigt, men aldrig tänkt på att hon var så förtjusande. Hennes ansikte var fint och regelbundet, med ett par stora svarta ögon och en liten allvarsam röd mun. Gestalten var en älvas.

Jag minns att hon och Pa pratade så länge den gången, att jag började frysa om fötterna. Under vägen hem ropade jag till Pa, att fru Linden var »den vackraste»! Därmed menade jag att hon var vackrare än alla de damer jag hittills hade sett.

Pa vände sig då halvt om på hästen och betraktade mig leende.

— Den vackraste! upprepade han dröjande och satte sedan av i trav.

XXI.

Av vinterns nöjen räknades barnbalerna som de förnämsta, och balen hos landshövdingens ansågs vara den allra roligaste.

Jag längtade efter den veckor i förväg, och när slutligen den stora kvällen var inne och jag gick dit åtföljd av tant Eleonora, var min själ uppfylld av förväntningar. Då man gick till en bjudning, var man alltid inbyttad som ett knyte, och på fötterna hade man grova kängor som vid framkomsten utbyttes mot blankskinnsskor, vilka man förde med sig invecklade i ett tidningspapper.

Äntligen stego vi uppför de breda trapporna!

Betjänten Fridén stod i dörren. Betjänten Fridén var lång och mager, med stora, röda händer och ett runt, rött ansikte; på hans överläpp slokade bedrövligt en svart mustasch. Han hade en betjants alla dygder och endast ett fel: han var ständigt berusad. Inte mycket! Bara så

där som om han hade haft en liten flaska i fickan på sitt livré och då och då tagit sig en tankställare. Då han hjälpte damerna av med deras kappor eller bottiner, såg man hur hans stora, röda händer darrade. Tant Suzanne brukade tala om att när han hämtade henne, då hon skulle gå hem från en bjudning, och han gick efter henne på gatan, såg hon hans skugga framför sig, och denna skugga slingrade sig och skälvde som om även den varit drucken. Fridén stannade ganska länge på residenset, ty farbror Fabian tyckte synd om honom, och han var en utmärkt betjänt; men slutligen blevo hans händer alltför darrande och hans stackars skugga alltför konvulsiviskt slingrande, och han fick sitt avsked.

Fridén hjälpte mig nu av med mina kängor och min kappa och mina schalar. Jag hade en liten vit klänning på mig och ett ljusblått sidenband i håret, och om halsen hängde på en tunn kedja ett litet guldhjärta. Sålunda utstyrd steg jag in i förmaket bakom tant Eleonoras styva frasande sidenklänning.

När jag genomgått hälsningsceremoniens skärseld, hamnade jag hos mina flickvänner, vilka, tryckta tillsammans som små ljusa fågelungar, viskade med varandra i ett hörn av

rummet. Ebba kom genast fram till mig, och vi stodo tysta tillsammans och betraktade de andra. Gossarna iklädda sina bästa sjömanskostymer stodo i ett annat hörn: små stela allvarliga herrar, helt olika de pojkar man annars var van att se.

Nu öppnades salsdörrarna, och Fridén och en av husjungfrurna inträdde med brickor, på vilka stodo ifyllda tekoppar och kakskålar. De goda kakorna, som eljes skulle utgjort min förtjusning, tycktes nu ej ha någon smak, ty svårigheten att med ena handen balansera tekoppen och med den andra ta för sig kakor utan att spilla te på klänningen minskade betydligt aptiten. Mina blankskinsskor tryckte litet på fötterna, och där jag stod med den heta tekoppen i handen överfölls jag av en plötslig känsla av missmod. Under flera veckor hade jag oupphörligt tänkt på denna bjudning. Jag hade sett mig själv sväva omkring i rummen som en ängel i min vita klänning, mina blankskinsskor och mitt guldhjärta. Utom det att det hade sina svårigheter att sväva då blankskinsskorna tryckte, kunde jag ej upptäcka någon plats i rummet, där det fanns möjlighet att sväva ut, ty mitt på golvet stodo alla tanterna och fyllde luften med prat och skratt.

Så sorgligt allting var! Förfärligt sorgligt! Det kändes som om jag hade en tung börda på bröstet som tryckte och värkte, och mitt emellan två damer som vänligt pratade med varandra, tyckte jag mig plötsligt se min mors orörliga ansikte och ögonen som sågo på mig utan att se mig.

Nu gick tant Suzanne fram till Bo, den äldste av de fem gossarna, och sade något till honom. Han sköt ut underläppen och vred på kroppen på det mest besynnerliga sätt. Så skakade han på huvudet. Jag visste mycket väl vad det var fråga om. Han skulle öppna balen med den s. k. »tjocka Lisa», som nu stod framför de andra med en bred skär sidenrosett knuten mitt bak på klänningen, vilket kom henne att se ut som ett strutsbarn. Bo ville visst inte göra sig löjlig genom att dansa med »tjocka Lisa»! Han skruvade åter på sig eldröd i ansiktet. Men när första valsen spelades upp, måste han ändå gå fram till den stora skära sidenrosetten och bocka sig. Det såg ut, som om han föste sin dam framför sig ut i salen, men i själva verket var förhållandet det att han i det sista trilskades och drog sig efter Lisa, medan hon beslutamt gick först.

Snart hoppade vi alla omkring på det blanka

parkettgolvet, och tyngden var lyftad från mitt bröst, ty när jag höjde blicken, såg jag Stens runda, röda kinder strax ovanför mitt ansikte.

Mellan danserna lekte vi lekar. Den mest omtyckta var: »Fria på narri.» Gossarna fingo stå utanför dörren, medan flickorna valde ut åt sig var sin gosse. Därefter kom en gosse i sänder in och föll på knä för någon flicka. Flickornas frågor: »Vad vill ni? Vad har ni för yrke? På lek eller allvar?» och gossarnas svar väckte alltid stor munterhet. Och då flickan slutligen sparkade litet med foten och sade: »Då vill jag inte!», om friaren ej var den hon hade valt ut åt sig, kände hon sig mycket stolt och vuxen.

Jag tyckte mycket om att säga: »Då vill jag inte!» och sparkade alltid eftertryckligt med foten för att betona mitt förakt. Naturligtvis hade jag valt Sten för min räkning, och då han föll på knä för mig och på det mest tragiska sätt tryckte handen mot sitt hjärta, kände jag hur mitt eget hjärta flödade över av ousägliga känslor.

Redan vid supén var stämningen vad man skulle kunna kalla ganska bråkig. Man kastade pappersservetter över till varandras bord och skrek av skratt åt minsta småsak. Marängsvis-

sen, som var en stående efterrätt på alla barnbaler, åts i väldiga portioner, och de fem pojkarerna Ruthven hade vita mustascher på överläpparna efter att ha fördjupat sig i sina tallrikar.

Men glädjen nådde sin kulmen, när borden dukats av och kotiljongen började. Det var många olika turer. Ett skynke sattes upp, och flickorna fiskade på ett metspö upp var sitt rött hjärta. På hjärtat stod en av de små kavallerernas namn, och med den gosse, vars hjärta man fått, skulle man dansa en dans.

I en annan tur placerades en stol mitt i rummet, på vilken en flicka fick sätta sig, en spegel stacks i flickans ena hand och i den andra en näsduk. Nu fingo pojkarerna en efter en titta i spegeln, och flickan strök över spegelglaset varje gång ett pojkansikte visade sig där, som hon inte gillade; men när hennes hjälte kom, lade hon ned spegeln och dansade ut med honom.

Och i salen, där värmen och dansen gjorde oss yra och bullersamma, spelades, utan att vi själva hade en aning därom, i barnsliga scener förspellet upp till livets stora skådespel, också det en lek »På allvar eller narri» och där våra egna roller kanske redan voro utskrivna...

Har en barnbal någonsin förlupit utan några

missöden? Alltid är det en eller annan som slår sig eller har sönder något.

Eddi slog ut lingonsaft över »tjocka Lisas» vita klänning, sidenrosett och allt. Vi tyckte att han kunde nöjt sig med ett glas! Men han lyfte den tunga karaffen och skulle med en artighet, ovan för honom själv, hålla i saft åt Lisa. Hans hand slant. Han tappade inte karaffen, vilket i någon mån räddade hans ära, men saften flödade som en röd flod över den stackars flickan. Hon skrek förfärligt och rusade på Eddi och luggade honom duktigt, och han var så häpen att han lät henne lugga och bara ruskade litet på sig, utan att säga ett ord. »Tjocka Lisa» fördes av sin mamma bort från skådeplatsen för sina nederlag, och vi andra fortsatte hjärtlöst vår dans.

I kotiljongens glada virrvarr var jag nära att svika Sten för en annan, som vi alla kallade för »den nye gossen». »Den nye gossen» hade varit ny ett helt år och kom från huvudstaden. Men eftersom ingen kommit efter honom, fortsatte han att vara »den nye». Han var mycket ordentlig, mycket fläckfri, mycket blek, och han hade, o höjd av elegans, handskar på händerna! Handskar inne! Dessa handskar förtrollade mig. När man dansade med de andra gossarna slöto

sig deras varma röda händer om ens egna i ett hårt och klibbigt grepp, men när man tog »den nye gossen» i handen, kändes det som om man rörde vid svaltt, glatt siden.

Jag fiskade upp ett hjärta med »den nye gossens» namn på, och det var Clarence. Clarence och jag dansade ut, och min hand vilade i hans behandskade. Han talade inte, och jag talade inte. Men när dansen var slut, sade han att jag dansade »charmant». Han uttalade ordet som vore han van att uttrycka sig på det sättet, och eftersom jag alltid beundrade främmande ord som jag såg i böckerna eller hörde de stora säga, tyckte jag att Clarence var en underbar gosse. Vi dansade även nästa dans med varandra, och i dansen därpå, som var en galopp, flögo vi runt salen tillsammans, och jag hade glömt att det fanns någon gosse med runda röda kinder och lysande blå ögon.

Det dröjde inte länge förrän Sten kom fram och drog mig med i en polka. Han trampade mig på fötterna och stötte oupphörligt ihop med andra par, till dess jag förtretad ville dra mig undan; då sade han det enda ordet: »Idiot!» Och hur underligt det än låter, gjorde detta att mina flyktiga känslor återgingo till Sten. Han hade inte kallat mig för »idiot!»,

utan »den nye gossen», och jag förstod dunkelt att hans förargelse och även hans dåliga dans berodde på att mina ögon alltför tydligt uttryckt min beundran för de vita handskarna.

Ack! Sista valsen! Sista valsen! Dörren till tamburen stod halvöppen, och varje gång jag dansade förbi uppfångade jag en skymt av jungfrurna som tåligt stodo därute och väntade på de flickor, som ej hade sina mammor med sig.

När jag gick hem med tant Eleonora, sänkte sig missmodet åter över mig. Jag vände mig om och såg bort mot residenset. När jag på eftermiddagen vandrat dit, hade det lyst ur alla fönster med en festlig glans som tycktes utlova att den efterlängtade aftonen skulle bli just så rolig som jag väntat mig. Nu hade man redan släckt ljusen i ett par rum, och ur ett fönster skakades en bordduk.

Jag hade inte mera något att längta efter, och jag trampade tyst och modlöst i tant Eleonoras skugga, vilken likt ett svart släp bredde ut sig bakom henne på snön.

XXII.

Det är skymning i Pas rum. I kakelugnen har det sista vedträt med ett klirrande ljud

fallit samman, och glöden formar sig till fantastiska figurer och byggnader av blossande rubinfärg.

Jag sitter hopkrupen på den stora braskudden, litet längre bort ifrån mig ser jag Pas cigaretter som en lysande röd punkt. Ingen av oss talar. Huset tycks vara tomt och utdött, det enda som lever är glöden i brasan och den röda lysande punkten på Pas cigaretterspets.

Inne i brasan reser sig ett torn av genomskinligt glas med miljontals små röda lyktor på väggar och tak. Vid tornets fot gå bergen i vågor, och en stilla sjö speglar aftonsolens röda skiva. I tornet bor den fångna prinsessan. Hon väntar varje afton i solnedgången på att få se sin räddare nalkas, ty hon kan inte komma ut från tornet utan att stiga på de glödande bergen med sina fina små fötter. Prinsessan är rädd! Prinsessan gråter därför att bergen glöda och därför att väsande flammor slå upp ur sjön. Från min plats kan jag också se prinsen. Han vandrar långt borta från tornet, och svarta vidunder med brinnande gap sträcka sig efter honom. Å, nu rasade tornet! En arm höjer sig ur ruinhögen. En jättearm, som skakar i vredesmod! Ett glödande block kastas emot den, och den sjunker samman. En trupp sol-

dater i röda uniformer jagar fram, där prinsessans torn nyss stått. Ett regn av gnistor förgör dem. Ett berg bubblar upp och brister sönder. Ormar ringla sig fram ur skrevorna. Det är krig därinne i det flammande röda. Krig! Oväder! Och vassa tungor slicka girigt upp de fallna bloddropparna.

— Såg du, Pa? säger jag, och den röda punkten därborta beskriver en halvcirkel.

— Jag såg, hör jag Pas röst, men kanske inte detsamma som du.

— Vad såg du?

— En saga om ett liv.

— En saga! Berätta!

Jag flyttar mig närmare honom och lägger ena armen om hans knä. Jag älskar Pas sagor. Han diktar dem bara för mig, liksom han målar trollen och de andra sagofigurerna för att roa mig. Pa lägger sin hand på min.

— Hur gammal är du nu, Tony?

— Å, det vet du, Pa, snart tolv år!

— Vilken aktningvärd ålder! skämtar Pa.

— Men sagan då, påminner jag, rädd att han skall glömma bort den.

— Ja, sagan! Det var en gång! Är det inte alltid så de börja, sagorna? Det var en gång

Det kan vara en gång för tusen år sedan, och det kan vara i går.

Jag ser hastigt upp på Pa, men jag kan inte urskilja hans ansikte. Hans röst låter så sorgsen, att jag med ens känner lust att gråta. Och medan Pa berättar, ser jag in i brasans glöd, och sagans gestalter få liv för mina ögon.

— Det var en gång en liten prinsessa, som hette Monika och som bodde i ett vitt slott vid en kristallklar sjö, börjar Pa sin saga. Hon hade ljust, ljust hår och ett par drömmande ögon, och hennes skratt var silverrent och klart. Den lilla prinsessan var alltid glad och lekte vid sjöns strand med snäckor och vita stenar, som vågorna slipat jämna och fina.

Konungen och drottningen älskade mycket den lilla prinsessan, och ibland då de sutto på sina troner i slottssalen trängde prinsessans glada skratt in genom de öppna fönstren, och då sågo de på varandra och sade: »Hon är glad, vår lilla prinsessa!» Men de sade det ej leende, utan skyggt och sorgset, som om de burit på en stor ångest. Och medan den lilla Monika därnere vid stranden muntert kastade de vita stenarna utåt vattnet, så att vattendropparna föllo omkring henne som ett regn av pärlor, stödde konungen och drottningen huvudena i

händerna och blickade dystert ut i den vackra salen, och deras ögon fylldes av tårar.

Deras sorg var icke ny, och före dem hade deras föräldrar och därförut deras sörjt och ängslat sig på samma sätt, då de hört ett barns silverklingande skratt.

En gång för hundratals år sedan hade deras släkt varit en stark och livskraftig släkt. Männena voro resliga jättar och kvinnorna blonda med friska leende läppar.

Så hände det sig en gång att en av de vackra prinsarna skulle äkta en prinsessa från ett närgränsande rike. Han hade älskat henne ända sedan han var en gosse och ett barn och ända sedan han först börjat lära sig att spanna en båge och att kasta en lans. Varje gång han skjutit ett vackert villebråd i skogen, varje gång han blivit segrare i en idrottslek hade han tänkt: Det skulle min prinsessa se! Han hade så många år längtat efter henne, och nu var hans bröllopsdag inne.

Det var en härlig solskensdag. En sådan där dag då man kan känna sig glad, även om man ej har något särskilt att glädja sig åt, och den unge prinsen tyckte att hans hjärta var nära att sprängas av lycka, där han red bredvid prinsessan främst i det långa bröllopståget som

var på väg till kyrkan. Genom hennes skira brudslöja uppfångade han en skymt av prinsessans rodnande kind och lilla rosenröda mun, och ibland vände hon sig mot honom, och då böjde han sig fram, där han satt på hästryggen, och såg djupt in i hennes ögon.

Bakom de två hördes trampet av många hovar, flöjtspel, skratt och glada röster. Solen lyste på alla brokiga dräkter och fladdrande band och blixtrade i smycken och pannspännen. Men prinsen såg bara den vita prinsessan på den vita hästen, och hans blick följde linjerna av hennes fina gestalt under brudslöjans böljande vågor ända ned till den lilla spetsiga sidenskon under den tunga brokadklänningen.

De redo fram under gröna äreportar och girlander, och små bondflickor strödde blommor på deras väg, och när kyrkan skymtade, såg man på långt håll att där var svart av folk som samlats för att hylla prinsen och prinsessan!

På den öppna platsen framför kyrkan höll brudparet in sina hästar. Kyrkportarna voro uppslagna på vid gavel, och inifrån ljud dämpad orgelmusik ut till det muntra bröllopföljet.

Leende blickade prinsen framför sig ut i solskenet. Men då vidgades plötsligt hans ögon

av fasa. Han tyckte sig se, hur en mörk skugga föll tvärs över den vita planen. Han spejade åt alla håll för att kunna utröna, varifrån skuggan kom. Det tycktes vara skuggan av en man iförd en vid mantel, vilken nedtill var fransad, som om den vore söndersliten. Skuggan blev allt skarpare och svartare.

Förundrad märkte prinsessan, hur prinsen mitt i solskenet började frysa och darra. »Vad är det?» sade hon lågt. Prinsen höjde handen i förtvivlan. »Se! Se skuggan!» viskade han och pekade framför sig med skälvande hand. Men prinsessan såg ej någon skugga. Häpen betraktade hon honom. Hans ansikte var likblekt, och han hade bitit läpparna i blod. Bakom dem började brölloppsskaran viska och undra. Det klirrade av sporrar, och hästarna stampade otåligt i marken.

Plötsligt ryggade prinsens häst tillbaka. Skuggan hade flyttat sig. Prinsen tog ej sina ögon från den. Med ens svängde den svarta fransade manteln ut och föll över prinsen i den vita, blänkande rustningen. Med ett högt rop kastade prinsen om sin häst och red bort i galopp.

Han red bort från sin älskade! Bort från det glada brölloppsföljet och den smyckade kyrkan! Och fastän solen sken och alla blommor vid

väggkanten lyste, red prinsen inne i den svarta skuggan. Sol och blommor voro skymda för hans blick; han sporrade sin häst, men kom ej ut ur skuggan.

Länge efteråt berättade man sedan i landet, hur vägfarande mött prinsen den vackra bröllopsdagen där han red framåt med sporrarna intryckta i hästens sidor och med piskan vinande över hästens huvud. Prinsen hade ropat högt, som om han hade lidit outsägliga kval, och hans kritvita ansikte var förvridet. Man såg honom aldrig mera. Hästen hittades död vid väggkanten, men prinsen var försvunnen. En man som bodde i den stora skogen vid konungarikets gräns påstod sig en gång ha sett prinsen vandra förbi hans hydda, med trasig rustning och ropande obegripliga ord ut i rymden. Men ingen visste något med säkerhet.

Sedan den dagen var konungasläkten förföljd av den svarta skuggan. Den visade sig icke för alla medlemmarna av släkten. Men man kunde vara viss om att den i varje släktled föll över någons väg. Vem kastade skuggan? Ingen visste det. Ingen annan än den, över vars väg den föll, kunde beskriva den; ty ingen annan såg den. De olyckliga som sett den försökte beskriva den. Men alla beskrivningar voro olika.

Somliga sade att det var skuggan av en högre rest man, insvept i en vid mantel, som nedtill var fransad som om den vore söndersliten. Andra att det var skuggan av en vacklande kvinna med famlande utsträckta armar. Andra åter att det var skuggan av en jättelik fågel med rovfågelsnäbb. För somliga kom den så småningom, börjande som en florsfin darrande fläck i solskenet, för andra med ens, som om ett mörker plötsligt sänkt sig. De som varnat skuggan blevo som förvandlade och kunde icke i hela den sköna världen se något annat än den svarta skuggan omkring sig. Där de vandrade inne i den, tycktes de lida oerhört. Deras kroppar vred sig som i fruktansvärd pina, hessa rop trängde upp ur deras strupar, och några blevo som förstenade, hörde icke, sågo icke, men ledot tyst frysande inne i det svarta dunklets mantel.

Pa håller upp ett ögonblick och hans hand far smekande över mitt hår. Brasans glöd blossar ännu. Pa tändert en ny cigarrett.

— Du är ung, Tony! säger Pa. Så alltför ung! Skall jag fortsätta sagan?

— Ack, fortsatt, Pa!

Jag vågar ej säga mer; min röst darrar.

— Därför, Tony, säger Pa, kunde konungen

och drottningen inte vara glada då de hörde den lilla prinsessans skratt, ty de fruktade skuggan, liksom deras föräldrar fruktat den, och före dem deras föräldrar.

Varje gång den lilla Monika kom in i slottsalen betraktade de henne oroligt. Men hennes rodnande vackra ansikte strålade alltid av glädje, och hon berättade om vågornas sorl mot stranden, om de vackra vita stenarna och den varma vita sanden. Inte ännu! Inte ännu hade skuggan fallit över hennes väg. Kanske aldrig! Kanske aldrig skulle den falla.

Men en vacker solskensdag kom prinsessan med dröjande steg in i salen. Hon berättade som vanligt om de sorlande vågorna och om allt vad hon sett därnere vid stranden, men plötsligt tystnade hon. »Vad är det?» sporde konungen och drottningen ångestfullt. Hon såg sorgset på dem, som om hon förebrått dem något. »Det flög en fågel med utbredda vingar framför mig på sanden», sade hon, »och jag kunde inte fånga den.» Och hon började plötsligt gråta.

Det hade blivit dödstyst i den stora salen, och konungen och drottningen sågo darrande på varandra. Men konungen reste sig och ropade: »Tänd ljus! Tänd ljus! Mina pager och tärnor!»

Nu blev det liv i hela slottet. Dörrarna slogos upp, och in tågade pagerna och tärnorna bärande stora kandelabrar av guld. Den stora salen började stråla, när ljus sattes vid ljus, och i speglarna som sträckte sig från golv till tak blixtrade det som av alla himlens stjärnor.

Från den stunden sökte konungen och drottningen att jaga bort skuggan från prinsessans väg genom att låta henne dag och natt omges av strålände ljus; till och med ute i solskenet följdes prinsessan av en page som bar en guld-kandelaber, vars lågor flämtade bleka och matta i den brinnande dagern.

En tid förgick. Den lilla prinsessans skratt ljud åter silverklart, och hennes ansikte tindrade av glädje. Vandrare ute på vägarna kring slottet sågo förvånade, hur hela den stora byggnaden stod som en fackla av flammande eld mot himlen.

Men en kväll, då prinsessan lekte i slottets sal, hejdade hon sig plötsligt i sin lek och ropade: »Det glider . . . det glider ett par vingar över spegeln!»; och hon brast i gråt, där hon stod mitt på golvet. Åter blev det dödyst i den stora salen. Ljusen lyste med samma glans från hundra och åter hundra guld-kandelabrar, men konungen och drottningen lutade sorgsna

sina huvuden i händerna, och spegeln återgav i sitt glas en liten vitklädd prinsessa som stod mitt i den stora salen och grät.

Prinsessan växte upp. Hon log och lekte, och hennes drömmande ögon blevo allt vackrare, och hon såg inte mera den svarta glidande skuggan. Så kom kärleken in i hennes liv. Snart strålade ljusen från de hundratals kandelabrarna, men nu icke för att förjaga den svarta skuggan utan för att lysa på prinsessan och hennes brudgum. Och prinsessan for bort från slottet, och silverklangen från bröllopsklockorna följde henne ända in i hennes nya hem. Och konungen och drottningen logo mot varandra, ty nu trodde de att skuggan för alltid försvunnit från prinsessans väg.

Pa tystnar och kastar cigaretten in i glöden.
— Och sedan? frågar jag.

Pa skrattar litet tvunget.

— Vet du inte att alla sagor sluta med ringande bröllopsklockor? Kanske jag skulle tillägga, att prinsen och prinsessan levde lyckliga i många år, så har du fått nog, du lilla omättlige!

Men jag känner på mig, att Pa denna gång menat något särskilt med sin saga, och jag vet... jag vet att den ej är slut än.

— Ack, Pa! säger jag bedjande.

— Du lilla dumbom!

Pas skratt är inte hans vanliga.

— Det hade varit bättre, att jag aldrig börjat på den här sagan.

Han är tyst en stund; så fortsätter han hastigt, som ville han så fort som möjligt komma till slutet:

— Den lilla prinsessan var mycket älskad, och det förtjänade hon väl. Aldrig har jag sett sådana ögon som hennes! Aldrig en sådan god, leende mun! Hon frodades som en vacker blomma i sitt nya hem, och hennes man dyrkade henne.

En dag när de tillsammans gingo i trädgården, där solstrålarna flögo mellan trädens grenar och dansade över de gröna gräsmattorna, tryckte hon plötsligt hårt sin mans arm. »Där!» sade hon, och hennes ögon voro stelt riktade på gräsmattan. Hennes man följde hennes blick, men såg ingenting annat än sol, blommor och grönt. »Jag ser», sade hon med en underlig, främmande röst. »Jag ser skuggan av en väldig fågel med rovfågelsnäbb.» Därpå slog hon händerna för ögonen och flydde in i huset.

Från den stunden varnade hennes vackra ögon ej något annat än den svarta skuggan. Hon

brukade gå fram och tillbaka, fram och tillbaka i rummen, vit i ansiktet, frysande och mumlande. Ingen kärlek i världen kunde värma henne mera. Skuggan föll allt tätare omkring henne, snärjde in henne, tog allt liv ur henne. — — —

Pa slutar tvärt. Han går upp och tänder skrivbordslampan.

— Det är sent! säger han, och då han böjer sig över skrivbordet, ser jag, hur trölt och slitet hans ansikte är.

— Jag är verkligen en oförståndig far! tillägger han. Du måste gå och lägga dig, min lilla flicka!

Jag går inte. Jag sitter kvar på kudden med händerna knäppta om mina knän. Jag är tung i huvudet av tankar, och tårarna skymma mina blickar.

— Fick inte prinsessan också en liten flicka, Pa? Det berättade du inte, säger jag lågt.

Ett ögonblick se vi på varandra.

— Ack, Tony! säger Pa och sträcker ut armarna. I nästa ögonblick ligger jag i hans famn, och vi trycka oss sorgset intill varandra; och när jag ser upp, har brasans glöd förvandlats till svart aska.

XXIII.

Jag satt vid moster Amelies skrivbord med en sagbok uppslagen framför mig; men jag läste inte.

Ampeln i taket med sin skärm av rosafärgat siden var tänd och spred ett behagligt ljus över det lilla koketta rummet. Moster Amelie själv satt nedsjunken i en stol framför ett runt bord, och mitt emot henne satt den unga fru Linden. Det var på fru Linden jag såg. Hennes ljuva, bleka ansikte fängslade mig, utan att jag visste varför. De mörka ögonen hade ett fuktigt skimmer över sig, och den lilla röda munnen såg allvarsam, nästan sorgsen ut.

De båda damerna voro sysselsatta med psykograf. I stället för en riktig psykograf hade de ett upp- och nedvänt glas, som de ställt på ett stort vitt pappersark, på vilket en cirkel var ritad, och utefter cirkeln voro bokstäver och siffror skrivna.

De satte fingertopparna på glasets botten och väntade tyst.

Plötsligt rörde sig glaset. Långsamt flyttade det sig till en bokstav.

— A, läste moster.

8. — *v. Krusenstjerna, Tony växer upp.*

Ett ögonblick förflöt. Åter rörde sig glaset utefter cirkeln, sakta, försiktigt, som en so- vande. Jag såg fru Lindens ögonlock skälva till. Efter några minuter utropade min moster:

— Amelie! Det är alltså med mig man vill tala!

Glaset hade funnit bokstav efter bokstav, till dess namnet: »Amelie» var färdigt. Nu började det flyga över papperet i en febril ringdans, som då och då hejdades, när något ord var avslutat. Min moster hade blivit blek. Det såg ut, som om all kraft höll på att rinna ifrån henne.

En underlig stämning fyllde rummet och behärskade snart även mig. De frammumlade orden läto i mina öron som trollformler och besvärjelser. Någonting osynligt underbart grep krampaktigt om mitt hjärta. Fast jag inte själv höll mina händer på det förtrollade glaset, kände jag extasen få makt med mig, och min lättrorliga fantasi kom mig att se syner.

Jag såg en vit orörlig kvinna stå bakom min mosters stol. Hennes ögon voro sänkta, hennes händer lagda i kors över bröstet. Hennes hår var mjukt och blont och anletsdragen fint tecknade. I nästa ögonblick var hon försvunnen.

Jag hörde moster Amelie tala. En god vän, som varit död i flera år, hade meddelat sig med henne.

Jag sprang fram. Mina kinder glödde, men mina händer voro iskalla.

— Såg hon inte ut så här? ropade jag. Jag tror, att jag såg henne just nu. Hon var ljus och hade ett så fint vackert ansikte och tunga ögonlock, och hon stod bakom moster Amelies stol!

Moster Amelie betraktade mig forskande.

— Jo, det var hon! sade hon stilla.

Moster Amelie yttrade ingen förvåning. Hon kände alltid andevärlden så nära sig.

— Stod hon bakom min stol? frågade hon.

Jag nickade. Hela min hud knottrades, och hjärtat slog hårt. Ingen av oss tänkte på att denna min beskrivning i själva verket kunde ha passat in på en massa kvinnor. Moster Amelie gick ett slag över rummet och satte sig åter vid bordet. Fru Linden stödde hakan i handen, och hennes svarta ögon lyste.

— Det är min tur nu! sade hon och tog glaset.

— Vill du fråga om något? sade min moster.

— Ja!

Fru Linden viskade in i glaset och satte

ned det på papperet. Glaset började röra sig. Men nu föreföll det, som om det ej visste åt vilket håll det skulle gå. Det flyttade sig fram och tillbaka, fram och tillbaka mitt på papperet, och fru Linden rynkade otåligt ögonbrynen. Men så gled det långsamt fram till en bokstav, och det vackra ansiktet mitt emot mig övergöts av en skär rodnad. Nästa bokstav! Fru Linden såg hastigt upp på min moster, men hennes blick var koncentrerad på glaset. Nästa bokstav! Nästa bokstav! Plötsligt griper fru Linden glaset och slungar det ut över golvet. Det går i bitar, och skärvorna dansa bort i vrårna.

Min moster och jag sågo häpna på fru Linden. Ett lyckligt, brytt småleende lekte kring hennes röda mun, och hennes ögon strålade som stjärnor.

— Ack, jag tappade huvudet! utbrast hon. Ursäkta mig!

Hon steg upp och gick fram till fönstret, och när hon åter vände sig om, var det lyckliga leendet utplånat.

Händelsen berörde mig pinsamt. Varför hade hon slungat glaset i golvet? Vilket ord var det hon ej ville, att det skulle förråda? Jag tror att min moster förstod det, men hon satt där

tyst och allvarsam och följde blott med fingret cirkelns siffror och bokstäver.

Det blev ej någon psykograf mera den aftonen. Fru Linden kröp upp i soffhörnet och tände en cigarrett. Det var den första kvinna jag sett röka. De ljusblå rökmolnen omsvepte henne som en genomskinlig slöja, genom vilken hennes mun och ögon glänste emot mig. Jag satt fortfarande med sagboken framför mig och betraktade drömmande denna unga kvinna, som för mig ännu hade hela det okändas tjustring. Halvt som i dröm hörde jag, hur hon och moster Amelie talade med varandra.

Nu sedan jag blivit äldre, har jag ofta tänkt på den där aftonen, då fru Linden slungade glaset i golvet. Jag förstår nu, vilket ord eller snarare vilket namn det var på väg att röja. Jag har ofta gjort henne orätt i mina tankar, men jag har ångrat mig, ty jag vet nu även, vilken makt det namnet hade fått över henne.

Hon var gift med en löjtnant vid regementet. Han var liten, rödbrusig och knubbig. Han var icke osympatisk, men sällsynt borgerlig. Belysande för hans sätt är att han ibland i sällskap kunde klappa sin vackra hustru i ryggen och säga:

— Hur står det till, min lilla gumma?

»Den lilla gumman» ryckte då på axlarna och log litet föraktligt. Hon hade gift sig vid den tidpunkt i en ung flickas liv, då kärleken betyder allt och mannen endast är kärlekens likgiltige budbärare, som får ett förskönande skimmer över sig från ett flickhjärta i brand. Det där skimret försvinner mycket snart. Och vad då?

Men ännu visste och fattade jag ingenting, och fru Linden var bara för mig förkroppsligandet av den kvinnliga gracen och skönheten.

Min moster Amelie var mycket intresserad av henne. Hon brukade säga mig, att kvinnor roade henne bra mycket mera än män.

— Män, sade hon, kan man dela upp i grupper, sortera dem efter de egenskaper de ha gemensamma; men kvinnor... de ha tusen nyanser. De äro doftande blommor, silkeslena kattungar, små rasande tigerungar — vad du vill — men inte en är lik den andra. Männen kan man ibland högakta, deras solida egenskaper ligga i så öppen dag, att man skulle kunna ta på dem; men en kvinna njuter man som en stämning eller en doft. Förstår du mig?

Ack! Inte förstod jag! Jag förstod bara, att

man kunde räkna morbror John till de solida egenskapernas grupp och att fru Linden... nåväl, var hon inte en blomma och begagnade hon inte en parfym, som lockade mig att borra in huvudet i hennes klänning för att efter en sekund halvt rusig åter dra mig ifrån henne?

Morbror John kom in i rummet. Hans vackra ansikte var lika lugnt som vanligt.

— Tog sammanträdet slut så snart? sade moster Amelie med en suck.

Min morbror var med i något bolag, som ingenjör Marmén startat, och deras sammanträden brukade dra ut länge på kvällarna.

— Ja, sade morbror John och satte sig på en stol. Det hände något obehagligt på sammanträdet.

Moster Amelie rusade upp.

— Hände det något! Tack, älskade John! Här kommer du så lugn... så lugn som en bisonoxe, fast jag vet ej om de äro så lugna, och säger oss att det har hänt något! Jag har nu bott i den här lilla hålan i tio år, och ännu aldrig har det hänt något. Berätta! Skynda dig!

— Du låter mig ju inte tala ut, min vän, sade morbror John saktmodigt. Men skall du inte... Tycker du verkligen, att det ser trevligt

ut att den där blusen hänger framme över stolen därborta?

— Å, John, du är verkligen prövande! Naturligtvis har jag inte hängt den där för att det skulle se trevligt ut! Jag glömde den bara, då jag bytte om till middagen.

— Se där! sade morbror John tankfullt. Se där!

I detta ögonblick kom någon hastigt gående genom salen, och Pa steg in. Han såg varm och upprörd ut, och håret var i oordning, som om han oupphörligt strukit fingrarna genom det. Innan han hälsat, utbrast han:

— John har väl berättat?

— Nej, Georg! sade moster Amelie. John har ännu så länge bara talat om att jag hängt min blus över en stol. Vad är det?

Pa stödde ena armen mot den höga kakelugnsfrisen.

— Det är Marmén, sade han.

— Kunde jag inte tro det! utbrast moster Amelie och höjde händerna. Den gräsätaren! Den — — —

— Den skurken! sade min far högt.

Moster Amelie såg på Pa, och plötsligt förstodo vi alla att något allvarligt verkligen inträffat.

— Berätta, Georg! sade min moster.

— Ni vet, sade Pa, att när Marmén startade det där bolaget, var det inte en av stadens mest erfarna affärsmän, som hade något emot att vara med. Det fordrades garantier. Ja visst! Marmén hade dem! Det fordrades pengar och mycket pengar. Marmén kunde skaffa dem! Och vad var det fråga om? Något lysande, något aldrig förut skådat! En uppfinning av ingenjör Marmén själv.

Pas röst var ironisk, men han log inte.

— Nå, sade moster Amelie ivrigt, John har ibland talat om det där!

— Ja, fortsatte Pa, Marmén hade uppfunnit ett sätt att bereda bomull på som gjorde bomullsbusken fullkomligt onödig i världen och mycket annat med för resten! Tack vare denna geniala uppfinning skulle man inte behöva importera bomull till Sverige. Den skulle kunna produceras i svenska fabriker. Och man kan ju tänka sig, vilket oerhört uppsving inom viktiga grenar av affärslivet det skulle medföra. Penningen skulle stanna inom landet, det vill säga i ingenjör Marméns och hans kompanjoners fickor. Det var helt enkelt en miljonaffär det var fråga om. Det är märkvärdigt vad tanken på mycket pengar kan göra klokt

folk yra i huvudet. Jag måste medge, att jag själv kände en smula svindel!

Pa strök över sin panna och såg på fru Linden, men jag observerade, att hon ej lyfte ögonen högre än till hans haka.

— Nåväl! Ingenjör Marmén tillkallade en annan ingenjör med stort skägg och trovärdigt utseende. Vid första bolagsstämman tjänstgjorde han som Marméns eko. Hans ögon lyste av beundran. Hans gester talade utan ord, betydande vilken oerhörd uppfinning hans vän gjort. Jag tror ingen av de goda herrarna i staden begrep ett ord, men de hade ju inte heller tagit någon ingenjörsexamen.

Två bomullstappar framlades. Den ena var Marméns produkt, den andra bomullsbuskens. Vi fingrade alla på de två bomullstapparna, jag såg till och med ett par lukta på dem och bita i dem. Utan tvivel var Marméns uppfinning genialisk, ty man kunde omöjligt finna någon skillnad på den äkta och den oäkta bomullen.

Ni vet hur Marméns mun ser ut! Vacker! Gossaktig! Och medan de andra fingrade på bomullen, såg jag hur den där munnen log; det förvånar mig att den inte storskrattade. Där satt borgmästaren, ståtlig och allvarsam, och klämde

de små bomullstapparna mellan sina händer. Där satt grosshandlare Lundberg och förde bomullstapparna upp till sina små närsynta ögon. Och allesammans dessa herrar och familjefäder, som förmodligen redan skämtande lovat sina hustrur och döttrar juveler och pälsverk om affären skulle lyckas, allesammans togo Marmén och hans skäggige vän på allvar.

Pa tystnade, och moster Amelie stampade litet med foten.

— Och sedan? ropade hon.

— Och sedan togo vi alla aktier! sade Pa lakoniskt.

— Och somliga betalade dem! tillfogade morbror John och vek mekaniskt ihop papperet, på vilket nyss moster Amelie och fru Linden låtit glaset dansa.

— I god tro? sade fru Linden.

— I god tro! upprepade Pa häftigt. Var så säker på att allt var väl förberett! När bolaget var startat, skulle man bygga den första fabriken. Efter att allting först gått med en sådan svindlande fart, var det märkvärdigt vad allt nu tog lång tid. Först var det ritningarna till själva fabriksbyggnaden. Marmén och skägget gjorde ritningarna. Helt säkert var det utmärkta och sakkunniga ritningar. När ritningarna voro

färdiga, sade Marmén, att han nu tänkt på saken och att det inte var värt att bygga den nya fabriken ännu. Han hade hyrt ett för detta magasin utanför staden, och med tillhjälp av ett par arbetare och provisoriska anordningar skulle man där kunna producera den första sändningen bomull.

Han visade brev från en del av landets närmsta industriidkare, som redan gjort sina beställningar. Det där med breven var högt spel, han visste det och skyndade sig. Det var bara det, att han behövde mera pengar. Han fick dem. Flera gånger for han till huvudstaden. Vi ha nu fått veta, att det var för att sälja aktier. Ni förstår! En miljonaffär! Jag vet inte, vem det var som först började fatta misstankar om att allt ej var som sig borde. Alltnog, man lyssnade uppmärksamt på Marmén, men samtidigt frågade man sig, om man ej snart skulle få se den där bomullen. Tidigt i morse bröto sig grosshandlare Lundberg och fabrikör Holmström in i magasinet. De funno

— — —

Pa gjorde ett uppehåll, och vi stirrade alla i andlös spänning på honom.

— Två tomma ölbuteljer och en hammare

— Var det fabriken?

— Det var fabriken! Jag tror ej att grosshandlarna hade väntat sig annat, ty de hade haft sina misstankar en tid. Vi andra kommo till sammanträdet utan att veta något. Vi vän-tade en stund på Marmén och hans trogne vän. Men ingen syntes till. Slutligen kom Mar-mén. Han hade tänkt resa eller rättare sagt fly den kvällen, men djärv som han är ville han titta upp till oss ett tag först. Han kom in alldeles som vanligt med sin litet lutande hållning, och han log. Grosshandlare Lundberg, som är en smula effektsökare, hade tagit med sig den ena ölbuteljen, eller kanske det var just den han hade druckit till middagen. Med en smäll satte han den på bordet framför Marmén. Vi andra trodde att han hade blivit tokig. Men Marmén förstod ögonblickligen. Han reste sig upp vit, bomullsvit i ansiktet och sade: Ursäkta, mina herrar, men ett telefonbud... Han var redan på väg mot dörren, då grosshandlare Lundberg rusade på honom. Det var som en liten arg ilsken bulldogg anfallit en rashäst. Marmén gjorde sig fri med ett hastigt grepp, tog ett par långa steg mot dörren, slog upp den och kom rätt i armarna på ett par rättstjänare. När han såg, hur lönlöst det var att strida emot, blev han med ens alldeles

lugn. Han tog ett tag över munnen som för att hejda läpparnas skälkning; så sade han: »Jag får tacka er, mina herrar!»

Moster Amelie log.

— En sådan människa! sade hon. Och den svartskäggige?

— Han hade hunnit med tåget söderut. Men man väcker honom väl i morgon bittida i Malmö!

Det var då jag brast i gråt. Aftonens spänning vid psykografen, min syn och historien om Ebba Marméns far, blev för mycket för mig. Pas rockuppslag skavde mot min kind, då han tryckte mig i sina armar. Moster Amelie stoppad en chokladbit i min mun, och jag kände ett ögonblick fru Lindens svala hand mot min panna. Sålunda tröstad, lät jag de stora prata som de ville, medan jag ute i salen tittade i Fänrik Ståls sägner för väl hundrade gången.

Fru Linden, Pa och jag gingo senare på aftonen hemåt över den knarrande snön. Månen hade en stor ring omkring sig, och grå skyar skymde oupphörligt den runda, gula skivan.

Pa och fru Linden sade inte mycket. Men en gång såg hon upp mot månen och hennes ansikte hade ett underligt uttryck, som jag sedan återsåg i mina drömmar samma natt.

Pa lämnade mig vid trädgårdsgrinden; han skulle följa fru Linden till hennes port. Jag låg länge vaken och lyssnade efter att få höra Pas steg i trappan, men jag somnade mitt under min väntan.

XXIV.

Från och med denna tidpunkt i mitt liv börja min värld och de storas värld att mötas.

De storas ord och handlingar väva sig in mellan skolans små händelser och mina egna fantasier. Det blir en underlig blandning av fantasi och verklighet, som gör mitt huvud tungt och mina tankar mindre snabba.

Å, mor, varför fryser du därinne i skuggan, då mitt hjärta är fyllt av ömhet för dig? Du svarar inte! Du ler inte! Dina ögon äro döda. Se inte på mig! Mitt hjärta blir så ångestfullt. Nej, se på mig gärna! Finns det inte i en liten vrå av din själ ett minne, ett minne av ett barn du höll i dina armar, ett minne av små händer som trycktes mot ditt bröst, ett minne av ett liv, vars låga du själv tänt och sedan lämnat att brinna eller slockna ensamt? Min far, han är lyckligare än jag, ty han har sett

dig som prinsessan i blomsterträdgården, prinsessan med leende blickar och mun, men för mig blev intet kvar, inte ens ett minne, endast dessa ögon som se på mig utan att se mig!

I ditt rum är så tyst och stilla. Dagarna rinna ut i sanden förbi dina drömmande ögon, förbi dina trötta, vita händer. En känsla av maktlöshet griper mig därinne i ditt rum. Vad tjänar allt till? Varför röra vi oss? Varför gå vi? Varför äro vi glada? Varför äro vi ledsna? En dag blåser en storm över jorden och släcker våra fladdrande ljus. Och sedan?

Jag trycker händerna mot mina heta tinningar och försöker se in i ett land, som kanske inte finnes. Jag har lärt mig i skolan att utanför den synliga världen finnes en osynlig, närmare oss än vi ana; jag har hört talas om Gud, Jesus och Den Helige Ande och har blivit anbefalld att tro på dem alla tre. Och jag tror! Varför då denna känsla av maktlöshet? Varför då denna fruktan för mörkret och stormen?

Om kvällarna ber jag brinnande böner, men ännu medan jag ber förvirrar mig Den Heliga Treenigheten, på ett sätt som den snälla skoltanten väl aldrig drömt om. Jag ber till Gud, men under bönen griper mig tanken att jag

kanske gör Jesus ledsen genom att ej bedja till honom. Då ber jag till Jesus. Men Den Helige Ande då? Jag ber också till Den Helige Ande, fastän jag ej är säker på om den Helige Ande endast är en vit duva eller ett skimrande ljus, likt ett stjärnfall mellan himmel och jord. Och medan jag ber, ser jag Gud med mörk min stå högst uppe i himmelen som på en estrad och litet nedanför Jesus med de goda ögonen och med utsträckta armar, som jag sett honom på målningar. Jag tycker mer om Jesus än om Gud, och jag är rädd för att Gud som vet allt även skall läsa detta i mitt hjärta. Ibland är Gud ond på mig, och då föreställer jag mig, hur han rasar uppe i sin himmel, och jag tycker mig höra, hur han med vredgad röst ropar mitt namn. Då gräver jag ned mig bland sängkläderna och gråter av förtvivlan, ty Gud är som blixten som kan finna mig överallt, och jag kan icke fly undan Honom.

Rädslan för Djävulen är även stark, och varje kväll innan jag somnar säger jag, i det jag vänder mig till höger:

— Godnatt, alla mina små änglar! Och därpå genast i en högljudd viskning till vänster: Gå din väg, du otäcke djävul!

En av alla himmelens änglar är min skydds-

ängel och följer mig överallt, med vita vingar som nå ända ned till marken. I drömmen flyger jag över jorden, vilande i ängelns famn. Jag har en tavla i barnkammaren som föreställer en ängel, vilken svävar högt över jorden med ett dött barn i sina armar. Jag är det döda barnet. Jag är ängeln. Jag är med överallt, ständigt växlande gestalt, ty min fantasi känner inga gränser.

Nu är jag mera ensam än förut, ty Ebba Marmén har slutat skolan. Efter den stora skandalen, som en längre tid framåt upprörde vår stad, blev det en omöjlighet för familjen att stanna. Jag saknar henne, men ändå längtar jag ej efter henne så mycket. Fastän jag deltar i de andras lekar, är jag inte längre god vän med någon särskild.

Ibland viska flickorna ivrigt med varandra, där de stå i en klunga på skolgården, och det händer många gånger att de tystna rodnande då jag kommer närmare. Det retar mig. Vad tala de om? Varför får jag inte höra det? Jag frågar en dag en av flickorna. Hon spärrar upp ögonen och ler.

— Det är för att du ingenting förstår! säger hon.

Vad är det som jag inte förstår? Jag är väl inte så dum ändå? Nästa gång de viska till-

sammans tystna de ej, när jag kommer. De tala om en av officerarnas jungfrur, som har fått ett barn. Jag vet mycket väl att man ej bör få barn annat än när man är gift, men jag tycker ej att det är något att skratta åt. Något hemlighetsfullt måste dölja sig under detta, eljes skulle väl inte alla flickorna se så heta och upplivade ut.

Jag får inte reda på vad det är. Men det dröjer kvar en irriterande känsla hos mig av att jag, som den där flickan sade, »ingenting förstår».

XXV.

Det har kommit en tillsats i mitt liv. En tillsats som plötsligt gjort det rikare och som jag tar emot utan att ana dess ursprung. Det är en upptäckt som jag begagnar mig av med blossande kinder och oroligt klappande hjärta, och jag har ej behövt gå långt bort för att finna fyndet. Min egen kropp bär det inom sig: en rodnande skälvsande frukt, som mina fingrar sakta treva efter och gripa om, kalla och darrande av längtan. Njutning? Jag känner ännu icke det ordets innebörd, men under långa skymningsstunder då jag ligger på knä på

en stol och ser ut genom fönstret, är jag mycket nära att förstå ordet i hela dess betydelse.

Jag har upptäckt min kropp. Förut har jag inte tänkt på den annat än när den någon gång kommit mig att lida plågor. Jag visste ej att jag längtade efter något som min egen kropp kunde ge mig. Icke heller har jag den minsta aning om att dessa mina första utflykter i ett paradisiskt land kunna matta ut mig och skada mig. Ibland har jag väl en svag känsla av att inte allt är som sig bör, men denna känsla skänker endast den tidiga vällust jag hänger mig åt en spänning, som visst icke är obehaglig.

Under denna tid blir jag mycket svärmisk och nästan extatiskt religiös. Jag har långa samtal med Jesus, och med slutna ögon drömmer jag om änglarna, vilkas dunvita vingar jag ibland tycker mig skymta. Mina tankar flyta ut, obestämda, töckniga, stundom genomborrade av den sällhetsrykning som är de starkare erotiska känslornas förebud.

En dag då jag är uppe hos moster Amelie, märker jag att hon forskande betraktar mig. Jag blir förvirrad, utan att veta varför.

— Du mår väl bra? säger hon prövande. Jag tycker inte om min lilla flickas utseende.

— Å, moster Amelie, jag mår visst bra.

Men hon är ändå inte nöjd. Hon stänger båda dörrarna till sitt rum, vilket på mig gör ett hemskt intryck, och i det hon sätter sig i soffan tar hon min hand.

— Jag har länge tänkt tala med dig, säger hon, men när man hunnit så långt i livet som jag, är det som om man glömde bort, hurudan man var vid din ålder. Ser du, mitt lilla barn, vad jag ville säga dig är så svårt att säga. Det finns så mycket i livet du borde veta! Faror du borde akta dig för, bråddjup som du springer emot utan att se, och till och med din egen själ kan bära på önsknigar som kunna göra dig ont, om du ger efter för dem.

Jag vet redan inom mig, vart min moster vill komma med dessa ord, och jag känner mig helt orolig.

— Kanske att du redan haft någon erfarenhet därav? säger hon och ser på mig med sina klara ögon.

Jag sitter tyst. Jag tycker att det är, som om någon har spionerat på mig. Så ser jag upp och möter hennes ögon. Jag tänker på att min mors ögon kunde haft samma kärleksfulla uttryck. I detta ögonblick vill jag gärna tala,

men jag känner mig skygg och även skrämnd av detta allvar.

— Din kropp är inte din egen, säger moster Amelie långsamt, som sökte hon orden. Du vet ju att Gud har skapat dig, och det man skapat vill man inte ha förstört eller smutsat. Gud har inom dig nedlagt goda och onda begär. Det är de onda du skall strida emot, som en tapper liten soldat. Du förstår nog vad jag menar.

Jag gör en häftig rörelse. Moster Amelie trycker sakta min hand.

— Det har vaknat vissa känslor inom dig, inte sant, känslor som du vill tillfredsställa på ett visst sätt? Du kanske redan gjort det?

Jag behöver inte svara, ty hennes ögon ha redan förstått.

— Det är synd att göra det, ser du. Jag kan inte förklara, varför det är synd. Är det inte nog för dig att veta att det är synd mot Gud?

Som i en dimma ser jag Guds stränga ögon riktade på mig. Jag har redan syndat. Kanske jag redan är en förtappad varelse? I kväll skall Guds vredgade röst ropa på mig, i kväll skola Jesu goda ögon vara sorgsna och änglarna fly bort från min säng, och med en suck trycker

jag mig intill moster Amelie. Uttröttad som efter en lång vandring lutar jag mig mot hennes axel och sluter ögonen.

Jag har ofta sedan tänkt tillbaka på den där stunden i moster Amelies rum, och jag har tänkt för mig själv att det är underligt att denna kloka intelligenta kvinna talade på detta sätt till mig. Varför säga inte de vuxna mera? Det är synd mot Gud! säga de, och ett litet barn är mera rädd för att synda mot Gud än för något annat i världen. Men de säga intet mera. Inga förklaringar! Ingen utredning av en fråga som så tidigt sysselsätter dessa små kvinnor och som det är så oändligt mycket bättre att ge ett svar på än att komma med lösa antydningar om, antydningar som endast tjäna till att ytterligare uppegga fantasin.

Jag möter dem ibland: små flickor med lemmar som redan runda sig under de korta skolklänningarna och med ögon fyllda av både drömmeri och odygd; och jag ler inom mig och undrar om någon av dem är lik Tony. Om någons hjärta klappar liksom förr hennes av oro och förväntan, om någon liksom en gång Tony tycker sig vara behärskad av onda andar som locka och fresta, om någon liksom

Tony tycker sig höra det stora livet närma sig som ett hav i storm?

Efter samtalet med moster Amelie ta mina skymningsstunder ett hastigt slut. Jag blir rädd för skymningen: den förrädiska och trolska timmen, som suddar ut alla konturer och linjer och för med sig tusen drömmar i sin ljusblå slöja. Flera år senare återfann jag dock min barndomskärlek skymningen, men upptäckte att den endast begagnat den långa mellantiden till att göra sina drömmar ljuvare och farligare än någonsin förut.

XXVI.

Sommar med vita glidande moln och mognande ax som böja sig för vinden! Sommar med blommande vallmo i trädgårdarna, lysande blåklint bland rågen och rodnande nyponbuskar utmed den dammiga landsvägen! Sommar med doft av klöver och honung och med humlor och bin som tunga och brummande tumla bland blommorna! Vita fjärilar jaga varandra i lustig lek över ängarnas långa toviggrässtrån. Syrsorna surra vid dikeskanterna, gräshoppan tar ett väldigt skutt upp i luften,

bäcken rasslar med ett ljud som av klingande silvertärningar över runda vita kiselstenar.

Jag sitter uppkrupen i den stora lönnen vid grinden och försöker hålla kvar en uppslagen bok mot en hal trädgren. Mellan gröna löv och ostyriga kvistar ser jag ned på gårdsplanen som lyser så vit, att det gör ont i ögonen. Nan står mitt på gården och viftar med svansen, och när en hund viftar med svansen betyder det att han är vänligt stämd. Jag tycker om Nan, men ack, hon har ingen stamtavla, inga anor, inga relationer! Stackars Nan! Din svans är för lång, och dina öron sloka, och du är säkert halvannan decimeter bred över ryggen! Egentligen skulle du blivit en terrier, men nu är du varken terrier eller bondhund, du är något mitt emellan, utan ras och utan grace! Morbror John tycker inte om Nan. Morbror John som är så noga anser att Nan borde vara en fin terrier med stubbad svans. Hopp, Nan! Var det en fluga? Sa han så, lillingen! Raringen! Rör på dig, Nan! Snart är du två decimeter över ryggen, och då kan du bara ligga framför spisen och gläfsa litet i drömmen och snusa och snarka! Vad var det, Nan? Se på henne så hon spetsar öronen! Vad

hör hon? Ett skott i skogsbrynet! Ett till! Piff-paff! Det är krig i dag!

Tidigt på morgonen, medan jag ännu låg och en solstrimma sträckte sig som ett gyllene band tvärs över min säng, hörde jag trampet av många fötter. En trupp beväringar tågade förbi. Jag drog upp rullgardinen och tittade ned på landsvägen. Där red löjtnant Möller med hakan käckt i vädret, och hela truppen hade vita bindlar kring mössorna. Fältmanöver! Jag har hört dem då och då hela dagen. Ibland rusa några soldater över landsvägen. Jag har också sett deras fiender krypa utefter gårdesgården därborta. Vår gröna lilla villa är omgiven av soldater, och krigsyran har också spritt sig till hönsgården, ty oupphörligt ryka ungtupparna ihop, och dun och fjädrar ligga fläckvis strödda över marken.

Nu kommer vår värdinna ut på trappan och skuggar med handen mot solen. Jag kallar henne för tant Ellen, och hennes runda mjuka ansikte och vackra ögon äga mitt allra högsta gillande. Tant Ellen älskar landet och blomorna och mest av allt hönsen. Hennes röst har en öm och moderlig klang, då hon lockar: »Pullorna! Pullorna! Pullorna!», och hönsen äta ur hennes hand och svara henne skrockande

och vänligt. Jag tycker att tant Ellen är en lycklig människa, ty hon har kor också, stora, drumliga, dumma kor som sävligt idissla och drägla medan ladugårdspigan mjölkar dem och som slå med svansarna åt bromsar och flugor. Den varma ångande luften i ladugården, den vita mjölken som silas i blänkande kar, de tuggande korna, den rödblommiga pigan, alltsammans utgör min förtjusning, och jag vistas där långa stunder och kommer in i rummen och doftar kossa så att det känns på långt håll. Tant Ellen och jag äro goda vänner. Jag älskar hennes mjuka händer och glada röst, och ibland sjunger hon för mig:

Lipton te! Lipton te!
Lippi lippi lippi
Lipton te!

Och den lustiga melodien kommer mig att kikna av skratt.

När man ser tant Ellen, är hennes katt Sippan inte långt borta. Sippan är tjugu år. Hon har nog en gång varit en vacker katt, men nu rinna hennes ögon av ålder, och hon går sin väg fram långsamt och gravitetiskt. Småfåglar och råttor fresta henne inte mer,

och så hon hårar av sig sedan! Hon har en särskild viloplats i en soffa som alltid är vit av hennes hår, och hur försiktigt man än smeker henne får man alltid en hårtofs mellan fingrarna.

Aj! Där föll boken! Jag hasar mig ned från trädet, och Nan rusar genast fram och slickar mina händer.

— Så ja, så ja! Du fula flicka!

Jag bor hos morbror och moster denna sommar så länge regementsmötet varar. Ett par kilometer ifrån oss ligger Heden. Det är regementsplatsen. En vidsträckt slätt av sand och gulnat gräs sträcker sig framför den vita officersbyggnaden. Regementsbyggnaderna bilda en hel liten stad och en lång skuggig björkallé leder fram till officersmässen. Barackerna äro röda och långa, beväringsarnas rockar och byxor vifta ofta i fönstren, och ute på gångarna springa officerarnas hundar mellan ens ben.

Så snart man kommit in på området, ryckes man ovillkorligt med av livet och rörelsen där. Från en byggnad hörs en beväring öva sig med att blåsa tupto, utanför en annan blankar man gevären och visslar muntert, en kalfaktor går med långa steg över planen med ett par nyborstade officersstövlar i handen, och borta

i köksdepartementet slamrar det av grytor och tallrikar.

Jag tycker mycket om att få följa med morbror John och se på allt, och köket som inrymmes i en byggnad för sig är ett kök för jättar och storätare. Grytorna äro av mer än manshöjd och så breda att ett par beväringar skulle kunna stå bredvid varandra i dem, och man rör om med långa käppar. Jag får smaka på bruna bönor och en slev ärtsoppa, och en brett grinande soldat räcker mig ett stop rykande kaffe. Översten själv är en kusin till min far, så att jag är verkligen lierad med regementet!

Ibland äro vi även inbjudna till officersmässen, och medan man sitter på den långsträckta verandan spelar regementsmusiken anförd av den röde och tjocke musikdirektören. Jag har inte mycket sällskap av officerarnas barn, ty antingen äro de mycket yngre eller mycket äldre än jag, men jag tycker inte illa om att sitta tyst på en stol och höra på de äldre som skämta och prata med varandra.

Där är bland andra en högrest mörk officer, som är en smula uppfinnare och som ständigt roar sina kamrater med nya påhitt. Han konstruerar en egendomlig cykel som drivs av en motor och som han själv åker på, kanske

ingen annan tørs, och vid en av regementets fester släpper han upp en väldig ballong som svävar högt över våra huvuden med överstens och överstinnans namn målade i stora bokstäver på ett brett band.

Översten, farbror Rutger Hastfehr, är en smärt man av medellängd, livlig, humoristisk och populär. Han ser utomordentligt bra ut, då han sitter till häst framför sitt regemente, och jag beundrar honom i smyg och tänker att när jag gifter mig vill jag att min man skall vara precis lik farbror översten.

Och de andra! Solbrända, starka unga män som tala högt och skratta bullersamt och i allmänhet göra sig till sin fördel i den åtsittande mörkblå uniformsrocken kantad med gula ränder. Hela dagen äro de i rörelse ute på den solheta slätten, och om aftnarna dricka de iskall punsch på verandan, omsvävade av tjocka cigarrettmoln. Jag uppsnappar ibland deras historier. Man har »städat» hos en kamrat, och man skrattar som pojkar åt offrets förargade min, då han kommer in i sitt rum och finner alla möbler upp och nedvända, ett handfat i sängen, byrålådorna utdragna och böcker och kläder i en hög mitt på golvet. Man skämtar även mycket om regementets originelle hjulbente

skräddare, som kan förvandla ett par alltför länge begagnade uniformsbyxor till en elegant syrtut och tvärtom. Gamla historier dyka upp, nya skapas lika hastigt som punschalvorna växla i iskylaren. Sommarnattens vaga svalka är behaglig, och över slätten susar en vind, som ruskar om litet i de mariga tallarnas gulnade kronor.

Bakom regementsplatsen finns en vacker sjö, dit jag ibland går och badar. En härlig, gul sandstrand med en sandbotten, räfflad av vågorna.

Fru Linden som hyrt en villa inte långt ifrån sjön är ofta med mig. Smidig, vithyllt med höga bröst och med mjuka gropar strax ovanför de välformade knäna, ligger hon utsträckt på sin badkappa långa stunder och låter solen flöda över hela sin gestalt. Jag sitter bredvid henne med tårna nedborrade i den heta sanden, lyssnar till de porlande vågorna och ser ibland på den vita kvinnan bredvid mig.

Trots att vi prata muntert är det ändå, som om en underlig tystnad rådde emellan oss. Något mystiskt dunkelt ruvar inne i hennes svarta ögon, och ibland ler hon litet, då hon ser på mig, som om hon erinrade sig något.

Ofta nödgas vi fly in i det lilla ruckliga, grå

badhuset, då soldaterna rida ut i sjön ett stycke ifrån oss och bada de präktiga bruna hästarna. Deras röster, hästarnas fnysningar och gnäggingar störa ett ögonblick friden, och vi stå tätt tryckta mot badhusväggen och kisa ut genom springorna, till dess hästarna galopperat sin väg i riktning mot Heden.

Vad jag tycker att fru Linden är fullkomlig! Själv är jag inte vuxen och inte heller längre barn. Mina bröst ömma, och ibland värker min rygg. När jag ser mig i spegeln, möter jag ett par undrande ögon, vilkas uttryck jag inte kan tolka. Jag är överdrivet glad och överdrivet sorgsen. Mina stämningar växla ständigt mellan de båda ytterligheterna, och jag skrattar innan tårarna hunnit torka.

Moster Amelie har ett egendomligt intresse för mig, som kanske mera tjänar till att skärpa mina olika egenskaper än att slipa av dem. Hon målar ett porträtt av mig, som jag betraktar med en känsla av skygghet. Detta är alltså jag! En massa dunkelrött ostyrigt hår, ett par glänsande ögon som skulle likna min mors om inte uttrycket vore ett annat, en trubbig, liten näsa, en mun, vars vinklar böja sig uppåt, och en djup grop i den runda hakan.

— Vad tänker du på? säger moster Amelie

ibland, då hon sitter framför staffliet med penseln i handen.

Tänker! Jag vet inte om jag tänker! Min själ är endast ett knippe stämningar som växla färg allteftersom belysningarna falla på dem.

Jag är för ung att förstå moster Amelie, men hennes inflytande över mig är icke desto mindre starkt. Hennes humor kastar ett överraskande ljus över saker och ting och jagar bort den skugga, som ibland tycks skymma hennes blick. Hon älskar att studera människorna. Det är, som om hon uppfattade dem som en samling oskattbara studieobjekt. Ändock kan hon ej studera dem utan att lida med var och en; men hon finner visst ett slags njutning i själva lidandet.

XXVII.

Jag tror att det var denna sommar, som den egendomliga händelse inträffade, vilken gav mig en ännu djupare förnimmelse av släktskapen med moster Amelie.

Det var en solskensdag, brännande het med hotande åska vid horisonten. Svavelfärgade moln med skarpvita kanter dök upp och

drevo bort igen, och man hörde ett doft muller i fjärran.

Vid middagen saknades moster Amelie. Hon hade gått ut tidigt på förmiddagen för att plocka svamp som växte ymnigt i den vidsträckta tallskogen, men ingen hade sett henne komma igen. Morbror John blev genast orolig. Han kunde inte äta. Han gick från fönster till fönster och stirrade på åskmolnen som om han velat förgöra dem med blotta blicken, och hans oro smittade snart även mig. När morbror sprang nedför trappan, följde jag efter. Strax bakom villan låg tallskogen, nu mörk i ovädrets skugga. Jag är säker på att om morbror John sett mig skulle han aldrig låtit mig gå in i skogen, men ängslig som han var ägnade han ej mig en tanke. Försiktigt stängde jag den gröna grinden bakom mig och tog en annan väg än den morbror valt.

Därinne under de höga tallarna var allt tyst. Den barrströdda stigen var hal som en isbana, och på stenarna växte grå mossor, vari gula tallbarr lågo inbäddade, och längre in i skogen skymtade jag röda lingon i riklig mängd. Dagens hetta ångade upp ur marken och kom skogsdoften att kännas kvävande stark. Betryckt och ängslig vandrade jag framåt, tyckte mig

känna dystra ögon betrakta mig från alla håll och kastade förskräckta blickar på en stor grå sten som liknade en jätterygg.

Jag vet inte, hur länge jag gick där. Stigarna korsade oupphörligt varandra, och jag vek in på varenda stig jag träffade på. Åskvädret kom allt närmare, och jag visste inte längre, hur jag skulle gå för att komma hem. Såg jag upp, mötte min blick endast tunga moln, och skogens tystnad gjorde mig rädd. Så ensam jag var! Endast de dystra ögonen förföljde mig alltjämt, men vände jag mig om, såg jag intet annat än höga träd och mossiga stenar.

Då fick jag plötsligt syn på moster Amelie. Hon satt på en sten med händerna vilande i knäet, och när jag kom närmare, klack det till i mitt hjärta, ty hennes ögon hade samma uttryck som min mors. Jag tror att det var min förtvivalade gråt, som återkallade hennes själ till livets vanliga färdevägar. Hon såg på mig ett ögonblick, som om hon inte riktigt kände igen mig, och därpå sade hon med en röst helt olik hennes vanliga:

— Jag har varit så långt borta.

— Å, moster Amelie, utbrast jag, morbror och jag ha sökt dig överallt.

I detta ögonblick skar en blixtn mellan träden,

och åskans mullrande ljud nu närmare än förut. Moster Amelie steg upp och tog min hand.

— Det är visst åt det där hållet vi skola gå! sade hon med sin vanliga röst, och vi började vandra hemåt.

Medan vi gingo tysta, tänkte jag på min fars saga. Det var en saga, det var visserligen sant, men mors ögon voro verklighet, och verklighet var också moster Amelies blick nyss. Det var första gången, som skräcken för skuggan blev medveten inom mig. Och att känna denna rädsla var förfärligare än att gå ensam i en stor skog, där onda ögon lysa emot en bakom varje sten, medan blixten skär fram mellan trädstammarna och åskan mullrar över ens huvud.

XXVIII.

Jul!

Denna jul är snöstormarnas jul. Snön yr i luften, vassa små vita flingor piska mot ens ansikte när man går ut, och på torg och öppna platser far snön upp i virvlar och dansar lustigt framför ens ögon.

Jag är fjorton år, och jag fick till min födelsedag en muff. Den värmer, den värmer som en

liten kamin, och med händerna hopknäppta inne i muffens mjuka siden strävar jag framåt gatan med halvt blundande ögon, ty snön sticker i kinderna och kittlar i ögonhåren.

Det är dagen innan julaftonen, och alla människor äro ute för att köpa julklappar. Jag skymtar förbiilande skuggor i det vita töcknet, känner igen personer, när de redan hunnit långt bort och hör då och då ett skratt eller en halv mening, vilkens andra hälft uppslukas av blåsten.

— Fick du...? säger en dam till en annan, men vad det var hon fick eller inte fick, får jag aldrig veta.

— Och han var så... hör jag en ung flicka utbrista, men i nästa ögonblick äro hon och hennes väninna redan försvunna.

I ett hörn stöter jag ihop med en av stadens tre sjökadetter. Kadetterna ha julpermission, och deras käcka uniformer ha några dagar utträngt lantofficerarnas från första platsen i flickornas hjärtan. Jag ser upp på kadett Puke. Några gånger förut har jag träffat honom, och hans glada, skrattande ögon göra mig skygg. För vad? Jag vet det inte! Hans kadettmössa är vit av snö, och så är också hans kavaj.

— Vart skall fröken ta vägen?

— Jag skall köpa julklappar.

— Jag följer med!

Han vänder och går bredvid mig. Ibland snuddar hans rockärm mot mig i blåsten, och en gång makas vi båda tätt upp mot en husvägg av en snöplog som kör förbi. Vi stå ett ögonblick stilla.

— Så vit snön är! säger han, då snöplogen kastar snön ända fram till våra fötter.

— Ja, så vit!

Jag ser på snön, men känner hans närhet med en ilning ända ned i tåspetsarna.

Inne i bokhandeln är fullt med folk. Jag skall ha en bok åt Pa, men jag är ej säker på vilken. Jag tittar på kadett Puke, där han står och vänder på böckerna och talar med bokhandelsbiträdet. Han är lång och välväxt med ett utomordentligt sympatiskt ansikte, vars djärva, säkra haka ger det en manlig fasthet, som ögonens uttryck icke motsäger. Han vill att jag skall köpa en bok som just kommit ut om äventyr i Afrika.

— Sådana där böcker om upptäcktsresor och med fotografier tycka herrar alltid om, säger han.

Jag böjer mig för hans auktoritet och låter boken slås in. Jag skall ha lack också och

papper och kuvert. Vi välja bland de olika sorterna, och jag blir en aning nervös, då jag känner hans ögon vila på mig. Slutligen bestämmer jag mig för vitt papper och kuvert fodrade med blått. Det är mycket fint, och icke utan en viss oro för min ganska magra kassa betalar jag alltsammans.

Vi gå förbi konditoriet. Flickorna säga aldrig annat än »konditoriet», fastän det finns tre, men det är bara ett som skolgossarna och skolflickorna gilla. Några flickansikten kika fram bakom den gula gardinen i fönstret och dra sig åter hastigt tillbaka. Men jag ler inom mig, ty jag har känt igen ett par. Så avundsjuka de skola vara! Kadetterna anses för själva den finaste essensen av stadens manliga ungdom; mycket för att de så sällan besöka vår stad, men även för att åsynen av de korta åtsittande jackorna och de gula, glänsande knapparna inte kan undgå att göra en liten flicka så varm till sinnes!

Kadett Puke föreslår att vi skola gå in och ta en bakelse. Ack, så gärna jag ville det! Inte minst för de andra flickornas skull! Jag ser mig redan sitta i hörnsoffan och knäppa upp min kavaj, medan kadetten bjuder mig vackert glaserade bakelser på ett fat! Men moster Amelie

vill inte att jag skall sitta på konditori ensam med en herre, och jag vet hur hon avskyr allt som hon kallar »flams» och som så rikligt förekommer i staden. Med en liten suck svarar jag, att jag måste vara hemma i tid till midnatten, och vi gå vidare.

Jag känner inte kylan! Jag känner inte blåsten! Vi se knappast en hand framför oss, där vi gå muntert pratande, men hans rockärm med den smala guldranden är så nära min, och då jag ser upp möter jag varje gång hans grå leende ögon.

Är det vår grind? Redan! Vårt hus är vitt på framsidan av snön, och en smal gång är skottad upp från grinden till porten.

— Ja, adjö då, fröken! Jag hoppas vi träffas snart igen!

Han lämnar mig boken, som han har haft i sin kavajficka på vägen. Min hand sjunker in i hans stora kraftiga. Åter samma ilning genom hela min kropp! Jag skyndar uppför gången, och inne i den skumma förstugan trycker jag boken, som han burit i sin ficka, ett ögonblick mot min kind, som är våt och kall av blåsten och snön därute.

XXIX.

Nästa morgon vaknar jag tidigt med en känsla av glädje, som jag först ej förstår. Å, julafton!

Jag tänder ljus. Klockan är bara fem. Mina strumpor, som på kvällen hängts på en stol, hänga nu över min sängkant. Jag nästan viker mig dubbel i sängen för att nå ena strumpan, som sväller på det mest egendomliga sätt. Hurra! Den första julklappen! Den ligger alltid i strumpan. Jag vecklar upp en tjock frasande jultidning med ett färgglatt omslag. I tån på strumpan hittar jag en marsipangris i ljusrött silkespapper. Jag vet att tidningen är från Pa, och marsipangrisen har tant Eleonora stoppat dit, ty jag har fått dessa saker varje julaftons morgon, så långt jag kan minnas tillbaka.

Ack, du förtjusande knubbiga gris! Låt mig kyssa din nos! Låt mig bita ett tag i ditt skära lilla marsipanöra! Jag tror man är välgödd!

Jag smakar på grisen och bläddrar i tidningen, en smula sömrig, men fylld av ljuvligt välbehag. Så hoppar jag ur sängen och lyfter på rullgardinen. Ännu är det mörkt ute, men jag kan se att fönsterrutan är täckt av snö.

Julgranen! Jag är redan i trappan och smyger mig ned i salen, insvept i en av mina filter. Därnere tänder jag det elektriska ljuset. Ja! Där står den i hörnet, den älskade julgranen! Pa klädde den i går kväll. År ut och år in har den haft samma julgranssaker. En ängel i toppen, flaggor, ljus, blänkande bollar, karameller som tant Eleonora kokar och sedan lindar in i silkespapper av alla möjliga färger, och över alltsammans en slöja av glitter. Å, så den doftar! Granbarren picka mot huden, då jag för händerna över en grankvist, och jag skrattar för mig själv. Jag tar ett par danssteg framför den och ger den en hastig slängkyss. Så upp igen! Filten släpar efter mig i trappan, och när jag hunnit halvvägs uppför trappan, sticker Pa plötsligt ut sitt rufsiga huvud ur sin dörr därnere.

— God jul, Pa! Tack för tidningen!

Han knyter skrattande näven åt mig och försvinner åter in i sitt rum, efter att ha ropat:

— God jul! Sov gott!

Och då jag kommit ner i den varma sängen, somnar jag igen med jultidningen på täcket och marsipangrisen mot min kind!

XXX.

Finns det någon dag på året, som är så lång som julaftons förmiddag? Det är visserligen ett faktum att den förefaller kortare, ju äldre man blir, men ännu vid fjorton år tyckte jag att kvällen var oändligt långt borta och aldrig ville komma närmare.

Vörtbrödet och syltan till frukosten, de hjärtformiga pepparkakorna och saffransbrödet till kaffet ha ju sin betydelse av förljuvande omständigheter under denna tålamodsprövande väntan, men sedan efter frukosten — — — ! En ocean av tid! Klockan fyra skola vi vara hos moster Amelie, och jag fördriver tiden med att lacka om redan lackade julklappar och fundera på verser till dem, allt medan jag undrar vad kvällen kommer att medföra.

Klockan tre kommer tant Eleonora in med min vita klänning och ett nystruket blått hårband. Jag kan ej säga att mina toaletter växla mycket!

Äntligen stänger Pa porten efter oss, och Pa tant Eleonora och jag gå nedför trädgårdsgången. Lova viftar åt oss genom mors fönster. Jag ser mors huvud därinne och fylls av med-

lidande vid tanken på att för henne är julaftonen lik alla andra dagar.

På gatan möta vi andra familjer lastade med paket på väg till släktingar eller vänner. Vi nicka och ropa: »God jul!» åt varandra. Snöflingorna gunga långsamt ned genom luften, och i slutet av gatan reser himlen en flammande gul mur.

Moster Amelies husjungfru som öppnar är klädd i svart med vitt spetsförkläde och mössa på huvudet. Hon ser glad och högtidlig ut. Jag känner en svag doft av lack och lutfisk. Moster Amelie väntar ej, till dess vi hunnit få av oss ytterkläderna. Hon kommer rusande och tar oss alla i famnen och får ett regn av lätt snö över sig, då Pa med pälsmössan ännu på huvudet kysser henne på båda kinderna. Morbror John står i dörren och småskrattar, och vi gå alla in i förmaket.

Där står en stor bunke röda tulpaner på bordet, och i kristallkronan hänger en mistel. Moster Amelie kysser morbror John under misteln, och fastän morbror John ser generad ut, är han ändå glad. Nu ringer det igen.

— Det där är en överraskning! säger moster Amelie. Titta inte ut i tamburen, Georg!

Men Pa är olydig, och i nästa ögonblick hör

jag honom ropa högt av glädje. Det är en av min fars brorsöner och hans fru och treåriga flicka, som kommit för att fira julen med oss. Pa, vilkens speciella favoriter de äro, drar förtjust in dem i förmaket och hissar den lilla ljushåriga flickan högt i luften.

Det var längesedan vi sågo dem, ty de bo i huvudstaden. Min kusin Phille Hastfehr är amanuens i ett departement och kammarjunkare. Han är ju mycket äldre än jag, men dock inte mer än ett par och trettio år. Bakom hans glasögon lysa ett par intelligenta ögon under starkt tecknade ögonbryn, det svarta håret faller ned litet i pannan, och den sällsynt vackra munnen blottar då den ler en glänsande vit tandrad. Hans fru är liten, vacker och mjuk. En persika! Hennes stora, blå ögon äro på en gång ömma och kloka, och fastän munnen är liten, har den ett uttryck, som om den med bestämdhet visste vad den ville.

Så de alla prata! Det låter alltid, som om ett femtiotal personer voro församlade, då några medlemmar av vår släkt träffas. Man skrattar högt, skriker nyheter i öronen på varandra och kysser och kramar varandra plötsligt och omotiverat.

Middagen är serverad, och vi tåga ut i köket,

där enligt traditionernas tradition man varje julafton doppar i grytan och äter en gående middag. På det dukade bordet i det stora prydliga köket stå grenljus i gamla ljusstakar. Allt elektriskt ljus är bannlyst, och ljuslågorna, som oroligt fladdra till för varje gång någon går i dörren, sprida ett varmt skimmer över den vita damastduken och de uppdukade läckerheterna.

På ena sidan av bordet tronar julskinson prydd med en kokard av rött och vitt silkespapper, majestätiskt vilande på ett stort fat och omgiven av blänkande svarta katrinplommon och saftigt äppelmos. På motsatta sidan av bordet stå alla de smårätter och assietter som höra till julens smörgåsbord: metvurst och korv och salt kött och stuvningar — — —. Nej! Nog! Det stockar sig i halsen, bara jag tänker på allt det där!

Morbror John skär för osten. Ingen annan än han själv får röra vid ostkniven, men så är också osten jämn och välskuren. Kokerskan som ännu är röd och varm efter de brådskande bestyren håller det mörka julölet i stora kannor och serverar det i damernas glas, medan den vita fradgan vill svämma över alla kanter. Herrarna taga den oundvikliga supen, högtidligt blickande in i varandras ögon. Skål!

Ah, detta julöl! Sött och skummande och tungt! Och där på spisen står den stora grytan med »doppet». En skiva vörtbröd på en silvergaffel sänks långsamt ned i det sjudande och feta spadet. Det är gott, och det är fett! Små bruna åar simma på porslinstillriken och droppa från brödet, då man sticker det i munnen. Lilla Birgit Hastfehr hoppar runt bordet på ett ben med en brödskiva i ena handen och en käx i den andra. Hennes ansikte är upphettat, och hennes ögon blänka. Kusin Phille berättar historier, och alla skratta. Han förstör då inte en god historia genom att tala sanning! Och han har ett skratt som börjar i basen med: »Ho! Ho!» och som slutar i diskanten med: »Hi! Hi!» Moster Amelie talar om julen, då hon var barn. Hennes ögon le och stråla.

Jungfrurna komma i sin tur fram och doppa i grytan. Alla äro glada och varma. Julölet börjar redan göra mig tung i huvudet, men jag ler ändå och tycker att världen är ett enda varmt stort kök med tindrande grenljus och där glas med mörkt julöl ständigt fyllas på nytt och vörtbrödsskivor, fuktiga efter doppet i grytan, svälla ut och genomsyra luften med sin goda, feta doft!

Man är redan mätt, då man börjar med

skinkan, de röda kokta korvarna därefter öka inte aptiten, fastän senapen svider, lutfisken och de gröna ärterna tyckas förmera sig, ju mer man äter av dem, men då det stora fatet med varma smörbakelser sätts fram, vaknar den blaserade matlusten på nytt, och den röda hallonsylten till bakelserna tycks ännu dofta av skogssnåret, där bären plockats.

Jag dricker också scherry, eller kanske är det madera? Vinet bränner på tungan och glider som en eldorm genom strupen. Julafton! Julafton! Lilla Birgit har somnat på vedlåren, och jag har god lust att följa hennes exempel.

Efter middagen försvinna herrarna in i sitt rum, »för att skriva vers» söka de hemlighetsfullt antyda, men jag tror det närmast är för att röka och prata.

Moster Amelie säger att jag får sitta i hennes rum och läsa i en bok, om jag vill, och där somnar jag över en av Louise M. Alcotts böcker, de gamla kära med de gula pärmarna och de röda ryggarna.

Jag vaknar igen, och minns att det ännu är julafton. Lampan på skrivbordet har en lustig japansk skärm, och helt genomskinlig av det skarpa ljuset underifrån, står en liten japanska med famnen full av körsbärsblommor. Sagan

drömmer i rummets halvskymning och smyger sig skyggt fram till schäslongen, där jag ligger med händerna under nacken.

Den viskar om länder jag aldrig sett, om vida hav, över vilkas vatten jag aldrig seglat, om underbara fåglar, om vackra män och kvinnor med händerna fyllda av praktfulla blommor. Saga! Saga! Du är guldstoffet i solstrålarna och den hemlighetsfulla viskningen bland skogens träd. Du spinner skymningens blå slöja, och du ler emot mig i gryningens första strimma!

Med ens stiger jag upp, som om någon kallat på mig. Mors ögon! Sorgsna, bedjande betrakta de mig. Mor är ensam! Inga grenljus brinna i hennes rum! Ingen ler mot henne! Ingen talar till henne! Och det är julafton! Jag känner mig orolig och förtvivlad. De sorgsna ögonen suga mig till sig. Tyst smyger jag mig ut. Jag hittar min hatt och kapp i tamburen och går hastigt nedför trapporna. Klockan i kyrktornet börjar slå, då jag är ute på gatan. Jag tycker att den slår hela tiden, medan jag springer hemåt. Gatorna ligga öde. Men ur alla fönster lysa ljus, och ibland skymtar jag en strålande julgran.

Vårt hus är mörkt, och över det breda slutande taket lysa alla himmelens stjärnor. Lova

ser förskräckt på mig. då hon öppnar, men jag skyndar förbi henne och uppför trappan. Mor har redan lagt sig, och jag faller på knä framför hennes stängda dörr och trycker mitt bulande huvud mot den svala dörrposten.

Slocknade ljusen? Brunno icke mer himmels stjärnor? Jag snyftar till och viskar min mors namn. Men allt är tyst därinne i rummet. Mor hör mig icke. Min röst når henne icke. Även om jag tände grenljus i hennes rum, skulle de endast livlöst återspegla sig i hennes ögon och hon skulle icke se dem, icke glädja sig åt dem.

Plötsligt hör jag någon komma, och i nästa ögonblick omslutes jag av Pas armar.

— Stackars Tony! säger han bara.

Tillsammans återvända vi, mellan rader av skimrande fönster.

I salongen finner jag de andra utom moster och morbror. Ingen låtsar om min bortovaro. Kusin Phille släcker ljuset i takkronan, och medan vi sitta tysta i mörkret, kommer den förra glädjekänslan på nytt tillbaka till mig.

Nu slås salsdörrarna upp, och där strålar julgranen emot oss! Åter kyssa vi alla varandra och ropa:

— God jul! God jul!

Framför julgranen stå två små julbord med var sitt tända ljus. Julborden äro för Birgit och mig. En liten guldgul saffranskrans, en pepparkaksgubbe med gumma, en pepparkakstupp och en pepparkaksgris och en liten marsipangris ligga på borden. Birgit hoppar och skriker av förtjusning. Med röda kinder och strålande ögon och med pepparkaksgrisen i handen betraktar hon julgranen. Och snurrar sedan runt, runt med händerna lyftade öfver huvudet så att den vita klänningen flyger omkring henne!

Litet ifrån våra julbord står moster Amelies, smyckat med blommor: tulpaner, hyacinter, liljekonvaljer, och mitt bland blommorna är krubban med Jesusbarnet.

På salsbordet är teet framdukat. Massor av hembakade kakor fylla skålarna, och en rysk samovar sjuder och sjunger bland koppar och ljus. Jungfrurna komma in, och nu sätter sig moster Amelie vid pianot och vi andra omkring henne. Antingen vi kunna sjunga eller inte stämma vi upp: »En jungfru födde ett barn i dag», och därpå läser moster Amelie med sin vackra röst julevangeliet:

» — — — Och i den tiden — — — »

Jag sitter och ser på den strålande julgranen. Jag är så uppfylld av glädje att det riktigt gör

ont i hjärtat, och tårarna vilja komma mig i ögonen. Samma änglasång som en gång i tiderna tonade över herdarnas huvuden når även mig, och jag ser stjärnan, som brann i julnattens mörker. Men utanför fönstret, där mörkret susar, tycker jag mig åter ett ögonblick uppfånga en skymt av min mors ögon, döda, frånvarande; och disharmonien skär som en bristande ton genom glädjen och värmen.

Vi dricka te och äta kakor, vi skämta och skratta. Jag bara längtar efter att bordet skall bli avdukat och julklappsutdelningen börja. Äntligen! Nu bärs den stora klädkorgen fylld av paket in och placeras framför Pa. Det dröjer ändå en stund, innan vi alla kommit på våra platser kring bordet. Äpplen och nötter och punsch sättas fram, och sedan jungfrurna gått med sina julklappar, börjar Pa lyfta på paketen.

Det är en hel ceremoni, som nu vidtar. Ingen får springa upp från sin plats! Var och en skall ha sin tallrik framför sig och ordentligt knäppa nötter och helst lägga nöterna i punschglaset bredvid sig. Pa ropar upp namnen med hög röst och med en särskild uttrycksfullhet, som jag aldrig hört honom använda annat än vid julklappsutdelningar, och därpå

läsas verserna upp under stort jubel. Kvicka verser och mindre kvicka verser, allt mottas med samma barnsliga förtjusning. Det frasar av papper och krasar av krossade stora lacksigill. Den ena julklappen efter den andra dras fram. De nyutkomna böckerna dominera bland sagböcker, leksaker och julens tusen lustiga lapprin.

Glädjeutbrott och omfamningar! Skratt och utrop!

Birgit skjuter oupphörligt av en korkpistol i mitt öra och skrattar uppsluppet, och kusin Phille halvt ligger över bordet för att försöka läsa verserna på samma gång som Pa.

Sista julklappen! Papper ligger på golvet! Och papper ligger på bordet! Och när vi hunnit röja undan alltsammans, sätts den vita risgrynsgröten fram, och fastän ingen av oss har lust att äta, måste vi ändå för att se vem som får mandeln och först blir gift. Morbror John får mandeln, men eftersom han redan är gift, betyder det bara lycka för nästkommande år. Birgit halvsover med skeden mot kinden, och jag själv är inte mindre sömnig, och gröten fastnar mig i halsen.

Lastade med paket gå vi hem. Tant Eleonora är gladare, än jag någonsin sett henne

och pratar högt med Pa. Kusin Phille ropar godnatt så att det ekar i husen, när vi skiljas åt vid en gata, och jag ser honom gå bort mot hotellet med Birgit på armen och den andra handen instucken i sin frus muff.

Julaftonen är över, men julen är inte slut, ty framför mig sträcka sig en rad av helgdagar, vilka alla ha ett skimmer över sig från årets bästa kväll.

XXXI.

Åter höst! En ny skoltermin! Nytt schema! Nya böcker! Nya ämnen!

Det hade även kommit en ny elev till vår klass, Maud Borck, och hon hade placerats bredvid mig. Under lektionens gång satt jag och betraktade henne i smyg: ett friskt, rosigt ansikte, blå, svärmiska ögon, en täck mun, blossande röd och leende, och en lång blond fläta. Hon var smärt och rak och sexton år.

Denna höst fyllde jag själv sexton, men jag kände mig inte mycket gammal.

En gång måtte den nya flickan ha känt att jag såg på henne. Hon vände ansiktet mot mig, och jag mötte hennes ögon. De voro inte

djupa, men de hade en lustigt glimrande och dansande blick. Det var något i hennes utseende, som kom mig att tvivla på att hon skulle passa riktigt i Melanderska flickskolan. Det var vårens jäsande oro och bergsvindens ostyriga trots i det. Stänger man så där utan vidare in en okynnig bergsvind? Jag hade hört att hon var dotter till en godsägare i Norrland och förut hade läst privat för en guvernant. Men hon föreföll inte alls förbryllad över att ha blivit placerad i en skolklass inne i en stad med en massa flickor, som oupphörligt vände på huvudena för att titta på henne.

När jag skriver detta, önskar jag att jag inte behövde skriva något mera om henne. Jag vill minnas henne som den där marssolsheta, aprilglittrande unga flickan med de glimrande ögonen och den blossande munnen, som jag lärde känna den hösten, medan vinterkylan på nytt började sluta sig omkring oss och förgångna härliga sommarmånaders ljus åter släcktes. I den tidiga vårens glans, vari hon lyste för mig den hösten, vill jag minnas henne. All den tidiga vårens ovissa ljus och förrädiska värme voro hennes. Men medan jag betraktar denna bild ur det förflutna och ännu tycker mig höra lärarinnans röst från katedern och flickornas

låga viskningar bakom mig eller framför mig, är det som om en grå dimma stege upp och skymde det leende flickansiktet för mina ögon. Jag vill skingra den, men den endast tättnar alltmer.

Och ändå! Den lockelse hon då fick för mig känner jag ännu, när jag tänker på henne, och med en liten rysning ser jag hur den grå dimman får en svag skiftning i rosa.

XXXII.

Maud Borck och jag hade samma väg hem från skolan, och under dessa promenader blevo vi snart goda vänner.

Jag hade inte haft någon egentlig vän sedan Ebba Marméns tid. Vad var det då hos denna flicka, som så tilltalade mig? Jag vet inte riktigt. Kanske berodde dock min växande känsla för henne delvis på att jag just vid denna tid kände mig särskilt ensam och i behov av ömhet. Alltnog! Hennes glada skratt, hennes röst, som hade en svag accent som var sällsynt fascinerande, hennes snabba oreflekterade rörelser, hennes lustiga maner att berätta om allt, flygande från ämne till ämne utan mycket

uppehåll, alltsammans intog mig oemotståndligt.

Maud hade fått sin bostad hos änkan efter en fotograf i staden, en fru Sandahl, vilken tog emot skolflickor i inackordering, och som var en pösande storväxt dam med hög ansiktsfärg, små listiga bruna ögon och ett påfallande tarvligt sätt. Hos detta värda fruntimmer hade Maud nu ett litet rum inåt en gård, där det växte en stor lönn, vilkens grenar nådde nästan ända fram till rutorna. På nedre botten av huset fanns en målarverkstad, och man såg ständigt målargesällerna springa ut och in under åskorna av mästers mullrande brännvinskrovliga bas. En lukt av målarfärg och nya möbler slog emot en, så snart man öppnade fönstret.

Trots omgivningen tyckte min nya väninna ej illa om gården för lönnens skull. Den gav henne en känsla av landet mitt inne i staden; och jag vet att hon under de första veckorna längtade mycket hem.

— Jag tycker om dig, du lilla nyckelpiga, sade Maud ett par veckor efter sin första skoldag, då jag tittat upp på frukostlovet för att få sällskap med henne till skolan.

— Nyckelpiga? upprepade jag undrande.

— Just det! log hon. Nyckelpigan är liten och röd, och så bringar den lycka!

Hon hade tagit mig om halsen och kysst min mun, innan jag hunnit göra en rörelse. Hennes läppar voro heta, men hon doftade friskt av någon god tvål. Hennes häftighet gjorde mig nästan blyg. Jag såg på henne, då hon satte på sig den lilla vita filthatten framför spegeln. Hennes blonda hår krusade sig mjukt över pannan, och när hon tryckte ned hatten, sköts håret fram i ett burr under brättet.

— Bra så?

Hon vände sig snabbt om och tog böckerna, som lågo uppstaplade på skrivbordet, och stoppade in dem i skolväskan.

— Ett, två, tre, fyra! räknade hon hastigt. Algebran, grammatikan, engelskan, lexikonet! Kom då!

I korridoren stötte vi ihop med den allestädes närvarande fru Sandahl. Hon höll upp dörren för oss och log sött mot mig.

— Så vänlig hon var! sade jag, då vi voro i trappan.

Maud tog min arm och tryckte den lätt emot sig.

— Asch! skrattade hon, så där är gumman alltid, då det är någon ny!

Vi gingo i den prydliga planteringen, som låg utanför Gosskolan. Ett par gymnasister som vi mötte tittade på oss. Maud log dem mitt upp i ansiktet med sitt glada leende.

— Träffar du mycket pojkar? frågade hon strax därpå.

— Åja! Några!

— Skolföreståndarinnan är väl inte så glad över att de under rasterna gå förbi flickskolan? fortsatte hon ivrigt pratande.

Nej, jag kunde med full sanning svara, att skolföreståndarinnan ej var glad däråt. Mångfaldiga gånger hade hon strax efter morgonbönerna talat förmanande ord till flickorna och rentav förbjudit dem att prata med skolgossarna under rasterna. Men vad hjälpte det? Gosskolan låg ju på andra sidan om planteringen mitt emot flickskolan, och då båda skolornas fristunder ofta inföllo på samma gång, tyckte gymnasisterna om att ta sig en promenad förbi oss. Man kunde då få se lärarinnorna i fönstren, där de spionerade på flickorna och antecknade vilka som närmade sig de förföriska skolgossarna; syndabockarna togos alltid sedan i enskilt förhör och kommo ut från lärarinnerummet med rödgråtna ögon.

Min väninna och jag promenerade långsamt

framåt, njutande av den klara septemberdagen, vars genomskinliga luft kändes så lätt att inandas. I rabatterna lyste de röda och vita astrarna, och runt omkring blomstersångarna knöto penséerna dunkelt blänkande sammetsband. Maud stannade framför en rabatt.

— Ser du den stora svarta penséen där? sade hon. Den är alldeles lik pastorsadjunktens ögon därhemma. Jag älskar honom.

Jag såg undrande på den blonda, rosiga flickan. Hon sade »jag älskar honom» ungefär som hon kunde sagt: »Jag tycker gräsligt mycket om jordgubbar!»

— Han är gudomlig, ser du! fortsatte hon, då vi gingo vidare. Och när han predikar i kyrkan, sitter jag hela tiden och darrar av rörelse och hör ej ett ord av vad han säger!

I detta ögonblick mötte vi min släkting Bo Ruthven, landshövdingens äldste son. Han var student sedan våren och gick denna höst hemma och kompletterade i några ämnen, innan han skulle ge sig in på juridiken. Han hälsade och stannade. Jag presenterade honom för Maud, och vi pratade tillsammans, till dess vi hörde skolklockan pockande kalla oss. Då rusade vi i väg med flygande flätor och hattarna på nacken och kommo in i skolrummet

flämtande och röda efter den häftiga språngmarschen.

Mitt under lektionen, då jag satt och hörde på lärarinnans skildring av Nilens Deltaland, sköts en liten vit papperslapp över till min pulpet, och jag uppfångade en skymt av Mauds bortvända rodnande kind. Det dröjde en stund, innan jag vågade titta på lappen, men eftersom lärarinnan tycktes ha fastnat i Deltalandet och någon fråga ej var att befara på länge, vecklade jag försiktigt upp papperet i mitt knä. Maud satt nu med händerna på pulpeten och stirrade frånvarande framför sig. Men det var nog inte in i Nildeltat! På papperet stod:

»Så stilig han var! Raring!»

Ett ögonblick visste jag inte vad jag skulle tro. Var det fråga om Bo eller pastorsadjunkten? »Raring» var tydligen adresserat till mig, och utropstecknen voro stora och svävande som ballonger. Det kunde knappast vara fråga om någon annan än Bo, och jag konstaterade det med ett hastigt styng i bröstet.

Jag hade känt Bo ända sedan jag var liten, men inte vuxit i fatt honom förrän på det sista året. Jag hade lekt med hans yngre bröder förut, men då vi blevo äldre hade dessa gossar, av ungefär samma ålder som jag, med

ens förefallit mig flera år yngre. Bo hade bjudit mig på studentbalen, och vi hade haft mycket roligt tillsammans. På sätt och vis betraktade jag honom som min speciella tillhörighet, men det hade aldrig fallit mig in att kalla honom »stilig». Han var lång och gänslig med ett par ögon, som tycktes spegla hans ljusblå och irrande drömmar. Han skrev vers, då han skulle läsa latin, och hans skrivbokspärmar voro fullklottrade med ritningar av vackra flickprofiler, väldiga hårrosetter och damer med ohälsosamt smala midjor.

Maud gav mig en snabb blick och log. Någon fick i detsamma en fråga, och alla blevo med ens idel uppmärksamhet.

Nilens Deltaland förgrenade sig. På kartan såg det inte mycket ut, men det band tankarna tillräckligt för att jag under en stund skulle glömma Bo och Maud.

XXXIII.

Maud tog fram en påse choklad, som hon gömt bakom en soffkudde, och kastade den i mitt knä, där jag satt på en låg stol framför den flammande brasan i hennes rum.

— »Vojla, sade greven, ty han var av fransk härkomst!» skrattade Maud och sjönk ned på en braskudde bredvid mig.

Hon lade händerna i mitt knä och grep om chokladpåsen. I skenet från brasan valde hon ut en stor chokladbit med en valnöt i och stoppade i min mun. Jag såg ned på hennes hår, som var glänsande och vågigt. Brasan och skymningen tillsammans skapade en varm förtrolig stämning. Mauds svärmiska ögon mötte en sekund mina.

— Låt oss prata, sade hon, och stödd mot mitt knä vände hon sitt ansikte mot elden.

Ovan som jag var att umgås förtroligt med en flicka av min egen ålder, satt jag tyst och kände värmen från hennes arm bränna mot mitt ben. Jag flyttade litet på mig, och Maud skrattade plötsligt till.

— Du! sade hon. Har du läst Blicher-Clausens »Farbror Frans»?

— Nej! Är den vacker?

— Underbar!

Maud sträckte handen bakom sig och tog boken, som låg på en stol.

— Hör här!

Hon läste upp några valda stycken, som jag såg att hon strukit för med blyerts. I mitt

tycke var det hon läste sentimentalt och överdrivet och en smula sliskigt. Men då jag inte ville såra henne, mumlade jag något, som kanske kunde tas som ett svagt gillande. Hon slängde boken på golvet och kröp ihop som en kattunge.

— Kärleken, sade Maud, är underbar! Jag kan säga det, ty jag har känt den.

— Du menar pastor Ek?

— Kanske! Ibland är jag inte säker på att han är den rätte! Man skall känna det på sig genast, förstår du; genast som man tar honom i handen, känna det, som om blixten sloge ned: »Den är det!»

— Var det inte så med honom då?

När vi kommo in på detta ämne, kände jag mig alltid mycket tafatt, nästan blyg. Den känsla, som denna unga flicka tycktes ha erfarit otaliga gånger och vars salighet hon så gärna skildrade, var för mig något främmande på samma gång som den stod för mig som något heligt och brinnande. Jag hade aldrig tagit mitt lilla svärmeri för kadett Puke på allvar, men under det jag lyssnade till Maud, vände jag och synade detta mitt svärmeri, och medan de vita vedkubbarna föllo samman till lysande, glödande kol började min känsla att

alltmer kostymera sig till likhet med den kärlek min väninna beskrev. Var det så, då behövde jag ju inte längre sörja över att jag inte förstod! Då kunde även jag få räknas till dessa, som Maud kallade »de utvalda».

— Pastor Ek, sade Maud och tog en chokladbit till, försök med den här biten, min lilla vän! Pastor Ek mötte jag en gång då jag var sorgsen och nedstämd. Löjtnant Stenning, du vet jag talat om, som är son till prosten därhemma och ibland kommer hem till sina föräldrar då han har permission, hade just rest. Vi hade haft så roligt tillsammans. Vi hade dansat och åkt kälke och seglat isjakt på sjön. Gud, vad han är stilig, snälla du, han — — —.

— Du träffade pastor Ek, påminde jag, ty Maud tycktes ha glömt, att det var honom hon börjat tala om.

— Ja visst! Avbryt mig inte! Det var ju det jag ville säga! Jag var så ledsen den dagen och tog mig en lång promenad inne i skogen. Just som jag går där och tänker och sörjer, möter jag en ung man. Han hade stora svarta penséögon och var blek som döden. Han såg *intressant* ut. Så stannade han och frågade mig om vägen tillbaka till prostgården. Det var

den nye pastorsadjunkten som kommit på morgonen och som jag hade hört så mycket talas om.

— Och då kände du det?

Maud såg på mig med stora tankfulla ögon.

— Jag vet inte, Tony! Det där kom inte som en blix, och därför är jag inte säker på att han är den rätte. Det kom så småningom och svepte över mitt hjärta som en mild vind.

Vi sutto tysta en stund, därpå frågade Maud med låg röst:

— Har du någon gång blivit kysst?

Jag kände, hur jag plötsligt blev het.

— Nej, aldrig! sade jag.

Och med ens steg det upp en häftig längtan inom mig att Maud skulle berätta om sin erfarenhet därav, och berätta utförligt! Hennes hand sökte min, och som i tankarna smekte hon den sakta, men jag märkte det knappast.

— Och du? frågade jag.

— Det var en eftermiddag, sade Maud. Pastor Ek och jag voro ute och gingo i skogen. Vi talade om religion, om Gud och frälsningen och allt det där. Det var en smal stig vi gingo på, och han var alldeles bakom mig. Då kände jag plötsligt hans hand glida in under min arm. Jag började gå fortare, men hans arm trycktes

hela tiden mot min. Ah, Tony, om du bara anade, hur skönt det var!

Hon andades häftigt, och hennes ögon glänste. Jag satt tyst, men tog inte blicken från hennes blossande mun. Det föreföll mig, som om denna röda flickmun med de fuktiga läpparna för mig skulle uppenbara det mysterium, som kom mitt blod att bränna, utan att jag själv förstod varför.

— Och så... jag måtte halkat, jag vet ej hur, men jag låg i hans armar, och hans svarta ögon voro så nära, så nära! Och han kysste mig. Hans läppar voro som eld. Det... det var utsägligt!

Jag ryste litet.

— Älskade! viskade Maud och tryckte sin mun mot mitt knä. Det var nu nästan mörkt i rummet.

— Skall du inte tända lampan? sade jag.

Maud reste sig och tände fotogenlampan på det lilla skrivbordet. Jag såg den tjocka geografiboken ligga där.

— Tyckte du att geografien var svår? frågade jag.

— En kyss, sade Maud, och satte kupan över lampglaset, är förmodligen det enda tillfälle då en mans och en kvinnas själar flyta

samman, utan att det gnisslar i hela mekanismen. Jag måste titta ett tag på geografin. Du kan ju läsa litet i »Farbror Frans» under tiden.

Men jag läste inte, mina tankar voro alltför upptagna. »En kvinna» hade Maud sagt. Jag hade ännu knappast börjat tänka på mig själv som »kvinna». Inför denna unga flicka kände jag min underlägsenhet, kände den som ett fel som måste avhjälpas. Och för första gången gick det upp en aning inom mig, att mitt eget liv inte var likt de andras. Maud, hon hade levat med i verkligheten, medan jag hade drömt om ting som icke finnas. Varför var jag inte lik henne? Varför var jag inte lik de andra, som levde ute i livet och andades in dess luft med alla porer? Trots sin extatiska natur tycktes Maud dock ha alla sina sinnen riktade utåt. Något robust, livskraftigt tog udden av hennes drömmier och gjorde dem till rent fysiska förnimmelser. Jag förstod det intuitivt utan att ändå fullt förstå. Längre fram i livet skulle jag förstå det. Längre fram skulle jag också förstå den känsla jag då smärtsamt kände som underlägsenhet.

Maud kastade geografin i luften och fångade den åter.

— Egypten! Folkets förtryck! De bygga

pyramider! Landets växtlighet! Öknen! Ökenstormar! upprepade hon ur minnet och dunkade sig för varje ord i huvudet med boken.

— Jag vet inte, Tony, hur det skall gå på repetitionen i morgon, tant Englund är kymig. Lova mig att viska! De ämnen, som intressera mig, fysik och kemi, kan jag som vatten, men geografi bryr jag mig inte ett dugg om. Nu är det din tur, Tony! Den där kadetten du en gång nämnde! Å, berätta då!

Jag visste inte, hur jag skulle börja.

— Han ser bra ut! sade jag tvekande.

— Hurdan mun? frågade Maud blixtnabbt.

Som i en röd dimma såg jag hans mun framför mig. Men ack. Vad min historia var fattig mot Mauds! Sammanträffandet på ett par bjudningar, och ett möte av en slump i yrväder! Jag berättade det, sökande efter orden och som jag själv tyckte tämligen färglöst. Men Maud sprang upp från stolen och slog samman händerna:

— O, det är ju romantiskt, du lilla nyckelpiga! Var så säker på att han är kär i dig!

Den tanken hade aldrig fallit mig in att någon kunde vara kär i mig.

— Inte? sade jag tvivlande.

Maud tog lampan i handen och gick fram till spegeln.

— Kom! sade hon leende.

Jag var mindre än hon, och när vi stodo bredvid varandra, kittlade en slinga av mitt hår hennes mun. Hon slog armen om mina axlar.

— Det är lustigt att se ansiktena bredvid varandra så här! sade hon.

Jag tyckte inte alls, att det var lustigt. Jag tyckte att hon var så vacker och jag själv så ful. Hennes kinder voro röda och mina bleka. Hennes mun såg ut som en rosenknopp eller ett körsbär, då hon höll den slutet, och min mun var mycket större. Hennes näsa var rak och fin, och min var trubbig. Hennes ögon tindrade, och mina tycktes försvinna i en skugga, eller såg det endast så ut i lampskenet?

— Du är verkligen gräsligt söt! sade Maud.

Jag trodde att hon skämtade med mig.

— *Du* är söt! utbrast jag. Men jag... nej visst inte!

Maud gjorde en av sina häftiga rörelser och var nära att tappa lampan. Medan hon försiktigt satte ned den på skrivbordet, mumlade hon:

— Det där förstår du inte! Men det gör jag! Jag har en morbror som är målare, och han

skulle säga precis detsamma. Jag är rödblommig som en bondunge, men du . . . du är bräcklig som en dyrbar smäcker vas! Jag tror att jag läst det där uttrycket någonstans, men det gör detsamma! Och jag ville så gärna ha dig till min bästa vän! Vill du inte bli det?

En högtidlig känsla intog mig nu helt och hållet, och jag såg allvarligt på Maud. Visst ville jag det! All den instängda ömhet, som jag aldrig haft tillfälle att ge utlopp åt, genomströmmade mig, där jag stod i det lilla varma rummet. Nerifrån gården hörde jag den tunga porten till målarverkstaden slå igen med en smäll, som kom fönsterrutorna att skallra, och någon gick visslande förbi under vårt fönster. Så blev det åter alldeles tyst igen. Jag räckte min hand till Maud.

— Ja, låt oss bli det! sade jag.

Hon tog inte min hand. Hon smög sig intill mig mjukt som en våg. Hennes hår doftade! Hennes hud doftade! Något liknande en svindel kom över mig. Hon tryckte sin mun mot min, och jag drog mig undan.

— Inte så, Maud! sade jag skälvande i hela kroppen. Inte bruka flickor kyssa varandra.

Maud skrattade och svängde om på klacken.

— Visst! sade hon. Och bästa vänner göra det alltid.

Jag ville ej visa mig ovänlig, men jag ville inte heller att hon skulle kyssa mig mer.

Lyckligtvis knackade det i detta ögonblick på dörren, och fru Sandahl kom in. Hon hälsade, men gick genast fram och stängde kakelugnsluckorna samt sköt spjället.

— Jojo! sade hon med sin obehagliga röst. Om man eldar med öppna luckor på det här viset, går det nog åt ved också. Men Maud är ju van att ha hela skogen till sin desposition. (Hon sade »desposition»!) Här i staden är en säck ved dyr, och fastän jag har reumatisten om vintern, får jag nöja mig med en liten brasa om dagen.

Maud gav mig en blick och gjorde en lätt grimas.

— Om man stänger luckorna för tidigt, blir det os! sade hon och slog åter upp sin geografibok.

Fru Sandahl såg härvid inte vidare vänlig ut och gick åter sin väg.

— Så där är hon jämt, sade Maud med uttråkad min. Nu kom hon bara in för att se, om jag hade stängt spjället. Om hon pratade

litet mindre och dammade rummet litet mera, skulle det vara trevligare för mig. Se här! Man kan ju rita i dammet.

Det var nog sant; när Maud drog fingret över bordet, blev det vägar och krumelurer på bordytan.

När jag skulle gå, följde Maud mig nedför trappan och tryckte hårt min hand till avsked. Jag vandrade hem, halvt yr i huvudet av aftonens olika intryck och Mauds historier.

Just som jag gick förbi det hus, där fru Linden bodde, såg jag en herre öppna grinden. Jag höll på att ropa högt; jag tyckte att det var Pa. Men jag var ej säker därpå. Och vad skulle han för övrigt göra där?

När jag kom hem, hörde jag, att Pa var på ett sammanträde.

Mors ögon hade samma uttryck som vanligt, men det föreföll mig, som om den glans de förut haft över sig denna afton var slocknad.

XXXIV.

En dag i slutet av september gingo Maud och jag förbi residenset.

Bo kom utspringande och tog den breda

stentrappan i ett par skutt. Han var barhuvad, och håret var i oordning.

— Vill ni inte komma in i trädgården och äta äpplen? ropade han.

Det ville vi gärna, och tillsammans gingo vi ned i den stora gammaldags trädgården, där nu på hösten rabatterna voro fyllda av lövkojor, astrar och höstens egna skötebarn: dahliorna.

Jag drog mig litet efter de andra för att i fred få betrakta dahliorna. Där blossade den röda dahlian med en tung blomkrona, som böjer den veka stjälken i en fin båge och vars blad ha en sammetskinds lenhet. Där gnistrade den gula, som har samma färg som solen och som tyckes andas in solstrålarna och sedan spruta ut dem över det hörn av trädgården, där den växer; där rodnade den skära, som man tror skall dofta som en ros, men som när man borrar ned näsan i den endast känns frisk och sval, med en svag doft som den lånat från luktärterna bredvid. Och där bleknade till sist den vita dahlian, som ser bräcklig och skör ut som ett sjukt barn. Mellan träden skymtade man åns glittrande vatten, men ett högt järnstaket skilde trädgården från den och staden.

Tungt av safter och övermognad föll ett rött

äpple ned till marken. Bo räckte det till Maud. Maud bet skrattande i den svällande frukten och delade den sedan med mig.

Vi gingo långsamt framåt gången. Den underbara septemberdagen spred ett skimmer över hela trädgården och kom varje blad att blänka, varje blomma att sträcka på sig och visa sin skönhet. Sanden knastrade under våra fötter, och då och då hörde man ljudet av ett äpple som föll till marken. Luften och himlavalvet voro en enda stor genomskinlig safir, djupnande i mörkblått över trädens kronor. Bo såg ibland beundrande på Maud, och hon slösade frikostigt med leenden.

Vad talade vi om?

Vi sade, att äpplena voro goda och att dagen var gudomlig, men att det nog snart skulle bli riktig höst; att man skulle kunna kasta ett äpple rakt in i fönsterrutan, som blixtrade på andra sidan ån, om man bara siktade riktigt och var tillräckligt stark i armen; att detta var Bos sista höst i staden; att skolpojarna haft en fotbollstävlan på skolgården; och så återigen att denna klara septemberdag var gudomligare än alla andra dagar.

Bos två yngsta bröder kommo nu ramlande utför trappan. De hoppade omkring på gångarna,

skakade litet i varje träd och sade sedan »pass» för alla äpplen, som föllo till marken. De stoppade äpplen innanför blusarna, till dess att de stodo ut i alla hörn, och försökte att med munnarna fulla av frukt vissla åt duvorna, som sutto på duvslagets tak. Eddi, som nu var sexton år och ej förändrat sig mycket sedan den tid vi lekte med dockorna, stod i fönstret och uppmuntrade sina småsyskon att ta för sig så mycket som möjligt.

— De äro tokiga i duvorna! sade Bo och försökte fånga en av bröderna, som just tog ett skutt över en rabatt. I synnerhet Adam där. Jag tror att han känner till varenda duva i den här staden. När de äro så högt uppe, att han ej kan se färgen på dem, känner han igen dem ändå på flykten, och då sätter han fingrarna i munnen och visslar. Den där kärleken till duvorna förbrödrar honom med varenda buspojke i staden. De byta metkrokar och kautschuksnoddar och sådant med varandra och så säga de fula ord! Inte för att jag tror, att Adam ännu kan så många, men de andra! Och så gå de allesammans och stirra upp i luften och stöta ihop med alla de möta.

— Jag mötte ett par av dem i går, sade jag. De se verkligen ut, som om de såge syner.

— Ja, inte sant? Adam kommer jämt för sent till middagen, och pappa, som är så ordentlig, blir ond på honom, men det hjälper inte. Och när Adam blir bannad, bara tiger han och sneglar ned på bordduken eller tittar ut genom fönstret. Häromdagen hände verkligen något lustigt. Vi hade redan ätit första rätten, då Adam kom. Han försökte se ogenerad ut, då han satte sig till bordet, men det gick inte. Pappa tog honom ordentligt i upptuktelse. Men hela tiden medan pappa dundrade, tyckte jag Adam såg så besynnerlig ut. Han satt alldeles stilla och höll händerna över blusen och tittade inte en enda gång upp. Sin vana trogen, svarade han ej ett ord, blev bara allt rödare och rödare i ansiktet. Plötsligt såg jag, hur det började rycka kring hans mun, och jag undrade om han skulle ta till lipen. Han lyfte litet på blusen, och upp flög en stor duva och kretsade över våra huvuden. Pappa tystnade hastigt och gick ut i salongen. Vi andra till att skratta ut! Adam hade haft duvan i blusen hela tiden, medan pappa bannat honom, och bara klämt litet på den då och då under strafftalet. Han hade nog inte tagit den med sig för att förarga någon, utan bara för att han ej stod ut att skiljas från den, om så bara för en timme.

Vi skrattade och tittade på Adam, vars sladdiga ben just försvunnit längre bort i trädgården. Ännu en stund gingo vi under trädens skugga. Men eftersom vi måste tillbaka till skolan igen, togo vi snart farväl. En skolflicka har vanligtvis så litet ro att njuta av livet. En skolflickas klocka är inte som andras. Med otrolig fart tyckas visarna på den ständigt glida över de få lediga stunderna och obönhörligt peka på den timme då lektionen eller läxläsningen åter börjar.

När vi en stund senare gingo framåt gatan, sade Maud:

— Bo tryckte min hand på ett särskilt sätt, när vi skildes. Jag tycker bra om honom!

Därpå började hon gnola på en bostonmelodi. I allén singlar ett gult blad och ännu ett ned över våra huvuden, och jag såg hur den mörka lövmassan skiftade i purpur och guld. Hösten hade redan begynt sitt härjningståg.

XXXV.

Denna tid, då jag ännu så mycket i själ och hjärta var barn, började jag i alla fall att förstå att min kropp höll på att utvecklas till en ung kvinnas kropp. Den upptäckt jag gjort av de

synliga tecknen på att denna förvandling skett inom mig, föreföll mig som en upptäckt av något hemskt och onaturligt. Den skrämde mig, därför att min okunnighet var så stor och därför att jag ej visste att alla kroppsliga funktioner ha ett bestämt mål. Den första tiden tyckte jag, att allt vad jag såg hade ett skimmer av utgjutet blods och blossande blygsels färg. Ett purpurskimmer, som på en gång kom mig att känna det, som om något dödats och som om en ny och obekant tids morgon långsamt och rodnande gått upp.

I oktober började jag gå och läsa för kyrkoherden.

Vi voro endast tolv flickor som ett par gånger i veckan samlades i kyrkoherdens sal. Rummet var stort och skumt med mörka, stoppade möbler. Vi sutto i en ring kring bordet, där kyrkoherden själv placerat sig i en hög stol som en domare i en rådsal.

Han var en liten bredaxlad man, redan över sextio år, med mörkt, kort skägg, mittbenat grånat hår och ett par glänsande, djupt liggande ögon. Hans ansikte var strängt och allvarligt, men munnens uttryck doldes av skägget.

Något liknande ångest intog mig, när jag första gången satt i denna dystra sal. Ljuset

som föll in genom rutan var grått och gav flickornas ansikten en skärpa, som jag aldrig märkt hos dem i skolan. Alla hade sina biblar med sig och även anteckningsböcker. Efter en kort bön slogos biblarna upp. Vi läste ett av evangelierna, en vers i tur och ordning, till dess kapitlet var slut. Varje gång min tur nalkades klappade mitt hjärta, som om jag hölle på att kvävas, och jag läste fort och entonigt utan att fatta ordens mening.

Förut hade min beröring med religionen utmynnat i känslöstämningar, där skräcken blandats med den förtroendefulla glädjen; nu började kyrkans lära uppdelas i dogmer för mig. Den allvarlige mannen vid övre bordsändan liksom benade mina känslor ordentligt och systematiskt. Över allt vad han sade vilade ett imperatoriskt: Du skall tro! Inte något fusk! Inga undanflykter! Hans lysande ögon, hela hans personlighet hade en rent suggestiv makt över ens själ. Jag kände det redan första gången jag var hos honom som ett tryck, ett band, som jag icke kunde göra mig fri ifrån, men allteftersom tiden gick blev denna förnimmelse mindre stark. Man trodde sig ha fått egna och nya tankar, då man i själva verket var fylld av hans tankar och hans vilja.

Den Heliga Treenigheten, som så förvirrat mig, reste sig åter för mina ögon: Gud, Jesus och Den Helige Ande! Du skall tro på dem alla, inte bara på en, utan på var och en särskilt för sig, och ändå skall du fatta dem som *en* förenad, samfälld makt.

Himlens salighet strålade emot mina bländade ögon. Helvetets lågor svepte förbi, och de osaligas klagoskrik nådde mina öron. Den härliga jorden sjönk undan. Den osynliga världen intog alla platser. Vi äro endast pilgrimer! Stanna inte för att plocka en blomma vid vägkanten eller för att låta dina ögon njuta av skönheten omkring dig! I dag blomstra, i morgon kastas i elden! Blicka framåt och uppåt mot det eviga målet! Den kristne stridsmannens lön är så härlig! En så kort tid av jordiskt lidande! En evighet i salighetens riken! På Guds ord skapades jorden och människorna av intet. Guds ord skall än en gång flyga ut över världen likt en flammande eldstråle, och jorden skall försvinna. Gud är allvetande, rättfärdig, allestädes närvarande. Han sände sin ende son till världen för att denne skulle dö för människornas synder. Gud har bestämt varje livsöde. Intet kan rubbas! Intet omvälvas, ej en sten röjas ur vägen, utan hans vilja.

Nu sysslade mina tankar oupphörligt med religionen. Jag tviplade icke! Jag grubblade icke! Under tysta nätter föreföll det mig, som om hela mitt väsen vore en enda brinnande låga. Långa stunder tillbringade jag försjunken i ett slags extas, då jag tyckte mig röra vid Jesu mantel. Himlavalvet drogs undan som ett draperi, och jag såg rätt in i himlen. Mina känslor voro starka dessa ögonblick; men den sunda sidan av min natur tog ut reaktionen medan solen lyste.

Jag blev nyckfull, osäker på mig själv, kastades ur den ena stämningen i den andra. En längtan steg så småningom upp inom mig, en längtan efter att breda ut armarna och sluta dem igen om något varmt och levande mänskligt. Jag bredde ut armarna, men min famn förblev tom!

Ibland var jag mycket trött, och då jag skulle läsa läxorna, dansade bokstäverna för mina ögon. Helst försjönk jag i vaga drömmerier med boken framför mig. Jag tänkte även på kärleken, men obestämt irrande, lik en som går in i ett mörkt rum, trevar och stöter emot. Jag kunde också ibland fyllas av en önskan att bli mycket god, som de heliga kvinnor jag hört talas om; men samma känsla av maktlöshet,

som jag känt som yngre, intog mig även nu. Så balanserade jag mellan verklighet och dröm, kände livet sjuda inom mig och såg hägrande drömsyner i fjärran.

Under denna tid var det, som jag blev rädd för att någon skulle komma hem och få se min mor. Fastän jag ofta var hos Maud, hände det sällan, att jag bad henne till mig. En gång hade jag märkt, att hon ville tala om min mor, men jag hade hejdat henne. Att låta Maud få se min mor, det vore som om jag för någon annan skulle uppenbara den skräck som fanns i mitt inre, den ångest jag ibland glömde, men som ständigt ruvade inom mig.

Min mors rum utövade en mystisk dragningskraft på mig: jag kunde inte låta bli att gå in dit, liksom man ibland inte kan låta bli att se på en skrämmande bild. Det min far berättat föreföll mig inte längre som någon saga. Rädslan för skuggan hade blivit en verklighet för mig. När jag gick ute under den blå himlen, kunde denna rädsla plötsligt gripa mig; och då frös jag, fastän solen lyste.

En annan känsla växte sig även så småningom stark inom mig: den, att jag hade så kort tid på mig. Jag måste hinna ett gott stycke på väg i livet, innan skuggan föll. Det fanns stunder,

då jag kände mig som jagad, och stunder, då alla pulsar tycktes brinna i feber.

Men vad det var, som jag ville ha ut av livet, innan skuggan föll, visste jag inte heller.

XXXVI.

Jag började läsa som aldrig förr!

De första kolorerade sagböckerna utbyttes mot flickböckerna. Till att börja med engelska översättningar i mörka band, böcker som min mor haft på sin flickbokhylla. Hur väl jag minns dem! »Den lilla grevinnan», »Amy Herbert», »En moders belöning», »Margareta och hennes brudtärnor». Vid blotta nämnandet av dessa titlar genomlas jag än engång av den glädje jag kände, då jag satt uppkrupen i en länstol i Pas rum med en av dessa böcker i famnen. Sönderlästa med svagt gulnade blad och med min mors flicknamn skrivet med stora, runda bokstäver på titelbladet, ägde de för mig en tjusning, som inga nya fina böcker någonsin skulle kunna få. Moralen var vanligtvis starkt betonad av författarinnorna. De ädla voro ädla hela boken igenom. Men de elaka blevo till sist också de goda.

Allteftersom berättelsen skred framåt, utbredde sig det engelska landskapet för mina ögon: väl-skötta parker, där hjortar och rådjur beta; tättklippta, gröna gräsmattor, varöver slottsfruarnas sidenkjolar svepa då de högättade damerna ta sin morgonpromenad i trädgården; åkrar och ängar, hundraåriga ekar; små, gröna kullar, en stillsam å med silverblänkande vatten. Eftermiddagssolen faller in mellan trädens grenar och lyser på tebordet, som står dukat ute i det fria, på silversockerskålen och silverfaten — inte sant, hör inte tebordet även med till det engelska landskapet, liksom doften av det varma rostade brödet och honungen, som fyller luften då tetimmen är inne, liksom skymten av jägarna i sina röda jaktrockar i skogsbrynet och ljudet av det skallande jägarhornet?

Vad jag njöt av allt detta! Vad jag led, när den lilla hjältinnan blev bestraffad för att ha sagt en osanning, vad jag gladdes med henne på julbjudningar eller utflykter!

Något senare började Alcottperioden: »Unga kvinnor», »Våra vänner från i fjol», »Gosskolan i Plumfield».

De fyra flickorna March blevo mina goda vänner. Den pojktaktiga Hanna, den husliga Margaret, den vackra Amy, den snälla Betty

föreföllo mig snart verkligare än mina klasskamrater. Å, den friskhet och älskliga humor, den frihet från all störande gråtmild sentimentalitet, som präglade Louise M. Alcotts flickböcker!

På en av bokhyllorna i min fars rum fann jag slutligen Charles Dickens. Jag har läst så mycket sedan den tiden, allt i en brokig blandning, men ständigt har jag återvänt till Dickens, ständigt har jag med en suck av förtjusning och tillfredsställelse slagit upp hans böcker.

David Copperfield blev nästan en andaktsbok för mig. Jag strök för långa rader i den, och jag ertappade mig med att gå och småskratta för mig själv vid tanken på Pegotty eller mr Micawber eller någon annan av alla de originella människor han där tecknat på sitt mästerliga sätt. Humorn är en gudagåva, som icke skänkes alla och aldrig kan förvärfvas, om man ej fötts med den. Som hos ingen fann jag den hos Dickens. Jag drack den med törstiga läppar ur hans böcker. Vad han skrev gav gensvar i mitt eget hjärta och kom mig att upptäcka en ny sida hos mig själv, som jag aldrig förut tänkt på.

De svenska författarna hade jag då ännu inte mycket kännedom om.

Att döma av min fars bibliotek, tycktes han själv mest ha älskat de engelska författarna. De passade så väl samman med hans kynne. Ännu medan jag skriver dessa rader, förefaller det mig som om lukten av tobak och böcker, varav min fars rum var inpyrt, sticker mig i näsan, och halvt väntar jag att få höra ljudet av hans hastiga steg på sandgången utanför fönstret.

XXXVII.

Skolflickor ha, jag vet ej varför, en fullkomlig passion för att bilda föreningar.

Föreningsraseriet börjar redan i de första klasserna. En dag komma några av småflickorna till skolan och ta med viktiga miner av sig kavajerna. De andra betrakta dem misstänksamt och avundsjukt. Och varför? Flickorna ha hjärtblå rosetter på sina blusar över den plats där hjärtat pickar och tickar som en liten klocka. Se där! En förening har bildats. Antingen träffas de hos varandra och sy julklappar tillsammans eller ha de hittat på något annat. De svepa alltid en hemlighetsfull slöja över sina förehavanden, och den som förråder

hemligheten för någon utom föreningen kallas »feg».

Det dröjer inte många dagar, förrän den andra delen av klassen anländer till skolan med rosetter på blusarna, men röda. En ny förening!

Som jag själv varit medlem av dessa föreningar, vet jag, att protokoll noga föres, att ett stort papper skrives fullt med paragrafer, som ingen kan förstå, vad det skulle göra för skada om de inte följdes, att man dricker kaffe med dopp, att man pratar mycket och skrattar ännu mera och att man drar ett och annat styng på ett handarbete.

Några flickor i vår klass hade också bildat en förening. Den hette: »Föreningen för bekländandet av ett fattigt barn.» (F. F. B. A. E. F. B.)

Jag såg aldrig det fattiga barnet, men jag är säker på att det fanns. Att det någonsin fick några kläder av oss, har jag mina starka skäl att betvivla. Jag var länge sysselsatt med det fattiga barnets underkjol. De andra voro lika länge sysselsatta med det fattiga barnets övriga klädesplagg. Tyvärr är detta det enda jag kan säga om vår flit!

XXXVIII.

En afton i oktober voro jag och Maud på väg till ett föreningsmöte hos en av medlemmarna, lilla Lena Jäderin.

Blåsten drog kall genom gatorna, och vi småfröso, där vi gingo arm i arm. Jag såg upp på Maud. Hennes ögon voro nästan svarta.

— Vad tänker du på? frågade jag.

— På dig! svarade hon genast, och tillade liksom för sig själv: Som alltid!

Jag visste ju, att detta inte var helt sant. Att döma av Mauds historier måste ju hennes tankar även rätt betydligt vara uppfyllda av pastor Ek, löjtnant Stenning, Bo och många andra; men ändå glädde mig hennes ord.

— Puh! Maud stannade. Låt oss vända om och ha en kväll för oss själva framför brasan, Tony. Alla de där flickorna prata mig dödstrött! Och de prata om rakt ingenting.

— Ånej! sade jag. Det kan också bli trevligt i kväll. Vi äro ju för resten redan framme.

— Du tycker mera om dem än om mig då? Mauds arm gled hastigt ur min.

— Nej! Nej, Maud! Det vet du ju, att jag inte gör. Men nog är det dumt att vända nu, och

gumman Sandahl tycker inte om dina öppna brasor.

Maud skrattade litet.

— Får jag kyssa dig då?

— Ja! Ja!

Jag hade märkt, att Maud numera inte kysste mig, utan att först be om det, och vanligtvis passade hon på vid tillfällen som nu, då jag hade nekat att göra som hon ville, och därför ej än en gång ville säga nej. Hennes kyssar förvirrade mig på något sätt. För mig hade hon ett slags trolsk tjusning, men jag tyckte inte om kyssarna; åtminstone skulle jag inte ens för mig själv vilja erkänna att min motvilja för dem ej var så stark, som jag låtsade. Dessa ömhetsbetygelser från en söt flickas sida hade ibland ett stort behag för mig, ehuru jag ej fullt förstod dem.

När vi kommo upp i den mörka trappan, tryckte sig Maud med en liten trött suck intill mig och kysste mig på kinden, ty hon fann inte min mun. Den lätta heta kyssen gjorde mig varm och glad, och vi stego in i den upplysta tamburen.

Fastän flickorna sutto ett par rum ifrån tamburen, nådde dock deras röster ända ut till oss. Vi voro de sista, och man hade bara väntat

på oss för att få börja dricka kaffe. Ute i salen rörde sig samtalet en stund mest om kakorna.

— Å, snälla du! Den här mjuka pepparkakan blir min död!

— Vad sade du, att kakorna hette? Paradisbrön! De äro för söta — i alla bemärkelser!

— Men jag är ryslig, som äter så mycket!

— Vill du skicka hit det där fatet!

När jag i mitt minne återkallar dessa flickor, finner jag att var och en för mig har sitt lilla sårmarke, som nu efter de många åren på nytt tydligt framträder för min syn.

Hildur hade sådana stora röda kinder, och läpparna vilade emellan dem som ett par mjuka små dynor mellan två väldiga kuddar.

Elsa var kvick, men sade skarpa saker, och hennes näsa och mun hade en min av bestämmdhet.

Gurli skelade litet på ena ögat, vilket gav hennes blick något halvt rusigt och gjorde att lärarinnorna, orättvist i sanning, bemötte henne med en viss stränghet.

Sigrid, klassens skönhet, förändrade sällan ansiktsuttryck, och en vacker marmorstaty kunde inte verkat kallare.

Lena var känd för att ha »pojktücke», en egenskap, som är svår att definiera. Att »ha pojk-

tycke» anses flickor emellan för något avundsvärt. Det är något som kommer fram och gör sig gällande i blicken eller bara genom ett särskilt sätt att gå och föra sig på.

Vi slogo oss därefter ned i Lenas vita flickrum och togo fram det fattiga barnets ofärdiga klädesplagg. Lena själv sydde på klänningen, som var av rödrandigt tyg och redan såg ganska begagnad ut.

— Såg ni tant Jonson i dag, flickor? sade Lena. Hon hade en gräslig blus på sig med röda knappar! Kan människan gå i giftastankar?

— Så länge det finns liv, finns det hopp! anmärkte Hildur och bet som en sömmerska av tråden med tänderna.

— Och tant Lindgren sedan! utbrast Sigrid. Har ni sett, hur hon gör sig till för musikläraren? Det är rent hemskt!

— Han är visst inte bättre! sade Lena med glänsande ögon. Och hans hår blir yvigare för var dag. Vet ni, jag tror att han har en valk i håret! Hur kan han annars få det att stå så där! Jag har alltid en väldig lust att ta battongen och rekognoscera terrängen.

— Hör du Lena! Du hade bestämt ätit krita i dag för att slippa ifrån sången?

Lena höll upp klänningen framför sig och synade den noga.

— Man tar en liten bit krita och något vatten, därav uppstår en deg som lätt glider ned! log hon.

— Man kan äta torr krita också, sade Elsa sakkunnigt, men det smakar för otäckt. Ett visst slags bark lär också vara bra, men det verkar ju nödår i Finland.

— Elsa skall alltid vara så kvick! sade Sigrid.

Ett ögonblick var det tyst. Lena steg upp och satte fram en skål med karameller som stått på byrån.

— Jag tar en »studentmössa», sade Maud.

»Studentmössor» voro ett slags glaserade karameller med skär, blå eller vit mandelmassa inuti, som ej mer än andra karameller liknade studentmössor, men som av obekant anledning uppkallats efter dem.

— Tar *din* studenten nästa år? frågade Elsa med en blick på Lena.

Lena rodnade vackert och böjde huvudet djupare över sitt arbete. Härmed hade samtalet lyckligen hamnat på ett område, där det ej var fara för att samtalsämnen skulle tryta. Under en stund defilerade nu de flesta gymnasisterna i läroverket förbi. Den hade blivit så viktig, och

den var visst kolossalt begåvad; den var kär i flickan Lundberg i översta klassen; den hade varit så trevlig på balen i lördags; den dansade himmelskt, och den — — —

Jag såg på Maud. Hon log ironiskt och lekte litet med sin fingerborg. Jag förstod att hon tyckte att de andra voro barnsliga, som ännu intresserade sig för gymnasister.

I allmänhet var inte Maud omtyckt av flickorna, och det var endast för min skull man tagit in henne i föreningen. Jag hade försökt att få reda på, varför de hade motvilja mot henne, men fick endast svävande svar. Hon hade ett stort fel, och det var att hon fuskade oerhört. Om hon hade fuskat i smyg och varit rädd för att kamraterna skulle få se det, hade de kanske förlåtit henne, men hon fuskade öppet och ogenerat inför klassen, och så skickligt att lärarinnorna aldrig kunde upptäcka, vad hon hade för sig. Under skrivningarna hade hon ett litet lexikon på sig, under provräkningarna tog hon helt enkelt med sig ett facit, som hon fått låna av en pojke. Ibland under historielektionerna hörde jag bredvid mig ett för-
tvivlat:

— Viska då!

Och det hände, att när hon stod upp i

sin bänk för att svara på den fråga som lärarinnan riktat till henne måste jag viska långa stycken. Lika ogenerat, som hon tillägnade sig de rätta lösningarna ur facit, lika ogenerat upprepade hon mina låga viskningar. De enda ämnen, där hon ej behövde anlita hjälp, voro fysik och kemi. Det förvånade mig alltid, att denna flicka, som tycktes ha huvudet fullt av kärlekshistorier, dock när det gällde dessa svåra saker visade sig ha en klarare hjärna än någon av oss andra. Och hennes intresse för dessa reella kunskapsgränar var starkt och vaket.

— Vet ni, flickor, sade Lena, jag fick tag i en bok inne hos mamma, som hette »Äktenskapet eller En gift kvinnas plikter»; den var stilig!

— Å! mumlade alla längtansfullt.

Lena tog fram en tilltufsad lunta, som hon stoppat bakom de andra böckerna på sin bokhylla. Hon slängde den på bordet.

— Där! sade hon triumferande.

Flera ivriga händer sträcktes ut efter boken, men Elsa fick först fatt i den.

— Äsch! sade hon efter att ha bläddrat litet i den, där står ju mest om barnsängar och hur man skall undvika barnsängsfeber. Det var väl inte något piggt!

Lena måste rädda sin ära.

— Du tittar inte på de rätta ställena, sade hon. Jag fick tag i en hel del, jag! Men naturligtvis kan man inte ha någon glädje av en sådan bok, om man inte vet en massa saker förut.

— Vet *du* det då?

Lena log, säker på sig själv.

— Jag skulle tro det! sade hon.

— Här! sade Elsa och följde med pekfingret några rader på en ny sida. Här står, att man ej får tvätta sig med kallt vatten, när man har... Och det, som jag gjort! Vad var det sjukdomen hette, som man kunde få, om man gjorde det? Det var ett konstigt namn på den! Elsa såg upp alldeles förfärad.

Ack, vad vi gjorde oss mycket bekymmer under denna kritiska tid av vårt liv! Så många små löjliga misstag! Så många olycksaningar! Så nytt allting var ännu! Så nytt och mystiskt! Med en suck av lättnad hörde jag de andra flickorna diskutera detta ämne. Med röda kinder sågo de på varandra, medan de lågt talade om deras kvinnokroppars gemensamma hemlighet.

— Blev du inte rädd, när du fick se det? sade den ena till den andra.

— Hade din mamma talat om det för dig förut?

— Hade du plågor?

Handarbetena fingo vila i knäet, medan vi, intresserade och heta, talade om detta.

— Det är därav de små barnen bli till, sade Lena högtidligt.

Det var första gången jag hörde härom. Jag visste väl att de små barnen skapades i moderns liv, men det var också allt.

— Å, är det så? utbrast jag plötsligt. Det visste jag inte!

De andra flickorna sågo förvånade på mig. Maud skrattade.

— Du är verkligen det oskyldigaste på jorden! mumlade hon.

Ingen hörde på Mauds anmärkning. Tysta sågo vi framför oss. Tanken att på oss berodde kommande släkters liv var på engång förfärlig och ljuvlig.

Elsa började åter ivrigt bläddra i »Äkten-skapet», som om hon sökt efter något särskilt.

— Här tror jag... utbrast hon blossande röd. Nej, du får inte titta! Jag skall läsa det tyst för mig själv!

Just då tog det i dörren, och Elsa hann nätt och jämnt stoppa undan den frestande lektyren, innan Lenas mamma steg in. Hon stannade inte länge, ty hon skulle bort på supé, men

när hon hade avlägsnat sig, var redan den förra stämningen försvunnen.

Maud hade gått ut ur rummet, och jag tyckte mig skymta henne i salen. Jag smög mig ut till henne. Hon hade slagit upp fönstret och stod alldeles stilla och såg ut i mörkret.

När jag kom fram till henne, märkte jag, att hon höll med händerna så hårt i fönsterposten, att knogarna vitnade.

— Vad är det? frågade jag lågt.

Utan att vända sig om viskade hon:

— Jag vet inte! Jo, jag ville kasta mig ut! Jag tog förskräckt tag i hennes arm. Hennes irrande blick mötte en sekund min.

— Var inte dum, lilla nyckelpiga! Jag gör det nog inte. Men jag kände mig så konstig.

Hon var blek, och munnen skälvde.

— Kom in till de andra! bad jag. Vi gå ju i alla fall om en stund.

— De äro så dumma, sade hon. Bara du — — —

Det kom ett underligt uttryck i hennes ögon, medan hon såg på mig. Det var, som om hon ville suga mig till sig, och jag frös till litet.

En stund senare voro vi på väg hem. Vi hade sagt adjö åt flickorna utanför Lenas dörr. Gatlyktorna voro tända. De kastade sitt sken

över trottoaren, men lämnade portar och gränder i ruvande mörker.

— Vad var det? Hör! Maud stannade plötsligt.

Vi voro just då framför en inkörsport, som stod öppen till en gård, och därifrån kom ett sällsamt skratt ut till oss. Det var ett gällt skratt av en kvinna, som måste vara berusad. Men strax därpå hördes ett halvkvävt skrik, som om hon varit i nöd.

— Släpp min arm! sade Maud häftigt. Jag måste se, vad det är.

Jag stod kvar, medan Maud med lätta steg gick fram till porten. Hon stod där en stund. Jag kunde endast obestämt urskilja hennes figur.

— Vad är det, Maud? frågade jag. Varför kommer du inte?

Hon vinkade endast avvärijande åt mig, att jag skulle hålla mig stilla. Efter någon minut vände hon och fortsatte nedåt gatan, som om hon glömt mig.

— Vad var det, Maud? upprepade jag, då jag hunnit ifatt henne. Men hon teg fortfarande.

— De... de kysstes! sade hon sedan tonlöst; hon drog efter andan.

Vid skenet av en lykta såg jag, att hon var alldeles vit i ansiktet.

Hennes sinnesrörelse smittade mig. Det stoc-
kade sig i bröstet på mig. Jag var het och
orolig och kunde inte tala. Förklaringen till-
fredsställde mig ej, jag kände att hon inte sagt
allt.

Vi gingo tysta vidare och sade inte heller
mycket, då vi skildes vid Mauds port.

Utkommen igen på gatan, mötte jag Pa.

— Jag tänkte gå och hämta dig, sade Pa.
En sådan mörk kväll!

Vilken lättnad att ha Pa bredvid sig! Så
munter han var, där han gick vid min sida
och pratade om vad som föll honom in!

Men sedan på kvällen, när jag kommit upp i
mitt rum och lagt mig, skar plötsligt genom mina
sakta domnande tankar den där kvinnans gälla
vinande skratt och kvävda nödrop. Och åter
ljöd i mina öron Mauds underliga, tonlösa röst,
då hon sade:

— De . . . de kysstes!

XXXIX.

Jag undrar, om den vackra fru Linden har
drömmar om natten? Jag undrar, om den
vackra fru Linden ibland vaknar upp av för-

färan, då hon i drömmen återser en liten flicka från längesedan — en liten flicka som ser på henne med kinder, bleka av fasa, medan håret tycks slå en glödande eldram kring ansiktet?

Själv drömmer jag inte mer om fru Linden. Men det händer mig ibland, då jag hör ett visst musikstycke spelas, att minnet åter vaknar upp och plågar mig, och jag ser en syn, som åren inte förmått göra mindre klar.

Det var fru Linden, som spelade det där musikstycket en afton, då hon samlat några vänner hos sig.

Jag tror, att tonerna skola uttrycka vårens jubel. Men när jag numera hör dem, göra de mig endast sorgsen till mods.

På pianot voro ett par ljus tända, men eljes var det skymning i rummet, och jag urskilde blott svagt de andra gästerna. Pa satt nära pianot, och ljusskenet föll rätt på hans ansikte. Fru Linden hade en violblå klänning på sig, och då hon spelade och de vida chiffon-ärmarna höjde sig och sjönko, kände jag doften av den egendomliga parfym hon alltid använde. Från min plats kunde jag ej se hennes ansikte, endast en massa svart glänsande hår över en vit nacke.

Från den vita nacken flög min blick till Pa.

Jag vet ej, om jag förstod allt genast. Men när jag såg hans ansiktsuttryck, steg ångesten upp inom mig. Hans ögon voro oavbrutet riktade på fru Linden. Jag betraktade honom en stund undrande. Hans vackra ansikte såg så ungt ut, och ögonen — ögonen hade ett uttryck, som jag aldrig förr sett. Det föreföll mig, som om en eld brunnit inom honom och flammorna från den elden omsvepte kvinnan vid pianot och skymde den vita nacken och det svarta håret för min blick.

I denna stund såg jag endast Pa, och vissheten om vad elden i hans ögon betydde gick så plötsligt upp för mig, att jag kände det, som om stolen, på vilken jag satt, höll på att glida ut över golvet, som var ett enda gungande hav, och jag grep med båda händerna hårt fast i stolsstöden.

Fru Linden slutade med några mjuka ackord och reste sig upp. Hon bytte plats med Pa, som nu satte sig till pianot. Vad spelade han? Jag skulle ej kunnat säga det, fastän jag förmodligen hört honom spela det där många gånger förut.

I Pas ansikte hade jag läst början på ett kapitel i en roman; nu tycktes fru Lindens ansikte vilja ge mig de sista raderna i det

kapitlet. De andra gästerna hade förmodligen varken sett uttrycket i hennes eller Pas ögon, men jag, som av en slump placerats mitt emot dem, jag såg det.

Fru Linden hade aldrig varit så vacker som nu.

Den lilla munnen hade ett nästan vemodigt drag mitt i sällheten, men de svarta ögonen logo. Gracen i hennes rörelser, fraset av det mjuka sidenet, då hon rätade litet på sig, doften av hennes starka parfym, allt förvirrade mina tankar. Och så med ens mindes jag den där aftonen, då hon med ett lyckligt förbryllat leende slungat glaset i golvet. Glaset som var på väg att förråda min fars namn! Jag visste det nu lika säkert, som om jag hade hört henne säga det till mig. Tusen småsaker kommo mig i minnet: den där blicken i hennes ögon, då hon sett på mig den sommar då vi badat tillsammans, meningar som hon börjat på för att plötsligt hejda sig och tystna. Och jag mindes också en afton då jag sett en man, som liknade Pa, gå in i hennes port. Det var min far den gången. Det hade alltid varit min far. Och jag hade inte vetat, inte förstått. Jag hade borrarat in mitt heta huvud i hennes knä och låtit henne sakta smeka mitt hår.

Plötsligt såg jag ut i rummet. Var fanns då hennes man? Han borde väl vara här i kväll! Med ens kom jag ihåg, att han hade varit bortrest en längre tid.

Pas musik gjorde mig ont. Varje ton sargade mig. Varje ton kom den vackra kvinnans ögon mitt emot mig att stråla med allt starkare glans.

Pa hade slutat att spela, och man hade tänt det elektriska ljuset. Jag såg uppmärksamt på Pa och fru Linden, då de nu pratade med varandra. Kunde jag ha sett miste nyss? Var det möjligt? Vad allt med ens hade blivit svårt att förstå! För de övriga förflöt förmodligen denna afton inte mycket olik alla andra aftnar, då man skämtar och pratar tillsammans med några vänner. För mig var kvällen förfärlig.

Slutligen då ingen observerade mig, smög jag mig in i ett mörkt rum på andra sidan salen. Jag hittade en soffa, och jag satt där rak och orörlig, som om jag trott att minsta rörelse skulle vålla mig smärta. Vad tänkte jag på? Jag tror, att jag egentligen bara tänkte på min mor. Hennes ögon sågo på mig, men de voro icke längre döda. De hade ett barns ångestfulla uttryck. Uttrycket hos ett barn, som blivit lämnat ensamt! Pa hade således glömt den leende prinsessan bland blommorna, glömt

den lilla flickan, som sprang vid havsstranden och plockade snäckor och vita stenar!

Någon öppnade en dörr i bortre ändan av rummet, en svag doft av parfym trängde fram till min plats, och så hörde jag Pas röst.

— Vad du är vacker i kväll, Anni.

Fru Lindens skratt nådde mig.

— Vet du vad det är för dag? hörde jag åter Pa säga.

Hon svarade icke.

Han viskade:

— I dag för ett år sedan . . .

— Ack tyst! Tyst!

Så väl jag kände igen hennes klara röst!

— När jag ser dig bland andra, sade Pa, och du i smyg sänder mig en blick, då undrar jag, om det är sant, att du, den ljuvaste av alla, tillhör mig, och jag minns, hur du blev min, leende och kungligt slösande, som om du ej ville behålla något för dig själv! Du gav allt! Allt!

— Å! Georg! Georg!

Så hon uttalade hans älskade namn!

— Och ändå, sade Pa, kan jag aldrig vara riktigt glad. Du skulle vara min, bara min helt och hållet. Du skulle somna hos mig varje kväll och vakna vid min sida varje morgon,

du skulle bära mitt namn, du skulle gå vid min sida på gatan och sitta som värdinna vid mitt bord.

— Å, ni män, sade hon och skrattade åter.
Fåfänga! Fåfänga!

— Stilla, min vän!

Det var Pas röst.

— Var är din mun, älskade? Det är så mörkt!
Under ett par minuter hörde jag endast mitt eget stackars hjärtas bultande slag. Så åter Pa:

— Tänd ljuset! Jag måste se dig! Nu genast!

— Nej! Nej! Tänk om någon av de andra...

— Alltid de andra! Så fint ditt ben är i silkesstrumpan! Jag älskar att känna silket mot handen och värmen från ditt blod där-
under!

Skulle då detta samtal aldrig ta slut?

— Å! Där är gropen i ditt knä!

Med ens såg jag för mig fru Lindens vita kropp, som lyste i solskenet, när hon som ett vackert kattdjur sträckte ut sig på den gula sandstranden vid vårt badställe. Den vackra gropen i hennes knä! Jag skälvde till. Pa talade igen.

— Nej, bort med handen, lilla älskade! Låt mig känna! Din hud — så het den är! Den förråder tusen saker för mig, som du aldrig

säger. Den bränner mig, älskade! Du är min
— min egendom!

Tystnad! Plötsligt hörde jag Pa med helt
förändrad röst säga:

— Vem är där?

Jag hade låtit undslippa mig en snyftning.
Det frasade av siden, som om fru Linden
sprungit mot dörren.

— Det är jag! viskade jag halvt ohörbart.
Min strupe var sammansnörd. I nästa ögonblick
hade fru Linden tänt. Ingen av dem såg på
mig. Båda sågo endast på varandra, som om
de sökt hjälp i varandras ögon.

— Tony! sade Pa lågt. Å! Just Tony!

Som genom en dimma betraktade jag fru
Linden. Det var inte samma fru Linden, som
jag lärt känna. Detta var inte den dam, som
blek och reserverad med cigarretten i handen
och ett litet frånvarande leende på läpparna
lyssnade till löjtnanternas prat. Inte heller den
kvinna, som långa stunder kunde ligga vid
havsstranden och drömmande betrakta vågorna,
som sköljde upp mot oss.

Vad jag såg framför mig var en ung flicka
med blossande kinder, halvöppen mun och
glänsande ögon. Håret var i oordning. en svart
slinga hade fallit ned på den vita halsen, och

den ena chiffonärmen var skjuten nästan ända upp till den runda axeln. Detta var alltså den fru Linden min far älskade! Något pressade samman mitt hjärta, och utan att säga ett ord flydde jag ut ur rummet, lämnande de två kvar därinne under det skarpa ljuset.

Jag vet inte, hur jag kom ut ur huset. Men en stund senare fann jag mig vandrande på gatan. Den svala kvällsvinden blåste mig i ansiktet och kylde mina heta kinder. Efter ett ögonblick ertappade jag mig med att gå och tala högt för mig själv. Då blev jag rädd, vände om och begav mig hemåt.

När jag kom närmare vårt hus, såg jag att det lyste ur ett fönster. Det var ganska sent, och det upplysta fönstret gjorde mig orolig. Kanske något hade hänt? Inne i tamburen mötte mig tant Eleonora.

— Vad är det? frågade jag.

— Din mor är sjuk, sade hon. Jag tror att hon har feber.

Jag hade fattat tag i ledstången. Allting gick runt för mig. Jag sprang uppför trappan och in i min mors rum. Hon låg i sängen med händerna på täcket, och i hennes uppåtvända ansikte tyckte jag mig se som en förändring. Det var febern. Men en tanke flög igenom mitt huvud,

att det jag upplevat i kväll kanske på någon osynlig väg nått hennes slumrande själ. Varför icke? Det dröjde ej länge, förrän jag hörde Pas steg i trappan. Han talade med tant Eleonora.

— Ring genast till doktorn! Du har ju numret, sade han.

Han såg inte på mig, då han steg in i mors rum. Hans ögon voro fyllda av ångest; han gick fram till sängen och böjde sig över den. Han tog en av de slappa händerna i sina. Ingen av oss sade något. Tant Eleonora kom och gick, men ingen talade. Först när doktorn anlände, reste sig Pa.

Jag smög mig ut ur rummet, ty doktors röda, jovialiska ansikte ingav mig motvilja. Det passade så illa i omgivningen. Inne hos mig slog jag upp fönstret, och se, där högt, högt över mitt huvud brunno stjärnorna! Så liten jag var! Jag försökte bedja, men medan jag bad, tyckte jag att himlavalvet höjde sig alltmer över jorden, försvann upp i okända rymder, och stjärnorna blevo allt avlägsnare, och deras glans bleknade för mina ögon, ju längre bort de kommo. Sluta då! Skulle jorden bli lämnad ensam kvar i mörkret?

Nu gick doktorn. Jag hörde porten slå igen

efter honom och skymtade honom otydligt i trädgården därutanför. Jag återvände till mors rum. Ett ögonblick stannade jag vid trappan. Jag tyckte att mitt barndoms troll sträckte ut sin ludna arm efter mig. När jag kom in, satt Pa ensam vid sängen.

— Vad sade doktorn? Jag grep hans hand.

— Han talade något om att ena lungspetsen var litet angripen, och han skulle lämna in ett recept på apoteket, då han gick förbi. Jag skall hämta det om en stund. Skall du inte lägga dig?

— Nej, jag sitter här, medan du är ute.

Vi sågo inte på varandra. Det som nyss hänt föreföll mig redan långt avlägset, fastän det lämnat kvar en tyngd över bröstet på mig.

XL.

— Hur mycket är klockan nu, Tony?

— Halv ett, Pa!

— Skall du inte gå och lägga dig?

— Jag kan inte!

Ungefär samma ord ha nu växlats mellan oss ett par gånger i timmen sedan Pa kommit med medicinen. Det är sant, att jag inte kan gå och

lägga mig. Jag vet, att jag väl inne i mitt eget rum ändå ej skulle kunna somna.

Mor ligger som förut. Hennes ögon äro vidöppna, men de ha inte längre det uttryck av ångest, som jag inbillade mig att de hade tidigare på aftonen. De äro åter döda, de se ingen av oss som vaka vid hennes säng. Plötsligt märker jag, att Pa betraktar mig. Vi sitta på var sin sida av mors säng, och våra blickar mötas över hennes livlösa ansikte.

— Tony! säger Pa. Vad skola vi nu göra?

Det är inte på mor han tänker nu, och jag vet det. »Vad skola vi göra?» Så likt honom att så där vädja till mig, som om vi båda tillsammans skulle kunna reda upp den härva, som förorsakats av aftonens händelser.

— Du är så ung! säger han åter bekymrad. Så ung! Och även om jag talade, skulle du inte förstå.

Jag ser på Pa och undrar inom mig, om jag är så ung som han tror. I kväll känner jag mig inte mycket yngre än han. Men jag säger det inte. Jag vet, att han då skulle le åt mig, hur sorgsen han än är just nu.

— Kanske jag ändå skulle kunna förstå litet, säger jag tvekande.

Åter mötas våra ögon, och långt innan han

sagt något alls, känner jag inom mig, att jag för detta som hänt ej håller av honom mindre än förut.

— Om du vore litet äldre, Tony, skulle du förstå mig bättre. Du vet inte, hur det kan kännas för en man att i årtal gå ensam. Jag hade en kvinna vid min sida... Han smeker sakta mors hand. Men så... ja du vet ju alltsammans.

Ingen av oss tänker på det egendomliga i att han sitter vid min mors säng och talar om detta. Vi äro så vana vid den tanken, att mor varken ser oss eller hör oss. De döda ögonen få icke någon glans, och den hand han smeker ger icke en smekning tillbaka.

— Ibland har jag hört talas om hur sjömannen på sina långa resor som vara i veckor och månader är nära att förgås av längtan efter sin kvinna därhemma. Under långa tider har han bara himmel och hav för sina ögon, och han börjar tvivla på att han någonsin skall få se land. Kamraternas röster förefalla honom så grova, då han tänker på sin älskades klara röst, deras skratt så råa, då han minns den spåda lilla kvinnans höga, silverklingande skratt. Å Tony! Förstår du inte nu, att jag själv har varit en av de där olyckliga sjö-

männen! Men min längtur har inte varat i veckor och månader endast, den har varat i år. År efter år har jag gått och längtat efter att få höra en älskad kvinnas röst, år efter år har jag törstat efter att få känna hennes kyssar, efter att få bli smekt av hennes svala mjuka händer!

Han tystnar plötsligt, och tårarna stiga upp i mina ögon.

Det är något i hans ord jag tycker mig känna igen, som om jag hört dem för längesedan eller drömt dem. Är icke denna hunger, vilken tolkas av hans röst, på något sätt lik den ödsliga längtan som kommit mig själv att ibland breda ut armarna och sluta dem igen... om intet?

— Och sedan, Pa? säger jag sakta.

— Sedan? Han ser frånvarande på mor. Sedan mötte jag henne som du såg i afton, och då tyckte jag, att hon var den älskade kvinnan, som jag längtat efter. Jag är icke sådan, att jag kan frysa i skuggan för evigt, när solskenet är så nära!

Frågorna tumla i mitt huvud, men jag finner icke ord för dem. Jag skulle vilja ropa:

— Men mor då!

Men jag kan inte få fram något. Det enda jag är säker på är att ingenting kunnat förändra

min kärlek till Pa. Han ser ut som en pojke just nu med sitt rufsiga hår och sin sorgsna mun! En pojke, som en mor helt säkert skulle smeka och trösta!

Men jag är blott hans dotter. Och jag är bara sexton år!

En lång stund sitta vi tysta. Bilder komma och gå för min inre syn.

Jag ser mor sitta vid fönstret med händerna i knäet. Jag leker på golvet vid hennes fötter. Av bygglapparna bygger jag ett slott åt henne. Ett marmorslott! Men då slottet är färdigt, gråter jag. Jag gråter för att bygglapparna äro bruna och fula — — Jag gråter för att mor aldrig skall få sitt marmorslott!

Och åter ser jag en annan bild. Jag står framför mor, och på golvet ligger en hög blå och röda trasor. Det är de vackra ballongerna, som jag så förtjust bar in i mors rum för att jag skulle få se henne le mot mig.

Kanske voro Pas första bemödanden lika barnsliga som mina. Vi ha misslyckats vi båda, Pa och jag. Vi fingo aldrig se mor le mot oss. Och har inte jag i själva verket också övergivit henne — liksom Pa? Numera har hon för mig smultit samman med skuggan, som jag fruktar. Det förefaller mig ibland, som om

jag såge den fasansfulla skuggan slå en ring omkring henne och från henne breda ut sig i rummet som den svaga antydningen till skuggan av en vinge, och i sådana stunder flyr jag den tysta kvinnan vid fönstret och söker glömma hennes ögon och trötta, vita händer.

Jag stiger upp.

— Jag går väl och lägger mig då, Pa.

Han tar min hand.

— Du får inte vara ledsen!

Nej, jag får inte vara ledsen, upprepar jag för mig själv, medan jag klär av mig.

I detsamma, som jag tänker dra av mig strumpan, hejdar jag mig, och på nytt hör jag de framviskade orden, som nått mig i mörkret. Och jag blir länge sittande framför spegeln, och bakom min egen bild, som återges i det blanka glaset, tycker jag mig igen skymta fru Linden med oordnat hår och den ena chiffonärmen skjuten nästan ända upp till den runda axeln.

XLI.

Min mor kom sig.

Men intrycket från den där natten gick inte över på länge för mig.

Vårt mörka, tigande hus föreföll mig dessa dagar mörkare och tystare än vanligt; i trädgården stodo träden med svarta avlövade grenar, och gångarna slingrade sig emellan dem som tjocka smutsiga ormar. Det regnade! Det regnade! Över slätten låg regndimman gulaktig och tung, och vägen var uppblött och gropig.

En morgon mötte jag Pa, när jag skulle gå till skolan. Han såg trött och allvarsam ut.

— Hon har rest, sade han lågt och försvann in i sitt rum.

Jag tänkte därpå, då jag gick på gatan, medan regnet droppade från alla kanter på min paraply. Jaså! Den vackra fru Linden hade rest bort! Jag var henne tacksam därför. Nu behövde jag inte ta långa omvägar för att slippa gå förbi hennes hus, och jag behövde inte heller riskera att möta henne på gatan. Men i den lättnad jag kände blandade sig mot min vilja en känsla som liknade saknad.

Skolan skymtade i diset. Småflickorna kommo springande i sina regnkappor med de stora kapuschongerna uppslagna över huvudena. En av tanterna gick framför mig. Hon lyfte kjolarna så högt, att jag över hennes kängskaft skymtade en tjock grå yllestrumpa.

Klass efter klass samlades inne i bönsalen.

För varje gång man blev uppflyttad i en klass kom man längre och längre bort från den höga katedern. De största flickorna suto längst borta i bönsalen, och jag mindes den tid, då jag satt på första bänken och stirrade på lärarinnans ansikte, som på något sätt tycktes mig vara fastskruvat uppe på katederlocket. Framför mig hade jag flickornas flätor: blonda, kastanjebruna och svarta, vilka hängde utefter mer eller mindre krokiga ryggar. En av mina klasskamrater hade en brunrandig blus, och jag brukade räkna dessa ränder och kom till olika resultat varje gång. Ibland adderade jag ihop summorna, medan lärarinnan utlade det kapitel i bibeln, som lästs upp, och jag hann till förvirrande och svindlande summor, innan hon börjat med Herrens Välsignelse. De flesta flickorna hade något utrivet blad ur läxboken inlagt i bibeln, och deras nedböjda ansikten sågo så allvarliga ut, medan de, i stället för att följa med i dagens evangelietext, som lärarinnorna trodde att de gjorde, upprepade namnen på Förenta staterna, konjugerade oregelbundna franska verb eller sökte inpränta några historiska årtal.

Nu kom skolföreståndarinnan in. Hon måtte redan ha varit ute och gått, ty hennes grå klänning var uppfästad runt omkring höfterna med

säkerhetsnålar, och då hon steg upp till katedern, såg jag, att kjolen bak på grund av säkerhetsnålarna stod ut som en liten inbjudande sittplats. Hennes grå, skarpa ögon foro över salen. Jag är säker på att hon uppfattade i en blick vartenda flickansikte och kände igen det. Så slog hon upp sin stora bibel. Det rådde alltid en viss spänning innan man visste, vilken olycklig flicka som skulle bli tillsagd att läsa det utsedda bibelkapitlet högt. Skolföreståndarinnan sade nu »Klara». Klara var en lång, blek flicka i översta klassen, och hon reste sig hastigt då hon hörde sitt namn. Hon läspade litet, och rädslan kom henne att läspa ännu mer. Ingen av oss hörde på henne, och jag såg att Maud bredvid mig var fördjupad i Blicher-Clausens »Violin». Maud lade plötsligt igen boken. Hon var blek, och ögonen voro matta.

— Mår du inte bra? viskade jag.

Hon stoppade hastigt undan boken och grep min hand. Hennes egen hand var iskall. Plötsligt föll hon bakåt med en liten suck. Det blev rörelse omkring oss. Klara slutade att läsa, och en lärarinna kom fram med ett glas vatten. Maud vaknade ur svimningen. Hon mumlade något och tog sig för pannan. Hon ville inte gå, utan satt resten av morgonbönen lutad mot

mig. Jag såg ned på hennes ansikte. Hon hade slutit ögonen, men under ögonfransarna hade hon svagt blå skuggor.

Vad tänker du på? undrade jag tyst inom mig.

Jag hade inte följt med skolföreståndarinnans utläggning av bibelkapitlet, men nu reste sig alla upp, ett tecken på att man skulle börja läsa »Välsignelsen».

— Sade hon: »Amen»? hörde jag en flicka bakom mig viska, och därpå slogos alla biblarna ihop, och det blev ett skrap av fötter, då vi gingo ut ur salen.

Lektionen tog sin början. Karl XII grävdes upp ur sin grav och sattes i gång mot Fredrikshald; men innan kulan kom, stack Maud en lapp i min hand. På lappen hade hon skrivit en lång vers. Jag hade funnit, att Maud skrev vers vid alla tillfällen. För övrigt kallade hon det ej för vers utan för dikter. Denna dikt handlade om hur svag hon kände sig, det klassiska rimmet »hjärta—smärta» förekom naturligtvis ymnigt, och det hela slutade med en vädjan till mig, för den händelse hon åter skulle svimma:

»Viska då blott ett namn i mitt öra,
som stelnade lemmar till liv ock kan föra!»

Jag visste nog, vilket namn det var, som hade en sådan makt över henne. Den svartögde pastorn hade redan efterträtts av Bo, den långe Bo med de ljusblå ögonen! Hon ansåg själv att denna hennes kärlek borde hänföras till »den olyckliga kärlekens» kategori, och eftersom jag märkte att hon vida föredrog den kvalfulla »olyckliga kärleken» framför den mera banala lyckliga, ville jag ej söka övertyga henne om möjligheten av motsatsen.

Maud fyllde sin dagbok med utgjutelser över Bo. Hon läste gärna upp vad hon skrivit för mig.

»Jag mötte Honom i dag» stod det med två understrykningar och tre utropstecken. »Hans blå ögon kom mig att känna som om solen lyste och jag hörde ej att regnet droppade i takrännorna». Vidare: »Är jag icke ovärdig att älska denne man? Borde jag icke fly den kärlek, som söndertrasar min själ!»

Ingen av oss visste riktigt, varför hon skulle vara ovärdig att älska honom, men vi tyckte båda att det lät så vackert.

Medan jag satt där med papperslappen i knäet, nöp Maud tag i min arm.

— Viska! hörde jag hennes röst, tätt bredvid mig.

Och jag viskade, och hon svarade! En svag rodnad hade efterträtt hennes blekhet nyss, och jag tyckte inom mig att det var underligt att lärarinnan kunde motstå denna förtjusande flicka och talade till henne med samma torra röst som till oss andra.

När Maud och jag den dagen voro på väg hem från skolan, var hon åter nära att svimma. Hennes plötsliga blekhet skrämde mig. Jag följde henne upp i det lilla dammiga rummet. Där fick jag henne att lägga sig på soffan, och jag strök henne sakta över pannan.

— O, så skönt! sade hon lättad.

Med en av sina snabba, mjuka rörelser, böjde hon sig fram, och i det hon slog armen om mitt knä, tryckte hon kinden mot min sträva skolklänning och brast i våldsam gråt. Jag visste inte vad jag skulle göra.

— Du är så kall mot mig! hörde jag henne viska. Du kysser mig aldrig! Och jag längtar så efter dig!

— Men jag är ju här! sade jag, förvirrad av denna häftighet.

— Du är här! upprepade hon. Javisst! Jag känner ju dig så nära!

Sakta trevade hennes hand runt min midja.

— Så rund du är redan! sade hon. Vet du,

du är bestämt lik en liten statyett jag har därhemma av en naken flicka. Du måste se den en gång! Hennes midja är så rund och fin och hennes barm också, och bröstet höja sig litet, som om de ville blomma, fasta och fyllda av kraft!

— Hennes hand hade redan hunnit upp till mitt bröst, och jag mötte hennes glänsande blick. Jag böjde mig åt sidan, och armen sjönk åter ned i mitt knä.

— Du mår inte bra! sade jag oroligt.

Hon skrattade.

— Du lilla nyckelpiga! sade hon. Hur är det visan låter:

»Flyg åt öster,
flyg åt väster!»

Jag har glömt det.

När jag gick, kysste jag henne helt varsamt på hennes heta kind. Hon låg alldeles stilla och såg leende på mig.

— Du är söt i alla fall! sade hon.

XLII.

Maud Borck till Tony Hastfehr.

På tåget på väg till Hildesberg.

Den 15 november 19 . . .

Min egen lilla nyckelpiga!

Oj! Oj! Vad tåget skakar! Pennan riktigt hoppar på papperet, och du får nog svårt att läsa det här brevet! Bredvid mig sitter en ung herre. Stilig! Han bjöd mig nyss på en apelsin, och nu förstår jag mycket väl, att han försöker titta över min axel på mitt brev, men ingen, ingen i världen får läsa, vad jag skriver till min Tony! Hör du, du måste lova mig att bränna alla mina brev! Tänk om någon finge se dem!

Gud, vad gumman Sandahl var arg för att jag reste! På det viset förlorar hon ju en hel månads inackordering, you know! Men det kan ju inte *jag* hjälpa! Den där snälle doktorn sade ju, att jag måste resa hem för att få mera blod. Tycker du inte uttrycket låter konstigt? Precis som om man kunde få blod utifrån! Ack! Om du kunde ha följt med! Så rar du var, som var nere vid tåget, och din choklad var härlig! Aj! Nu skakar tåget så att jag inte kan skriva! Vänta ett tag!

Nu är det bättre! Den unge herrn gav mig en tjock bok att lägga under papperet. Var inte det snällt? (Hm!) O! Vad det är skönt för mig, lantunge, att få se litet skog igen! Jag hade nästan glömt, att det fanns annat i världen än rätlinjiga gator och grå hus! Om inte du hade funnits, Tony, vet jag inte, vad det hade blivit av mig. Du blev väl inte ond på mig sista gången i mitt rum? Lilla älskling! Jag skall drömma om dina ögon i natt! Jag hann inte säga adjö till Bo. Jag undrar, vad han tänker? Har du märkt, hur lustigt han ser på en, som om han hade en massa saker att säga, som han aldrig säger! Hör du, Tony, kan du inte göra mig en tjänst? Lova mig det på förhand! Såja! Bo brukar alltid gå till en av sina lektioner *klockan fyra utmed ån och uppför Kungsgatan*. Hans lärare bor i 63. Å! Kan du inte gå den där vägen ibland och sedan skriva till mig och tala om, hur han såg ut *just då!* Om han träffar dig, så kanske han hör att vi brevväxla och sänder en hälsning i ditt brev! Å, gör det, lilla Tony! Nej! Nu kan jag inte skriva längre! Den unge herrn tittar på mig. Kanske vill han ha igen sin bok. Glöm mig inte nu!

Många varma kyssar från
din egen Maud.

Maud Borck till Tony Hastfehr.

Hildesberg den 19 november 19...

Älskade lilla Tony!

Ack, vad jag längtar efter brev från dig! Jag skrev ett på tåget, som jag hoppas du fått nu. Om du visste, vad det är skönt att vara hemma! Allting är sig likt! Pappa brummar som vanligt varje måltid över lantbruket och socialisterna, och mamma, som på sista tiden idkat jämförande filosofi, håller just på med att kolla-tionera Vitalis Norström med Lucie Lagerbielke.

Vet du, att pappa är så intresserad av grisar! Han har nu minst tvåhundra med alla grisbarnen, och han brukar säga:

— Jag studerar *grisologi* och min fru *filosofi*! och så skrattar han, så mamma också måste skratta, även om hon är mitt uppe i någon filosofisk analys! Utom grisar ha vi kor, höns och en liten get, som är min egen. Båda småbröderna läsa hemma för guvernanten, som är jäkligt tråkig. Men pojkarna äro desto roligare. När guvernanten skall gå och lägga sig, är ofta hennes säng knölig av alla de saker ungarna stoppat dit. Det hjälper inte att säga åt dem. Rätt som det är, ha de mellan de kyska fröken-

lakanen smugit en tjock bok eller en våt svamp eller något dylikt!

Nu sitter jag och skriver i mitt eget lilla rum. Det skall du tro är annat än den där lådan hos gumman Sandahl! Alla mina möbler äro vita med blå överdrag, och i fönstren har jag en massa gröna växter, som jag själv sköter.

Kan du tänka dig, att den där unge mannen på tåget var en praktiserande skogselev som skall bo hos oss för att »gå i skogarna», eller vad nu meningen är! Han är för resten något slags syssling till mamma. Och nu är han redan så hemmastadd, som vore han hemma hos sig och röker pipa, vilket i någon mån missklär hans vackra mun. Nu tror du förstås att jag är »verliebt», men då vore jag allt bra flyktig. (*Bränn alla mina brev! Glöm inte det!*) Jag tänker så mycket på dig, Tony! Och jag längtar efter dig! I natt drömde jag att du och jag gingo på en stig, och plötsligt kommo vi till ett bråddjup. Jag kände, hur jag svindlade, men jag höll hårt, hårt fast i din lilla hand, och en känsla av — jag vet inte vad, genomströmmade mig. Och när jag vaknade, grät jag. Var inte det underligt, Tony?

I går när jag satt och skrev dagbok, knackade det på min dörr, och pastor Ek steg in.

Han hade suttit därnere och pratat med föräldrarna och ville nu hälsa på mig. Jag blev alldeles kall! Hans svarta ögon sågo så underligt på mig! Men ack, Tony, vad han var mig likgiltig! Han började tala om allt som varit mellan oss och ville kyssa mig. Ack Tony! I det ögonblicket då hans mun var så nära min, kände jag en sådan frestelse, något drog mig hypnotiskt till honom, men så såg jag för mig Bos vackra ögon, och jag skrattade till. Då blev han sårad och sade, att han hade missräknat sig på mig, och mycket annat.

Men Tony, nu vet jag att min kärlek till Bo är *stark* och *evig*! Ty fastän jag inte har sagt det, har jag i hemlighet fruktat detta möte, fruktat att de forna lyckliga minnena från den tid jag älskade denne bleke, allvarsamme man skulle ta överhanden och dra mig med sig.

Du lilla vän, vad jag väl ser dig för mig just nu, där du sitter i skolan — men platsen bredvid dig är tom! Ditt glänsande hår, din vemdiga mun, dina ögon som så hastigt växla uttryck! Jag kysser dig i tankarna, lilla älskade!

Din egen Maud.

Tony Hastfehr till Maud Borck.

Den 22 november 19...

Käraste Maud!

Tack för dina båda brev, som voro så roliga att få!

Det gläder mig att du redan tycks vara bättre! Att jag ej skrivit förr, beror nog på att jag ju först ville gå den där vägen för att möta Bo. Första gången jag gick regnade det, och många herrar i regnrockar och med uppslagna kragar kilade förbi mig, men ingen Bo! En annan gång gick jag också där klockan fyra, men då fanns inte heller Bo. Slutligen började jag tro att du misstagit dig på tiden! Men i går mötte jag honom. Han stannade genast, och vi gingo en stund tillsammans i allén. (Han tycks då ej vara så noga med att komma precis till den där lektionen!) Han frågade strax efter dig. Och han sade *att han var så ledsen över att du hade rest och att du var sjuk*. Så där hör du! Han bad även hälsa dig *mycket!*

I skolan är allt sig likt, men jag tycker att det är tomt efter dig. Lena är den enda av flickorna i vår klass som har blivit bjuden på gymnasistbalen i december. Nu talar hon jämt

om vilken klänning hon skall ha då! Jag kan inte skriva brev så bra som du! När jag skriver brev, känner jag mig på något sätt besvärad, därför att jag inte har dig framför mig.

Jag tycker att hela livet är så underligt! Och tomt! Ibland när jag går på gatorna och jag möter alla dessa människor, som jag inte känner och som inte känna mig och som se på mig med likgiltiga ögon, kan jag bli så rädd plötsligt. Och då tänker jag, att snart äro vi alla döda, och vad blir det sedan? Är det inte besynnerligt, att vi tänka så litet på döden, då det väl egentligen är det enda vissa: att vi skola dö! Ibland, vet du, ser jag på mina händer. Jag nyper i dem, jag sträcker ut fingrarna, jag håller upp dem och ser blodet skimra under huden, och så tänker jag, att en gång skola de endast vara litet jord. Nej, nu är det inte värt, att jag skriver mer, för att då kanske du också blir ledsen!

I går var jag på »läsningen». Jag tycker att kyrkoherden såg trött ut. Och det är så svårt att minnas allt vad han sagt.

Du har nog roligt med den där skogseleven. Det var synd om pastor Ek! Skriv om allt till mig!

Många varma hälsningar från din vän

Tony

Maud Borck till Tony Haslfehr.

Den 27 (tror jag!) november 19...

Kära min lilla Tony!

Du kan tro, att jag blev glad över ditt brev! Men så sorgsen du låter! Jag smickrar mig med att din sorgsna stämning i någon mån kan bero på att din Maud är borta! Är det så? Säg att det är så! O, vad jag blev glad över vad du skrev om Bo! Men du glömde att tala om hur han såg ut, då han frågade efter mig! Skriv det nästa gång. En sådan pojke som ej passar på tiden hos sin lärare! Ack, jag kan leva på det du skriver om honom i *flera veckor!* Blott ett ord från honom håller mig uppe genom alla bekymmer! Visst är livet underligt, Tony! Men underbart också! Och kärleken är det underbaraste av allt!

Jag håller just nu på att läsa Tolstoys »Kreutzersonaten», som jag knyckt från mammas rum. Å, vad den är sorglig! Men så hemskt vacker ändå! Där ser man riktigt vilken farlig makt kvinnan har över mannen! Jag vill inte bli älskad för min kropps skull! Utan jag vill att man skall älska min *själ!* Vad jag söker hos mannen är *den rena barnablicken!* Det finns så

mycken smuts i livet, så många frestelser! Men den jag älskar skall vara *ren!* Jag tror att Bo är det! Vi måste hålla våra ideal högt och ej gå på kompromiss med oss själva. Jag börjar tro att Erik (det är skogseleven) börjar bli litet smått — — — nej, det låter så egenkärt! Men till dig som jag håller av kan jag ju säga allt. Han vill ständigt tala med mig. Hans vackra ögon se så ofta på mig, och ibland har hans röst ett så besynnerligt tonfall. Han är verkligen förtjusande. Och älskade jag ej Bo — — —

Pastor Ek är det visst inte synd om! En man skall väl vara en man och inte gå och sörja om han förlorar en flicka! Jag möter honom ibland ute på vägarna. I går hände något så underligt. Skall jag skriva ned det på papperet? Men lova mig att *bränna brevet!*

Jag gick ensam på en liten skogsväg. Det hade regnat på morgonen, men nu sken solen och blänkte så vackert i regndropparna, som darrade ytterst på varje litet granbarr. Om du visste, Tony, så gott det luktar av våt skog, då solen håller på att värma upp den! Det doftar barr och kåda så att man tror, att det är våren i stället för vintern, som är i annalkande! Nå! Jag gick där och gnolade för mig själv och hoppade från sten till sten. Då mötte

jag pastor Ek. Han såg ut som ett spöke, hela karlen! Och jag blev riktigt rädd! Vi stannade båda. Han sade ingenting, stod bara tyst och såg på mig, och så vände han och följde med mig. Jag försökte prata. Sade fånigheter om att himlen var blå och att skogen var grön, sådant som han ju kunde se själv. Han gick bara tyst och surade. Då stannade jag och sträckte fram handen och sade, att jag måste gå hem. Han tog häftigt min hand, och så drog han mig intill sig. Allt var precis som den där första gången jag berättat dig om, då vi kysstes ute i skogen. Men den här gången var jag inte som ett litet lamm! Jag slet och drog och försökte komma ifrån honom. Jag tror till och med, att jag en gång slog honom mitt upp i ansiktet. Då hörde jag plötsligt någon komma på stigen, och i nästa ögonblick ljud Eriks röst. Han ropade inte, han formligen röt:

»Släpp Maud! Annars — — —»

Och där stodo vi alla tre! Vet du, i det ögonblicket visste jag inte, vem jag tyckte bäst om, Erik eller pastorn, ty pastorn hade fått färg på kinderna, och hans svarta ögon blixtrade! Erik sade inte ett ord till pastorn utan tog mig bara under armen, och så gingo vi två hemåt tillsammans.

»Vad vill det här säga?» frågade mig Erik under vägen, precis som om han hade något slags rättighet över mig.

Och då, vet du, du får inte tycka att jag är rysligt dum, då berättade jag allt om pastorn för Erik. Jag berättade det medan vi långsamt, långsamt gingo hemåt. Ibland tittade jag på honom, och då såg jag att han bet sig i läppen, som om han blivit rörd.

»Du är ju ändå bara en liten flicka», sade han, och han sade det så vackert, Tony!

Han såg så stark och manlig ut, där han gick bredvid mig, och han hade lindade ben, och benen hade en så överdådigt vacker form! Hela dagen sedan kände jag mig så lycklig, som om jag hade upplevat något stort och härligt, och vid middagsbordet möttes våra ögon oupphörligt.

Ja, nu är det ganska sent, och du kan vara trött på mitt prat! Lova mig att skriva snart om Bo!

En stor kram från din egen lyckliga
Maud.

Maud Borck till Tony Hastfehr.

Hildesberg i november 19... kl. 12 på natten.

Tony!

Fast det är så sent, måste jag ändå skriva till dig, min egen enda vän! Jag har bara ett litet ljus på skrivbordet, ty elektriciteten släcks redan klockan elva här på gården. Rummet ser så mystiskt ut i skenet från det fladdrande ljuset! Å, Tony! Jag kommer till dig och lägger allt i dina händer! Döm mig inte hårt! Hör mig åtminstone först, innan du dömer. Mitt liv är så invecklat, och jag är ännu så ung! Först kom kärleken in i mitt liv med pastor Ek. Han kysste mig, och jag trodde att de känslor hans kyssar ingåvo mig var kärlek. Men jag misstog mig! Jag reste till staden ännu med hjärtat fyllt av hans bild. Du minns hur jag vid brasan brukade tala om honom med dig. Och ännu medan jag skriver detta, känner jag att min ömhet för honom ej är fullt släckt. Inte kan man så plötsligt bli alldeles likgiltig för den man tyckt så mycket om, för den som kysst och smekt ens händer och viskat tusen kärleksord i ens öra. Jag tror att varje man lämnar sitt märke kvar i ens hjärta. Så mötte

jag Bo. Hans ljusblå ögon och strålande leende, hans rena blick kommo mig att glömma den man jag nyss lämnat. Ack! Tro ej att jag övergav honom utan kamp! Jag är inte flyktig, fastän det kan förefalla så för en utomstående. Men du, Tony, är ingen utomstående, och jag vill att du skall förstå mig. Jag höll av Bo, du vet det. Jag höll av honom av hela mitt varma hjärta. Hans känslor för mig vet jag ingenting om. Han sade aldrig något till mig. Å, Tony! Hur skall jag ha mod att bekänna allt. Men jag måste! Du är min allra bästa vän! Ack, vad jag tycker det är länge, längesedan den dag jag satt på tåget och skrev till dig med stöd av Hans bok. Det var Han redan då, det har hela tiden sedan den dagen varit Han! Ack, så dumt jag uttrycker mig! Men jag känner mig också så upp och nedvänd!

Vänta ett tag! Jag måste putsa ljuset litet! Så ja!

Jag gick här och förstod inte varför jag kände mig så strålande glad, trots att jag var långt borta från Bo och trots att jag då och då skymtade pastorns bleka ansikte. Jag vet det nu! Äntligen har den stora kärleken kommit in i mitt liv! Jag vill inte säga, att jag inte höll av Bo och pastorn. Jag har kallat mina känslor

för dem »kärlek» ända tills nu, men det var för att jag ännu inte visste, vad kärleken var för något. Jag vet det nu! Och den vetskapen har gjort mig till en helt annan kvinna! Den dagen då Erik kom till min hjälp i skogen, den dagen gick det helt plötsligt upp för mig, att det var honom jag älskade! Och varför skulle jag eljes anförtrott honom så mycket om mig själv? Erik (är inte namnet vackert?) har sedan sagt mig, att han blev kär i mig redan den gången i kupén. Men jag går händelserna i förväg.

Denna afton, Tony, har jag lärt mig vad en kyss vill säga! Denna afton! Allt har gått så hastigt, men kärleken smyger sig inte försiktigt framåt vägen och knackar på porten till det hus, där den vill in. Den kommer som en stormvind och vräker upp porten på vid gavel.

Erik och jag hade varit ute och gått tidigt på eftermiddagen. När vi kommo hem, var huset tomt. Hela familjen var ute, och jungfrurna voro i tvättstugan. Jag stod i den skumma tamburen och fumlade med knapparna på min kappa, då Erik kom fram till mig.

— Skall jag hjälpa den lilla flickan? sade han med sin muntra röst, och så sköt han utan vidare undan mina händer och började knäppa

upp min kappa, som man gör med en liten unge. Han föll på knä, då han knäppte upp den sista knappen. Jag kände, hur mina ben skälvde till. Och plötsligt tryckte han sin mun mot min klänning hårt, passionerat, så att jag tyckte mig känna hans heta läppar mot mina knän. Och sedan, Tony, jag minns det knapast, ty det var ett sådant tumult av tankar i mitt huvud. Men han måste ha burit mig in i salongen, och när han tryckt ned mig i soffan kysste han mig. Han höll mig fången i sin famn, och hans kyssar träffade mig överallt. Ibland som betten av en fågel, ibland varma och ömma! Och då, Tony, kände jag, att jag inte kunde strida emot denne man. Jag lade mitt huvud mot hans axel och log mot honom. Han sade mig att han älskade mig, han sade mig, att bara jag blev litet äldre skulle vi gifta oss. Och jag bara skrattade som en liten lycklig och dum unge och borrhade in mina odygdiga fingrar i hans hår.

Ack, Tony! Detta är lycka. Detta är livet. Jag ville kvävas av en kyss, och jag skulle ge upp andan leende. Om pappa och mamma ej vilja, att vi skola gifta oss, ja även om allt, allt är emot oss, skola vi tillsammans vinna vårt kärleksrike för oss.

Jag kysser och kramar dig! (*Bränn brevet genast du läst det!*)

Din egen Maud.

Tony Hastfehr till Maud Borck.

Den 1 december 19...

Käraste Maud!

Vad skall jag säga om ditt sista brev? Du ber mig att inte döma! Hur skulle jag kunna det, då jag inte förstår! Jag har läst igenom ditt brev många gånger och känner mig mera yr i huvudet för varje gång. Du är lycklig, säger du, och jag är visst glad däråt. Men jag känner inte till kärleken så bra som du — — — Dessutom är det Bo. Jag har träffat honom då och då denna tid, och lika ofta har han fört samtalet på dig. Jag har ej förrått dig eller sagt något om dina känslor för honom, men, Maud, vad han är kär i dig! Han har sagt det till mig nu! Och så kom ditt brev! Han skriver vers om dig, riktigt vackra verser, fast mycket sorgliga, som han har visat mig. Vad han skall bli olycklig, då han får höra att du valt en annan! Vill du att jag skall säga det till honom? Skriv om det, är du snäll! Jag tänker mycket på dig och önskar att du skall bli lycklig. Nu bryr du dig

väl inte så mycket om mig? Nu tänker du bara på honom! Jag är nog ensam.

Din vän Tony.

Maud Borck till Tony Hastfehr.

Den 5 december 19

Du lilla dumma kära Tony!

Skulle jag ej bry mig om dig nu, för att jag har Honom! Jag älskar dig ännu mera nu! Ju varmare mitt hjärta blir, ju mera rymmer det. När skolan börjar nästa termin, kommer jag tillbaka, och då skola vi återta våra förtjusande brasstunder. Vet du, jag har redan talat så mycket om dig med honom! Och han håller av dig som en syster. Ack, vad jag är lycklig! Jag tycker att solskenet värmer alla dagar, fast jag hör andra säga att det regnar och är ruskigt. Du underbara liv! *Säg för all del ingenting till Bo ännu!* Hur kan du ifrågasätta något sådant? Han skulle bara bli så ledsen! Tänk ändå att han älskade mig så! Det är skönt att veta. Jag vill ha mycket, mycket kärlek, annars kan jag inte leva. Å, det är som om jag inte kunde skriva ordentliga brev längre, jag har så många tankar! Nu är det inte långt kvar till jul, och då skola vi alla fara till farmor som har en

egendom i Jämtland. Kanske jag även får resa till Åre, där lär vara så mycket trevlig ungdom på vintrarna, så då får jag nog roligt. Men tro inte, att jag har glömt dig, om jag ej hinner skriva så många brev.

Erik skall fara hem till sig över julen, och vi båda för skilsmässan! Vi ha ännu inte sagt något till föräldrarna. Nu hör jag Eriks vissling nedanför fönstret!

Säg ingenting till Bo! I stor hast! Kyssar!

Din egen Maud.

P. S. Svär att du ingenting säger!

XLIII.

Det hände en dag att jag alldeles i tankarna gick den väg, som Maud så ofta bett mig gå för att möta Bo.

Ett av hennes sista brev tyngde i min ficka. Dessa veckor under vilka jag mottagit Mauds brev och då den eld, varav hon tycktes brinna, ibland strukit förbi min kind som en het pust, hade jag känt mig mycket ensam. Höstens gula, tunga luft inverkade väl också på mitt lynne.

Jag gick nu vid åbrädden och stirrade ned i de grå virvlarna och märkte inte Bo, förrän han var alldeles inpå mig.

— Goddag, Tony! sade han.

Blåsten tog just då tag i en slinga av mitt hår och pressade den mot mina ögon.

— Jag ser ju ingenting! skrattade jag och strök över ögonen.

Han vände, och vi gingo en stund tysta under alléträden, vilkas grenar flätade sig svarta som förbrända rötter över våra huvuden. Här i denna allé hade jag en gång följt efter gumman Walter, här hade hon visat mig sin underbara spegel. Så längesedan det var! Då hade träden varit gröna och vattnet blixtrat i solskenet.

Jag tänkte på Mauds sista kärlek och kände mig på något sätt falsk mot Bo, för att jag ej talade om allt för honom. Men Maud hade ju bett mig att inte göra det. Så tyst Bo var i dag! Jag kastade en blick på honom. Han gick med långa steg och slängde litet med armarna. Ännu var han en pojke. En pojke med kantiga, en smula tafatta rörelser, och hans ena axel var litet snedvriden av bokpacken, som han höll under armen. Han mötte min blick och log en smula generad.

— Jag hade tänkt, att jag skulle skriva det till dig, sade han. Jag började på ett brev i natt, men det blev så tokigt, så att jag rev sönder det!

Ännu flera brev! Jag suckade ofrivilligt. Mauds epistlar gjorde mig alltid så yr i huvudet. Skulle nu Bo också börja skriva? Jag mindes att jag sett hans stil en gång: långa, ojämna bokstäver, som om en gräshoppa doppat benen i bläckhornet och skuttat över papperet.

— Om Maud? frågade jag och kramade detta hennes sista brev i min ficka.

— Inte om Maud! utbrast han häftigt. För Guds skull, inte om Maud!

Jag betraktade honom förvånad. Han sparkade en liten oskyldig sten framför sig, som om den väckt hans förargelse.

— Men snälla Bo, vi ha väl inte talat om någon annan än Maud! sade jag.

— Nej, vi ha inte talat om någon annan än Maud! upprepade han dystert.

Åter gingo vi tysta. Allén var folktom i dag. Klockan i Storkyrkan hade nyss börjat klämta, den fortsatte alltjämt att ringa. Det måtte vara en begravning. Det föreföll mig, som om klockklangen hade svårt att bana sig fram genom den tunga luften. Jag tänkte på att det var underligt, att jag aldrig hade varit på någon begravning. Jag hade mött liktågen: kransarna, det svarta kistlocket som skyntade under de granna blommorna, de blänkande kupéerna,

som långsamt, o så långsamt, rullade fram efter likvagnen, fyllda av sorgklädda människor med vita ansikten under hattar och slöjor, alltsammans brukade göra mig betryckt och ångestfull till mods.

Jag hörde knappt att Bo börjat tala med mig. Inte förrän han stannade och såg på mig med sina ljusblå pojkögon, uppfattade jag att han frågade mig om något.

— Och du — du hör ju inte ens på! utropade han otåligt.

— På vad då? sade jag plötsligt helt förvirrad.

— Låt oss vända igen! sade han.

Jag vände lydigt, och vi gingo upp mot bron.

— I går, sade Bo, i går kväll, då jag satt ensam i mitt rum vid skrivbordet och skrev på en lång dikt — en dikt till Maud, försökte jag erinra mig hur hon såg ut. Men Tony, jag kunde inte komma ihåg henne! Allt det som jag förälskat mig i hos denna flicka var plötsligt som bortblåst. Jag blev alldeles förtvivlad, nästan vild! Hennes hår, hennes mun, hennes ögon, hennes röst, alltsammans var suddigt, och i stället för hennes bild såg jag något annat.

Han hejdade sig plötsligt och betraktade mig uppmärksamt.

— Vad såg du då? frågade jag häpen och orolig.

— Jag såg, sade han långsamt, en ganska liten flicka! Hennes hår var rött och glänsande, och hennes ögon voro klara, och hennes mun hade ett egendomligt uttryck, ett uttryck, som kunde göra en stackars pojke spritt galen! Det finns bara en flicka i den här staden, som har det håret och den munnen och det — — —

Jag tog hans arm och skakade den.

— Du menar inte mig! utbrast jag. Du menar inte mig!

Vi hade båda stannat. Klockorna fortsatte att ringa, och en vagn rullade på gatan bredvid allén.

— Jo, sade han nästan hjälplöst, jag menar dig! Kan jag rå för det? I det ögonblicket förstod jag, att det var dig jag tyckte om och ingen annan. Inte Maud! Inte någon annan flicka, men Tony!

Jag var för häpen för att kunna hitta på något att säga.

— Tror du inte att jag kämpade emot! sade han och skakade litet på sig. Hu, en sådan stund jag hade just då, när jag fann att min kärlek till Maud inte varit starkare! Det var marigt, skall du tro!

— O! undslapp det mig. Jag är ju ingenting mot Maud!

Han flyttade bokpacken över till andra armen, medan han stadigt såg på mig.

— Jag undrar hur många år det skall dröja, lilla Tony, innan du blir medveten om dig själv. Jag tror att jag ser dig klarast som du är just nu. Du kan ej bedöma det. Men när den tiden kommer, då du blivit medveten om dig själv, har du förmodligen hört så många kärleksförklaringar, att du är trött på dem!

Jag hoppade till litet. Men jag kunde ej ta Bo på allvar. Det var omöjligt för mig. Jag hade känt honom så länge. För mig var han ännu på sätt och vis den där sprattlige gossen, som på sin egen bal envist vägrat att bjuda upp »tjocka Lisa»! Men allt vad han sade gjorde mig dock glad, utan att jag därför behövde tro att det var riktigt sant.

— Det är inte rätt det här! sade jag så bestämt jag kunde. Det är alldeles säkert Maud du tycker om! Det där i går var nog bara inbillning!

— Tycker du kanske om en annan? frågade han ängsligt.

Jag tvekade? Kadetten dök åter upp för min inre syn, fastän jag egentligen inte tänkte på

honom annat än när jag var tillsammans med Maud.

— Kanske! svarade jag allvarligt och började gå framåt allén igen.

Jag tror att jag därefter talade gott en halvtimme ännu om Maud. Och ändå kände jag varje gång som jag stack handen i fickan det styva brevpapperet mot fingrarna!

Egentligen vet jag inte, varför jag så ivrigt önskade att hans känslor skulle återgå till Maud. Den vackra Maud, den flyktiga Maud — vem var hon egentligen? En liten matfrisk och ostadig borgarflicka med en aptit på mäns och gossars ömhet och allt slags ätbart, som tycktes omättligen.

Men Bo var ju min egen släkt! Kanske hade jag en känsla av att världen skulle ramla i bitar för mig, om jag oupphörligt fick erfara att de känslor, som nyss förut beprisats som eviga, ständigt förändrades och bytte föremål. Kanske var det bara detta, som gjorde att jag ville övertala Bo att vara trofast.

När jag sedan ensam gick hem, visste jag ännu ej om jag lyckats i mina bemödanden.

Men morgonen därpå fick jag verkligen ett brev från Bo. Jag kunde inte låta bli att le, när jag läste det. Det var helt kort, och jag

tyckte att jag riktigt kunde höra, hur hans penna raspat över det blå papperet, då han skrivit ned de få raderna:

»Tony, så jag beundrar dig! Jag var nära att svika det ideal jag ställt upp för mig. Svika det för din skull, Tony! En annan flicka skulle helt säkert glatt hört på min bekännelse, även om hon därigenom kanske skulle varit trolös mot sin bästa väninna. Men inte du! Du sökte i stället återföra mig till min första kärlek. Om du lyckats, får framtiden utvisa! Vad du gjorde i går, skulle få kvinnor förmå göra efter! Bli inte ond, om jag i tankarna kysser dina små händer, lilla kvinna! Jag kan inte skriva mera! Din vän Bo.»

Jag har gömt det där lilla blå brevet, som jag den gången läste med klappande hjärta, fastän jag log åt det, och jag tycker än i dag, att det har bevarat en svag lukt av Bridge-cigarretter.

Det var första gången någon kallat mig »kvinna», och om också det ordet inte precis väckte min kärlek till Bo, kom det mig dock att spritta till av fröjd och fyllde mig med ljusa förväntningar.

XLIV.

Maud hade kommit tillbaka till skolan smärta-re och längre än förut, med de blå ögonen liksom blanka av frestande löften och med ett hemlighetsfullt leende kring munnen.

Julen och nyåret voro längesedan över, och med saknad tänkte jag tillbaka på de glada dagarna, då Pa tycktes ha blivit sig lik igen och med sin gamla munterhet deltagit i alla den stora högtidens fröjder och överraskningar.

Maud hade redan övergett den där Erik. Det borde ju inte ha förvånat mig, men ändå kände jag något liknande en chock den afton då hon berättade det för mig.

Det var ett par dagar efter det hon återkommit till staden. Vi hade som vanligt tändt brasan, och Maud satt med benen korslagda på bras-kudden. Hennes ansikte var upplyst av skenet från elden. Hon sköt fram hakan litet och log.

— Nej, det gick inte, Tony! När han hade farit, ville jag riktigt pröva, om jag kunde hålla fast vid honom även sedan jag blivit ensam. Så länge jag var hemma gick allt bra, men så kom jag till Åre, som du vet, och där var förfärligt livat. Vi dansade varje kväll på hotellet,

och sedan efteråt när jag kom in i mitt rum och försökte tänka på Erik, försvann han som i en dimma, och jag såg endast en massa vaggande, valsande par och hörde musikens lustiga melodier. Han blev väldigt ledsen förstås, när jag skrev till honom om hur det var fatt med mig, och han kom ej tillbaka till nyåret, som det eljes hade varit meningen. Men det är nog bäst som det är!

Ett tag flög det genom mig att det var något grymt i hennes sätt att så där expediera man efter man, men när jag mötte hennes leende, kunde jag inte tänka ont om henne.

— Och Bo, frågade hon, tror du att han tycker om mig ännu?

— Det gör han nog! svarade jag, men kände ej någon lust att ingå närmare på ämnet. Jag sade henne endast att Bo nu rest till Stockholm för att börja på Högskolan.

— En sådan lycklig människa! sade Maud och såg litet nedstämd ut. Det framgick inte, om hon var vemodig över skilsmässan eller bara avundsjuk på en som fick vistas i huvudstaden.

— Erik lärde mig i alla fall mycket, sade hon efter ett ögonblick, tankfullt.

— Vad lärde han dig? frågade jag. Hör du, begagnar du parfym? tillade jag oförmedlat.

Någonting hade kommit till i rummets atmosfär.

Hon skrattade högt.

— Det var det första han lärde mig, Tony! Känn! Det är viol!

Hon lutade sig fram mot mig, och jag kände nu tydligt en icke så svag violdoft från hennes blus.

— Och vidare? sade jag. Sedan?

— Sedan? Sedan visade han mig, hur man skall kyssas riktigt!

Hennes hand slöt sig om min vrist, och hennes ögon mörknade litet.

— Å, Tony, jag längtar ännu efter de där kysarna!

Det sprakade och susade inne i veden. En röd flamma snodde och vred sig över träna.

— Vet du, fortsatte hon. Jag fick tag i en bok hemma, jag tror det var en översättning, och där stod så mycket om flickvänskap. Du borde också läsa den, men jag vågade inte ta den med mig. För resten vet jag ej, om det där jag läste om kunde kallas för vänskap. Det var mera kärlek kanske . . . De älskade varandra, de där flickorna, och kysstes. Det var så vackert.

Hon smög sig intill mig.

— Ack, om jag finge älska dig så, Tony, det vore ljuvligt!

Jag skälvde till, och mina läppar kändes plötsligt torra.

— Vi tycka ju om varandra, sade jag lågt.

— Inte nog! utbrast Maud. Inte nog! Du... Du! Fast du inte brukar parfym ännu, stiger det ändå emot mig en doft ifrån dig... Å, din doft gör mig yr i huvudet!

Hennes armar slingrade sig omkring min midja, hon höjde ansiktet. där ögonen bönföllo.

— Det stod i boken... började hon. Men hon hejdade sig tvärt.

Jag frågade ej, vad det var som stod där. En underlig slapphet började få makt med mig. Den starka värmen från brasan, violparfymen som blev tyngre, Mauds alltmera smekande grepp om mitt liv! Det var som blomblad på mina ögon, som fina fingrar om min strupe, det var som om något ville lent strypa mig; det skrämde mig, och ändå kändes det, som om det just nu skulle vara skönt att få hänge sig åt detta som skrämde. Allt detta var så nytt för mig; och likväl tycktes det mig som om det inte var alldeles nytt, jag förnam det

som en drömlig återupprepning av något jag varit med om en gång förut, i andra drömmar.

— Jag såg en flicka vid en badstrand förra sommaren, återtog Maud långsamt. Vi voro en hel mängd flickor som badade tillsammans. Den flicka jag tänker på såg alls ingenting ut, då hon hade kläder på sig. Jag tror till och med att jag tyckte att hon var ful. Då fick jag se henne komma gående på sanden alldeles naken. Hon hade kastat tillbaka huvudet och höll armarna utsträckta. Bakom henne stod den blå himlen. Hennes kropp var så underbart skön! Bröstvårtorna lyste röda mot den vita huden, höfterna vaggade litet som om hon sökte hålla balansen, och benen voro fina och smala. Vet du, Tony, sedan i mina tankar har jag sammanblandat den där flickan med dig.

Så besynnerligt hon talar, Maud! Sista gången jag träffade henne hade hon jämfört mig med en liten statyett som hon hade i sitt hem; mina tankar gingo dröjande till den statyetten. Den var vacker, hade hon sagt. Avlägset, som i en dröm, hörde jag Maud tala.

— Kan du inte . . . Hennes arm slöt sig fastare omkring mig . . . Kan du inte visa mig . . . bara litet! Kvinnor som ha din färg på håret,

jag har alltid hört, att de ha en så mjällvit hud. Vill du inte visa mig din hud?

Jag ryckte till. Jag rodnade. Jag kände mig som om jag redan var halvt avklädd. Ja, som om jag var det helt, som om jag låg utsträckt naken på en havsstrand i ett gult solsken och välbehagligt njöt av att betraktas. Jag hade badat med fru Linden och jag hade undersökts av skolläkaren och känt hans och den biträdande lärarinnans blickar på min bara rygg; aldrig hade jag erfarit detta besynnerliga då. Men Mauds flämtande heta väsen gjorde mig ängslig och kom mig att bli helt röd i skymningen. Ändå stöttes jag ej denna gång bort av hennes häftighet, som jag gjort så ofta förut. Inom mig brast det fram en vek längtan efter ett obeskrivligt något, vars namn jag ej visste. Det föreföll mig som funnes det ett tomrum inom mig och som om min kropp maktlöst, men oavbrutet sökte suga till sig något bortom detta tomrums gränser.

För ett par minuter tyckte jag all min motståndskraft vara försvunnen. Jag kände det som om jag svimmat. Förstod min väninna detta? Skyndade hon att begagna sig av min svaghet? Hennes hand gled under min klänning uppför mitt ben. Med den andra handen vek

hon varsamt upp kjolkanten. Jag stirrade ned på mitt knä. Jag såg detta runda knä som om det inte längre varit en del av min egen kropp, utan av en annans. Mellan den svarta strumpan och byxbenets smala spets lyste nu huden fram vit och glatt.

— Ser du? sade Maud lågt. Din hud är vitare, mycket vitare än min.

Vad vill du mig? Vad vill du mig? ropade det plötsligt i mitt inre, och jag reste mig så hastigt upp, att min stol föll omkull.

Maud rörde sig inte. Hon satt alldeles stilla, och eldskenet som kom och försvann över hennes ansikte som en flämtande andedräkt tände och släckte hennes stora ögon och röda mun.

— Du vill inte förstå mig! Hennes röst ljud helt lugn. Är du ond på mig?

Var jag ond? Var jag glad? Var jag ledsen? Jag visste det inte! Men jag visste att jag var rädd, riktigt rädd nu, och därför ville jag gå min väg. Jag gick ifrån henne utan att säga adjö och utan att ge henne någon förklaring.

När jag kom ned på gatan, drog jag häfligt efter andan som om jag varit nära att kvävas.

XLV.

Nu började för mig en orolig, smärtsam tid, efter vilken jag ännu i mitt hjärta har kvar en liten tagg, som aldrig riktigt velat värka bort.

Jag höll av Maud, men jag förstod henne inte. Hur skulle jag för övrigt kunnat det? Det är inte troligt att hon förstod sig själv. Hon hade väl, tänker jag nu, helt oreflekterat och så småningom makat ut de moraliska gränser, som eljes vanligen stå så tryggt och pålitligt snävt dragna för en helt ung flicka. Hennes känslor voro väl dels starkare än vanliga flickors, dels mera obehärskade och på sätt och vis även barnsligare. De sökte sig omedvetet första bästa anledning att spricka fram: vid åsynen av en ung mans välformade ben lika väl som vid anblicken av en flickas vita glatta hud. Hennes blick blev immig, hennes näsborrar skälvde. Hon fann njutning i egendomliga lukter, i snabba beröringar med dem hon tillfälligtvis snuddade vid på gatan, och alla hennes fickpengar gingo åt till att köpa småsaker som hon såg i bodfönstren och plötsligt fick en rent sinnlig lust efter för att

sedan likgiltigt eller spotskt slänga undan. Hon var en bortskämd rik borgarflicka, som var van att få allt vad hon önskade; hon ville ha allt vad hon fick lust till, och när hon fått det, kastade hon bort det och fortsatte till det nästa, som sedan kom i tur att kastas bort. Hon begrep inte, att det fanns gränser, och förstod inte, att hon överträdde några. Var det hela en livskraftig ny bourgeois glupskhet och brist på disciplin?

Hon hade även en förmåga att ordna med sin dräkt på ett sätt som genast skilde henne från de andra flickorna: ett lysande band, ett brett skärp, en liten sidennäsduk i fickan på blusen! Klasskamraterna avundades henne och försökte ta efter, men den klargröna färg på rosetten, som så vackert stått mot Mauds rosiga hy, klädde inte alls den bleka Signe, och experimentet med ett brett skärp kring lilla Gullis midja föll lika illa ut. Nej! Det gick inte att imitera Maud!

Trots allt det jag fann obegripligt hos henne och som sedan stötte mig bort, behöll hon dock för mig den charm, genom vilken hon från första stunden intagit mig. Man förlåter i det längsta så mycket hos en vacker

flicka, så mycket som man aldrig skulle kunna fördra hos en ful!

Efter den där aftonen uppe i hennes rum hade jag börjat undvika henne. Jag blev rädd för att vara ensam med henne, och under lektionerna darrade jag nervöst till, när hennes hand kom åt min.

En eftermiddag var jag ensam ute och gick i Stadsparken. Under några dagars töväder hade snön börjat smälta bort. Vart jag såg mötte mig svarta bara fläckar på marken, och träden liknade begravningskarameller; hälften svarta, hälften vita. Isskorpan över åns vatten hade lossnat, men utmed kanterna hängde stora flak, som sågo ut att kunna brista sönder vilket ögonblick som helst. Grå moln foro oupphörligt över den blå himlen. Det var som om någon med stora suddar ivrigt sökt utplåna denna strålande färg, vilken dock åter och åter trädde fram, övergjuten av ljus från solen som dalade mot horisonten.

Mina tankar rörde sig i en cirkel, vars periferi flyktigt tangerade dagens små händelser, men ständigt vände de med tröttsam envishet tillbaka till utgångspunkten. Maud! Maud! Maud! Varför kunde jag inte vara med henne som förut? Varför förföljde hennes ögon mig

så, att jag ända in i nattens oroliga drömmar skrämnd for tillbaka, när jag mötte deras glänsande blick?

Jag förstod inte då, att min rädsla delvis berodde på att jag, samtidigt med att jag stöttes tillbaka ifrån henne, drogs till henne, som om hon varit en magnet. Inför henne kände jag mig avklädd, och denna nakenhet kändes blygseltung, som om jag varit vanskapt och under mina kläder skyggt sökt dölja lytet. Och gång på gång frågade jag mig själv: vad vill hon mig? Vad ville hon i det ögonblicket då hon vek upp min klänning för att se om min hud var vit — vitare än hennes? I Mauds åtbörd då hon sakta sköt undan klänningstyget anade jag detta oförståeliga något, som mot min vilja sugit mina tankar till sig, när jag som liten sett ritningarna på planken och lyssnat till de besynnerliga ord Ebba viskade i mitt öra. Vad var det som låg under allt? Ovissheten plågade mig, kom mitt blod att bränna och mina tankar att bli orediga.

Med ens när jag gick där på vägen tyckte jag att min själ flög ut ur min kropp, men min själ hade fått mina ögon, vilka nu tankfullt och en smula medlidsamt iakttogo, hur jag blind snubblade framåt.

Vem är du? sade min själ. Är du ett förvirrat nystan bara av muskler och blod och redlösa nerver, och drifter som ej förstå sig själva? Inför mina slocknade blickar förbyttes allt. Landskapet blev endast en kuliss i svart och vitt utan liv och anda. Himlens blå hade försvunnit, och i luften yrde små svarta sotkorn. I nästa ögonblick var åter allt som förut, och ljudet av åns rinnande, rasslande vatten nådde mina öron. Jag slöt för ett par sekunder trött ögonen.

När jag åter öppnade dem, såg jag två gestalter dyka upp på kullens krön och börja gå ned mot mig. När de kommo närmare, fann jag till min häpnad, att det var Maud och en liten flicka i första klassen, som jag ofta observerat, därför att hon alltid var först i alla lekar och därför att hennes glada röst brukade höras över de andra flickornas under rasterna på skolgården. Vad kunde Maud ha för nöje av att gå ut och promenera i parken med denna lilla flicka?

Maud blev blossande röd, då hon mötte min undrande blick. Hon drog hastigt undan sin arm, som hon hållit under flickans, och nickade med generad min. Jag gick vidare uppför

kullen, men det dröjde inte länge, förrän jag hörde snabba steg bakom mig.

— Vänta då! Det var Mauds röst.

Jag stannade inte. Mekaniskt fortsatte jag att gå, som om jag ej hade hört den bedjande rösten bakom mig. Jag fick ett fegt begär att springa ifrån henne, men då var hon redan i fatt mig. En stund gingo vi tysta bredvid varandra.

— Du ville inte vänta på mig! sade hon plötsligt.

Jag teg.

— Den där lilla flickan är så lustig, kastade hon fram försöksvis.

Jag såg på Maud från sidan. Hon gick med händerna nedgrävda i kappfickorna och fuktade oupphörligt läpparna, som om de varit feberheta.

— Varför är du med henne? frågade jag hastigt. Hon är ju flera år yngre än du!

— Kanske just därför! sade hon trotsigt. Och du, du har ju inte så mycket som sett åt mig på flera dagar.

Detta var ju sant och ingenting att svara på. En kvist knastrade till under våra fötter, och vi skyndade vidare som om vi hade stämt möte med någon bakom kullen och varit rädda

för att ej komma i tid. Maud började åter tala om den lilla flickan.

— Hon är så lustig, ser du, sade hon liksom urskuldande. Hon pratar och skrattar i ett. De där småflickorna, vet du, äro betydligt mer vanvördiga, än vi någonsin varit. De ha öknamn på alla tanterna och kunna också tala om, varför de ha gett dem de där öknamnen. Och under lektionerna kasta de papperslappar mitt över klassrummet till varandra och ha allt möjligt skoj för sig. Det är verkligen intressant att höra. De ha en förening också. Men när man frågar, vad den heter, tiger den lilla ungen som muren. Hon är tokig i de där starka röda karamellerna och tigger jämt, att jag skall köpa åt henne, och då kan jag inte låta bli, förstår du!

Jag hörde uppmärksamt på Maud. Jag var viss om att hon under allt sitt ivriga prat dolde något för mig, något som hon var rädd för att jag plötsligt skulle fråga henne om. Och på samma gång jag tänkte detta, beskyllde jag mig själv för att ha blivit elak och misstänksam.

Maud tog min arm och ruskade den litet.

— Kan du då inte säga något! utbrast hon, och när jag vände mig mot henne, upptäckte jag, att hennes ögon stodo fulla av tårar.

Maud grät! Det grep mig.

— Gråt inte! sade jag litet tafatt och stannade.

— Är du snäll mot mig igen då?

Jag våndades. Men hennes tårfyllda ögon och skälvande mun kunde jag inte motstå.

— Javisst! sade jag hastigt, men jag såg inte mera på henne.

Bakom henne tyckte jag, att en svart förvriden trädgren i den begynnande skymningen ironiskt grinade mot mig.

Maud frågade inte efter orsaken till att jag de senaste dagarna ej varit tillsammans med henne. Jag tänkte på det, då vi åter gingo hemåt, och en fråga brände inom mig, men jag uttalade den ej.

XLVI.

Några dagar efter den där eftermiddagen, då jag mött Maud i Stadsparken, inträffade den händelse, som blev orsaken till att vi måste skiljas åt.

När jag tänker tillbaka på Maud, kan jag ändå inte förstå, varför just hon skulle driva in på den väg, som väl sällan andra än de

lastbara, de sjukligt lastbara, gå. Alla hennes brev ge mig, när jag nu åter läser igenom dem, ett intryck av en öppen natur, mer erotisk än de flesta, men ej fallen för att gömma på något, snarare då benägen för att bravera en smula med allt vad den upplever. Hennes utseende gav mig samma intryck. Inte någon osund blekhet, som döljer lika mycket som den talar om, inga skuggor kring ögonen, ingen slapphet kring munnen! Allt var friskt och rosig, och hennes ögon sågo rätt på den hon talade med. Innan hon hade blivit sjuk och måst fara hem på hösten, hade jag ju sett henne i svaghetsstunder, då hennes blick blivit irrande och munnen skälvt, men dessa stunder hade varit av en så hastig övergång, att de icke för mig kunnat skymma den verkliga Maud, den Maud som jag trodde vara den verkliga.

Detta kommer mig att misstänka, att Maud ej alls behövt gå till överdrift i sina erotiska upplevelser. Och jag undrar, om ej hon med sitt goda huvud, som var så klart och kallt, då det gällde fysik och kemi, själv insåg detta, men i en känsla av övermodig livslust lät sig driva i väg, därför att det är så skönt att driva, när man inbillar sig, att man kan hejda sig var man vill. Förmodligen kom det ett ögonblick för

henne, då hon ville hejda sig, men upptäckte att hon ej längre hade sig själv i sin makt. Jag tror ej att hon i det ögonblicket blev så förskräckligt ledsen, ty i och med detta kastade hon bort den smula ansvars känsla som tyngt henne och kände sig friare än förut.

Den nämnda, avgörande dagen kom jag inte till skolan förrän efter frukostlovet, därför att jag hade haft en sådan huvudvärk, att jag ej kunnat gå på morgonen. Huvudet kändes ännu en smula tungt, och jag minns att jag tyckte, att det smutsgula skolhuset såg dystert ut trots det lilla tornet på taket. Inne i den långa skolkorridoren var det mörkt som alltid, men dörren till vårt klassrum stod öppen, och dagsljuset därifrån bildade en triangelformad fläck på det grå stengolvet. Medan jag hängde upp min hatt och kappa, hörde jag flickornas röster inne i skolrummet. Det var ännu en stund till lektionens början. Flickorna brukade inte komma så tidigt, och det förvånade mig, att de redan alla tycktes vara där.

I detsamma jag steg in förstod jag, att något måste ha hänt. Jag begrep det på den plötsliga tystnad som uppstod, då man fick se mig. Jag tänkte genast på Maud. Det var inte underligt, ty under denna tid var hon sällan ur mina

tankar. Maud var inte där. Alla de andra, men inte Maud! Flickorna voro tydligen upphetsade och försökte dölja det för mig. Maud! tänkte jag igen. Det måste vara Maud! Jag gick fram till Lena, som stödde sig mot sin pulpet och balanserade ett pennskaft på tummen.

— Har det hänt något? frågade jag.

Lena kastade en blick på de andra.

— Inte något vidare! sade hon.

De andra voro tysta. Lena tappade pennskaftet, tog upp det och började balansera det igen, med en iver som om hon övat in ett cirkusnummer.

— Är inte Maud här? frågade jag hastigt.

Någon fnissade.

— Hon är... började flera röster på en gång. Lena tappade åter pennskaftet.

— Hon är hos skolföreståndarinnan, sade hon, i det hon böjde sig ned.

— Hon har... började de åter, men hejdade sig.

Jag gick mot dörren.

— Om ni inte genast säger mig vad som hänt med Maud, går jag själv in till skolföreståndarinnan och frågar.

Då voro de alla över mig. Jag tyckte att det var något grymt i de glindrande flickögonen,

och jag skulle ej velat ha någon av de där flickorna till min fiende.

— Hon blir visst relegerad, sade en.

— Kan ni då inte säga mig vad hon har gjort?

— Det är inte så förbaskat lätt att säga, utbrast nu Lena. Jag har aldrig hört talas om sådant där förr, men jag har läst om det. Saker som man inte ens vet namnet på äro i allmänhet de farligaste!

— Har du sett lilla Emy i första? frågade Signe betydelsefullt.

Med ens kände jag att jag rodnade. Jo, jag hade sett lilla Emy i första! Det var henne Maud promenerat med i Stadsparken; det var hon som tyckte så mycket om de där röda, starka karamellerna.

— Maud har varit mycket tillsammans med henne på sista tiden. Lena prickade med pennan i luften för varje ord hon uttalade.

— Jag förstår inte ... sade jag.

Någon fnissade igen.

— Är det något lustigt? Jag kände att jag började bli het.

Genom det öppna fönstret trängde en gäll röst som sjöng:

Min pappa heter Gredelin.
Han har ett målarmagasin
och säljer färg med värdig min.

Flickor som hörde till de andra klasserna i vår korridor började komma; dörrarna därute slogo oupphörligt, och då och då fick även dörren till vårt klassrum en knuff. Lena tycktes nu ha beslutat sig för att rycka fram med vad hon visste.

— Den där Maud, sade hon, som du är så god vän med, fastän vi nog sågo vad hon gick för från första stunden, och det var därför vi ej ville ha henne i klubben, hon... hon har gjort något rysligt! Och skolföreståndarinnan har kallat in henne. Alla tyckte vi att det var så underligt att hon jämt på sista tiden ville vara med den där barnungen, som för resten är ganska söt, tycker jag, och i går fann någon dem inne på toaletten... och då...

Lena avbröt sig plötsligt och blev eldröd i ansiktet.

— Och då? sade jag otåligt.

Alla flickorna tego hemlighetsfullt.

— Sådant där kan man inte beskriva, utlät sig Lena. Men mamma har en hel bok om fasligheterna på sin hylla, och den kan du ju

få låna, så får du se vad din vän är för en sort, om du inte har reda på det förut.

Jag vet ej, om de sista orden sades särskilt för att såra mig, men i detsamma hon sade dem kände jag mig på något sätt träffad. Jag såg mig omkring på flickansiktena och förstod att det ej fanns en, som inte tänkte detsamma som Lena: att jag kanske visste allt om Maud, även det som sist försiggått. Ett visst minne, som värkte inom mig, gjorde att jag, hur oskyldig jag än var för de misstankar de kanske hyste, dock ej kunde neka till att jag kände till en hel del om Maud.

Jag ville inte fråga något mer. Mina kamrater tycktes förstå det som hänt bättre än jag, och dessutom hade jag plötsligt blivit rädd för att få veta något. Klockan ringde nu på sitt skrällande näsvisa sätt, och strax därpå började lektionen. Timmar och raster avlöste varandra, men ingen Maud kom. Jag svarade mekaniskt på frågorna under lektionerna och stirrade tankfullt på lärarinnan framme vid katedern, utan att se något annat än Mauds unga ansikte med den blossande munnen.

Jag visste inte på vad sätt hon hade förbrutit sig, men jag anade att det måste vara något svårt. Varför jag satte det i samband

med scenen som utspelades i Mauds rum den där aftonen, visste jag inte heller. Men det var som om mina tankar mot min egen vilja tänkt ut den associationen, och sedan kunde jag ej lämna den. Vad hade hon gjort med lilla Emy? Åter mindes jag uttrycket i Mauds ögon, då hennes hand trevade under min kjol. Var Emys hud så där frestande vit?

Alltsammans kvalde mig, och jag försökte fästa mina tankar på annat.

Skolan var slut för dagen. Flickorna ryckte ivrigt åt sig sina ytterkläder i korridoren och rusade ut, men jag blev tveksamt stående. Var fanns Maud? Hade hon lämnat skolan, eller var hon ännu kvar hos föreståndarinnan? Det senare var knappast troligt. I detsamma hörde jag rasslandet av tunga kjortlar mot golvet, fröken Melander gick förbi mig. Hennes av rynkor genomkorsade ansikte hade ett bekymrat uttryck, och jag fick mig en skarp blick från de grå ögonen. Hon försvann in i ett rum vid slutet av korridoren.

Då jag skulle ta min kappa, stötte jag emot något bakom den. Jag drog hastigt undan plagget, och i den skumma dagern såg jag, att det var Maud. Hon satt på galoschhyllan med ryggen stödd mot väggen.

— Maud! utbrast jag häpen. Vad gör du här?

Hon tryckte konvulsiviskt samman händerna och blickade upp till mig. Hon var blek i ansiktet och bet sig oupphörligt i läpparna.

— Jag... jag har suttit här länge, mumlade hon. Såg du att skolföreståndarinnan gick förbi?

— Ja, men hon är borta nu.

— Kan hon inte höra mig?

— Nej, nej! Vad är det, Maud?

Hon bara bet sig i läpparna och darrade, men hon grät inte.

— Jag skall resa! sade hon efter ett ögonblick.

Jag satte mig bredvid henne. Den här Maud hade jag aldrig träffat förr, och hon skrämde mig.

— Maud, vad har du gjort? utbrast jag med gråten i halsen.

Hon skakade på huvudet.

— Jag kan inte hjälpa det! sade hon. Och jag vet inte varför människor döma så hårt. Jag ville inte göra något ont, och den där lilla flickan var så lätt att...

Hon ryckte till och såg sig omkring.

— Var det någon där, Tony?

— Nej, sade jag och försökte behärska min oro. Skall du inte gå nu? Du kan ju inte sitta här.

Hon nickade allvarsamt.

— Jag måste väl det, men ute skulle jag kunna möta människor, och de veta kanske redan allt!

I hennes tonfall kände jag igen något av den vanliga Maud, den Maud som berättade sina upplevelser, och med en känsla av motvilja förstod jag, att hon redan i tankarna försökte trösta sig med att hennes dåd kanske skulle låta tala om sig och göra henne intressant. Hon lade sin hand över min.

— Tony! sade hon. Säg, att du höll av mig!

Jag såg in i hennes ögon, och den uppriktiga förtvivlan de uttryckte berörde mig smärtsamt.

— Du vet det, Maud! svarade jag sakta och gav hennes hand en liten tryckning.

En av städerskorna kom nu uppför trappan och gick förbi vår plats, utan att märka oss.

— Vi måste skiljas nu! viskade Maud. Jag far i kväll, och vi komma inte att träffas mer. Gå du först! Det är ej värt att vi visa oss tillsammans. Adjö, lilla Nyckelpiga!

— Adjö, Maud!

När jag kommit fram till trappan, såg jag mig om. Men det var så skumt i korridoren, att jag ej kunde urskilja min forna väninnas ansikte.

XLVII.

Den mystiska händelsen med Maud och hennes hastiga avresa sysselsatte vår klass en tid, men hon skulle förmodligen inte glömts så fort som nu skedde, om ej konfirmationsläsningen tagit de flestas tankar så i anspråk. Det var nämligen endast ett par månader kvar till nattvardsgången, och vi gingo oftare än förut hos kyrkoherden.

Jag hörde inte ett ord ifrån Maud, och jag skrev ej heller själv. Men jag kunde inte glömma henne. Med en känsla av oförklarlig skygghet höll jag mig ifrån de andra flickorna, och jag gick långa ensamma promenader utåt vägarna, medan tankarna malde och malde i mitt huvud. Moster Amelie försökte denna tid oupphörligt tala med mig och få mig att öppna mitt hjärta för henne, men fastän jag älskade att tala med henne om böcker och mycket annat som intresserade mig, nämnde jag aldrig något om Maud.

Tanken på Maud värkte länge, länge i mitt hjärta, och jag grubblade över henne utan att kunna se henne klart. Jag hade verkligen fäst mig vid denna flicka, och jag kunde inte lika lätt som skolföreståndarinnan kasta bort henne, för att hon gjort något orätt. Ibland vaknade jag upp om nätterna och tyckte, att jag hörde henne ropa mitt namn, och jag grät därför att jag nu var ensammare än förut.

Under »läsningen» hade jag svårt att följa med. Det var som om den religiösa känslan på något sätt kommit bort för mig, och i bibeln såg jag bara tryckta bokstäver och ord, precis som i alla andra böcker. Kyrkoherden gjorde inte heller mer så starkt intryck på mig. Jag var nu van vid hans allvarliga, djupa röst och lysande ögon, och jag darrade inte längre, då han bad mig läsa upp en bibelvers.

Jämnt fördelade som de voro mellan religionsundervisning och skola gleda dagarna ilsnabbt i väg. Den där tiden kände jag mig inte riktigt vaken. Jag befann mig i det mellantillstånd mellan dröm och vaka som man kan vara i om morgnarna, då man ännu med tankarna intrasslade i drömmens land ser den grå morgon dagern sippra fram under rullgardinen.

Jag hörde ofta flickorna tala om de klän-

ningar de skulle ha i kyrkan. Det var tydligen av stor vikt, att ingen fick visa halsen i det heliga templet. Alla skulle vi vara höghalsade och ha långa ärmor, och klänningarna skulle vara vita.

— Därför att vitt ser så oskuldsfullt ut! sade Lena och vippade på sig.

Aftonen innan den dag, då vi skulle gå fram i kyrkan, voro vi hos kyrkoherden för sista gången. Han gick igenom allt vad vi hade läst i största korthet och sade sedan att de av flickorna som ville fråga honom om något skulle gärna få tala med honom enskilt.

Vi fingo nu gå in i ett annat rum, och en för en släpptes ut till kyrkoherden, som satt kvar i salen. Samma likgiltiga stämning behärskade mig alltjämt. Medan jag satt och väntade på min tur, tänkte jag på vad jag skulle fråga om. Utom på Den Heliga Treenigheten, hade jag för länge sedan burit på en annan sak, som kommit mig att grubbla. Men nu tyckte jag att båda problemen blivit så avlägsna.

Jag kom in till kyrkoherden och slog ned ögonen för hans forskande blick.

— Nå, lilla Tony, sade han vänligt. Vad vill du tala om?

Det kan ju också göra detsamma, tänkte jag.
Men efter en stund sade jag:

— Det är en sak som jag ofta undrat över. Gud är ju allvetande och har bestämt hela vårt liv, varje liten väg vi skola gå! Då kan han väl inte heller ändra något, inte det allra minsta, för att uppfylla vår önskan, om vi be om något som han ej bestämt för oss? Och då skulle det ju egentligen inte tjäna något till att be alls om det man vill ha?

Han log litet och klappade mig lätt på handen:

— Ser Tony, vi skola inte bedja om andra saker än dem vi tro att Gud vill ge oss!

Det där var nu inte något direkt svar på min fråga, och jag satt tyst.

— Är det inte något annat Tony vill fråga om?

Jag sade att det inte var det, och då föreslog han att vi skulle bedja tillsammans. Vi föllo på knä framför en gammalmodig soffa, klädd med rött, och jag hörde hans röst bedja, men det gjorde inte något intryck på mig. Jag tänkte på annat. Jag tänkte att på det här sättet måste den gamle mannen falla på knä tolv gånger under aftonens lopp, eftersom han skulle tala med alla flickorna, och att de där knäfallen nog voro ganska påkostande för honom vid

hans ålder. Jag tittade på en ful virkad anti-makass som låg över soffkarmen och undrade, om man kunde använda den som schal också, och jag höjde blicken till ett par förstorade fotografier av kyrkoherdens föräldrar, som hängde ovanför soffan, och fann att hans mor hade fäst sin brosch litet snett — eller jag kanske bara tyckte det, därför att jag såg fotografien nedifrån.

Kyrkoherden slutade sin bön, och då vi hade rest oss upp, tog jag honom i handen och tackade, alltjämt med samma känsla av förströdd likgiltighet.

Innan vi alla skildes åt för aftonen, ville kyrkoherden att vi skulle följa honom in i kyrkan, som låg strax bredvid hans hus, för att bestämma våra platser till morgondagen.

Han slog upp kyrkdörren, och vi gingo sakta uppför gången. Skymningen, som smög sig in genom de höga kyrkfönstren, hade den sköra ton över sig som är förvårens säkra kännetecken. Den vred sig mjukt omkring valv och pelare, men över altaret vaggade den som ett lätt, blått moln. Månskenet sköt en gyllene strimma fram till den vite Jesus, där han hängde genomborrad på korset, och de höga ljusstakarna glänste.

När vi funnit våra platser framme i koret, höll kyrkoherden en kort bön, och då förnam jag, hur den förra stämningen föll av mig och efterträdades av en hänförelse som var nära att kväva mig. En flik av Jesu mantel fladdrade förbi mig, Den Helige Ande sänkte sig över mitt huvud, Guds röst ljöd som ett tordön i fjärran, och där, där borta vid pelaren såg jag min barnoms skyddsängel stå med vita, dunmjuka vingar som nådde ända ned till marken. Jag spejade ut i kyrkan. Vita änglar svävade upp och ned mellan valven och skyndade med lätta, tysta steg uppför gången, och jag var nära att, alldeles som i min barndom, sträcka ut handen och viska: Godnatt, alla mina änglar!

Halvt bedövad av mina känslor, gick jag en stund därefter hemåt. Jag tyckte mig se in i Evigheten som blixtrade av stjärnor, och jag längtade häftigt dit, utan att veta att jag redan vandrade mitt inne i den.

XLVIII.

Rymden lyser bländande den dagen, då jag för första gången går till nattvarden. Jag tycker att solen skänkt hela himlavalvet ett vitt skim-

mer, och detta vita skimmer återstrålar från marken jag trampar på och i luften jag inandas och fyller mig med en glädje utan gränser.

För mig finnes ingen morgondag. Änglarnas utbredda vingar skymma den för min syn, Jesu strålande ögon bjuda mig att sjunka in i hans blick och ge mig en försmak om den salighet jag skall känna, då jag får smälta samman med hans blod och lekamen. Till och med skuggan från mors plats synes fly för skimret, och jag tycker mig skönja som en löftets gloria över hennes ansikte.

Kyrkan strålar av ljus. De stora fången av vita narcisser på altaret utsända en tung, söt doft, och vid Jesu fötter glöda röda rosor som blodfläckar på den vita marmorn.

Jag ser nedåt kyrkan. Jag kan icke särskilja människorna, de bilda en enda mörk, oredig massa, men ur denna massa blänka tusen ögon emot mig, och jag vet ej, om det är alla dessa ögon som utstråla ljuset eller om de endast återspegla blixterna från takkronor och lampetter.

Kyrkoherden står framför oss i sin svarta prästrock, och hans ena hand omsluter bibeln. Han ställer frågor till oss, och vi svara honom. Men jag tänker varken på frågorna eller svaren.

Jag känner mig famnas av Jesu starka armar och mitt huvud tryggt vila mot hans bröst.

Nu har kyrkoherden kommit innanför altarrunden, och vi knäfalla runt omkring. Jag ryser till, då brödet berör mina läppar, och vinet är ett spjut av kallt stål som tränger in i min kropp så att jag vill skrika av smärta. Men det är vällust i smärtan. Genom det brännande såret känner jag mig hemlighetsfullt anamma min brudgum, och det är som om en het blodström ur mitt eget inre i extas ville bryta sig fram och möta kalkens mystiska stråle av kraft.

När jag sedan böjer huvudet ned mot altarrundens mjuka sammet, möter jag åter Jesu leende och strålande ögon. I rodnande lycka känner jag att jag mottagit Honom och blivit till en del av Hans väsen. Jag är nu en av Jesu tusen små vita och skygga brudar.

Långt, långt borta ljuder en orgelton, ett avlägset brus, som sväller och höjer sig upp mot den lysande himlen, och min själ, stark av den nyvunna kraften, följer tonen in i de rymder, vilkas härlighet jag en gång som liten såg skymta i gumman Walters dammiga spegelbit.

XLIX.

»— — — och skulle vi därför tycka det vara roligt få taga emot din lilla flicka bland den myckna ungdom, som kommer till Soothsgård i juni. Ehuru hon ej torde personligen känna några andra än mina egna döttrar, äro ju dock de flesta mer eller mindre släkt till henne, och tro vi därför hon skall trivas.

Antonie och jag be henne sålunda vara hjärtligt välkommen.

Din tillgivne Christian.»

Så lydde de sista raderna i ett brev från greve Christian Sooth, som Pa läste upp en dag vid frukostbordet.

— Varför glömmet han att skriva »att»? sade jag efter ett ögonblick, medan Pa var sysselsatt med sitt ägg.

Men tant Eleonora utropade:

— Det där var ju roligt för dig! Och genast tillade hon: Var är adelskalendern?

Den låg på ett bord vid fönstret, och hon började strax slå i den.

— Greve Sooth är ju syssling till din mor, sade hon efter en stund. Hur äro döttrarna?

Jag skrattade litet. De hade en gång varit gäster på residenset, och jag hade tillbragt en lång afton tillsammans med dem.

— Den ena såg inte snäll ut, sade jag. Men det gjorde den andra.

Pa tittade hastigt upp.

— Nog vill du väl resa? sade han. Det kan väl bli trevligt att se något annat än den här staden!

Jag visste inte, om jag ville resa. Jag kände ju ingen, och jag var så blyg. Men tant Eleonora började redan tala om vad vi skulle packa in och om ett par ändringar, som skulle göras på mina sommarklänningar.

Veckan innan resdagen gick med svindlande fart, och jag kände det, som om man kastat ut mig på djupvatten, innan man lärt mig simma, när tåget rullade bort från stationen och röken från lokomotivet slog ned på perongen och skymde Pas ansikte för mig.

Jag hade inte gjort många resor, och det roade mig att se ut genom fönstret. Åkrar, ängar, skogar, några barn uppspetade på en grå gårdesgård, en häst med en ryttare, en kvinna med ett ämbar, allt skymtade och försvann, närmade sig och drog förbi, oavlåtligen lämnande rum för nya bilder och nya intryck. Två herrar mitt emot mig i kupén talade affärer

med låga, otåliga röster, röda i synen, en ung flicka med en stor hatt satt fördjupad i ett brev som hon läste om och om igen, en liten vit-hårig dam hade knutit en slöja kring huvudet för att skydda det för damm och lutade sig tillbaka med blundande ögon.

Jag tyckte om att höra vagnshjulen rulla och dunka och gnissla under mig. Ute i korridoren skramlade vattenglasen, och en svag doft av dyra cigaretter trängde in från kupén bredvid. Det ryckte som av kramp i alla vagnarna, när tåget stannade framför någon liten station; ibland höll det intill ett annat tåg, och då såg jag in i en kupé, där människor brådslande beredde sig att stiga ur eller där barn beto i stora gula apelsiner och spottade ut skalgen genom fönstret. En gång mötte jag vid ett sådant tillfälle en ung herres glada, vänliga leende, det var som om en bekantskap stiftades; men tåget gled vidare, vidare, förbi nya ängar och nya gröna, högtidliga skogar.

Det strålande solsken, vari jag farit ut tidigt på morgonen, bleknade alltmer, och försommarmkvällens lätta skymning spann bristande spindelvävstrådar mellan skogens träd och över fältens ljusa grönska.

Äntligen! På ett vitt stationshus läste jag

namnet på grevens stora egendom, och jag steg ur med domnade ben och tungt huvud.

Den äldsta av döttrarna, Ingegerd, den snälla, kom emot mig, en liten betjäntpojke med en ängels ansikte och en lymmels ögon ryckte hastigt ifrån mig mina reseffekter, och vi stego upp i en blänkande vagn, vars livréklädda kusk siratligt, men med en viss värdighet saluterade med piskan. Jag kände mig uttröttad och generad och visste inte, vad jag skulle säga. Men jag behövde inte hitta på något själv, ty den unga flickan bredvid mig gjorde artiga frågor om resan, resällskapet och min far, medan hennes ögon granskade min person, från den dammiga reshatten till de dammiga kängorna. Vi åkte uppför en lång allé, över en krattad gårdsplan och fram till en trappa, som tycktes myllra av folk.

Farbror Christian önskade mig välkommen, och jag tog honom i handen, utan att uppfatta annat än att han var en överväldigande stor man. Tant Antonie kysste mig på kinden, en sekund mötte jag ett par kloka, goda ögon och kände mig lättare till mods. Därefter hörde jag en massa namn nämnas, men de gled genast ur mitt medvetande. Jag fördes in i en stor sal, där ett långt kvällsbord var dukat. Ännu

med vagnarnas rassel i mina öron och med en förnimmelse av att bordet gungade och att alla de unga ansiktena mitt emot mig gingo sönder, när de skrattade, vilket hände varje minut, åt jag goda saker och drack te. En ung herre vid min sida gjorde mig ungefär samma frågor som dottern i huset nyss, och jag svarade, som om jag hade läst upp en utanläxa.

Men när jag väl kommit upp i det lilla vita gästrummet, där en stor bukett prästkragar bugade sig mot toalettspiegeln och den ljumma sommarluften slog in genom det öppna fönstret, sjönk jag i drömmar ännu innan jag hunnit klä av mig, och drömmarna djupnade ned i ett blått hav, där allt var tyst och där inga tåg blåste brådiskande avgångssignaler.

L.

När jag vaknade morgonen därpå, låg jag en lång stund och stirrade på tapetens skära rosenbuketter, innan jag erinrade mig, var jag var.

Det knackade på dörren. En liten rödblommig jungfru steg in, neg och önskade god morgon. Hon drog upp gardinen, och rummet blev med ens strålände ljust. Solstrålarnas lek bundo sam-

man rosorna till långa girlander och blixtrade på toalettbordets silveraskar. Den lilla jungfrun gled tyst ut och in, och när hon slutligen stängt dörren efter att ha satt en kanna hett vatten med en vadderad huv över på lavoaren, suckade jag litet, ty nu visste jag att jag måste upp.

Jag lade mig på magen och såg ut genom fönstret. Grönt! Grönt! Och däröver flikar av blå himmel, som om den trasats sönder och en bit blivit hängande här och där, spetsad på trädgrenarna. Nerifrån gårdsplanen hörde jag röster och slag av krocketklubbor och då och då en glad vissling, när ett par klot stötte samman. Det var tydligen två av de unga herrarna som spelade krocket. Den enes röst hade en liten lättjefull läspning, den andre talade skånska.

Gonggongen dånade genom huset, medan jag ännu höll på att sätta upp håret. Det var första sommaren jag hade uppsatt hår, men det gick lätt, ty modet då var endast att vika upp flätan och fästa en svart rosett som stod ut på var sin sida av nacken. Dessa rosetter växlade i storlek alltefter behag. Somliga flickor hade små mjuka rosetter, andra styva och breda, som bildade en svart bakgrund till ansiktet.

Nu när jag var utvilad efter resan, kunde

jag under frukosten samla mig till en uppfattning av värdfolket och gästerna. Farbror Christian var ståtlig, men grovt tillyxad, med ett brett, rött ansikte, som satt litet nedsjunket mellan de kraftiga skuldrorna. Hans ögon sågo under sina buskiga bryn ganska snälla och barnsliga ut, och hela hans uppträdande var på något sätt ansträngt bullersamt och barskt, som om han oavbrutet bjöd till att genom ton och åthävor försöka injaga den respekt, som ingen människa tycktes ha för honom. Tant Antonie hade ett lugnt, vänligt ansikte, och de grå ögonen fingo ibland ett litet förstucket leende, då hon betraktade sin man. Den sjuttonårige sonen Didrik var en kopia av fadern, och hans ögon voro tunga och sömniga. Jag trodde först att det endast var om frukostarna han såg ut så där, men sedan märkte jag att han alltid hade samma uttryck av omornad hundvalp. Inte långt ifrån mig satt den yngsta dottern, Henriette, litet yngre än jag själv. Den svarta rosetten stod ut som ett par vingar i nacken, det kastanjebruna håret omramade ett par eldröda kinder, men hennes ögon vora kalla som en fisks och kommo mig att känna mig helt obehaglig till sinnes.

Man samtalade ivrigt om krocket. Jag visste

nu nu vad alla hette, och medan jag hörde på dem, studerade jag i smyg deras ansikten.

— Jag träffade pinn två gånger! ropade Seved Båt. Det var hans skånska jag hört genom fönstret, medan jag ännu låg. Han var rosig som en nytvättad barnunge, och hans ögon voro litet utstående, vilket gav hela hans ansikte ett på en gång förvånat och milt uttryck. Den långe baron Casimir Skeel vid andra bordsändan knäckte sitt ägg genom att stöta det mot pannan.

— Jag skulle vunnit egentligen, sade han, om du ej tagit de båda sista bågarna i ett slag.

Han talade släpande med blaserad röst och gled över stavelserna, som om han tyckt det vara för mödosamt att uttala alla ord i en mening.

Lilla Ulla Gyllenborg, vars runda former, i inte ringa grad påminnande om de nyssnämnda bågarna ute på krocketplanen, tycktes vilja spränga hennes ljusa sommarklänning till bristning, guppade upp och ned på sin stol.

— O, Casimir! Casimir! ropade hon. Han tror alltid att han »egentligen» skulle vunnit!

Casimir Skeel brydde sig ej om henne, utan bad hövligt att någon skulle vara snäll och skicka honom saltet. Löjtnant Burenskiöld

räckte honom peppardosan och vände sig till den unga flickan vid sin sida. Hon hade ett blekt rasansikte, och ögonen under de halvslutna ögonlocken tycktes ej observera den tydliga beundran löjtnanten hyste för henne.

— Vad tänker fröken på?

Det var min bordsgranne som väckte upp mig ur mina stilla betraktelser med denna fråga, som jag ej kände någon lust att besvara.

— En eller två sockerbitar? fortsatte han i samma andetag, i det han bjöd mig sockret.

Han var litet äldre än de andra herrarna och ägde ett ställe ej långt från Soothsgård. Jag visste dessutom att han hette Rosencrantz och att han var släkt med mig på något sätt. Medan jag drack mitt kaffe, kände jag att han såg på mig.

— Vet fröken, sade han efter en stund, att vi egentligen äro ganska nära släkt och borde säga »du» till varandra?

Farbror Christian som hört honom, ropade genast till mig:

— Det är ju därför jag satt er bredvid varandra, så att Tony inte skulle känna sig ensam bland så många obekanta. Han heter Claes!

Jag rodnade då allas blickar vändes mot

mig, men min nyblivna »Claes» lät sig inte bekomma.

— Tony! sade han efter en stund lågt.

Jag spratt till och tittade hastigt upp. Jag hade knappast sett honom förut. Långa, svarta ögonfransar, som bättre skulle anstått en flicka, skuggade ett par vackra blå ögon, men ett litet humoristiskt-bistert drag kring mungiporna tog bort det intryck av kvinnlig vekhet, som ögonfransarna först givit.

— Nu vet Tony, att artigheten fordrar att Tony säger Claes, log han. Men Tony ser ut, som om Tony inte ville det!

— Allt är ännu så nytt för mig, sade jag avledande.

— Vet Tony vilka alla äro? Han talade tätt intill mig.

— Jo, jag tror det. Jag har väl inga fler nära släktingar som jag måste säga namnen till, hoppas jag!

Han skrattade litet.

— Om Tony tänker vara spydig, säger jag »du» också. Det är för resten besvärligt att upprepa ett aldrig så vackert namn vid vartannat ord.

— Var snäll och ge mig litet kax, sade jag.

— Måns! ropade han. Skicka hit kaxen!

Måns Delagrue räckte mig dem över bordet. Han såg ut att vara den siste ättlingen av en trött släkt. Det unga, bleka ansiktet hade ett par dumma, ljusblå ögon, men munnen log artigt och mekaniskt med uttrycket hos en prins, som upprepar samma likgiltiga fråga till var och en av sina hundra gäster. Jag behövde inte lång tid för att upptäcka, att man drev med Måns. Då och då suckade någon av flickorna:

— Gud, vad Måns är dum!

Men Måns tycktes ingenting misstänka. Hans uppskattning av sig själv var höjd över alla anfäktelser.

— Tyra vill nödvändigt ut och rida med oss efter lunchen, sade han till oss.

— Ja, inte sant, sportande flickor äro förfärliga! log Claes.

Tyra Rantzau skrattade högt och lade en hög marmelad på sin tallrik. Hon hade något av trollflicka över sig. Blicken i de grå ögonen liksom rann utåt sidorna, flyktig och irrande, till dess pupillerna med ens drogo sig samman och uttrycket blev begärligt sinnligt. Mer ful än vacker med ojämn hy, snett tecknade ögonbryn och en stor, blek mun, var hon en blandning av hetär och ofrivilligt bevarad naiv

oskuld, som förvånade och oroade mig från första ögonblicket jag satt mig vid frukostbordet.

— Måns har haft en upplevelse i Köpenhamn! sade Tyra med en betydelsefull blick. Snälla Måns, berätta igen!

— Men jag har ju nyss talat om den för Tyra, sade Måns smickrad.

— Det gör rakt ingenting, försäkrade Tyra muntert. Måns' historier äro alltid ännu roligare andra gången.

— Det var så, sade Måns med låg, hemlighetsfull röst, att jag kom in på ett litet konditori i Köpenhamn — — —

— Och där var hon naturligtvis! inföll Claes. Måns höjde avvärjande handen.

— Nej! Nej! Låt mig nu berätta! Jag bad om kaffe. Till kaffet serverades wienerbröd, ser ni, och de wienerbröden voro — *bedårande!* Jag har aldrig i mitt liv ätit något så gott! Smöriga, sockrade, ännu ljumma! De måste nyss ha tagits ur ugnen!

Han slöt ögonen, och man såg tydligt på hans ansikte, hur wienerbröden tågade upp i hans minne och hur deras doft kittlade hans fina näsa.

— Det var en vacker dag, fortsatte han, och

när jag ätit upp wienerbröden och betalat dem, de voro för resten billigare än i Sverige, for jag ut till Klampenborg för att se på kapp-löpningarna. Hela den eleganta världen var samlad där. Jag träffade en hel del bekanta och presenterades för en ung Stockholmsdam ur societeten. Nej, nej, jag förråder aldrig hennes namn! Det vore ju en indiskretion! Men vacker var hon, och så elegant! Jag stod bredvid henne, och utom på hästarna såg jag hela tiden bara på henne, och så efter en stund berättade jag för henne om wienerbröden. Jag sade henne att jag aldrig ätit något så läckert och frågade om hon inte ville följa med mig in till Köpenhamn och äta wienerbröd med mig på det där konditoriet. Hon sade att hon var ledsen att hon just var upptagen, eljes skulle hon så gärna kommit dit och smakat på wienerbröden!

Måns tystnade andfådd. En svag rodnad hade stigit upp i det slappa, bleka ansiktet, och han såg förväntansfullt på oss.

— Och sedan? frågade Claes.

— Sedan? upprepade Måns Delagrue häpen. Det var inte mer. Hon var ju upptagen! *Men tänk om hon hade kommit!* Måns såg triumferande ut.

Claes lutade sig tillbaka och skrattade högt,

medan den lycklige berättaren med förebrående min stirrade på honom. I detsamma reste sig alla från bordet, och Claes förlorade därigenom tillfället att avskjuta den satiriska pil, som jag såg att han just stod i beredskap att måtta mot Måns' orubbliga flegma.

Ingegerd kom fram till mig. Hennes blå ögon sågo så vänliga ut, att jag glömde Henriettes fiskögon.

— Kom, sade hon och drog mig utan vidare ner på den stora gårdsplanen.

Jag såg nu huvudbyggnaden ligga framför mig tung och vit i det flödande solskenet. Jag hade knappast sett den vid framkomsten kvällen förut. På ömse sidor om den sträckte de vita, avlånga flyglarna ut sig mot den anländande som ett par välkomnande armar. Två hundvalpar tumlade om på sanden framför oss, nafsade varandra i de flygande öronlapparna, snodde runt efter sina egna svansstumpar och gnällde till då och då som kinkiga barnungar. Bakom alléns höga träd skymtade landet slätt och enformigt, men borta vid horisonten slöto blå berg en vid halvcirkel likt upptornade böljor kring en väldig oljeövergjuten havsyta.

Vi gingo ned i trädgården, som blommade, doftade och lyste. Juni månads friska blomster-

prakt och dammfria grönska gjorde mig sjungande glad till mods. Hela rymden tycktes vara en enda tonande cittra, där tusentals kvittrande fåglar styrde om att ingen sträng slog falskt och att de högsta tonerna av dallrande luftvågor fördes ända upp till de små flygande, vita sommarmolnen.

— Jag hoppas du skall trivas här, sade Ingegerd och plockade en skär ros, som hon stack in i mitt skärp. De bråka förskräckligt alla de här ungdomarna, men de äro snälla allihop!

— Men du är ju inte så mycket äldre än vi, sade jag. Jag tyckte, att hon hade talat, som om hon vore något slags tant för oss.

— Å, jag! log hon och stannade. Jag presenterades ju i vintras och har redan varit ute.

Jag förstod ej att det att ha »varit ute» skulle kunna vålla någon väsentlig skillnad, men eftersom hon själv syntes lägga så stor vikt därvid, gjorde jag inga vidare invändningar.

— Skall du presenteras? fortsatte hon.

I själva verket hade jag aldrig tänkt därpå.

— Vi bo ju inte i Stockholm, sade jag dröjande.

— Å, det gör ingenting! försäkrade hon. Man måste ju presenteras vid hovet, förstår du väl!

Och slottsbalen är ganska rolig, och så lär man känna så många.

Jag borrhade tyst ned näsan i den doftande rosen. Här var något nytt som mötte mig!

Egentligen var det ju överraskande, att det förekom mig så nytt. Pa hade tidigt blivit kammarherre; nästan alla våra släktingar hade hovtitlar och hovcharger. Men uppe hos oss i vår norrlandsstad, högt norr om Dalälven »där adelsmännen ta slut», voro vi så långt avlägsna från all slags flärd, även från den, som är ett prerogativ för vår klass, och aldrig hade jag hört talas om några förmåner, som kunde erhållas, eller någon karriär, som kunde underlättas genom förbindelser med hovet. Landshövdingens son Eddi skulle visst bli kammarpage; det var alltsammans, men det røjde han aldrig någon glädje över. För min egen del hade väl även min mors sjukdom bidragit till att jag hållits till den grad fjärran från all fåfänglighet av den arten, att det enda verkliga intryck jag fått av innebörden av Pas titel stod i sammanhang med intryck av en stor landssorg och en liten privat förödmjukelse.

Det var när den gamle kungen dog. Tant Eleonora, som alltid var mycket noga med all

etikett, ansåg att jag såsom dotter till en kammarherre borde bära sorg. Hon hade därför knutit ett litet svart flor kring min mössa, och med detta sorgtecken, som åtskilligt generade mig, gick jag till skolan. Redan när jag kom in i korridoren, förstod jag på flickornas miner, vilken uppståndelse mitt lilla svarta band förorsakade.

— Har Tony sorg? viskade någon.

Alla samlades i en grupp och stirrade på mig. Slutligen frågade man mig direkt.

— Det är efter kungen, svarade jag motvilligt.

Just då skulle lektionen börja, och det blev ej tid till vidare anmärkningar. Men när timmen var över och jag åter höll på att sätta den sorgliga mössan på huvudet, sade en av flickorna, det var Lena Jäderin, och såg djupt beklagande på mig:

— Stackars Tony! Farbror Oscar är död!

I detsamma fnissade hon till, och alla de andra sprutade av skratt. Jag blev blossande röd och kände mig som en utstött.

Här träffade jag nu människor, vilka som något helt naturligt och självskrivet togo ut de fördelar och nöjen, som följde med deras ställning i samhället. Ja, alltsammans var ganska

nytt, och ändå hade det vid frukostbordet förefallit mig, som om jag hade känt igen något särskilt, något med mig gemensamt, i ansiktena framför mig. Det var, som om de voro anförvanter på solsidan, barnsligare och yrare tendingar av samma blod som jag.

Vi gingo en stund bland blommorna. Vid slutet av trädgården låg ett stort drivhus, bakom vars sluttande rutor jag skymtade gröna blad liksom pressade mot glaset. På andra sidan trädgården såg jag en ladugård och ett stall. Vi tänkte gå dit, men hörde i detsamma de andras röster från en berså.

Inne i bersån, där solstrålarna flögo ut och in genom spaljéerna som guldskyttlar i en grön vävnad, sutto alla ungdomarna och talade om vad de skulle finna på under dagens lopp.

Doften från herrarnas cigaretter blandade sig med blomdoften till en egendomlig parfym, som lade sig tung och kvalmig över bröstet. Tyra hade tagit trädgårdssoffan i besittning, och vid hennes eleganta fötter, som hon vårdslöst sparkat upp på sätet, satt stackars Måns Delagrue och tindrade. I hans ögon läste man förväntningen om en ny upplevelse, kanske ännu starkare än den med Stockholmsdamen och wienerbröden!

Claes drog mig ned på en låg korgstol.

— Nu ha de alla hittat på tusen roliga saker, som skola hinnas med innan middagen, sade han. Men jag kan slå vad om att ingen orkar röra på sig på flera timmar!

Medan han talade, vilade hans blick på Tyras wrist, som hon långsamt och liksom i tankarna vickade på.

— Claes är orättvis! sade Tyra och lyfte ögonbrynen. Eller hur, Måns?

Måns klappade lätt lugnande hennes smala skospets.

— Vad Hedvig är tyst i dag, fortsatte Tyra.

Den vackra Hedvig Horn hade fortfarande löjtnant Burenskiöld vid sin sida. När jag nu satt så att jag kunde betrakta honom närmare, slog det mig att han icke alls verkade särskilt förälskad i den unga flickan, som jag tyckt vid frukosten. Han föreföll lika hemlighetsfullt förtrolig till vem han vände sig. Ansiktet hade en oföränderligt röd färg, som om han nyss druckit ut en flaska portvin, och det belåtna leendet kring hans läppar, vilket spred sin förnöjda glans även till hans blå ögon och välkammade hår, kom en att ofrivilligt tänka: Vad löjtnant Burenskiöld ser mätt ut! Genom denna mätta belåtenhet spelade dock en fläkt av ironi som en glad och ostyrig liten vindkåre.

— Jag röstar för att vi alla åka ut, sade han nu. Inte med Claes' bil, som han är så stolt över att kunna köra, för jag vill inte förlora livet, utan i små vagnar med små hästar för.

— Mycket artigt att föreslå värdfolket, att de skola ta ut sina små vagnar och små hästar! anmärkte baron Skeel.

— Få vi inte, Ingegerd? Löjtnant Burenskiöld stack fram ett bedjande ansikte mellan Ingegerd och Hedvig. Nog går det? Och min mamma har alltid sagt, att värdfolket skall roa sina gäster!

— Jag har hört, sade Ulla Gyllenborg, att det är bäst att låta gästerna roa sig själva!

— Ja, nog ser Ulla ut att kunna roa sig själv utmärkt! sade löjtnant Burenskiöld. Men vi andra som inte ha ett sådant överflöd på sunnda vätskor, måste ha någon som roar oss.

— Usch, vad han är otäck! utbrast Ulla, och knöt sin lilla hand.

Han grep den och kysste den.

— Å! sade han. Det där var världens mjukaste hand! Ser ni! Ulla har en grop för vart finger.

Ulla bredde skrattande ut sina händer över sitt fylliga knä. Tyra hoppade så hastigt upp, att Måns fick sig en liten spark på sin oklan-

derliga blå kostym. Med bekymrad min gned han av byxorna, medan han avvaktande såg upp på Tyra. Hon gick ett par steg fram. I öppningen till bersån vände hon sig om.

— Vi åka! sade hon bestämt. Om ni inte stiga upp, komma ni att bli sittande så där hela livet och få små runda magar framför er som ett slags trädgårdsbord.

— Inte mig emot! läspade baron Skeel.

En stund senare höllo de unga herrarna på att hjälpa kusken med att leda ut och spänna för vagnshästarna. En vacker ridhäst voltade under tiden på stallgården, eggad som av ljudet av små pistolskott vid smällarna från en stor piska, som Didrik svängde i luften. Henriette gnabbades med betjäntpojken. Hon ville att han skulle hämta hennes ridpiska, men han skakade endast energiskt på huvudet.

— Fröken Henriette skall ju inte rida, sade han ganska näsvist. Henriette skrattade och slog till honom litet. Han slog inte igen, men hans ögon glimmade, och han såg ut som om han ej skulle haft något emot att tufsa om henne litet.

— Fröken Henriette, sade han i det han lade ett lämpligt avstånd mellan sig och Henriette. Fröken Henriette är lika dum som Gud är vis!

Henriette som tycktes vara van vid hans oförskämdheter skrattade endast och mumlade något om »rysliga pojkar».

Hästarna voro förspända. Vi flickor fördelades på tre vagnar, herrarna fattade tömmarna, och vi körde i väg.

Hela den trötta stämningen från nyss var försvunnen. Det var som om herrarna i samma ögonblick som de kände tömmarna glida genom sina händer känt minnen vakna från kapplopningsfält och lägerplatser. De stodo upp och körde i kapp med en vårdslöshet som kom flickorna att uppge små rätta skrik. Farten och luften gjorde mig glad och upp-rymd, och inte förrän vi stannade ett tag, märkte jag att Claes hela tiden hållit mig om axlarna, för att jag ej skulle falla ur. Inne på en tämligen bred skogsväg fingo hästarna gå i skritt. Den ena visan avlöste den andra, och när hästarna åter tilldelades några uppmuntrande snärtar, för att de skulle falla in i den förra takten, hördes över alla andra Henriettes gälla höga röst:

Nu vill jag fara!

Fara till himmelen!

Till himmelen!

Där skall jag — — trala la la!

Där skall jag trala la . . .

Sången som förmodligen ljudit på frälsningsarméns lokaler, där pigor och beväringar upplivats och rusats av den stimulerande melodien, lät icke hädisk härute i den ljumma sommarluften; och man hade en känsla av att man med samma outtröttliga fart ville driva rätt upp i luften in i det blå bågnande himlavalvet.

LI.

Klockan var närmare tolv på natten, och vi hade samlats inne i Tyras och Ullas stora gästrum en trappa upp för att få prata i ro.

Under tiden som gått sedan min ankomst har jag hunnit bli ganska bekant med alla flickorna. Deras ljusa pladder fyller mina öron om dagarna, och om nätterna drömmer jag underliga tröttsamma drömmar, där de ansikten, som omge mig i vaket tillstånd, förvridna eller gapskrattande stirra på mig och där jag tycker mig skymta de lätta spåren efter deras små brådskande fötter över gräsmattor och trädgårdsgångar.

Vi sutto nu i sängarna halvklädda med borstarna i händerna och håret utslaget. Utanför i trädgården flödade månskenet vilt över

blommor och buskar, och det susade sakta i breda, starka kronor.

Lilla Ulla stod framför den höga spegeln. Hon var endast iklädd ett tunt vitt linne, strumpor och snörliv. Hon hade lossat snörlivsbanden och sökte nu dra till dem hårdare kring sitt runda liv, allt under det hon grimaserade och bet i sin röda underläpp.

— Oj! Oj! mumlade hon. På det här sättet blir man ju så tilltäppt, att man ej kan få ned en bit mat!

— Du skulle ha en annan form på snörlivet, sade den smärta Tyra och granskade henne kritiskt.

Med en olycklig min i sitt upphettade ansikte vände sig Ulla till henne.

— Varför säger du inte hellre att jag skulle ha en annan form på mig själv? utbrast hon andfådd.

— Ulla är bra som hon är, avgjorde Ingegerd på sitt lugna sätt. Det är bara fånigt att snöra sig!

Tyra svängde sig på klacken. Hon stod litet bredbent som en pojke i sina tunna kalsonger med händerna nedstuckna i sprunden. Hon beundrade själv sina vackra ben i spegeln.

— Jag ser ut som ett oanständigt vykort! sade hon småbelåtet skrattande.

— Det behövs bara en sådan där vers under som man läser i cigarrbutikernas fönster, inföll Henriette, som satt uppkrupen på sängkanten i sin långa nattskjorta.

— Hör på den lilla! Läser du sådant?

Henriette föredrog en värdig tystnad, medan hon lät borsten glida genom sitt långa hår.

Jag tittade ut över rummet, och mina blickar stannade på Hedvig. Hennes glänsande hår låg uppkastat över kudden, varemot hon lutade huvudet, händerna höll hon knäppta bakom nacken. En penjoar kantad med spetsar föll ned över hennes gestalt, och en liten spetsig toffel stack fram under det lätta tyget. Hon vaggade litet av och an med kroppen och gnolade på den melodi, efter vilken vi nyss hade dansat ute i salen.

— Finns det något härligare än att dansa sade hon. Ingenting är bättre!

De andra nickade instämmande och stirrade drömmande framför sig. Helt säkert såg var och en någon särskild episod ur sitt lilla flickliv, och jag kände det som en plötslig tomhet att jag ej tyckte mig ha något att minnas.

— Flickor! Såg ni Märta Stierncronas bröllop? frågade Ulla som en logisk fortsättning på sin egen tankegång. Tycker ni inte, att Jakobs

kyrka är som gjord för vita tärnklänningar och stiliga uniformer?

Jag såg, att det tyckte de alla. Jag hade ej sett Jakobs kyrka, men en löjlig föreställning, som ej hade något att göra med ett Herrens hus, om en teaterparkett med röda sammetsstolar flög genom mitt huvud.

— Så skulle jag vilja ha det! sade Tyra bestämt. Och tärnorna skola ha buketter av luktärter, för det är mina älsklingsblommor, och så skall man spela den där — — — tram tata ta — — — som är verkligt flott.

Hon gick med stela ben uppåt rummet som uppför en kyrkgång och visslade Lohengrins bröllopsmarsch.

— Tänker du gifta dig så där i byxor då?

— Byxor skall man väl alltid ha! Apro på det såg jag ett mycket vackert mönster på sådana häromdagen, som jag klippte ur. Jag skall sy dem själv med hålsömmar och infällda spetsar. Det blir som en dröm!

— Asch! sade Ingegerd, jag bryr mig då inte alls om att nedlägga någon omsorg på mina underkläder, förrän jag blir gift. Nu är det ju ingen som ser på dem.

Tyra stannade framför henne, och hennes ögon logo spjuveraktigt.

— Jag tycker inte du har någon vidare värdig föreställning om äktenskapet, kära Ingegerd, sade hon med låtsat allvar i rösten. Hör ni, Ingegerd tänker bara på hur hennes blivande man, en herre alltså, skall titta på hennes små linnekrimskrams och byxremсор! Våra mormödrar hade en hederlig nattskjorta av tjockt lärft, och därmed var det punkt.

Ingegerd blev röd.

— Jag menade inte så, sade hon.

— Tänk att gifta sig! mumlade Hedvig, så underbart det skall vara att ha någon som alltid följer en med ögonen och som dyrkar en!

— O ja! suckade lilla Ulla och slet i sina snörlivsband.

— Men det är då inte alltid så säkert, att man blir lycklig, invände jag svagt.

Men mina ord väckte allmänt ogillande.

— Annars gifter man sig väl inte! sade Hedvig.

Deras framtid var så säker, och de sågo sitt liv framför sig som en solskensljus väg, där en underbart vacker löjtnant, kanske från Hästgardet, sträckte fram sin hand som stöd för deras små ridstövlar, när de svängde sig upp på hästryggarna.

— Min man, sade Tyra, skall vara kolossalt rik och ha många gods och hästar, och jag

skall skicka efter silkesstrumpor fram Paris, ni vet sådana där tjocka silkesstrumpor, som kännas som en smekning, och så skall jag äta franska päron!

— Tyra kommer att sluta illa, flämtade Ulla.

Hon hade nu dragit åt så hårt, att hennes tjocka vita armar stodo rätt ut från bröstet som på en docka med sågspånskropp.

— Snälla rara Ulla, ropade Ingegerd allvarligt ängslig Du kväver dig!

— Nej, jag bara magrar! svarade Ulla med så mycken energi i rösten, som hon hade kvar efter sina ansträngningar.

— Har ni hört, sade Tyra, om den där extravaganta grevinnan de Rougemont i Stockholm? Hon lär »ha något» eller »vara något» med en av de utländska ministrarna, och i vintras under en stor middag på Royal tog hennes minister ett stort franskt päron vid desserten, delade det, holkade försiktigt ur ena halvan, smusslade in ett dyrbart pärlhalsband, lade andra päronhalvan ovanpå och sköt alltsammans över till grevinnan, utan att någon såg det.

— Hur vet du det då?

— Sådant vet man alltid! svarade Tyra.

Just då hörde vi ett svagt buller nedanför fönstret.

— Tyst! Pojkarna! viskade Ingegerd.

»Här är gudagott att va-a-ra!» stämde någon därnere upp, och andra skrovliga röster föllo in.

— De tro att de hålla serenad! sade Tyra halvhögt.

En röd ros slungades i en båge genom det öppna fönstret. Tyra satte sig hastigt ned.

— De kanske ha sett mig, utbrast hon.

Sången tystnade, och vi hörde ljudet av knastrande steg på sandgången.

— De ha gått! Ulla vrängde med en suck av lättnad av sig snörlivet. Om vi skulle gå och lägga oss nu, tillade hon. I morgon skola vi ju fara till Claes.

Efter många godnattönskningar och mycket skralt smögo vi oss alla var och en till sitt rum.

När jag lagt mig, upptäckte jag, att jag hade glömt att dra ner rullgardinen, men jag orkade ej gå upp igen. Mot den ljusa tapeten darrade i månskenet ett träds kvistar och fina blad. Jag låg länge och såg därpå, till dess jag kröp ihop med en liten rysning.

LII.

Jag vaknade i morgonljuset med en sprittning av glädje och kramade hårt om min kudde. I plötsligt övermod kysste jag mina händer. De kändes så varma och mjuka, och de snabba kyssar jag gav dem sjönko ned genom min kropp och fyllde den med livslust och fröjd.

Hela det glada sällskapet startade från huvudbyggnadens trappa. Några skulle åka i Claes' bil, andra i vagn. Claes bjöd mig att sitta bredvid honom. Jag uppfångade en liten avundsjuk och elak blick i Henriettes ögon, men denna dag kunde inga onda ögon förkrossa mig. Henriette, löjtnant Burenskiöld, Tyra och Måns Delagrue placerade sig inne i bilen. Claes tutade muntert i bilhornet, och vi körde ut från gården i en elegant sväng.

Morgonen glittrade och stänkte av dagg. En ko besvarade bilsignalen med ett utdraget bölande, och en höna flaxade över vägen och undgick döden i sista minuten. Claes gav mig då och då en blick och log.

— Bra? frågade han.

— Underbart! svarade jag.

Vidare! Vidare! Fortare! Fortare! Luften susade i öronen, och solstrålarna sågo ut som blixtar, som skuro den vita landsvägen i små bitar. Efter en stund saktade Claes farten. Inne i bilen sjöng Tyra med sin lustiga röst:

I am a girl of flirty sense!

I show my legs for fifty pence!

Plötsligt märkte jag, att Claes talade till mig. Han höll blicken stadigt fästad framför sig.

— Du är inte lik de där! sade han lågt.

— Är jag inte?

— Nej, om du det är! Jag har grubblat de här dagarna över vad det är som skiljer dig från dem. Men jag vet det ännu inte riktigt. Och kanske är du ändå en smula lik dem! Du bär samma stämpel som ofta präglar medlemmarna i gamla adelssläkter, och den stämpeln är inte detsamma som en krona och en vapensköld, fastän den på sätt och vis sammanhänger med de där emblemen. Om jag talade med Måns om den där symboliska stämpeln, som jag tänker på, skulle han sätta upp sin promenadkäpp och peka på tranan i det Delagrueska vapnet, som han låtit gravera in på kryckan, och om jag vågade säga något därom till Tyra, skulle

hon gapskratta och svänga sig med moderna termer, som för övrigt redan äro utnötta, om att adelsskapet är ett löjligt gammalt skrock, vars attribut man endast begagnar sig av för att reta de borgerliga eller för att imponera på mam-sellerna i de stora magasinerna, där man syr sina dräkter och toaletter. Men med dig tror jag att man kan tala utan att bli missförstådd.

— Åja! Kanhända!

— Jag har varit ute och rest, ser du, och sett en hel del, och det jag sett har kommit mig att göra jämförelser. Det är möjligt, att jag skulle funnit tillfällen till att göra jämförelser lika bra, om jag stannat hemma på egendomen, men man får inte upp ögonen riktigt, förrän man varit utanför sina landamärena. Och var jag än varit, har jag känt samma förbannade olust, då jag träffat samman med män och kvinnor ur andra samhällsklasser än jag själv. Olust därför att jag varit trött och de outtröttliga! Därför att de där människorna med de röda blodkropparna se mot en morgondag. då ölet på nytt skall fradga i glaset och brödet gräddas ljusbrunt i ugnsvärmen. Men för oss gamla adelssläkter finns det inte någon sådan där morgondag, som de andra förmodligen längta efter bara för glädjen att åter känna sig

matfriska. Våra förfäder utförde bragder och segrade i strider, men vi — vi ha för det mesta inte så mycket muskler, att de höja sig, då vi kröka armen! Genom ingiften ha vi till sist alla blivit släkt med varandra. Hur är det de säga om den där Skånesläkten? »Vi Skramlar gifta oss med varandra! Idioter förbli vi, men vårt blåa blod bevara vi!» Somliga ha blivit, om inte precis idioter, så idiotiska, vilket vi ha åtminstone ett eklatant exempel på inne i bilen! De flesta tänka bara på strunt och fåfänglighet, orka inte syssla med annat än lappri och futtiga ting. Och dock finns det de, som ha både intelligens, vilja och ett mål för ögonen. Men hos dem är det nästan alltid nerverna, som svika. Det är som om själva handlingskraften skulle brista sönder i samma stund som den skall spännas högt. De ha inga förutsättningar att slå sig fram i livet. De bli hysteriska inför en motgång, och när de arbeta, göra de det febrilt och slösa lika onödigt med sina krafter som med ljus om nätterna. De äro konst-kännare och, om de ha pengar, konstsamlare, de kunna också vara en smula författare, en smula målare och musici, men det är som om trötthetskänslan spritt sig som ett gift i kroppen på dem. Förstår du kanske nu, vad

jag menar med den där stämpeln, som är så tydligt skriven på nästan alla de våras pannor?

Jag nickade tyst.

— Snälla lilla Tony, log han, nu har jag kanske tråkat ut dig? Jag har då också gått på som en frikyrkopredikant på ett friluftsmöte.

— Nej, sade jag, jag har tänkt något ditåt själv, men ej så klart.

Han såg hastigt på mig.

— Men det är ändå en så stor skillnad mellan dig och de andra! Vad är det? Känner du det inte själv?

Jag blev litet generad. Jag visste inte, vart han ville komma med detta.

— Inte i dag, sade jag dröjande. Titta på skogen!

På ömse sidor om vägen stod granskogen mörk, men inne under de täta grenarna och över den gröna mossan smälte ljus och skuggor tillsammans så att man ej visste, vad som var skugga och vad som var sol.

— Har du lidit? frågade Claes bryskt utan att ägna skogen en blick.

Jag fick ett plötsligt styng i hjärtat. Den vackra vägen och skogen sjönk undan, och jag såg rätt in i det stora rummet, där en tyst kvinna satt orörlig vid fönstret. Så grym han

är! tänkte jag. Han måste ju känna till historien om min mor. Det var som om min tanke överförts till honom, ty med ens lade han sin hand på min arm.

— Förlåt! sade han lågt.

Den snabba beröringen kändes som en lätt smekning, men ett plötsligt starkt medvetande om vad det var som skilde mig från de andra gjorde mig orolig, och som så många gånger förut såg jag in i dessa orörliga ögon, som sågo på mig utan att se mig.

En lång stund sutto vi tysta. Bakom oss ljödo kaskader av glada skrattsalvor, och jag uppfångade ett och annat ord som lösryckt från sitt sammanhang fick en löjlig klang.

— Där! sade Claes. Där ligger mitt ställe!

Och då han sade det, förstod jag, vilken oändlig ömhet orden gömde. Vi körde in mellan ett par massiva grindstolpar av sten och fram till ett långsträckt envåningshus, i vars brutna sluttande tegeltak de framskjutande vindskupornas fönster blänkte som stora silverfat. De två flyglarna som omslötö gården voro övervuxna av klängrosor, och från den ena byggnadens skorsten ringlade sig en smal rökstrimma upp i luften.

— Så vackert! sade jag.

Han öppnade bildörren och såg upp mot mig.

— Det är bra, sade han med en egendomlig blick. Kom in nu!

En tämligen ung kvinna i svart klänning med hög krage, sådan som konfirmationsflickor på landet bruka ha, kom ut från den flygeln, där det rykte ur skorstenen.

— Fröken Ringström, presenterade Claes.

Jag förstod att det var hans hushållerska. Hon hade ett av dessa alldagliga utseenden, som man glömmer i samma stund som man ej mer har dem framför sig, och hennes kinder voro eldröda och litet fnasiga, som om hon kylt dem under vintern. Hon visade oss flickor upp i ett litet gästrum, där vi kunde plocka av oss hattar och bilslöjor och ordna håret. I samma nu som hon stängt dörren utbrast Tyra:

— Men Henriette! Hon såg då ingenting ut! Är du verkligen säker — — —

Henriette var sysselsatt med att vira av sig sin slöja.

— Visst är jag det! sade hon hemlighetsfullt. Såg du inte, så generad Claes såg ut, då det svarta spektaklet kom fram och viktade sig och skulle spela värdinna. Men han förtjänar det minsann!

— Vad menar du? frågade jag och kände pinsamt, hur jag rodnade.

— Om vi skulle säga henne det? Henriette såg på Tyra.

— Jag tycker att ni äro nedriga, kom det litet förtrytsamt från Ulla.

— Jo, ser du, sade Henriette, Claes har haft den där så kallade hushållerskan ett par år nu, och så i våras — — — jo, så fick hon ett barn, förstår du. Och nu när Claes ändå behåller henne, så säga alla, att det är han som är pappan. Och det är han förstås också. Män äro så rysligt oanständiga!

Jag tyckte att jag hörde som ett klirrande ljud av något som bröts sönder; det var den vackra solskensmorgonen som föll i bitar.

— Och barnet? sade jag.

Henriette vände sig om, där hon stod framför spegeln, och betraktade mig nyfiket. Och jag begrep i samma nu, att detta var hennes hämnd för att jag fått sitta bredvid Claes hela åkturen.

— Det dog, sade hon likgiltigt. Hör du Tyra, har du inte en knappnål på dig någonstans, mitt skärp har gått upp.

När vi kommo ner igen, visade oss Claes rummen. Det var låga gammaldags rum med

mahognymöbler och antika vackra speglar, över vilka åldern hade blåst sin rostiga andedräkt.

— Det är ärvt alltsammans, sade Claes. Om det bara var möbler man ärvde av sina släktingar, kunde man vara dem oförbehållsamt tacksam!

Han såg på mig, och jag förstod att han syftade på vårt samtal nyss; men jag undvek hans ögon. Förut hade jag funnit honom sympatisk, nu tyckte jag bara att hans blick hade ett otäckt uttryck.

Tant Antonie skulle komma efter till middagen, och medan vi väntade på vagnen som skulle medföra de andra, gingo vi ner i trädgården för att plocka blommor till middagsbordet. Vi läto herrarna prata och röka för sig själva och fördjupade oss i att sätta ihop vackra buketter. Nedanför trädgården löpte en väg utmed en fors, och längre bort, där vattnet bildade ett litet fall, vars glada brus hördes fram till byggnaden, skymtade jag en gammal grå kvarn. Henriette och jag gingo framåt gången; vi hade redan händerna fulla av blommor. En röd vallmo strök lent mot min kind, och jag tyckte att jag vandrade inne i ett moln av berusande dofter.

— Tycker du om Claes? frågade Henriette prövande.

— Ja, jag tyckte att han var så trevlig, sade jag och kände att blodet åter rusade upp i mitt ansikte.

— Historien om hushållerskan då?

— Den kanske inte är sann.

— Om den inte är det, så har han väl haft förhållanden med andra, sade Henriette med sin säkra röst.

Jag betraktade henne obehagligt berörd. Den där flickan var yngre än jag, och hon tycktes sitta inne med kunskaper på ett område, som för mig ännu låg nästan i mörker.

— Vad vet du om det? Jag såg ned på mina blommor.

Henriette skrattade till.

— Du vill väl inte, att jag skall tro att du ännu ingenting begriper? Männen måste ju ha någon, förstår du väl.

— Sin hustru, ja! Jag kände att jag blottade mig, men nu kunde det ju också göra det-samma.

— Å, en sådan liten inbjudande sittplats! utbrast Henriette. Vi hade kommit fram till en grön bänk, som stod under ett träd, vars grenar böjde sig ned mot vattnet och lätt snuddade

vid dess yta. Vi satte oss. Henriette lät blomorna sjunka ned i sitt knä, men jag kramade hårt om de stackars stjälkarna, som hade jag klamrat mig fast vid dem; jag hade en förnimmelse av att allt snurrade runt i mitt huvud.

— Innan de gifta sig, ha de väl haft många, många kvinnor, sade Henriette, och till min förvåning märkte jag, att det låg något av hänförelse i hennes röst. Hon var som förvandlad. De kalla fiskögonen hade dragit sig samman till ett par strimmor, och hennes ansikte hade ett halvt skrämt, halvt förtjust uttryck, som om någon kittlat henne. Många, många kvinnor! ljöd det som ett eko i mina öron.

— Hur vet du det?

— Å, jag har väl hört, och så har jag läst romaner.

Jag satt tyst och såg framför mig. Mitt emot oss på andra sidan forsen lekte ett par linhåriga barn, och deras röster hördes då och då över vattnets brus.

— Vet du inte ens, vad man gör när man är gift? fortsatte Henriette.

Jag skakade på huvudet. Nu efteråt när jag minns det där korta samtalet, som fick ett så starkt inflytande över mina tankar, förvånar det mig mindre än då, att Henriette visste så mycket

om dessa saker och hade en sådan lust att prata om dem. Hon hade vuxit upp på landet och lyssnat till pigornas skämt och stuggummornas slammer. För henne som för dem var det en helt naturlig sak att korna fördes till tjuren och stoet till hingsten; men hennes känedom om djurens och människornas parningslek skulle ej ha uppblandats med denna osunda förvetenhet, som lyste ur hennes ögon då hon talade med mig, om hon ej också vistats i storstaden, där det viskades om dessa företeelser i andra, mer förstuckna och hemlighetsfulla tonfall.

Jag kände en lust att gå min väg, men jag gick inte.

— Har du inte sett, hur hundarna göra på gatan då? Hon lät nästan triumferande.

Under bilturen hade hon förmodligen tyckt, att jag varit den överlägsna, nu var det hennes tur. Plötsligt dök då upp för mig en syn, som jag en gång haft och vars minne jag i denna stund skulle ha önskat mindre hjärt, mindre tydligt inristat. Jag kom gående från skolan. I ett hörn stannade jag. En gammal dam, några skolpojkar och ett par bodbiträden stodo i en ring omkring två hundar, som inne i ringen hade klubbat sig fast vid varandra. Jag hade i min oskuld tänkt, att hundarna kanske voro

sjuka. Men det som jag hade funnit mest underligt var det lystet grinande uttrycket i de omkringståendes ansikten — — —

— Det är inte så, sade jag skyggt.

— Var så lugn! sade Henriette. Usch, jag tycker att bröllopsnatten måste vara ryslig! Tänk, man måste klä av sig naken och sitta i knäet på sin man, och så — — —

Så där ja! Alla mina blommor ströddes omkring på marken. När jag böjde mig ned för att plocka upp dem, fylldes mina ögon plötsligt av tårar. Men Henriette märkte ej den rörelse jag gjorde med handen för att avtorka dem, hon fortsatte oförtrutet med sina avslöjanden.

— Och så får man barn! sade hon drastiskt. Och för övrigt kan man aldrig vara säker. Innan man vet ordet av är det färdigt.

Forsen blev till ett dån i mina öron, och med tafatta händer samlade jag upp de sista blommorna, som fått litet sand och grus i sina skära kalkar.

LIII.

Vi gingo tillbaka till de andra. Ute på planen stod ett dukat kaffebord, och nu kommo de

övriga ungdomarna körande i galopp in på gården.

Fröken Ringström serverade kaffet. Hon såg ut som en svart sjöfågel, som av misstag kommit in bland en massa kacklande höns. Hon bjöd:

— Var så god! Skall det inte vara mer? Hon sade det med en precision, som om hon hade haft en automat i stället för tunga i munnen. Bien lämnade sina blommor och kretsade envist kring socker och marmelad. En spräcklig katt tassade över gårdsplanen, satte sig litet ifrån oss och iakttog oss med ett par gula elaka ögon. Jag kände mig som om någon hade slagit till mig i huvudet. Men jag sökte skjuta bort mina tankar, ehuru jag var viss om att de under natten åter skulle möta mig med förnyad styrka. Jag behövde inte heller säga så mycket, ty alla voro så muntra och pratade utan en minuts uppehåll.

— Nu vila vi oss ett slag, sade Claes, när nästan allt var uppätet. Kom!

Bakom ena flygeln utbredde sig en tjock gräsmatta översållad av tusenskönor, och hela sällskapet slog sig ned under en skuggig lind. Flickorna sträckte ut sig raklånga i gräset med händerna under nackarna, och herrarna satte

sig eller halvlågo bredvid. Jag lade mig ett stycke ifrån de andra. Jag hade blivit rädd för männen. Hur var det Henriette hade sagt om att man kunde få barn när som helst? Mina föreställningar om det hela voro ännu så svävande och dunkla, att jag till och med ett ögonblick tänkte, att om unga män och kvinnor på detta sätt lågo tillsammans under glatt samspråk kunde kanske några slags baciller flyga omkring i luften och göra en havande innan man visste ordet av. Tanken i all sin barnslighet skrämde upp mig. Det fanns en fara, jag visste det nu, men jag visste inte varifrån den kom.

Kanske ha aldrig mina begrepp varit mer snedvridna och underliga än den gången då jag låg på den mjuka gräsmattan och stirrade upp mot en blå himmel. Längre fram i livet har jag förvånat mig över hur litet jag förstod av Henriettes prat, men jag har jämfört de tankar jag då hade om förhållandet mellan könen med andra unga flickors innan de blivit invigda, och jag har ej funnit deras föreställningar mycket olika mina egna. Dock, i en punkt olika: det som för andra endast var flyktiga funderingar, det blev för mig till ett smärtsamt problem som fick sin betoning av min barndoms drömmier och anfall av melankoli.

— Varför är inte Tony snäll och vill vara med mig? sade Claes, som så lätt gått över gräsmattan, att jag inte märkte honom, förrän han stod bredvid mig. Jag slog upp ögonen och såg rätt in i hans. Vi betraktade varandra tyst, och jag intogs av en sällsam känsla, som det föreföll mig att jag hade erfarit en gång förut. Jag avskydde honom efter det jag nyss fått höra, men ändå drogs jag till honom. Och med ens kom jag att tänka på, att det varit i mitt förhållande till Maud, som jag först upplevat dessa känslor.

Claes slog sig ned bredvid mig.

— Tycker Tony om mitt hem?

— Ja mycket! svarade jag uppriktigt och reste mig upp på armbågen.

— Nej, ligg kvar; den där mjuka linjen är så vacker!

Men jag hade i det ögonblicket varken fåfänga eller medlidande med hans skönhetssinne, och jag satte mig hastigt upp.

— Jag har räknat ut, att jag är åtminstone tolv år äldre än du, sade han långsamt.

— Det var då ingen svår huvudräkning! Jag ryckte upp några grässtrån och strödde dem i mitt knä.

— Det är inte roligt! Jag känner mig så

gammal, när jag är tillsammans med dig, och jag har levat med så mycket, att jag är äldre än mina år.

Vid denna tidpunkt kände jag ännu inte till det där tricket somliga herrar begagna sig av för att väcka mycket unga flickors sympati. Det behövs vanligtvis endast att framställa sig något till åren och framvisa ett hjärta genomkorsat av upplevelser, för att den lilla oerfarna flicka de tala med skall vekna. Jag föll i den utlagda snaran och kände till min förvåning helt plötsligt medlidande med den där mannen med de långa svarta ögonfransarna.

Stackare du! tänkte jag. Du har säkert varit mycket ensam och kommit på orätta vägar, och nu ångrar du dig!

På samma gång var jag rädd för honom. Och då jag vände på huvudet, såg jag den svartklädda hushållerskan stå i ett fönster och betrakta oss.

Dagen förgick under en egendomlig stämning. Vart jag än såg, mötte jag alltid Claes' blå ögon, vilkas blick fick något svärmiskt och drömmande under ögonhårens mörka skugga. Ena stunden var jag gråtfärdig för att den nästa fyllas av glädje och livsmod. Middagen blev glad. Vi hade lagt blommor över hela den vita

damastduken och fyllt skålar med röd vallmo och »brudslöja», som darrade vit och luftig över de röda vallmobladen. Tant Antonie, som kommit åkande i sin dogcart, satt bredvid Claes och jag på hans andra sida. Vi drucko iskyld champagne och gammal glödande bourgogne. Baron Skeel till vänster om mig läspade allt starkare och försökte gång på gång dra till sig uppmärksamheten genom att söka krossa sitt glas mot pannbenet, liksom han förut experimenterat med äggen vid frukostarna.

— Casimir, ropade löjtnant Burenskiöld över bordet. Du behöver inte alls anstränga dig med att övertyga oss att du har hållbart trä i huvudet! Sluta nu, annars blir jag nervös, och då är jag farlig.

Då vände sig Skeel till mig och frågade viskande, om jag kunde budorden.

— Jo visst, svarade jag en smula undrande.

— Kan fröken komma ihåg dem om fröken läser upp vartannat också? frågade han. Hur låter det andra i ordningen?

Jag hade inte ämnat svara, men då han envisades, sade jag det för att slippa ifrån honom.

— Och det fjärde? fortsatte han med samma hemlighetsfullt hessa röst.

— Var nu inte dum! utbrast jag.

— Och det sjätte?

Jag stirrade upp i hans rödflammiga, fånigt flinande ansikte och förstod, att han dragit fram budorden bara för att få det nöjet att höra mig uttala det sjätte.

— Tony, sade Claes.

Jag vände mig emot honom, men mötte ej hans blick.

— Du ser ut som en liten vallmo själv! Skola vi sätta dig mitt på bordet?

— Nej, snälla Claes, den här kycklingen är alldeles för god. Jag vill inte vara någon bordsprydnad.

I detsamma kände jag den svaga tryckningen av hans knä mot mitt eget. I ett nu var det som om alla mina nerver samlade sig på denna sidan av min kropp, och den lätta beröringen ilade som en eldstråle igenom mig. Jag ville flytta på mig, men förmådde det icke. En njutningsfull förnimmelse band mig starkt, och min önskan att komma bort från hans närhet blev allt mattare. Det föreföll mig, som om jag denna dag blivit indragen i det sjudande liv, där de andra redan länge vistats, medan jag fått gå utanför porten i dimma och kyla. Jag såg in den heta luften, men visste ej, om jag

därför andades lättare än förut. Henriettes ord lågo alltjämt och ruvade någonstans i mitt inre, ehuru vinet och blommorna och Claes halvt berusade mig.

Eftermiddagen gled snabbt i väg. Tant Antonie for snart igen i sin dogcart, som hon föredrog framför Claes' bil, och de övriga som åkte i vagn följde henne för att ej komma hem i mörkret.

— Tony! Claes stannade framför mig, just då jag skulle gå upp i gästrummet för att klä mig till avresan. Du har ännu inte sett vägen utmed forsen.

— Jo, sade jag. Jag gick den i morse.

— Men ändå! Han drog mig leende med sig. Den förtjänar att ses två gånger!

Åter gick jag samma lilla stig, som jag på förmiddagen gått med Henriette. En tunn grå skymning kom luften att se ut, som om någon roat sig med att blåsa på en väldig knippa maskrosbollar, vilkas fjun nu lätta och fina gungade fram över gräsmattor och buskar.

— Vet du att jag tycker mycket om dig, lilla Tony? sade Claes lågt och stannade.

En dunkel längtan rörde sig inom mig. Jag slöt hårt samman mina händer och såg upp till honom. Bortifrån gårdsplanen ljöd Tyras

ystra skratt och en av herrarnas röster. Vi voro så nära varandra, att min tunna klänning snuddade vid hans knän.

— Låt oss sätta oss, sade han.

Jag såg mig om. Det var samma bänk, där Henriette och jag suttit på middagen. Ännu låg en vallmo kvar på marken. Samma ångestfulla känsla, som då intagit mig, kom åter smygande. Jag tyckte att den röda vallmon på marken var en blodfläck efter ett begånget brott, och när jag såg upp mot Claes, tänkte jag, att hans ögon hade samma lurande, iakttagande blick som den spräckliga kattens, som hade suttit mitt framför vårt kaffebord. Då hörde vi båda, att någon körde in bilen på gården. Jag drog mig snabbt åt sidan.

— Vi måste fara nu! sade jag.

Han tog ett steg framåt, lade sina händer om mina skuldror och drog mig intill sig. Men han släppte mig genast som om han hade tytt det uttryck mina ögon just då måste haft.

— Vad är det? Hans röst lät bedrövad.

Men jag svarade inte. Jag skyndade uppför sandgången tillbaka till huset och sprang upp till gästrummet. Där satt Tyra ovanpå gästrumssängen. Hennes kinder voro heta, och hon log osäkert.

— Du Tony, sade hon, och jag kunde ej höra på hennes röst, om hon skämtade eller menade allvar. Jag har låtit två av herrarna kyssa mig efter middagen. Det måste ha varit champagnen. Jag vet att jag inte tål den. Men herregud, när den är så söt! Det värsta är att nu tro båda, att de äro halvt förlovade med mig, och jag minns inte ens, vilken av dumbommarna som kysste mig sist.

Jag brast i skratt, jag hörde själv hur hysteriskt och började med darrande fingrar fästa slöjan över min hatt.

När vi kommo ned, stod åter fröken Ringström där i sin konfirmationsflickklänning och tog farväl på sitt automatiska sätt. Claes grälade litet med baron Skeel för att denne vågat sig på att köra in bilen på gården, men han tystnade tvärt, då jag kom fram.

Han hade en strålkastare framtill på bilen, och det spelande ljuset över vägen och över träden som kantade den gav allt ett sagolikt och trolskt skimmer. De andras skämt och skratt flögo förbi våra öron som väsande små raketer, men vi båda sutto tysta. Vad tänkte han på? Jag vågade en försiktig sidoblick, och i detsamma såg även han på mig. Ett leende for över hans ansikte.

— Se inte på mig, om du inte vill, att jag skall köra i diket, sade han.

Jag drog en suck av lättnad över att han anslagit denna älskvärdt kåserande ton.

— Tack för i dag! sade jag efter en stund. Han nickade litet.

— Nu vet jag precis, utan att behöva vända på huvudet, vad de ha för sig därinne i bilen, sade han halvhögt. Det är så pass litet utrymme, att de måste sitta tätt intill varandra, och de trycka förstulet varandras händer.

Han lade hastigt sin ena hand över min.

— Styr ordentligt! sade jag, men jag hörde själv att min röst ej var sig lik.

— Det går lika bra för mig att styra med en hand, det är lättare att köra bil än du tycks tro.

Hans hand slöt sig fastare över min. Jag kände det, som om han hade slutit den över mitt hjärta. Det var ett mycket oroligt, men mycket lyckligt hjärta.

Vi rusade vidare. Ibland körde vi förbi någon vandrare på vägen, en mörk skugga som stannade och vände ett ansikte, vitt av skenet från strålkastaren, upp till oss. En gång flyttade jag min hand undan Claes' grepp, men han tog åter fatt den. Det kändes, som om en varm

ström fördes över från hans hand till min. Ehuru den vilade så orörlig, tycktes den ändå full av liv. Jag inbillade mig kunna känna varje linje på dess insida, och ett par av fingertopparna voro litet hårda och sträva, som om han använt dem till något arbete, kanske med bilen. Vi talade inte mycket.

— I morgon resa ju de flesta, sade jag, då vi närmade oss Soothsgård.

— Och du?

— Jag med förstås!

Min hand fick en liten smekning.

— Vi komma att träffas igen, sade han efter en stund.

Jag slöt ögonen, jag kände mig så trött. Han stannade vid trappan, hoppade hastigt av och lyfte ur mig.

— Jag bär dig — — — mumlade han den sekund han höll mig i sina armar.

LIV.

Jag hade tumlat in i mitt rum yr i huvudet och med dunkande tinningar. Jag orkade ej klä av mig. Jag låg på sängen som jag kastat

mig, när jag kom in, och skälvde i hela kroppen. Någon öppnade sakta dörren.

— Är du trött? Det var Ingegerd som kom in. Hon satte sig på sängkanten och strök mig över pannan.

— Du är inte van vid så mycket liv, kan jag tro.

Därpå tog hon lugnt av mig mina skor.

— O, så kall du är om fötterna!

Hon drog också av mig strumporna och började gnida fötterna. Hon klappade dem litet under fotsulorna och frotterade dem till dess blodet åter rusade igenom dem. Lika känslig som jag då var och allt fortfarande är för någon ovänlighet, lika känslig är jag för vänlighet och ömhet. Jag kommer förmodligen aldrig att glömma aftonen, då den där flickan, som blott var ett par år äldre än jag själv, satt på min sängkant och värmde mina bara fötter med sina händer. Säkert minns hon inte längre själv den där lilla episoden. Jag har under årens lopp då och då åter träffat samman med henne, men jag har aldrig kommit mig för att tacka henne. Man har litet svårt för att på en tebjudning i societeten börja tala med en elegant dam, som man sällan ser, om en längesedan

försvunnen kväll, då den där damen låg över
ens fötter!

När jag blivit ensam, klädde jag fort av
mig. Men väl i säng kände jag mig genast klar-
vaken. Jag orkade inte sova. Jag orkade inte
vara vaken. Vad var det Henriette hade sagt?
Hennes ord kommo tillbaka till mig med för-
färande tydlighet, förstorades i nattens tysta
dunkel och hamrade som släggor i min hjärna.

Var detta således alltsammans? Min obe-
stämnda längtan efter något att sluta i min famn,
mina sällhetsrysningar inför det min aning
glidit till mötes! Hade detta endast varit be-
gynnelsen till något som föreföll mig, ehuru jag
ännu inte riktigt förstod allt, såsom en befläckad
och vidrig djuriskhet? Åter hörde jag Henriettes
röst: Vet du inte ens vad de göra — — —
När nu mina gissningar letts denna väg, fort-
satte jag instinktivt att söka genomtränga det
mörker som samlats kring en enda punkt. När
jag tänkte på den scen, vartill jag ofrivilligt
varit vittne på gatan den där gången för länge
sedan, ryggade jag tillbaka. Inte det! Inte det!
Världen var så skön! Varför skulle då just den
akt, som frambragte nya varelser, vara något
avskryvärt fullt? Hur kunde då någon vara god?

Jag måtte ha slumrat till och vaknade upp

med en liten snyftning. Jag vet ej, hur det kom sig att jag plötsligt förstod och hur jag visste att det jag förstod var sanning; men den fattiga verkligheten om de små människobarnens tillblivelse hade plötsligt gått upp för mig och jag knöt händerna i ett slags raseri. Hela jorden tycktes mig med ens överdragen med en smutsig hinna. Jag genomgick, utan att egentligen vara medveten därom, en av dessa kriser, då man ser sitt liv med alla dess betydelsefulla händelser, liksom man en klar dag från en bergstopp kan blicka ned i en vågdal och urskilja kvistarna på träden och de små slingrande stigarna under dem.

Jag mindes allt med en klarhet som smärtade och marterade mig. Jag förstod nu flickornas viskningar på skolgården och Ebba Marméns menande fnissningar, då hon visade mig ritningarna på planken. Jag tänkte också på skymningsstunderna i mitt rum, då jag njutit mig själv utan att veta, varav vällusten kom. Maud Borck dök även upp, men ehuru jag anade ett sammanhang mellan hennes underliga beteende och de mysterier jag nu fått reda på, kunde jag icke utgrunda, vari sammanhanget bestod; och jag lämnade trött tanken på Maud för att strax därpå antastas av minnet av min far och fru Linden.

Så lätt allting brister sönder! Det föreföll mig, som om jag drivit ut i rymden, lösryckt från allt, och jag greps av ett slags svindel. Då bad jag förtvivlad: Gode Gud! hjälp mig! på samma hjälplösa sätt som när jag var barn. Men misstanken att den gode Guden var en bra besynnerlig Gud som skapat människorna sådana smög sig in i mina böner och förstörde dem. Jag försökte igen. Men himlen hade förvandlats från en ljusstrålande sal till ett mörkt ovädersmoln, ur vilket Gud Faders misslynta tordönsröst mullrade.

Och mitt i allt detta genomlades jag än en gång av den lätta rysning jag känt, då Claes under bordet tryckt sitt knä emot mitt. Jag spratt till. Skulle nu också jag synda? Ledde inte själva dessa känslor hän mot en avskryvård handling? Claes hade ju redan — — — I mörkret trädde hushållerskan fram för mig. Hennes klänning smälte samman med natten, men hennes rödfnasiga kinder blänkte emot mig som ett par röda lanternor. Jag ertappade mig med att på nytt vädja till den gode Guden, men denna gång för Claes' skull. I mina föreställningar var han en stor syndare, och ett förrädiskt begär grep mig: jag skulle rädda honom! Jag lämnade strax tanken, men åter-

fann mig i hans famn och drömde om hans kyssar.

Då bredde jag ut armarna och log i mörkret, medan tårarna sköljde över mitt ansikte.

LV.

När jag kom ned till frukostbordet, fann jag platsen bredvid mig tom! Claes hade farit i sin bil tidigt på morgonen.

Farbror Christian tycktes även han ha gripits av resfebern, fast han inte själv skulle resa, och dundrade ut över minsta småsak. Ingen brydde sig mycket om hans dåliga humör, och jag såg den lymmelaktige betjäntpojken ängla-ansikte upplysas av ett brett leende. Då hände något förskräckligt. Farbror Christian skulle just ta en hård brödbit ur korgen, då han fick syn på en svart spik, som fastnat i brödet. Han blev eldröd i ansiktet.

— Natanael! skrek han rasande. Se här!

Den lille betjäntpojken leende försvann, och hans ansikte fick i hast en allvarligt beklagande min.

— Har du lagt dit det där?

Natanaels huvud skakade, som om det hade suttit på en ståltråd.

— Sluta med de där uppträderna, fördömda pojkbyting! Var är Maria?

— Men snälle Christian, sade nu tant Antonie, hon är ju i bakstugan!

— Kalla hit henne!

Natanael rusade ut ur rummet med en sådan fart, som om den befallningen varit just vad han längtat efter. Vi andra fortsatte vår frukost, medan farbror Christian satt tyst och fingrade på brödet. Maria steg in. Det var en frisk och klarögd lantflicka. Det syntes tydligt, att hon kom direkt från bakstugan; det vita mjölet låg som ett lätt puder över de rosiga kinderna, och hon hade ej hunnit kavla ned klänningsärmarna, så att de kraftiga armarna voro bara en bit över armbågen. Hon knixade som en skolflicka, men såg inte rädd ut.

Farbror Christian steg upp och gick tungt över golvet med brödkakan framsträckt på rak arm framför sig.

— Varför bakar Maria in spik i brödet? Vill hon ta livet av oss?

Maria tog brödet och synade det.

— Jag kan inte förstå... började hon tveksamt.

— Tag bort det, sade farbror Christian högtidligt. Och våga sig aldrig på något sådant mer!

Maria knixade igen och försvann. Detta lilla intermezzo tycktes ej göra något obehagligt intryck på andra än gästerna; de hemmavarande voro förmodligen alltför vana vid husfaderns sätt för att fästa sig därvid.

Jag var den första som skulle resa, och jag tog adjö av alla med en värkande tomhet i mitt hjärta för att inte Claes var där.

I detsamma som tåget blåste till avgång och den lille betjäntpojken slängde upp mitt sista kolli i vagnen, lyfte han sitt skinande ansikte upp till mig och viskade:

— Frö-ö-ken!

Jag undrade ett ögonblick, om han ej var nöjd med sina drickspengar.

— Fröken! Det var jag, som lagt dit spiken!

Tåget satte sig i rörelse, och han tumlade ned på perrongen. Det sista jag såg av honom var en brett grinande mun.

Vid nästa station gjordes ett kort uppehåll. Jag satt och såg ut genom det öppna fönstret, då jag överraskad spratt till: en stor rosenbukett föll ned i mitt knä.

— Jag hann ändå! hörde jag Claes' röst nedanför.

— Å, Claes, sade jag och sträckte ut handen.

Tåget satte sig åter i gång. Våra händer gled o motvilligt, o så motvilligt, ur det grepp de nyss fattat. Han svängde hatten, och hans ögon logo. En stationskarl med en packvagn skymde honom för mig, och när packvagnen var utom synhåll, hade tåget redan hunnit långt bort från den lilla stationen.

Uttröttad efter natten, sov jag nästan hela resan. Under mina slutna ögonlock gled o gångna dagarnas brokiga bilder förbi, men mellan dem och dagen i dag ruvade den sista natten som ett svart djup, dit jag icke åter vågade rikta min blick.

Pa mötte mig vid stationen. Han kom som vanligt i sista stunden och halvsprang utefter perrongen, ivrigt svängande sin käpp. Utan att bry sig om de omkringstående, tog han mig i famnen och kysste mig.

— Res aldrig bort mer! sade han. Det är så tomt i våra gamla rum utan dig!

Vad jag älskade honom!

Medan vi gingo ut från perrongen, borrade jag ned min hand i hans vida rockficka, som jag förr hade haft för vana att göra, när jag följde med honom på promenader den tid jag var så liten, att jag fick ta fem steg, då han

tog ett. Hans rockficka brukade kännas som ett litet varmt fågelbo, och jag hittade ofta karameller där. Jag hittade en nu också, och jag höll skrattande upp den för Pa.

— Hur många år har den legat där? frågade jag.

Han såg litet generad ut.

— Det är ju löjligt, sade han, men ibland glömmer jag bort, att jag har en sextonårig dotter, och köper karameller åt henne som då hon var liten.

Vi gingo i esplanadens långa allé. Staden tycktes vara nästan folktom, och sommarskymningen gav till och med dess prosaiska hus och gator något drömligt och luftigt. När vi veko ut från allén och skulle gå över en gata, mötte vi fru Linden. Hon böjde sitt vackra huvud, kanske litet djupare än man eljes brukar — för att ej möta min blick! för det genom mig — och skyndade förbi. Jag hade ej träffat henne sedan den där händelserika kvällen i hennes hem, men jag hade då och då sett henne ute. Jag var rädd att Pa skulle säga något om henne, men han gick tyst.

Och där låg vårt gamla hus! Jag vet inte varför, men jag hade tänkt mig, att det skulle ha förändrat sig på något sätt under min borto-

varo. Men det låg där tyst och mörkt vid den stora slätten, alldeles likadant, som jag mindes det sedan min barndom, och i ett av fönstren såg jag den orörliga silhuetten av min mor.

LVI.

En afton i oktober gick jag fram och tillbaka i den mörka trädgården. Då och då kastade jag en blick upp mot mors fönster. Skenet därifrån föll rätt på den gamla apeln, där förr i världen den besynnerlige »mannen i trädet» brukade hålla till. Dess svarta nakna grenar skimrade fuktiga, och dess krokiga stam dignade under en stor puckel av trä. Det var något vanskapligt över hela trädet, som inte illa passade med min föreställning om den lille mannen, och för en sekund tyckte jag mig se hans stora rynkiga gubbansikte kika ut mellan ett par stretande kvistar.

Fram och tillbaka, fram och tillbaka gick jag, som om jag föresatt mig att hinna med ett visst antal steg innan natten. Ibland stannade jag för att lyssna, ty jag föreställde mig att Döden, som satt däruppe i fönstersmygen,

där mor alltid brukade sitta, skulle pressa av mor ett ångestskri.

Mor skulle dö. Nu? Om ett par timmar? I natt? Läkaren kan inte ange ett visst klockslag för en människas sista andetag. Mor hade varit sjuk hela eftersommaren. Inte mycket, men så att vi ej vågat lämna henne. I början satt hon uppe, sedan orkade hon ej heller det. Hon låg stilla, stilla, och såg ut i rummet med den blick, som jag kände så väl. Och nu skulle hon dö. Jag stannade nere vid grinden. Runt lyktans ljusring fick mörkret en ton av indigo, som rann ut i luften och prickade den med små blå stänk, men litet längre bort, där vägen löpte över till slätten, byggde redan natten sin himmelshöga, svarta mur. Jag vände och gick långsamt uppför sandgången. Det var, som om jag ej kunnat besluta mig för att gå upp i mors rum, där Pa satt tyst och smekte hennes händer. Döden syntes mig så fruktansvärd. Han var icke Gud och icke Djävulen, men hans döds-kalleansikte skrattade otäckt, och den beniga hand han sträckte fram bar en vass lie. Även om jag skulle kunnat förlika mig med tanken på lien, kunde jag dock ej tänka på det skrattande ansiktet utan avsky.

Jag öppnade dörren. Ett ögonblick tvekade

jag, det föreföll mig, som om någon ropat på mig nerifrån trädgården, men äppelträdet rörde ej en gren.

Inne i mors rum brann en lampa på nattduksbordet, men det var ej ljuset från lampan, som gjorde hennes kinder och läppar så bleka. Detta ansikte, som jag aldrig sett annat än som dött, fick nu i Dödens närhet något rörande mänskligt över sig: kanske för att Döden gör alla så lika, kloka eller icke kloka, det är detsamma. Hennes ögon voro öppna, och ljuset lyste in i dem som i ett par tomma kamrar. Å, det var så litet för Döden att ta med sig!

Jag satte mig vid hennes säng och grep hennes hand, och jag betraktade henne så uppmärksamt, som om jag velat utforska den hemlighet, som ännu tycktes inlåst i hennes ansikte. Mors ögon skulle brista. Dessa ögon, som den lilla Tony undrande blickat upp i mitt under sina lekar, dessa ögon, som hon ryst inför och skrämmd flytt bort ifrån för att åter och åter vända tillbaka till! Jag böjde mig närmare mot henne. Mitt hår snuddade vid hennes lena, ljusa, men hon rörde sig icke.

— Mor, viskade jag, är jag inte din egen

flicka? Skall du lämna mig för alltid, utan att jag känt, att du sett mig?

Jag blickade in i hennes ögon. Tomma! Tomma! Och denna tigande, orörliga kvinna hade burit mig under sitt hjärta, medan jag ännu blott var embryot till ett levande liv!

Klockan slog timplag efter timplag, men Pa och jag sutto tysta vid hennes säng. Pa såg på henne, som man ser på ett litet barn. Det låg något ömt beskyddande i hans blick, och ibland gav han hennes hand en liten varsam smekning.

Hela tiden kände jag, att Döden satt bakom mig i fönstersmygen. Det spred sig en iskyla från hans andedräkt, och jag behövde ej vända mig om för att se för mig hans skrattande ansikte. Vad skrattar han åt? tänkte jag för-
tvivlad. Men han skrattade inte högt. Hans röst hördes inte i rummet. Han skrattade tyst och hjärtligt som en, vilken just fått höra en rolig historia och därmed funnit anknytning till en annan, ännu roligare, som han bara väntar på tillfälle att i sin tur få berätta.

Slutligen steg jag upp och gick hastigt fram till fönstret, men i detsamma jag kommit dit förstod jag, att Döden smugit sig mot dörren. Jag gick dit, men då hade han redan lämnat

dörren. Det var, som om vi tyst och försiktigt lekt den där leken: »byta platser», som får barnen att rusa från den ena sidan av rummet till den andra. Pa gjorde en rörelse, som kom mig att se mot sängen, och då begrep jag, att Döden bara lockat mig därifrån för att ta min plats vid mors sida. Jag överfölls av en rysning av skräck och väntade på ångestropet, då Dödens lie skulle falla. Men det kom intet ångestrop. Pa hade rest sig upp och stod nu böjd över sängen. Jag steg närmare, och jag hörde Döden lämna sin plats. Han behövdes icke mer. Mors ögon hade brustit. Jag såg dem. Äntligen genomsjars nu luften av ett skrik. Det var från mina läppar det bröt sig fram.

LVII.

Begravningsdagen var inne. Vinden ven kall och fuktig över slätten, och höstlöven virvlade omkring i vår trädgård och yrde ända upp mot mors fönster. Ett stort grant lönnlöv, som tycktes bestänkt av blod, hade tryckt sig tätt mot rutan. Jag stod en stund och såg på dess vanmäktiga försök att slita sig lös för att

få följa med de andra i höstdansen kring jorden; så vände jag mig inåt rummet.

Doften av alla blommorna tyngde mitt huvud. Moster Amelie knäböjde vid kistan, som stod mitt i rummet, och såg in i mors ansikte. På stod på andra sidan. Genom den halvöppna dörren hörde jag ett par vaktmästare tala med låga röster ute i korridoren. Jag skymtade även kistlocket, som någon av männen därute måtte lutat sig mot. Nyss hade jag kysst mors panna, och mina läppar ville icke bli varma igen efter den kyssen. Hela morgonen hade jag gått som i en dvala. Jag hade sett på, hur trädgårdsmästaren strött gången ned till grinden med granbarr; däröver skulle mors kista bäras till vagnen. Och jag hade tagit emot kransar och vackra blommor, som våra vänner skickat för att de skulle läggas över kistlocket. Det föreföll mig, som om man, på samma gång man velat betyga den svarta kistan all möjlig vördnad, skrämd skyndade sig att skyla den med alla höstens skönaste blommor.

Nere i salen hade vår släkt samlat sig. Många hade kommit resande långtifrån, och alla hade de nu druckit buljong och ätit pastejer i avvaktan på att liktåget skulle sättas i gång. Förvånad hade jag betraktat dem, medan de

med god smak tömt sina koppar. De voro sorgklädda, damerna i sorgflor och herrarna med vita halsdukar, och ute på tamburhyllan stodo höga, välputsade hattar högtidligt i en lång rad. Deras ansikten sågo även högtidliga ut, men de talade om bagateller, talade om vad som föll dem in: om resan, ressällskapet, det tråkiga höstvädret; ja jag hörde ett par av mina anförvanter med bekymrade miner beklaga sig för varandra över jordbruket.

Farbror Fabian dryftade, halvviskande, länsstyrelsefrågor och militära utnämningar med farbror Rutger. Och endast en trappa över deras huvuden låg nu mor i sin svarta kista med insjunken mun och brustna ögon.

Jag tänkte, där jag stod i mors fönstersmyg, att jag inte förstått mycket, när jag tyckt, att mors ansikte redan medan hon ännu levde burit Dödens prägel. Jag hade inte vetat då, att Döden kunde omskapa så fullständigt. Och när jag morgonen efter mors död återsett hennes ansikte, hade det hos mig vaknat ett tvivel på den uppståndelse bibeln så ivrigt bebådar. Med ens tyckte jag mig förstå, varför Döden skrattade. Skrattade han icke därför att han nu, sedan lien fallit, fick ta människan helt i sitt våld och med bitterljuv vällust

gnugga sönder henne mellan sina hårda knogar? Tanken växte med förfärande hast inom mig, och jag kände det, som om jag balanserade mellan ett par bråddjup.

Nu öppnade karlen, som lutat sig mot kistlocket, dörren och hostade litet. Pa for upp.

— Är det tid redan? sade han oroligt.

Mannen med kistlocket hade ett rött, förnöjt ansikte med ett par vassa streck kring munvinklarna, som de få, vilka skratta mycket och gärna. Han såg allvarlig ut nu, därför att tillfället fordrade det; och han var ju van vid de tillfällena. Mina händer knöto sig ofrivilligt, då han lade på kistlocket och började skruva till det, långsamt och yrkesvant. Hans tummar voro svarta. En liten spets stack ut. Han stoppade likgiltigt in den. Rörde han vid mor? Några kransar lades ovanpå. Ett par girlander av violer slöto sig som kedjor runt kistans sidor. Han vinkade in de andra karlarna. De hade stora händer i vita handskar, och den enes skor knarrade självbelåtet. Långsamt lyfte de upp kistan på sina axlar.

Jag gick ned med Pa. Den gröna gången från huset till grinden verkade onaturlig bland de fallande löven och de härjade blomrabatterna. Nere vid likvagnen stod en hop barn. De sågo

ut, som om de tänkte hurra, då de fingo syn på alla blommorna och banden. I de små husen på andra sidan gatan stucko nyfikna ansikten fram, och jag hörde en röst ropa:

— Titta!

Vagnsdörren slog igen efter oss, och vi rullade i väg i en vagn bland många andra vagnar efter kistan. På samma sätt hade jag ju ofta sett liktåg passera genom staden.

Mitt emot mig sulto morbror John och moster Amelie. Morbror John hade en så hög krage, att han såg mer uppskruvad och precis ut än någonsin, och jag kunde knappast urskilja moster Amelies ansikte bakom den tätta slöjan. En stor bukett av liljekonvaljer, som jag höll mellan mina kalla fingrar, fyllde kupén med sin starka doft.

Ute på gatorna var allt sig likt. Herrar skyndade förbi på väg till sina kontor. En klass folkskolebarn marscherade en stund bredvid oss på andra sidan gatan, åtföljda av en blek lärarinna. Några arbetare, som höllo på att reparera gatan, upphörde med sitt arbete, när vi passerade, och stirrade in i vår vagn. Livet därute fortsatte sin gång, det var bara vi härinne i den lilla kvava kupén, som tyckte att det plötsligt stannat. Det föreföll mig, som om

vi aldrig skulle komma fram till kyrkogården. Det var, som om alla de svarta vagnarna med likvagnen i spetsen glidit på något slags rullbana, som oupphörligt vreds tillbaka.

Jag märkte inte, att vi voro framme, förrän kusken slog upp vagnsdörren och vinden blåste in, så att alla liljekonvaljerna böjde sina huvuden. Jordfästningen skulle ske i det lilla kapellet, vars dörrar stodo öppna. De fyra männen med de stora vita handskarna togo kistan emellan sig.

Inne i kapellet var det så kallt, att man gott kunnat föreställa sig att vi alla stängts in i en stor grav, men där brunno många ljus, som gjorde ont i ögonen. Det var min konfirmationspräst, som talade, men jag vet inte vad han sade. Hans stämma gav eko i väggarna, och hans ord flöto samman till ett svagt mullrande ljud i mina öron. Plötsligt började alla sjunga med höga röster. Jag stirrade på kistan. Jag tyckte mig se tvärs igenom kransarna och kistlocket och ned på mors ansikte. Ögonen voro brustna. Då grät jag.

Åter bars den stackars kistan bort av de fyra värdiga och förnöjda männen. Ute på kyrkogården var det fullt med folk, som såg på oss

med kalla och nyfikna ögon. När jag gick förbi, hörde jag deras viskningar. Någon sade:

— Hon måtte sörja mycket! Se, så hon gråter!

Vinden slet i kransarnas sidenband, och några blommor föllo till marken. En äldre dam i en urblekt, grön promenaddräkt rafsade hastigt åt sig dem.

Vi stodo kring den uppskottade graven. De tre skovlarna mull, som prästen kastade på kistan, föreföllo mig som ett nidingsdåd. Det var som att slå en redan slagen. Långsamt och stadigt sänktes kistan ned för att äntligen få stå i ro.

Liksom de andra gick jag fram till gravkanten och tittade ner. Åter såg jag mors ansikte under alla blommorna. Min liljekonvaljebukett föll ur mina händer.

LVIII.

Det var, när vi alla skulle bege oss tillbaka till de svarta, blanka kupéerna, som jag kom bort. Jag gick själv bort.

Jag var inte rädd. Ingen såg mig gå. Det var så mycket folk, och om Pa saknade mig, skulle han tro, att jag ville gå hem ensam.

Men jag gick inte hem. På andra sidan kapellet låg fattigkyrkogården, och därborta visste jag, att det fanns en utgång till Stadsparken. Jag gick in till de fattiga. I den slocknande dagern hade de vita träkorsen på deras gravar blivit slitet och tröstlöst grå, som deras liv väl mest hade varit, som multnade under dem, och de små betryckta kullarnas få blommor hade vissnat efter nattfrosten. Det susade fruset i gräset.

Jag följde de smala slingrande gångarna och läste i tankarna här och var ett namn eller en inskription. Det slog mig som en egendomlighet, att dessa inskrifter, antingen de voro bibelspråk eller egenhändigt författade av de avlidnas släktingar, alla lovsjöngo den Gud, som sänt Döden till deras kära. Välsignat vare Hans namn. Underbara äro Herrans vägar. Pris vare Honom. Tacka och Lova — — — Det var som om ett jubel stigit upp från trötta, utarbetade änkor, från äkta män, som blivit lämnade ensamma, från fader- och moderlösa, ja till och med från föräldrar, som mistat sin enda älskling. »Tacka och Lova.» Var då livet ett ont som det var en hugnad att bli befriad från? Eller voro människorna så ödmjuka inför Guden, vars anlete var dolt i en molnsky, att de icke bara

böjde huvudena inför det oundvikliga, utan hyllande måste lyfta dem igen för att tacka Världstyrannen?

Jag hejdade mig plötsligt. Vad hade jag kallat Honom för? All min barndoms extatiska skräck för den Våldige, vilkens skarpa ögon spanande överforo jorden, alla dessa trevande tidiga års fruktlösa försök att älska Honom i stället för att rädas för Honom, där Han sittande på sin höghets tron undanskymde Jesus för mina ångestfulla blickar, vände nu tillbaka. Strax därpå mindes jag konfirmationsdagens glädje och frid, men det minnet kunde icke längre värna mitt hjärta. Den Heliga Tre-enigheten, som jag en gång haft så svårt att sammanfoga i mina tankar, föll åter i stycken. Den Heliga Anden for som en grå imma över den kalla marken. Jesus blev till ett banalt oljetryck, som placerats som en löjlig prydnad på en grift. Den ende jag såg för min inre syn var den hårde Guden, som sprang upp som ett vulkanberg ur is, en jättegestalt, vars blickar voro onda och hatfulla och som trampade hela världen under sina tunga och vreda fötter. Och änkan och de föräldralösa, modern med det döda barnet i sina armar och de åldrande, som levat så länge att deras steg blivit släpande

och trötta, alla sjöngo de Dennes pris. Miljoners och miljoners lovsånger fladdrade upp mot Honom som myriader dansande gnistor, som voro sälla att få drunkna och uppslukas i det stora flammande eldhavet. Men Eldguden fordrade ständigt mer och mer. Eldguden krävde ständigt att matas med mer och mer bränsle. Han hade skapat människorna svaga och fulla av fel, och han straffade med blixstens snabbhet eller giftets svek de drifter han själv fött i deras kroppar. Allt liv som brann var pyrande kol eller dansande gnista, små ynkliga dödsdömda lågor, som blott växte upp för att insugas i Gudens brinnande eldgap. Tonys uppväxt var nu förbi; Tony skulle nu förbrinna.

Jag snubblade vidare och hade blivit helt förvirrad. Nu hade jag kommit in i Stadsparken, där träden vred och jämrade sig i den tilltagande blåsten. Jag trampade bland de skrupna löven, jag tyckte att de viskade till mig. Ett tag höll jag på att falla framstupa över en svart gren, som slungats tvärs över stigen. Den grå himlen ovanför mitt huvud sänkte sig allt längre ned, som om den ville kväva jorden och förgifta den sista droppen av alla vårars och alla somrars liv. Den enda mänskliga varelse jag såg var en liten krokig gumma,

som samlade upp kvistar i sitt förkläde. Hon gjorde det med hastiga, skygga rörelser som om hon trott, att en polis skulle dyka fram och förbjuda henne det. Var det gumman Walter, eller var det någon som liknade henne? Jag kved:

— Gumman Walter, gumman Walter!

Jag hade kommit till slutet på Stadsparken, och därborta låg tallskogen. Mellan de höga stammarna kilade redan eftermiddagens skuggor som kvicka råttor, och ett par tomma buteljer klirrade och skramlade mot varandra, medan ett lösslitet tidningspapper långsamt flaxade över mossan. Jag sprang med dunkande hjärta, och tallarna skreko i mina öron. Slutligen saktade jag farten. Medan jag sprungit, hade jag tyckt, att jag sökt fly undan något utan att veta vad. Nu när jag åter gick långsammare, förstod jag med ens, vad jag hade velat fly för, och visste i detsamma också, hur lönlöst det var. Det var så klart, att jag måste skratta, fastän skräcken sammansnörde min strupe. Skuggan! Skuggan! Skuggan! Mina läppar rörde sig tre gånger för att uttala ordet, ehuru intet ljud kunde tränga fram från dem.

Skuggan hade redan rört sig; den hade icke stannat kring graven därborta. Utom mig av

ångest och ändå skrattande, såg jag den närma sig. Ännu var ringen vid och skuggan som ett darrande töcken, som jag skymtade bortom trädstammarna; men den skulle sluta sig fastare en dag. Aningen om kommande kvalfulla år steg upp inom mig, och känslan av min egen maktlöshet skar in som fångrep i mitt kött.

Men då var det, som om hösten med ens hade förjagats och det på nytt hade blivit vår. Det var skumt fortfarande, men det var en vårkvälls blida skymning. Jag kände att det åter grodde och växte i marken. Och så lättade också dunklet, och allt blev så ljust och genomskintligt. Det tunga grå blev lätt silvergrått och sedan blått som månstrålar, och träden stodo fina och unga i ett ljuvligt flor av dröm. Och där emellan dem, därborta vid själva skogens bryn, mötte mig nu min mors ögon, frånvarande, döda, men åter skimrande som underbara smycken genom denna vårskymnings blåhet.

Jag uppfattade ej alls, att jag slog mig mot trädstammarna och rev mina händer mot en taggig buske, då jag skyndade mig hän emot dem. Men när jag kom fram till skogskanten, såg jag dem skimra längre bort.

Då sprang jag ut på den stora vägen, som ledde över slätten. I den böljande dimman

tycktes mig slätten som ett oändligt hav, men det skrämde mig ej; jag kände att förlossningen och frigörelsen väntade mig bland dess vågor, ty min mors ögon vinkade mig där! Jag glömde, att jag sett dem brista den natt, då Döden in-tagit min plats vid hennes säng. Jag glömde den uppskottade graven på kyrkogården och det svarta kistlocket, tyngt av höstens blommor.

Med en makt som aldrig någonsin vällde nu åter upp i mig den längtan, som hade behärskat hela mitt korta liv. Jag måste få dessa ögon att le! Å, jag kan inte ha misslyckats! Mor, mor, dina ögon le! Mor, mor! Jag har lyckats! Dina ögon äro där framför mig, och de le! Där! Nej, där!

Jag grät av lycka. Genom töcknet betraktade mig äntligen dessa ögon med den blick, var-med en mor igenkänner sitt barn och ler mot sin dotter.

Och jag gick vidare in i det tätande mörkret.

39 omstog.

